

מנורה חברה לביטוח בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2004

מנורה חברה לביטוח בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2004

פרק א: תיאור עסקי התאגיד

פרק ב: דוח הדירקטוריון

פרק ג: דוחות כספיים

פרק ד: פרטים נוספים על התאגיד

פרק ה: נספח

מספר חברה: 520042540

כתובת: אלנבי 115 תל אביב

טלפון: 03-7107777

פקסימליה: 03-7107788

אתר אינטרנט: <http://www.menora.co.il>

מנורה חברה לביטוח בע"מ

פרק א: תיאור עסקי התאגיד

תוכן עניינים – דוח תקופתי

עמוד

פרק א'	תיאור עסקי התאגיד	
1.	תיאור ההתפתחות הכללית של עסקי התאגיד	
	* פעילות התאגיד ותיאור התפתחות עסקיו	א-1
	* הגדרות ושיטות	א-3
	* תחומי פעילות	א-5
	* השקעות בהון התאגיד ועסקאות במניותיו	א-6
	* חלוקת דיבידנדים	א-6
	* מידע כספי לגבי תחומי הפעילות של התאגיד	א-7
	* סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד	א-10
	* סינרגיזם בין תחומי הפעילות של הקבוצה	א-11
	תיאור עסקי התאגיד לפי תחומי פעילות	
2.	ביטוח חיים	
	* סביבה כללית ומידע על תחום הפעילות	א-12
	* מוצרים ושירותים	א-17
	* פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים	א-20
	* לקוחות	א-22
	* שיווק והפצה	א-22
	* תחרות	א-23
	* עונתיות	א-23
	* הון אנושי	א-23
	* ספקים וביטוח משנה	א-24
	* מגבלות ופיקוח על התאגיד	א-24
	* יעדים ואסטרטגיה עסקית	א-26
	ביטוח רכב חובה	
3.	ביטוח רכב חובה	
	* מידע כללי על תחום הפעילות	א-27
	* מוצרים ושירותים	א-30
	* פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים	א-31
	* לקוחות	א-31
	* שיווק והפצה	א-31
	* התפתחות התביעות התלויות ברוטו ובשייר הסכמי ביטוח...	א-31
	* תחרות	א-32

עמוד

עונתיות.....	א-32	*
הון אנושי.....	א-32	*
ספקים וביטוח משנה.....	א-32	*
מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד.....	א-33	*
הסכמי שיתוף פעולה.....	א-34	*
דיון בגורמי סיכון.....	א-34	*

4.

ביטוח רכב רכוש

מידע כללי על תחום פעילות.....	א-35	*
מוצרים ושירותים.....	א-37	*
פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים.....	א-38	*
לקוחות.....	א-38	*
שיווק והפצה.....	א-39	*
התפתחות התביעות התלויות ברוטו ובשייר הסכמי הביטוח..	א-39	*
תחרות.....	א-39	*
עונתיות.....	א-39	*
הון אנושי.....	א-39	*
ספקים וביטוח משנה.....	א-40	*
מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד.....	א-40	*
הסכמי שיתוף פעולה.....	א-41	*
הליכים משפטיים.....	א-41	*
דיון בגורמי סיכון.....	א-41	*

5.

ביטוח חבויות

סביבה כללית ומידע על תחום פעילות.....	א-42	*
מוצרים ושירותים.....	א-44	*
פילוח הכנסות ורווחיות מוצרים ושירותים.....	א-45	*
לקוחות.....	א-45	*
שיווק והפצה.....	א-45	*
התפתחות התביעות התלויות ברוטו ובשייר הסכמי ביטוח....	א-45	*
תחרות.....	א-46	*
עונתיות.....	א-46	*
הון אנושי.....	א-46	*
ספקים וביטוח משנה.....	א-46	*

עמוד

מגבלות ופיקוח עם פעילות התאגיד.....	א-47	*
דיון בגורמי סיכון.....	א-47	*

6.

ביטוח רכוש

סביבה כללית ומידע על תחום פעילות.....	א-48	*
מוצרים ושירותים.....	א-51	*
פילוח הכנסות ורווחיות מוצרים ושירותים.....	א-52	*
לקוחות.....	א-52	*
שיווק והפצה.....	א-52	*
התפתחות התביעות ברוטו ובשייר והסכמי ביטוח.....	א-52	*
תחרות.....	א-53	*
עונתיות.....	א-53	*
הון אנושי.....	א-53	*
ספקים וביטוח משנה.....	א-53	*
מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד.....	א-54	*
הליכים משפטיים.....	א-54	*
דיון בגורמי סיכון.....	א-54	*

7.

ביטוח בריאות

סביבה כללית ומידע על תחום הפעילות.....	א-55	*
מוצרים ושירותים.....	א-57	*
פילוח הכנסות ורווחיות מוצרים ושירותים.....	א-59	*
לקוחות.....	א-59	*
שיווק והפצה.....	א-60	*
תחרות.....	א-60	*
הון אנושי.....	א-60	*
ספקים וביטוח משנה.....	א-60	*
מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד.....	א-61	*
הליכים משפטיים.....	א-61	*
יעדים ואסטרטגיה עסקית.....	א-61	*

8.

קרנות פנסיה וקופות גמל

סביבה כללית ומידע על תחום הפעילות.....	א-63	*
מוצרים ושירותים.....	א-71	*

עמוד

74-א	פילוח הכנסות ורווחיות מוצרים ושירותים	*
75-א	לקוחות	*
76-א	שיווק והפצה	*
76-א	תחרות	*
76-א	עונתיות	*
77-א	רכוש קבוע ומתקנים	*
77-א	נכסים לא מוחשיים	*
77-א	הון אנושי	*
79-א	ספקים	*
79-א	השקעות	*
79-א	מימון	*
79-א	מיסוי	*
80-א	מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד	*
81-א	יעדים ואסטרטגיה עסקית	*
81-א	דיון בגורמי סיכון	*

תיאור עסקי התאגיד – עניינים הנוגעים לפעילות הקבוצה בכללותה

9.

82-א	לקוחות	*
82-א	שיווק והפצה	*
83-א	תחרות	*
84-א	רכוש קבוע ומתקנים	*
86-א	נכסים לא מוחשיים	*
87-א	הון אנושי	*
89-א	ספקים וביטוח משנה	*
91-א	השקעות	*
92-א	מימון	*
92-א	מיסוי	*
93-א	מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד	*
99-א	הסכמים מהותיים	*
100-א	הליכים משפטיים	*
100-א	יעדים ואסטרטגיה עסקית	*
100-א	מידע בדבר שינוי חריג בעסקי התאגיד	*
101-א	דיון בגורמי סיכון	*

פרק תיאור עסקי התאגיד

פרק "תיאור עסקי התאגיד" נערך בהתאם לחוזר המפקח על הביטוח מיום 26.01.2005, אשר החיל את תקנה 8 לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל – 1970 על חברות ביטוח, בשינויים המתחייבים מאופי הפעילות שלהן, לעיתים, תוך קביעת פירוט שונה מהנדרש לפי התקנות האמורות.

פרק "תיאור עסקי התאגיד" כולל לעיתים ובין היתר, מידע צופה פני עתיד. מידע זה הוא מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה הקיימת בחברה בתאריך הדוח, וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה נכון לתאריך הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או משתמעות ממידע זה בין היתר, בשל שינויים שיחולו בגומי הסיכון המפורטים בסעיף 9.16 להלן. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על ידי הופעת מילים כגון: "אנו מעריכים", "אנו מתכוונים", "אנו סבורים", "אנו צופים" וכד', אך יתכן כי מידע זה יופיע גם בניסוחים אחרים.

פרק 1: תיאור ההתפתחות הכללית של עסקי התאגיד

1.1 פעילות התאגיד ותיאור ההתפתחות עסקיו*

כללי

מנורה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה") התאגדה בישראל בשנת 1995 כחברה פרטית בשם בני ראובן יזמים (1995) בע"מ. החברה הינה חברה בת, בבעלות ובשליטה מלאה של מנורה החזקות בע"מ (להלן: "מנורה החזקות"), אשר התאגדה בישראל (פלשתינה) בשנת 1935 כחברה פרטית שעיסוקה בענפי הביטוח השונים, בשם משרד לאחריות כללית בע"מ. בשנת 1948 שונה שמה של מנורה החזקות ל"מנורה משרד לאחריות ולביטוח משנה בע"מ", ובשנת 1976 שונה שמה של מנורה החזקות פעם נוספת ל"מנורה חברה לביטוח בע"מ". בשנת 1998 ובמסגרת הליך פיצול של עסקי הביטוח של מנורה החזקות לחברה, שינתה מנורה החזקות את שמה לשמה הנוכחי, מנורה החזקות בע"מ, ובמקביל, שינתה החברה את שמה לשמה הנוכחי "מנורה חברה לביטוח בע"מ".

החברה הינה חברת ביטוח המורשית לעסוק בכל ענפי הביטוח העיקריים, ובכלל זה ביטוח כללי, ביטוח חיים ובריאות. כן עוסקת החברה באמצעות מבטחים קרנות פנסיה בע"מ, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של החברה (להלן: "מבטחים החדשה"), בניהול קרן הפנסיה הגדולה בישראל, כמפורט בסעיף 8 להלן.

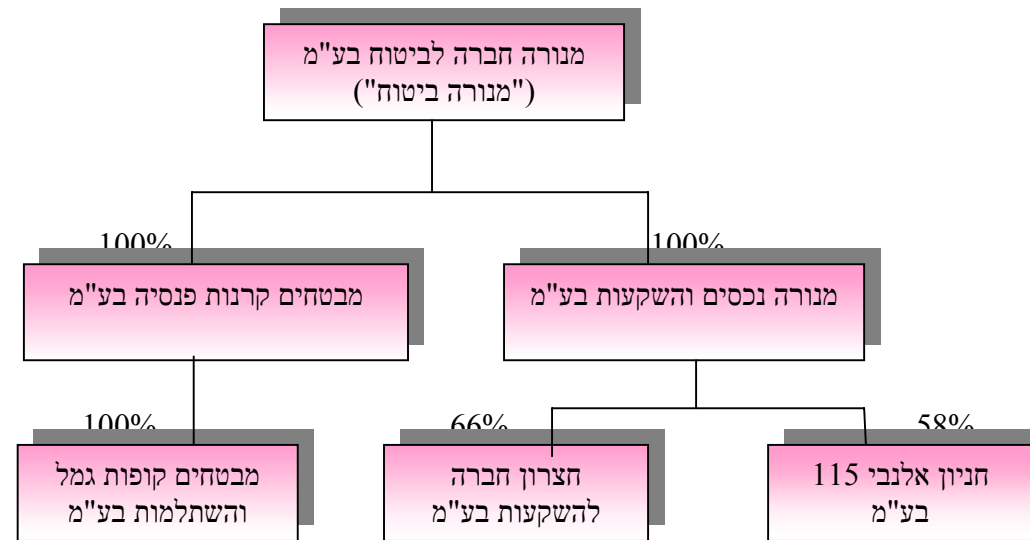
בנוסף, לחברה השקעות במספר חברות בנות נוספות (כמתואר בתרשים להלן). חלק מנכסי הנדל"ן (משרדים ומקרקעין) של החברה מוחזקים על ידי מנורה נכסים והשקעות בע"מ (חברה בת של החברה), כמפורט בסעיף 9.4.1 להלן.

רכישות מהותיות של נכסים:

לרכישת מבטחים החדשה על ידי החברה, ראה ביאור מס' 6 לדוחות הכספיים.

* להגדרות בפרק תיאור עסקי התאגיד, ראה סעיף 1.2 להלן.

תרשים מבנה אחזקות הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2004**:

** לקבוצה חברות בנות לא פעילות נוספות שאינן מתוארות בתרשים

1.2.1

למונחים המפורטים להלן תהיה בפרק תיאור עסקי התאגיד המשמעות הרשומה לצידם אלא אם נאמר אחרת במפורש:

"**החברה**" – מנורה חברה לביטוח בע"מ;

"**מבטחים החדשה**" – מבטחים קרנות פנסיה בע"מ;

"**מנורה החזקות**" – מנורה החזקות בע"מ;

"**הקבוצה**" – החברה, מבטחים החדשה וחברות בנות ונכדות;

"**הדוחות הכספיים**" – הדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2004;

"**המפקח**" – המפקח על הביטוח, כהגדרתו בחוק הפיקוח;

"**דמי ביטוח**" – הסכום שמשלם המבוטח למבטח עבור הפוליסה;

"**דמים**" – הסכומים המתווספים לפוליסה לכיסוי הוצאות המבטח, כגון: דמי רישום, או לכיסוי תשלומי חובה אחרים, כגון: מסים והיטלים שונים;

"**שייר**" – יתרת סיכון המוטלת על המבטח לאחר העברת חלק מהסיכון למבטח המשנה.

"**חיתום**" – תהליך אישור הצעת הביטוח ופעולת התמחיר הנקבעת, בין היתר, בעזרת הנחות אקטואריות.

"**חוק חוזה ביטוח**" – חוק חוזה ביטוח, התשמ"א – 1981;

"**חוק הפיקוח**" – חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א – 1981;

"**תקנות דרכי ההשקעה**" – תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי השקעת ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויות), התשס"א – 2001;

"**תקנות פרטי דין וחשבון**" – תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח – 1998;

"**תקנות ההון המינימלי**" – תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח – 1998;

"**תקנות קופות גמל**" – תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד – 1963;

"**תקנות החישוב**" – תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה – 1984;

"**חוק הגנת הפרטיות**" – חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א – 1981;

אקטואריה

1.2.2

התחייבויות ביטוחיות (עתודות ביטוח ותביעות תלויות) של הקבוצה מחושבת על פי מודלים אקטואריים.

מודלים אלו, המשלבים חישובים סטטיסטיים, מבוססים על נתוני עבר וניתוח מגמות ובאים להבטיח כי בכל עת, הנכסים שיצטברו, יחד עם התשואה שתיזקף בגינם, יבטיחו את תשלום ההתחייבויות הביטוחיות.

האקטוארים בקבוצה עוסקים בתמחור ובקרת רווחיות מוצרי ביטוח, חישוב עתודות הביטוח ותביעות תלויות וחלקם של מבטחי המשנה בהם.

לקבוצה אקטוארים ממונים לענפי הביטוח הכללי, ענף ביטוח החיים, ביטוח הבריאות וענף קרנות הפנסיה.

ראה גם ביאור מס' 2 לדוחות הכספיים.

התפתחות התביעות התלויות ברוטו ובשייר הסכמי הביטוח

1.2.3

עתודות ביטוח כללי ותביעות תלויות

ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי מתבטאות במאזן בעתודות לסיכונים שטרם חלפו ובתביעות תלויות.

העתודות לסיכונים שטרם חלפו מחושבות בהתאם לתקנות דרכי חישוב והן נועדו להקביל חלק מההכנסות שנתקבלו בשנת הדיווח החשבוני בגין פוליסות שתוקפן נמשך גם לאחר סיומה של אותה שנה (להלן: "הכנסות מראש") לכיסוי תביעות, בגין אירועים שעלולים להתרחש בפרק הזמן בו הפוליסות תהיינה בתוקף במהלך שנת הדיווח הכספי הבאה.

העתודה לסיכונים שטרם חלפו לגבי עסקים המתנהלים על בסיס שנתי, מחושבת לפרמיה המיוחסת לחודשי הביטוח שלאחר תקופת הדוח.

ביחס לענף רכב נקבע בתקנות החישוב שיש לבחון אם חישוב העתודה על בסיס סכום הפרמיה והדמים (דמי רישום ודמי פוליסה) היחסי לימי הביטוח שלאחר תקופת הדוח (להלן: "עתודה מינימלית") מספיק לכיסוי החשיפה הביטוחית על בסיס ניסיון הנזקים בעבר. ההפרשה לעתודה מבוצעת לפי התוצאה הגבוהה מבין שתי השיטות.

תביעות תלויות כוללות:

1.2.3.1 תביעות תלויות ידועות הכוללות הפרשה מתאימה לסילוק והוצאות הטיפול עד לסוף התקופה ואשר טרם שולמו לתאריך הדוחות הכספיים. הפרשה זו מתבססת בעיקרה על הערכה של מחלקת תביעות.

1.2.3.2 הפרשה בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו לחברה (להלן: "I.B.N.R. ").

1.2.3.3 הפרשה בגין תביעות שלא דווחו בצורה מספקת המחושבת על בסיס ניסיון העבר (להלן: "I.B.N.E.R. ").

1.2.3.4

סכום הצבירה בענפי החבויות - עודף הכנסות על הוצאות (להלן: "העודף") המורכב מפרמיות, הוצאות רכישה, תביעות וחלק מהכנסות מהשקעות לפי ענפי הביטוח ושנת החיתום המתייחסת. העודף המצטבר, לפני סיום השנה השלישית ממועד שנת תחילת הביטוח, בניכוי עתודה לסיכונים שטרם חלפו (להלן: "הצבירה") נכלל בסעיף תביעות תלויות, הגרעון נזקף כהוצאה.

בשנת 2004 הקבוצה זקפה במצטבר הכנסות מהשקעות על פי התשואה שהושגה בפועל, אשר היתה גבוהה משמעותית מהתשואה המינימלית של 3% שנקבעה בהנחיות המפקח מחודש יולי 2002.

ביום 3 בפברואר 2005 הפיץ המפקח חוזר המחייב את חברות הביטוח לבצע הערכה אקטוארית במרבית ענפי הביטוח הכללי. בחוזר מפרט המפקח את הכללים לענין מינוי אקטואר בביטוח כללי, היקף ההערכה האקטוארית שעליו לבצע וההצהרה עליה עליו לחתום. תחילת הוראות החוזר הינה בעיקרה מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2004.

מעבר להוראות המפקח המחייבות את חברות הביטוח להציג את התחייבויותיהן בענפים האמורים על פי הערכות אקטואריות בלבד, נוהגת הקבוצה לערוך בענפים אלו השוואה בין הערכות האקטואריות לבין הערכות הפרטניות של התביעות המבוצעות על ידי מחלקת התביעות ויועציה החיצוניים. מדיניות הקבוצה הינה לכלול במאזן, בכל הענפים, למעט ענפי חבויות ורכב חובה, את הערכת האקטואר. בענפי החבויות ורכב החובה, מתבצעת השוואה בין הערכות האקטואר ובין הערכות הפרטניות ונלקח הסכום הגבוה מבין השניים.

בתקנות החישוב נקבע כי חישוב התפתחות התביעות התלויות בענפי ביטוח רכוש נערך על בסיס שנות אירועי התביעות, ואילו בענפי חבויות ורכב חובה החישוב נערך על בסיס שנות החיתום של הפוליסות אליהן מתייחסות התביעות.

תחומי פעילות

1.3

הקבוצה עוסקת בענפי ביטוח כללי, ביטוח חיים וביטוח בריאות. לקבוצה שבעה תחומי פעילות עיקריים שאינם מדווחים כמגזרים עסקיים בדוחותיה הכספיים המאוחדים של החברה, שהינם כדלקמן:

1.3.1	ביטוח חיים
1.3.2	ביטוח רכב רכוש
1.3.3	ביטוח רכב חובה
1.3.4	ביטוח רכוש
1.3.5	ביטוח חבויות
1.3.6	ביטוח בריאות
1.3.7	קרנות פנסיה וקופות גמל

תיאור תחומי הפעילות להלן יעשה בנפרד, למעט בעניינים הנוגעים לכלל תחומי הפעילות של הקבוצה, אשר יתוארו יחדיו, במסגרת פרק 9 להלן.

השקעות בהון התאגיד ועסקאות במניותיו

1.4

1.4.1 ביום 27.8.2003 אישרה האסיפה הכללית של החברה הגדלת הונה הרשום בסך של 35,000,000 מניות בנות 1 ש.ע.נ. כ"א, כך שלאחר ההגדלה עמד הונה הרשום של החברה על 190,000,000 מניות בנות 1 ש.ע.נ. כ"א.

1.4.2 בחודש אוגוסט 2003 אישרו מנורה החזקות והחברה תוכנית הקצאת מניות החברה הניתנות להמרה למניות מנורה החזקות, למנכ"ל החברה (להלן – "תכנית המניות").

בהתאם לתוכנית כאמור לעיל, הקצתה החברה, ביום 10.12.2003, לנאמן המחזיק בנאמנות עבור מנכ"ל החברה, סך של 7,362,208 מניות בנות 1 ש.ע.נ. כ"א.

1.4.3 ביום 16.12.2004 אישרה האסיפה הכללית של החברה הגדלת הונה הרשום בסך של 15,000,000 מניות בנות 1 ש.ע.נ. כ"א, כך שלאחר ההגדלה עומד הונה הרשום של החברה על 205,000,000 מניות בנות 1 ש.ע.נ. כ"א.

1.4.4 ביום 17.1.2005 מכוח הודעת מנכ"ל החברה על המרת חלק ממניות החברה שהוקצו לו מכוח תוכנית המניות למניות מנורה החזקות בע"מ (חברה האם של החברה), הועברו סך של 758,221 מניות מהנאמן למנורה החזקות ובכך גדל שיעור החזקתה של מנורה החזקות בחברה מ-96% ל-96.4%.

חלוקת דיבידנדים

1.5

הדיבידנדים שהחברה חילקה לבעלי מניותיה, בשנתיים שקדמו לתאריך הדוח, הינם כדלקמן:

1.5.1 בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה מיום 17.6.03, חילקה החברה ביום 7.7.03 דיבידנד בסך כולל של 20,000,000 ש"ח;

1.5.2 בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה מיום 31.8.03, חילקה החברה ביום 21.9.03 דיבידנד בסך כולל של 34,000,000 ש"ח;

1.5.3 בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה מיום 10.12.03, חילקה החברה ביום 29.12.03 דיבידנד בסך כולל של 27,216,181 ש"ח;

1.5.4 בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה מיום 25.3.04, חילקה החברה ביום 19.4.04 דיבידנד בסך כולל של 27,216,181 ש"ח

ביום 10.9.2003 חילקה החברה מניות הטבה בסך של 80,110,000 מניות בנות 1 ש.ע.נ. כ"א, כך שלאחר החלוקה החזיקה החברה האם, מנורה החזקות, סך של 176,963,000 מניות בנות 1 ש.ע.נ. כ"א.

ביום 22.6.2004 חילקה החברה מניות הטבה בסך של 5,500,000 מניות בנות 1 ש.ע.נ. כ"א (5,280,000 למנורה החזקות ו-220,000 לנאמן עבור מנכ"ל החברה).

מידע אחר

1.6 מידע כספי לגבי תחומי הפעילות של תאגיד

(1) נתונים לגבי פעילות הקבוצה

שנת 2004 (נתונים באלפי ₪)

ביטוח בריאות	ביטוח חבויות	ביטוח רכוש	ביטוח רכב חובה	ביטוח רכב רכוש	ביטוח חיים	
187,707	177,081	337,720	377,280	481,265	1,333,564	דמי הביטוח ברוטו
135,317	127,552	177,726	368,006	379,177	1,246,749	דמי הביטוח בניכוי ביטוח משנה (בשייר עצמי)
7,311	15,513	28,794	24,399	26,719	249,631	רווח לפני מיסים מתחום הפעילות
175,996	517,454	224,817	982,950	300,393	9,196,209	סך ההתחייבויות הביטוחיות ברוטו
0	0	0	0	0	0	חלק המיעוט בדמי הביטוח ברוטו

שנת 2003 (נתונים באלפי ₪)

ביטוח בריאות	ביטוח חברות	ביטוח רכוש	ביטוח רכב חובה	ביטוח רכב רכוש	ביטוח חיים	
175,627	163,886	326,195	274,649	419,504	1,307,921	דמי הביטוח ברוטו
122,028	113,609	163,896	267,063	304,806	1,204,989	דמי הביטוח בניכוי ביטוח משנה (בשייר עצמי)
2,632	37,851	30,021	36,499	9,473	254,647	רווח לפני מיסים מתחום הפעילות
160,899	468,658	224,894	764,376	267,438	8,528,433	סך ההתחייבויות הביטוחיות ברוטו
0	0	0	0	0	0	חלק המיעוט בדמי הביטוח ברוטו

שנת 2002 (נתונים באלפי ₪)

ביטוח בריאות	ביטוח חברות	ביטוח רכוש	ביטוח רכב חובה	ביטוח רכב רכוש	ביטוח חיים	
148,080	136,215	286,180	201,842	402,739	1,294,688	דמי הביטוח ברוטו
98,995	81,507	160,132	185,835	257,602	1,202,484	דמי הביטוח בניכוי ביטוח משנה (בשייר עצמי)
(6,113)	35,110	22,485	34,499	2,318	128,257	רווח לפני מיסים מתחום הפעילות
145,794	407,034	177,474	613,584	238,753	7,523,274	סך ההתחייבויות הביטוחיות ברוטו
0	0	0	0	0	0	חלק המיעוט בדמי הביטוח ברוטו

בעסקי הקבוצה, קיימות הכנסות נוספות מניהול כספי עמיתים בקרנות הפנסיה אשר לא פורטו בטבלה לעיל והכלולים בדוח רווח והפסד המאוחד בדוחות הכספיים. ראה גם סעיף 8 להלן.

(2) תחום ביטוח רכב חובה (נתונים באלפי ₪)

שנת דיווח	רווח (הפסד) בגין הפתוחות	רווח (הפסד) בגין שנת ההסתברות בשנת הדוח	התאמות בגין שנות החיתום שהשתחררו בשנים הקודמות	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	סה"כ רווח (הפסד) שדוח
2004	0	19,544	4,855	0	24,399
2003	0	22,939	13,560	0	36,499
2002	0	32,274	2,618	(393)	34,499

תחום ביטוח חבויות (נתונים באלפי ₪)

שנת דיווח	רווח (הפסד) בגין הפתוחות	רווח (הפסד) בגין שנת ההסתברות בשנת הדוח	התאמות בגין שנות החיתום שהשתחררו בשנים הקודמות	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	סה"כ רווח (הפסד) שדוח
2004	348	8,683	6,482	0	15,513
2003	(1,980)	12,630	22,224	4,977	37,851
2002	(1,933)	4,448	26,723	5,872	35,110

(3) נתונים בדבר שנות החיתום 1997-2004

תחום ביטוח רכב חובה (באלפי ₪)

שנות חיתום סגורות					שנות חיתום פתוחות			
1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	שנת חיתום
70,289	122,953	125,802	142,606	160,954	200,724	275,793	377,280	דמי ביטוח ברוטו
4,644	16,006	19,705	23,039	19,544	--	--		רווח (הפסד) בשייר בגין שנת החיתום מצטבר לתאריך הדוח
--	--	--	--	--	28,171	9,458	22,784	עודף הכנסות על הוצאות בשייר
12,829	12,823	13,128	9,797	9,734	30,960	31,687	12,713	השפעת ההכנסות מהשקעות על הרווח / העודף המצטבר בגין שנת החיתום

תחום ביטוח חבויות (באלפי ₪)

שנות חיתום סגורות					שנות חיתום פתוחות			
1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	שנת חיתום
94,913	89,325	73,382	77,852	102,877	133,852	159,035	175,534	דמי ביטוח ברוטו
19,812	17,432	8,283	3,426	6,853	(2,635)	--	--	רווח (הפסד) בשייר בגין שנת החיתום מצטבר לתאריך הדוח
					17,306	31,519	35,016	עודף הכנסות על הוצאות בשייר
15,904	16,046	12,370	13,360	12,220	10,493	23,518	4,204	השפעת ההכנסות מהשקעות על הרווח / העודף המצטבר בגין שנת החיתום

התאמות נוספות לדוח הכספי המאוחד של החברה (באלפי ₪)

1.6.1

מנורה ביטוח מאוחד			
2002	2003	2004	
216,556	371,123	352,367	סה"כ רווח לפי תחום פעילות עסקי ביטוח
		19,983	סה"כ רווח לפי תחום פעילות קרנות פנסיה
216,556	371,123	372,350	סה"כ רווח לפי תחום פעילות
(29,482)	71,043	24,095	הכנסות/(הפסדים) שלא נזקפו לתחומי פעילות בניכוי הוצאות ריבית על התחייבויות לזמן ארוך
(3,470)	(2,370)	(4,911)	הוצאות הנהלה וכלליות שלא נזקפו לתחומי פעילות
183,604	439,796	391,534	רווח לפני מיסים
(87,610)	(201,741)	(163,358)	מיסים על ההכנסה
			חלק החברה בתוצאות נטו של חברות מאוחדות
			חלק החברה בהוצאות נטו של חברות כלולות
			חלק המיעוט בתוצאות נטו של חברות מאוחדות
<u>95,994</u>	<u>238,055</u>	<u>228,176</u>	רווח נקי

סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד

1.7

- 1.7.1** לקבוצה השקעות בניירות ערך בסכומים ניכרים, ובשל כך מושפעות תוצאות פעילותה מתנודות בשוקי ההון בארץ ובחו"ל. כמו כן, הקבוצה משקיעה חלק מנכסיה בפקדונות בבנקים בישראל, ולכן התערעורת יציבות הבנקים בישראל עשויה להשפיע לרעה על תוצאות הפעילות של הקבוצה.
- 1.7.2** פעילות הקבוצה כפופה להוראות חוק הפיקוח, לתקנות והצווים שהוצאו על פיו, להנחיות המוצאות על ידי המפקח, להסדרים תחיקתיים אחרים במשק, אשר יש בהן כדי להשפיע על תוצאות פעילותה של הקבוצה.
- 1.7.3** החברה מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה, שכולו נעשה באמצעות מבטחי משנה יציבים בחו"ל. עם זאת, ביטוח המשנה אינו פוטר את המבטחים הישירים מחבותם כלפי מבוטחיהם על פי פוליסות הביטוח, ומשום כך יש ביציבות מבטחי המשנה כדי להשפיע על התוצאות העסקיות של הקבוצה. בענפים מסויימים למבטחי המשנה יכולת השפעה ניכרת על קיבולת הביטוח ועל התעריפים, תנאי החיתום והשייר הביטוחי.
- 1.7.4** תקדימים משפטיים הנוגעים לתשלום תביעות, תביעות ייצוגיות וכיו"ב, יש בהם כדי להשפיע על התוצאות העסקיות של הקבוצה.
- 1.7.5** הקבוצה מוכרת פוליסות ביטוח המכסות סיכונים שונים וביניהם סיכוני חיים, סיכוני בריאות, סיכוני חבויות וסיכוני רכוש. תמחור הפוליסות מבוסס, בין היתר, על ניסיון העבר ועל תחזיות מבוססות מודלים סטטיסטיים ואקטואריים ותעריפים של מבטחי משנה. שינויים במאפייני

הסיכונים שכיחותם וחומרתם עשויים להשפיע על התוצאות העסקיות של הקבוצה.

1.7.6 המצב המדיני והביטחוני של מדינת ישראל משפיע על מצב המאקרו כלכלי של המשק הישראלי ועל מצב שוק ההון. בנוסף, להסדרים מדיניים ובטחוניים שונים עשויה להיות השפעה על רווחיות הקבוצה.

1.7.7 לתקנות, ההנחיות וההסכמים הנוגעים למבנה החיסכון במשק, בעיקר לגבי החיסכון הפנסיוני ארוך הטווח, השפעה על תיק ביטוח החיים של החברה, שיעור הפדיונות ומכירות עתידיות.

1.7.8 לתחרות, לחקיקה ולרגולציה בתחום הפנסיה ויכולת הקבוצה לממש את פוטנציאל הסינרגיה בין תחום זה לשאר תחומי פעילותה, יכול שתהא השפעה על רווחיות הקבוצה.

1.7.9 בחודש נובמבר 2004 פורסם דוח ועדת בכר, ועדה שמינה שר האוצר לבחינת התחרותיות בשוק ההון בישראל (להלן: "ועדת בכר").

עקרונות היסוד של המלצות ועדת בכר הינם צמצום הריכוזיות בשוק ההון, הקטנת ניגודי העניינים אצל הגופים הפועלים בשוק ההון והעמקת הפיקוח והבקרה עליהם.

ביום 22 בפברואר 2005 הפיץ משרד האוצר שלושה תזכירי חוק ליישום ההמלצות. ההמלצות המרכזיות, כפי שהן משתקפות גם מתוך תזכירי החוק, כוללות הסדרים מפורטים בנושאים כדלקמן:

- הפרדת הבנקים מבעלות, שליטה או ניהול קופות גמל וקרנות נאמנות;
- הסדרת העיסוק ביעוץ ושיווק בתחום החסכון לטווח ארוך ומוצרים פיננסיים אחרים;
- הסדרת כניסתם של בנקים ליעוץ בתחום החסכון לטווח ארוך;
- העמקת הפיקוח על מבטחים, תוך הרחבת שיתוף הפעולה בין הגורמים המפקחים.

להמלצות האמורות, אם וככל שייושמו כמוצע, עלולה להיות השלכה על השוק שבו מרוכז חלק עיקרי של עסקי הקבוצה, שוק החסכון לטווח ארוך (ביטוח חיים ופנסיה) ועל דרכי השיווק והפצה בתחומים אלה.

סינרגיזם בין תחומי הפעילות של הקבוצה

1.8

הפעילות ברמת הקבוצה מאפשרת יעילות תפעולית וסינרגיה בין תחומי הפעילות השונים, כאשר הקבוצה פועלת לשילוב בין מגוון תחומי פעילותה בכלל, לבין תחום הביטוח הפנסיוני בפרט.

פרק 2

תיאור עסקי התאגיד לפי תחומי פעילות

ביטוח חיים

2.

סביבה כללית ומידע על תחום פעילות 2.1

תחום ביטוח החיים מעניק כיסוי לאירועים ביטוחיים הקשורים למצבו הכלכלי של האדם והנובעים מסיכונים שונים, כגון: מוות, נכות, סיעוד, ומחלות קשות (להלן: "ריסק"). כאשר ישנן תוכניות ביטוח המשלבות בתוכן גם מרכיב של צבירה כספית (להלן: "חסכון"). השילוב בין שני המרכיבים (ריסק וחסכון) תלוי במבטח ומותאם לצרכיו האישיים. פוליסות אישיות לביטוח חיים הינן פוליסות ארוכות טווח, בעוד שפוליסות קולקטיביות הינן פוליסות לטווח קצר.

אופי המכירות, סוגי הפוליסות ותוכניות הביטוח הנמכרות לציבור הרחב בתחום ביטוח החיים מושפעים מאוד משינויים רגולטוריים, מדיניות הקבוצה וצרכי הלקוחות המשתנים.

במהלך שנת 2004 נכנסו לתוקפן הרפורמות שהנהיג המפקח על אפיקי החסכון לטווח ארוך, ובכללם בענף ביטוח חיים כמפורט בסעיף זה להלן, ובענף הפנסיה, כמפורט בסעיף 8.1 להלן.

במהלך הרבעון האחרון של שנת 2004 פורסמו המלצות ועדת בכר לשינויים המתוכננים בשוק ההון, כמפורט בסעיף 1.7.9 לעיל.

המלצות ועדת בכר כוללות, מנקודת ראות המבטחים, בין היתר, הגדרה של תפקיד של היועץ/מפיץ במובחן ממשווק, תוך מתן אפשרות לבנקים לשמש כיועצים/מפיצים בלבד. לשינוי כאמור עלולה להיות השלכה על דרכי השיווק והפצה של חברות הביטוח בתחום פעילות זה.

פעילות הקבוצה בתחום ביטוח החיים מתבצעת באמצעות החברה.

להלן מספר מאפיינים, מגמות והתפתחויות המשפיעים ועשויים להשפיע בעתיד על פעילות הקבוצה בתחום זה.

מבנה תחום הפעילות והשינויים בו 2.1.1

תחום ביטוח החיים כולל כאמור תוכניות ביטוח המשלבות ביטוח למקרה ריסק וחסכון. חישובי הפרמיה בביטוח חיים מתבססים על שיעורי התמותה והריבית התעריפית, בתוספת מרכיבי ההוצאות השונים כולל הוצאות רכישה (כגון עמלות סוכנים) ורווח. ההשקעות במסגרת ביטוח החיים נועדו לכסות את התחייבויות המבטח על פי הפוליסות, כפי שהן מוערכות על ידי אקטואר.

במהלך שנת 2004 נכנסה לתוקפה הרפורמה בביטוח חיים שהנהיג המפקח. במסגרת הרפורמה אושרו תוכניות ביטוח חדשות והורחבה חובת הגילוי לגבי מרכיבי ההוצאות המנוכים מהפרמיה (כמפורט בסעיף 2.1.5.1 להלן) תוך הגבלת שיעורן.

כתוצאה מהאמור חל שינוי בתגמול הסוכנים כמפורט בסעיף 2.5 להלן. שינויים אלה גרמו בשנת 2004 לשינוי בתמהיל המוצרים הנמכרים לכיוון מוצרי ביטוח פרט בעיקר, ללא מרכיב החסכון.

הפעילות בתחום ביטוח חיים משלבת מכירות חדשות, כמו גם ניהול פוליסות קיימות שנמכרו בעבר.

2.1.2 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

תחום זה כפוף לגוף רגולטורי, שהינו המפקח ולהוראות חוק הפיקוח והתקנות שהוצאו על פיו, כמפורט בסעיפים 2.10 ו-9.11 להלן.

לקבוצה רשיון מבטח ישראלי לעסוק, בין היתר, בביטוח חיים. לתיאור הרשיון ראה סעיף 9.11.2 להלן.

2.1.3 שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחיותו

רווחיות הקבוצה בתחום זה מושפעת מהיקף ההכנסות, בעיקר פרמיות ורווח על ההשקעות, לעומת ההוצאות, הכוללות הן את תגמול הסוכן ואנשי השיווק והן את הוצאות התפעול. הכנסות מפוליסה נרשמות לאורך כל חיי הפוליסה, כולל פרמיות והכנסות מרווח על השקעות. הוצאות השיווק מתחלקות לשניים: הוצאות שנרשמות ומשולמות בסמוך למכירת הפוליסה והוצאות שמשולמות לאורך חיי הפוליסה. שילוב אלמנטים אלה, יוצר מערכת שבה רווחיות הענף תלויה באירועי מכירה בעבר ובהווה, בהמשכיות בעתיד של תשלומי הפוליסה ובהתפתחות הסטטיסטיקה של אירועים ביטוחיים. לתיאור השפעת כללי ה-DAC על רישום הוצאות הרכישה, ראה סעיף 2.1.10 להלן.

שנת 2004 התאפיינה בירידה במכירות פוליסות ביטוח החיים, אולם יחד עם זאת, חל שיפור ברווחיות הקבוצה כתוצאה משינוי בעמלות הסוכנים, כמפורט בסעיף 0 להלן וקישון בהיקף הפדיונות והביטולים.

2.1.4 התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות או שינויים במאפייני הלקוחות

הקבוצה משווקת ביטוחי פרט, ביטוחי מנהלים וביטוחים קולקטיביים ומציעה מכלול של תוכניות ביטוח מאושרות המקובלות בענף זה.

הקבוצה משווקת את מוצרי ביטוח החיים על ידי סוכנים הקשורים בהסכם עם החברה, המקיימים מפגש עם לקוחות פוטנציאליים לשיווק ביטוח החיים.

במהלך שנת 2004 החלה הקבוצה בגיוס סוכנויות הסדר והתקשרות בחוזי עבודה עימם.

2.1.5 שינויים רגולטוריים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על תחום הפעילות

2.1.5.1 במסגרת הרפורמה בביטוח חיים, החיל המפקח, לגבי פוליסות עם מרכיב חסכון, דרישה לשקיפות מלאה של מרכיבי ההוצאות שרשאי מבטח לנכות מהפרמיה, ושיעור דמי הניהול שרשאי מבטח לנכות מהצבירה לחסכון, תוך הגבלת שיעורי ההוצאות האמורים, בתקרה.

2.1.5.2 בהתאם לתיקון לתקנות קופות גמל, החל מחודש ינואר 2005, החלק ההוני שנצבר בגין הפרמיה המשולמת החל מחודש ינואר 2005, ניתן למשיכה בהגיעו של המבוטח לגיל 60.

החל מחודש ינואר 2005, התקרה שמעבר אליה הפרשת מעביד לקופת גמל לקצבה, בניכוי סכומים לפיצויים, חייבת במס ונחשבת להכנסת עבודה אצל העובד בעת ביצוע ההפרשה, תהא בגובה של ארבע פעמים השכר הממוצע במשק, תוך התחשבות במרכיב הקצבתי וההוני גם יחד (כשהמרכיב ההוני מוגבל, נכון למועד דוח זה, לתקרת הכנסה מזכה של 7,100 ש"ח).

2.1.5.3 בחוזר מפקח משנת 2004 נקבעו הוראות לעניין מתן הלוואות לסוכנים על ידי חברת הביטוח. לתיאור הוראות אלה ראה סעיף 0 להלן.

2.1.5.4 בחוזר מפקח משנת 2004, נקבעה חובתו של המבטח לספק רצף ביטוחי למבוטחים בפוליסות לביטוח סיעודי קבוצתי, על ידי הבטחת אפשרות מעבר לפוליסות פרט בתנאים המקובלים לגבי כלל המבוטחים וזאת ללא חיתום מחדש, הכל למי שהיה מבטח בפוליסת ביטוח קבוצתית לפחות 3 שנים.

2.1.5.5 בחוזר מפקח משנת 2004 נקבעו כללים ועקרונות החלים על סוכני הביטוח ועל חברות הביטוח בדבר החלפת פוליסות ביטוח חיים. בהתאם לכללים אלה, על סוכן הביטוח להציג בפני המועמד לביטוח שאלון המשווה את תנאי הפוליסה המוצעת למול הפוליסה הוותיקה של המועמד, תוך פירוט היתרונות והחסרונות שבמהלך זה. הוראות אלה גרמו לירידה בשיעור הביטולים מחד ולקיטון במכירות של פוליסות חדשות מאידך.

גורמי הצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם **2.1.6**

גורמי הצלחה הקריטיים בתחום ביטוח החיים הינם, בין היתר, יכולת השיווק וההפצה, שימור התיק הקיים, מובילות בתחום התשואה למבוטחים, התייעלות בתשומות הייצור תוך שמירה על רמת השירות, ושיפור מערכות המיכון.

מחסומי הכניסה והיציאה **2.1.7**

מחסומי הכניסה העיקריים לתחום הפעילות הינם: הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על פי דין להוצאת רישיון לעסוק בביטוח וקיום התשתית הטכנולוגית הנדרשת להפקת הצעות מחיר, הפקת פוליסות, ניהולם וטיפול בתביעות.

מחסומי הכניסה לתחום ביטוח חיים הינם גבוהים הואיל ונדרשות השקעות הוניות גבוהות בשיווק פוליסות ביטוח.

הפסקת פעילות בתחום זה כרוכה בטיפול בתביעות לתקופה ארוכה, עד למכירת הפעילות.

תחליפים למוצרי תחום הפעילות

2.1.8

למרכיב החסכון קיימים מספר תחליפים ובעיקר תוכניות חסכון בבנקים, קופות גמל, ותוכניות פנסית זיקנה. כמו כן, גם את מרכיבי הריסק, לרבות הנכות הקיצבתית, ניתן לרכוש בקרן הפנסיה כתחליף למוצרי ביטוח החיים. יחד עם זאת, תשלום חד פעמי בקרות אירוע ביטוחי ניתן לרכוש רק בחברת ביטוח.

מבנה התחרות בתחום הפעילות

2.1.9

התחרות בתחום פעילות זה מתרכזת סביב מגוון תוכניות הביטוח המוצעות, שיעורי התשואה הניתנים למבוטחים, שילוב בין ביטוח המנהלים וקרנות הפנסיה, השירות הניתן למבוטחים ועוד.

המתחרות העיקריות בפעילות חברות הביטוח בתחום ביטוח החיים הינן קרנות הפנסיה, קופות הגמל ותוכניות החסכון המשווקות על ידי המערכת הבנקאית. לתיאור התחרות בתחום ביטוח החיים ראה סעיף 2.6 להלן.

עיקרי ההנחות האקטואריות

2.1.10

הקבוצה קיבלה דוח אקטואר על עתודות ביטוח חיים ליום 31.12.2004. עיקרי ההנחות האקטואריות הנן כדלקמן:

עתודות ביטוח חיים

עתודות ביטוח החיים מייצגות את תוחלת הערך הנוכחי של התביעות הצפויות מפוליסות ביטוח החיים שבתוקף ושל החסכון הצפוי, בצירוף התשואה עליו, בניכוי הערך הנוכחי של הפרמיות שתשולמנה (בעתיד) (להלן: "העתודות").

עתודות ביטוח החיים מחושבות על ידי אקטואר הקבוצה לפי הכללים המקצועיים הנהוגים בענף.

חישוב הוצאות רכישה בביטוח חיים

בתקנות פרטי דין וחשבון נקבע בין היתר, שינוי בכללי הדיווח החשבונאי, לפיו הוצאות רכישה של ביטוחי חיים יפרסו לאורך חיי הפוליסה (להלן: "הוצאות רכישה נדחות – DAC – Deferred Acquisition Costs").

הוצאות רכישה נדחות הינן הוצאות רכישה של עסקי ביטוח חיים הנרשמות כהוצאה בעת תשלומן, ומבוצעות בשנים הראשונות לפוליסה. היות והפרמיות, הנגבות במשך כל תקופת החיים של הפוליסות, כוללות מרכיב לכיסוי הוצאות אלה, ניתן לראותן, במובן חשבונאי, כהוצאות נדחות העומדות להפחתה. בכל מקרה של ביטול או סילוק של פוליסה מתבטלת יתרת כל הוצאות הרכישה הנדחות בגין אותה פוליסה.

שיטת ה-DAC חלה לגבי פוליסות ביטוח חיים הנמכרות החל מיום 1.1.1999, לפיה ה-DAC יופחת בשיעורים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-15 שנים.

הוצאות רכישה נדחות בגין פוליסות שהופקו עד ליום 31 בדצמבר 1998, ימשיכו להיכלל, כאמור, על בסיס שיטת "ניכוי הצילמר", לפי שיעורים מהפרמיה או מהסכום שבסיכון בהתאם לתוכניות הביטוח השונות. לפרטים נוספים ראה ביאור 12א לדוחות הכספיים.

בחוזר המפקח לעניין יישום הפחתת הוצאות הרכישה הנדחות בביטוח חיים, הובהר, בין היתר, כי יש לשמור על ערך פדיון מובטח בתוכניות הביטוח השונות.

בשנת 2004, פירסם המפקח תיקון לתקנות ההון המינימלי על פיהן, דרישות ההון העצמי המינימלי יעמדו מיום הפקת הפוליסה בגין פוליסות שיופקו החל מיום 1 בינואר 2005¹, בהיקף של 100% מהוצאות הרכישה הנדחות. תיקון זה משפיע על שינוי מנגנון התגמול לסוכנים על-ידי פריסת העמלות לאורך חיי הפוליסה, תוך צמצום הוצאות הרכישה הנדחות, כמפורט בסעיף 2.5 להלן.

נכון ליום 31 בדצמבר 2004 יתרת הוצאות הרכישה הנדחות ב-DAC היתה כ-565,000 אלפי ש.

עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים

פרט לעתודת ביטוח חיים כמתואר לעיל, קיימת בביטוח חיים גם עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל, שנועדה לכיסוי תשלומים למקרי מוות כתוצאה מאירועים חריגים, כגון מלחמה ורעידת אדמה, העלולים לגרום לקטסטרופה פיננסית לחברת הביטוח. עתודה זו מחושבת בפרומילים מהסכום בסיכון, ראה ביאור 72 לדוחות הכספיים.

העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל של הקבוצה, המחושבת בהתאם לתקנות מס הכנסה וחוזר המפקח, מסתכמת ליום 31.12.2004 בסך 84,116 אלפי ש.

השקעות כספי ביטוח חיים

2.1.11

השקעות במסגרת ביטוח חיים נועדו לכסות את התחייבויות חברת הביטוח (המגולמות בעתודה כמפורט בסעיף 2.1.10 לעיל), כפי שהן מוערכות על ידי אקטואר הקבוצה.

תקנות דרכי השקעה כוללות הוראות, בין היתר, לעניין סוגי הנכסים המותרים למבטח להחזקה כנגד התחייבויותיו, ולעניין דרכי ניהול השקעות המבטח.

ביטוח חיים צמוד

בגין עתודות של תוכניות ביטוח החיים ששווקו בשנים שעד וכולל 1990 (למעט תוכניות מסוימות כגון "ריסק קבוצתי") נחתמו בין החברה לבין

¹ לגבי פוליסות שהופקו עד ליום 31 בדצמבר 2003 וההפקדות שיבוצעו בגין פוליסות אלו עד ליום 31 בדצמבר 2004 לא חלו שינויים על פי התיקון כאמור.

ממשלת ישראל הסכמי השקעה שנתיים המכונים "הסכמי חץ" (חיים צמוד) המסדירים את השקעות עתודות הביטוח כאמור באג"ח מיוחדות צמודות למדד המונפקות על ידי מדינת ישראל (להלן: "איגרות חוב מיועדות").

איגרות החוב הנ"ל נשאו תשואה צמודה בשיעור שהלך ופחת עם השנים מ-6.2% ל-4%. התשואה למבוטח נגזרה מתשואות איגרות החוב המיועדות, בניכוי מרווח למבטח. במהלך השנים האחרונות פדתה החברה בהתאם להסדר עם משרד האוצר, חלק מאיגרות החוב המיועדות והמירה אותן לנכסים בעלי תשואה עודפת. סך ההשקעות החילופיות, השקעות חופשיות במקום איגרות חוב מיועדות, הסתכם ליום 31.12.04, ב- 611 מיליון ש"ח.

החל מינואר 1991 הנפיקה החברה פוליסות משתתפות ברווחי השקעה. התשואה למבוטחים נקבעת לפי שיעור התשואה המושגת בפועל על ההשקעות, בניכוי דמי ניהול קבועים ומשתנים.

החל משנת 2004 החברה מוכרת פוליסות בהן דמי ניהול קבועים בלבד, וזאת בהתאם להנחיות המפקח.

ביטוח חיים משתתף ברווחים

הפוליסות כאמור לעיל הינן פוליסות המשתתפות ברווחים, היינו, פוליסות שבהן כספי החסכון מושקעים בעתודה באפיקי השקעות שונים. הרווחים שנובעים מהשקעות אלו נזקפים על מרכיב החסכון בפוליסה, אולם כאשר ההשקעות מניבות תשואות שליליות, מקזזים אותן מסכום הביטוח או שהמבוטח משלם פרמיה נוספת. במידה ונגרם הפסד ריאלי בהשקעות, לא נגבים דמי ניהול משתנים עד לכיסוי ההפסד.

לתיאור מערך ההשקעות של הקבוצה, ראה סעיף 9.8 להלן.

לפירוט הנכסים וההתחייבויות בביטוח חיים ראה עמ' 20-21 לדוחות הכספיים.

2.1.12 הלוואות למבוטחים בשעבוד פוליסות

הלוואות למבוטח/בעל הפוליסה, ניתנות כנגד שעבוד ערכי הפדיון של פוליסות ביטוח החיים, בהתאם למדיניות הקבוצה ובהתאם לתנאים ולמגבלות שנקבעו בדין.

2.2 מוצרים ושירותים

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים ביטוחיים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

2.2.1 תיאור כללי

הקבוצה משווקת פוליסות ביטוח פרט ופוליסות ביטוח מנהלים הכוללות מרכיב הוני, קצבתי או שילוב שלהן.

מסלול הוני, הינו מסלול המעניק למבוטח אפשרות למשוך ערכי פדיון בסכום חד פעמי, בכפוף לתנאי הפוליסה והוראות הדין.

מסלול קצבה, הינו מסלול בו זכאי המבוטח לקיצבה לכל ימי חייו, בהתאם לנוסחה שנקבעה בפוליסה.

להלן פירוט סוגי הכיסויים הביטוחיים העיקריים בביטוחי החיים, שמשווקת הקבוצה:

2.2.1.1 ביטוחי "סטטוס" – פוליסת ביטוח שהחליפה משנת 2004 את פוליסת הביטוח "עדיף" המפורטת להלן. בפוליסה יש הפרדה מוחלטת בין מרכיבי הריסק, החיסכון וההוצאות. הפוליסה משווקת הן כפוליסת ביטוח מנהלים (סטטוס מנהלים) והן כפוליסת ביטוח פרט (סטטוס פרט).

בפוליסות ביטוח סטטוס סכום הביטוח והפרמיה יכולים להשתנות על פי החלטת המבוטח, בכפוף לתנאי החיתום.

הפוליסה כאמור לעיל הינה פוליסת ביטוח במסלול הוני או קצבתי, על פי בחירת המעסיק והמבוטח.

2.2.1.2 כיסוי ביטוחי "עדיף" - עד לסוף שנת 2003, שיווקה הקבוצה פוליסת ביטוח "עדיף" בה הפרמיה מפוצלת בין מרכיב הריסק (כולל הוצאות) לבין מרכיב החיסכון. בביטוח מנהלים מסוג "עדיף", הפרמיה המתקבלת נגזרת משכרו של העובד, כפי שמתעדכן מעת לעת.

2.2.1.3 כיסוי ביטוחי "מעורב" (מסורתי) – עד לסוף שנת 2003, שיווקה הקבוצה פוליסת ביטוח מסוג "מעורב" (מסורתי), לפיה בקרות מקרה ביטוח (מוות או תום תקופה) משולם סכום הביטוח הקבוע הנקוב בפוליסה.

בכל סוגי הכיסוי הנ"ל, רשאי המבוטח/בעל הפוליסה לפדות את הפוליסה לפני הגיעה למועד תום התקופה, על-פי ערכי הפדיון הנקובים בה.

2.2.2 סוגי תוכניות ביטוח בתחום ביטוח החיים

להלן פירוט תוכניות הביטוח העיקריות המשווקות על ידי הקבוצה החל משנת 2004:

2.2.2.1 ביטוח מנהלים

פוליסות ביטוח המשלבות חיסכון, ריסק (מוות) וכיסוי למקרה אובדן כושר עבודה כמרכיב בתנאים הסוציאליים במסגרת יחסי עובד-מעביד.

הפרמיה מהווה אחוז מוסכם משכרו של המבוטח. פוליסות אלה כפופות לתקנות קופות גמל.

קהל היעד לפוליסות ביטוח המנהלים הינו מעסיקים ובעלי שליטה בחברות המעוניינים לרכוש לעובדיהם או לעצמם, בהתאמה, ביטוח מנהלים.

2.2.2.2

ביטוח פרט

פוליסות ביטוח הכוללות או משלבות חסכון, ריסק וכיסוי למקרה אובדן כושר עבודה לאנשים פרטיים.

קהל היעד לפוליסת ביטוח פרט הינו לקוחות פרטיים, שכירים ועצמאים.

2.2.2.3

ביטוח חיים ריסק טהור

פוליסות מסוג ריסק המעניקות תשלום למוטבים של מלוא סכום הביטוח, בתשלום אחד, בכל מקרה של מות המבוטח, למעט במקרה של התאבדות בשנה הראשונה.

פוליסות ביטוח חיים ריסק טהור משווקות על ידי הקבוצה, הן ליחידים כפוליסת ביטוח חיים "ריסק פרטי" והן כהרחבה לפוליסות ביטוח חיים אחרת, כגון: סטטוס והן לקולקטיבים כפוליסת ביטוח חיים "ריסק קבוצתי".

במסגרת פוליסות ביטוח "ריסק פרטי" משווקת הקבוצה פוליסות ביטוח ריסק משכנתא, המבטחת את חיי הלווה בגובה יתרת ההלוואה בשילוב ביטוח מבנה הדירה.

2.2.2.4

ביטוח אובדן כושר עבודה

פוליסת ביטוח אובדן כושר עבודה המעניקה למבוטח, לאחר תקופת המתנה, תשלום חודשי ושחרור מתשלום פרמיה לפוליסה, במקרה של נכות הגורמת לאובדן כושר עבודה, מלא או חלקי, כתוצאה ממחלה או תאונה. פוליסות ביטוח זו נמכרת ככיסוי נוסף לפוליסות הביטוח אחרות כגון: סטטוס.

הפוליסה כאמור נמכרת ללקוחות שכירים, עצמאיים ופרטיים.

2.2.2.5

ביטוח סיעודי

תוכנית המעניקה למבוטח פיצוי חודשי במקרה בו המבוטח הינו במצב סיעודי, שאינו מאפשר ביצוע פעילות יומיומיות בסיסיות, כולן או חלקן, בהתאם לתנאי הפוליסה. הפיצוי כאמור משולם כל עוד המבוטח במצב סיעודי, אך לא יותר מהתקופה הנקובה בפוליסה.

פוליסה זו מתאימה ללקוחות פרטיים.

2.2.2.6

ביטוח מחלות קשות

פוליסה המבטיחה למבוטח קבלת פיצוי כספי חד פעמי במקרה של גילוי מחלה קשה, מתוך רשימת מחלות מוגדרת ובהתאם לתנאי הפוליסה.

הפוליסה מתאימה ללקוחות פרטיים.

2.2.2.7

אחר

(א) ביטוח ריסק למקרה מוות מתאונה

"מוות מתאונה" הינו כיסוי נוסף המעניק למוטבים בעת מקרה מוות כתוצאה מתאונה של המבוטח, סכום כספי חד-פעמי בנוסף לסכום הביטוח היסודי.

(ב) ביטוח למקרה נכות מתאונה

כיסוי נוסף המעניק סכום כספי חד-פעמי במקרה של תאונה. במקרה של נכות מלאה ותמידית ישולם סכום הביטוח במלואו, ובמקרה של נכות חלקית ישולם סכום הביטוח בהתאם לטבלה הקבועה בפוליסה.

(ג) ביטוח למקרה נכות מקצועית

הרחבה לפוליסה, המעניקה למבוטח סכום כספי חד-פעמי במקרה של תאונה או מחלה שבעקבותיהם נשלל מהמבוטח באופן מוחלט ותמידי הכושר לעסוק במקצועו או בעיסוק אחר סביר ומתאים. במקרה של נכות מלאה ותמידית ישולם סכום הביטוח במלואו, ובמקרה של נכות חלקית ישולם סכום הביטוח באופן יחסי לפי שיעור הנכות.

(ד) "עוד בחיים"

כיסוי ייחודי למקרה מוות בלבד (ללא מרכיב חסכון) המבטיח למבוטח תשלום מיידי של מחצית מסכום הביטוח למקרה מוות, במידה ויוכח שהוא סובל ממחלה סופנית שתוצאתה הוודאית היא מוות בתוך 12 חודשים לכל היותר. תוכנית זו ניתנת לרכישה כהרחבה בלבד בפוליסות בהן קיים כיסוי למקרה מוות בלבד.

כל הפוליסות כאמור מתאימות ללקוחות המבקשים לשפר את ביטוח החיים שלהם.

פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים

2.3

ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים בשנת 2004 הינה כ- 1,333,564 אלפי ש"ח, המהוות 46% מסך כל הכנסות מפרמיות של החברה.

להלן נתונים בדבר החלק היחסי של סוגי פוליסות ביטוחי החיים שמשווקת הקבוצה מהפרמיה של תיק ביטוח החיים של הקבוצה (באלפי ש"ח):

נתונים לשנת 2004:

סה"כ	אחר	מבטיח תשואה	משתתף ברווחים	
				ביטוח מנהלים:
542,413		28,230	514,183	עדיף
59,978		33,304	26,674	מסורתי
21,451			21,451	סטטוס
				ביטוח פרט:
195,212		7,307	187,905	עדיף
172,208		59,977	112,231	מסורתי
10,218			10,218	סטטוס
99,666		7,836	91,830	ביטוח ריסק פרט
18,416	18,416			ביטוח ריסק קבוצתי
137,644		13,983	123,661	ביטוח אובדן כושר עבודה
26,069		49	26,020	ביטוח סיעודי
50,289		5,042	45,247	ביטוח מחלות קשות
				אחר
1,333,564	18,416	155,728	1,159,420	סה"כ פרמיות
9,196,209	40,156	3,504,641	5,651,412	התחייבויות ביטוחיות

נתונים לשנת 2003:

סה"כ	אחר	מבטיח תשואה	משתתף ברווחים	
				ביטוח מנהלים:
516,502		29,460	487,042	עדיף
69,126		37,986	31,140	מסורתי
0			0	סטטוס
				ביטוח פרט:
241,826		9,517	232,309	עדיף
200,823		62,360	138,463	מסורתי
0			0	סטטוס
76,429		8,465	67,964	ביטוח ריסק פרט
15,591	15,591			ביטוח ריסק קבוצתי
128,047		15,858	112,189	ביטוח אובדן כושר עבודה
14,939		52	14,887	ביטוח סיעודי
44,638		5,406	39,232	ביטוח מחלות קשות
				אחר
1,307,921	15,591	169,104	1,123,226	סה"כ פרמיות
8,528,433	41,974	3,570,999	4,915,460	התחייבויות ביטוחיות

נתונים לשנת 2002:

סה"כ	אחר	מבטיח תשואה	משתתף ברווחים	
477,264		33,662	443,602	ביטוח מנהלים:
81,406		42,716	38,690	עדיף
0			0	מסורתי
				סטטוס
256,627		12,017	244,610	ביטוח פרט:
238,951		73,238	165,713	עדיף
0			0	מסורתי
				סטטוס
58,644		8,991	49,653	ביטוח ריסק פרט
19,502	19,502			ביטוח ריסק קבוצתי
116,914		17,547	99,367	ביטוח אובדן כושר
				עבודה
9,151		55	9,096	ביטוח סיעודי
36,229		5,464	30,765	ביטוח מחלות קשות
				אחר
1,294,688	19,502	193,690	1,081,496	סה"כ פרמיות
7,523,274	38,798	3,560,495	3,923,981	התחייבויות ביטוחיות

2.4 לקוחות

לקבוצה יש פיזור לקוחות רב, כאשר אין לקבוצה לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% ומעלה מסך הכנסות הקבוצה.

להלן טבלה הכוללת נתונים לגבי התפלגות הפרמיה בין מעבידים, מבוטחים פרטיים ועצמאיים ומבוטחים קולקטיביים (באחוזים):

נתונים לשנת 2003	נתונים לשנת 2004	הלקוח
54%	57%	מעבידים
45%	42%	מבוטחים פרטיים ועצמאיים
1%	1%	קולקטיביים

2.5 שיווק והפצה

כללי

הקבוצה משווקת את מוצריה במשך כל שנות פעילותה באמצעות סוכנים עצמאיים. לתיאור מערך הסוכנים של הקבוצה, ראה סעיף 9.2 להלן.

מערך סוכני ביטוח חיים

התגמול לסוכנים מורכב מ- 3 סוגים עיקריים: עמלה שוטפת, תגמול בגין עמידה ביעדים ודמי גבייה.

בשנת 2004, עם כניסתה של הרפורמה בביטוח חיים לתוקפה, ובין היתר, עקב השינוי בכל הקשור לרישום הוצאות רכישה נדחות, כמפורט בסעיף 2.1.10 לעיל, צומצם התגמול לסוכנים בגין עמידה ביעדים מחד והעמלות השוטפות נפרסו על פני שנים רבות מאידך.

במקרים מסויימים ניתנו על חשבון עמלות אלה, מקדמות לתקופות שונות, שהינן נכס לא מוכר, המהווה דרישת הון.

בחודש ינואר 2005 פרסם המפקח חוזר בדבר הוראות למתן הלוואות לסוכני ביטוח אשר מפרט את התנאים והמגבלות למתן הלוואות. החוזר האמור קובע במפורש את הבטוחות שעל הסוכן להמציא כדי לקבל הלוואות וכן קובע במפורש את המגבלות במתן הלוואות בשעבוד עמלה עתידית המגיעה לו.

לתיאור מוקד שירות הלקוחות של הקבוצה, ראה סעיף 9.1 להלן.

תחרות

2.6

למעלה מ-90% משוק ביטוח החיים נשלט על-ידי קבוצות הביטוח הגדולות במשק (החברה, מגדל, כלל, הראל והפניקס), ועל כן התחרות מתמקדת בהן.

בנוסף, לתחרות המתקיימת בין חברות הביטוח, מתחרה הקבוצה גם בקרנות הפנסיה, קופות הגמל ותוכניות החסכון הנמכרות על ידי הבנקים.

היקף המכירות החדשות של החברה הינו כ- 8.5% מכלל המכירות החדשות של ביטוח חיים בארץ. יכולת הקבוצה להתמודד עם התחרות בתחום זה, תלויה, בין היתר, בהרחבת מערך המכירות, בהתייעלות בתשומות הייצור תוך שמירה על רמת השירות, בפיתוח מוצרים ייחודיים, בשימור התיק הקיים ובמיתוג הקבוצה כמובילה בתחום התשואות למבוטחים.

להרחבה בנושא התחרות ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.3 להלן.

עונתיות

2.7

להלן טבלה המציגה את התפלגות דמי הביטוח ברוטו בתחום ביטוח החיים לפי רבעונים (באלפי ש"ח):

נתונים לשנת 2004	נתונים לשנת 2003	
329,153	336,618	רבעון ראשון
322,515	324,486	רבעון שני
332,454	315,483	רבעון שלישי
349,082	331,334	רבעון רביעי
1,333,564	1,307,921	סה"כ

הון אנושי

2.8

בתחום ביטוח חיים פועלת הקבוצה באמצעות עובדי צוותים, מפקחי רכישה, ומנהלים שונים המדווחים לראש אגף ביטוח חיים.

מפקחי הרכישה הינם עובדי הקבוצה המפקחים על הסוכנים בתחום ביטוח החיים ואחראים על קידום מכירות של פוליסות חדשות בתחום זה. מרבית המפקחים מועסקים באמצעות הסכם עבודה אישי, המבוסס על שכר יסוד ועמלות מכירות.

לתחום פעילות זה אין מחלקות ייעודיות, למעט מחלקת תביעות.

במחלקת תביעות בתחום הפעילות מעסיקה הקבוצה כ- 12 עובדים. יתר העובדים מועסקים במקביל במספר תחומי פעילות של הקבוצה.

לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.6 להלן.

2.9

ספקים וביטוח משנה

ספקים

בחודש ספטמבר 2003 נחתם סיכום דברים בין החברה ובין סאפיינס ישראל מערכות תוכנה בע"מ (להלן: "סאפיינס"), להתאמת מערכת כוללת לניהול מערך ביטוח חיים ופנסיה, המבוססת על מערכת שפותחה בחברת אליאנץ בשווייץ, כמפורט בסעיף 9.4.6 להלן.

ביטוח משנה בביטוח חיים

ביטוח משנה הינו העברה של חלק מהסיכון ממבטח אחד למבטח שני, בתמורה לחלק מהפרמיות המתקבלות מהמבטח.

התקשרויות החברה לביטוחי משנה כאמור לעיל הינן ארוכות טווח, הן נקבעות לפי תוכניות הביטוח ואינן קצובות בזמן. חוזי ביטוח המשנה נחתמים ו/או מתחדשים מדי שנה והם תקפים לגבי פוליסות ביטוח חדשות.

במקרה של תביעה, מבטחי המשנה נושאים בחלק מהתשלום על פי ההסכם שנחתם עימם.

נכון למועד הדוח, לחברה הסכמים בתחום זה עם ארבעה מבטחי משנה המהווים, כל אחד, מעל 10% מהפרמיה השנתית המועברת לביטוח משנה:

דירוג	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמית ביטוח משנה	שם מבטח המשנה
AA	43,060	45%	Swiss Life & Health
A+	21,533	23%	Munich Re
A+	12,860	14%	GE insurance solution
AAA	10,406	11%	Cologne Re

לתיאור התקשרויות עם מבטחי המשנה ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.7.2 להלן.

2.10

מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד

כללי

הקבוצה פועלת בהתאם לרשיון לעסוק בענף ביטוח חיים לפי חוק הפיקוח, כמפורט בסעיף 9.11.2 להלן.

כפיפות הפעילות לחוקים ספציפיים

להלן תמצית עיקרי הדינים המרכזיים החלים על פעילותה של הקבוצה בתחום ביטוח חיים:

2.10.1 קנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי הפרדת חשבונות ונכסים של מבטח בביטוח חיים), התשמ"ד – 1984

בתקנות אלה כלולות הנחיות בדבר דרכי הפרדת החשבונות והנכסים של עסקי ביטוח חיים מכלל עסקי הביטוח של מבטח, והפרדת נכסים של עסקי ביטוח חיים משתתף ברווחים מנכסים של עסקי ביטוח חיים אחרים. בנוגע לעסקי ביטוח חיים משתתף ברווחים נקבע בתקנות אלה, בין היתר, כי כספים, חשבונות בנק ונכסים הקשורים בעסקים אלה יופקדו בנפרד מכספים, חשבונות בנק ונכסים הקשורים בעסקי ביטוח חיים אחרים, ולא יעשה בהם שימוש בכל דרך שהיא שלא למטרות הקשורות בעסקי ביטוח חיים משתתף ברווחים. התקנות קובעות גם, כי השקעה לכיסוי התחייבויות ביטוחיות בעסקי ביטוח חיים משתתף ברווחים תושקע, תוחזק ותסומן בנפרד מהשקעות שאינן כאלה.

2.10.2 תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (ביטוח חיים קבוצתי), תשנ"ג – 1993 (להלן: "תקנות ביטוח חיים קבוצתי")

בתקנות אלה כלולות הוראות, לעניין ביטוח חיים קבוצתי, ריסק (ללא מרכיב חסכון) ובכלל זה הגדרת הקבוצות וגודלן המינימלי, תקופת הביטוח, ותקרת העמלות לסוכנים.

2.10.3 תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי הצמדה בחוזה לביטוח חיים), התשמ"ב – 1982

בתקנות אלה כלולות הוראות, בין היתר, לעניין תנאי ההצמדה בחוזה לביטוח חיים.

2.10.4 תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד – 1964

תקנות אלו כוללות, בין היתר, הוראות בדבר האישורים הנדרשים לניהול והפעלת קופת גמל, תשלומים לקופות גמל, השימוש בכספי קופות גמל, תשלומים לעמיתים, השקעת כספים של קופת גמל, השימוש בכספי קופת גמל, חישוב רווחים וחלוקתם, חובת הנאמנות של חברה מנהלת כלפי עמיתי קופות הגמל, וועדת השקעות, אופן ניהול חשבון קופת גמל, אופן ניהול חשבונות והגשת דוחות כספיים.

2.10.5 צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטח וסוכן ביטוח), התשס"ב-2001 (להלן: "צו איסור הלבנת הון")

צו איסור הלבנת הון מטיל חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים על חברות ביטוח ועל סוכני ביטוח.

הצו חל רק על תוכניות ביטוח חיים שיש בהן מרכיב חיסכון.

על חברות הביטוח חלות חובות זיהוי הלקוחות (רישום פרטי הזיהוי, אימות פרטי הזהות, דרישת מסמכים ושמירת מסמכי הזיהוי) וחובת דיווח על פעולות או מקרים מסויימים כמפורט בצו איסור הלבנת הון.

תנודתיות נכסים סחירים ושערוך לפי שווי הוגן

2.10.6

ההשקעה בנכסים סחירים מתאפיינת בתנודתיות לאור רישומה בהתאם לשוויים של הנכסים בבורסה. נכסים בלתי סחירים נרשמים על בסיס עלות ובמידת הצורך מבוצעת הפחתה. על פי חוזר המפקח, כמפורט בסעיף מגמות בענף הביטוח בדוח הדירקטוריון, תשונה שיטת השערוך של נכסים בלתי סחירים במשתתפות ברווחים (ללא נכסי נוסטרו) לשיטת שערוך לפי שווי הוגן, וכתוצאה מכך תרחיב את הנכסים עליהם תשפיע התנודתיות האמורה.

לתיאור עיקרי הדינים החלים על כלל פעילותה של הקבוצה, ראה סעיף 9.11 להלן.

נהלי חיתום בתחום ביטוח החיים

הקבוצה פועלת בהתאם לנהלי חיתום בתחום ביטוח החיים, כפי שהם מתעדכנים מעת לעת על ידי הנהלת הקבוצה ואגף ביטוח חיים.

מערכות מידע של הקבוצה

בתחום ביטוח החיים קיימת מערכת חיתום אוטומטית, המאפשרת לבצע חיתום רפואי ומקצועי תוך כדי קליטת ההצעה של הלקוחות, בהתאם לכללים שנקבעו על ידי הנהלת הקבוצה ואגף ביטוח חיים.

כמו כן, קיימת מערכת לניהול תחום ביטוח החיים החל מהפקת הפוליסות וכלה בביצוע תשלומים שונים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

2.11

יעד מרכזי של הקבוצה בתחום ביטוח החיים הוא צמיחה בתחום ההסדרים הפנסיוניים וניהול נכסים פיננסיים. הקבוצה מצפה להגדיל את נתח השוק והיקף העסקים בתחום ביטוח החיים, תוך שמירה על רווחיותה ומימוש פוטנציאל הסינרגיה של הקבוצה.

המידע המובא לעיל הינו מידע צופה פני עתיד, וככזה, המידע אינו וודאי לגבי העתיד, ועלול שלא להתממש, כולו או חלקו. המידע הצופה פני עתיד מבוסס על מידע הקיים בקבוצה בתאריך הדוח, וכולל הערכות של הקבוצה או כוונות שלה נכון לתאריך הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או משתמעות ממידע זה, בין היתר, בשל שינויים שיחולו בגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 9.16 להלן.

3.1

מידע כללי על תחום הפעילות

ביטוח רכב חובה הינו ביטוח סטטוטורי בו מחויב כל משתמש ברכב מנועי.

פעילות הקבוצה בתחום ביטוח רכב חובה מתבצעת באמצעות החברה.

להלן מספר מאפיינים, מגמות והתפתחויות המשפיעים ועשויים להשפיע בעתיד על פעילות הקבוצה בתחום זה.

3.1.1

מבנה תחום הפעילות ושינויים שחלו בו

פקודת רכב מנועי [נוסח חדש], תש"ל-1970 (להלן: "פקודת רכב מנועי" או "הפקודה"), קובעת שנהג רשאי להשתמש ברכב מנועי אך ורק באם הרכב מבוטח בביטוח חובה בפוליסה בת-תוקף בהתאם להגדרות הפקודה.

חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 (להלן: "חוק הפיצויים") קובע כי המשתמש ברכב מנועי חייב לפצות את הנפגע בגין נזק גוף שנגרם לו בתאונת דרכים שבה מעורב הרכב. האחריות היא מוחלטת ומלאה ולא תלויה באשם מצד הנהג או מצד אחרים, וזאת בכפוף לחריגים הקבועים בחוק הפיצויים.

הכיסוי הביטוחי בענף זה ניתן על ידי המבטחים השונים המורשים לפעול בענף, ואולם כל חברת ביטוח רשאית לדחות מבוטח על פי שיקול דעתה.

בעל כלי רכב שסורב כאמור ולא השיג כיסוי ביטוחי באחת החברות הפועלות בענף, רשאי לרכוש ביטוח חובה באמצעות ה"פול". ה"פול" – המאגר הישראלי לביטוח רכב (שהינו בבעלות כל חברות הביטוח הפועלות בענף אשר נושאות בהפסדיו או ברווחיו, על פי חלקן היחסי בענף) מחויב מכוח הדין לבטח מבוטחים שסורבו כאמור.

ה"פול" פועל כחברת ביטוח לכל דבר, ותעריפיו גבוהים מתעריפי חברות ביטוח אחרות בשוק.

בנוסף, בתחום זה פועלת הקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים (להלן: "קרנית"), שהינה תאגיד סטטוטורי שהוקם מכח חוק הפיצויים ושתפקידו לפצות נפגעי תאונות דרכים שאין באפשרותם לתבוע פיצויים מאת מבטח, בשל העילות המפורטות בחוק הפיצויים.

פעילותה של קרנית ממומנת מהפרשה בשיעור קבוע שנקבע בצו לפי חוק הפיצויים מתוך הפרמיה אותה גובה חברת הביטוח.

מהות הכיסוי

פוליסת ביטוח חובה, בהתאם לפקודת רכב מנועי, מעניקה כיסוי כדלקמן: (1) לבעל הרכב והנוהג בו – מפני כל חבות שהם עלולים לחוב לפי חוק הפיצויים ומפני חבות אחרת שהם עלולים לחוב בשל נזק גוף שנגרם לאדם על ידי השימוש ברכב מנועי או עקב השימוש בו. (2) בעל הרכב הנוהג בו וכל אדם הנוהג בו בהיתר ממנו – מפני נזק גוף שנגרם להם כתוצאה מתאונת דרכים כאמור בחוק הפיצויים.

מאפיינים של ביטוח רכב חובה

- א. ביטוח רכב חובה הינה פוליסה לתקופה של עד שנה.
- ב. ביטוח רכב חובה הינו הביטוח היחיד בתחום הביטוח הכללי אשר נכנס לתוקף רק לאחר תשלום הפרמיה במלואה.
- ג. חובת הביטוח והיקף הכיסוי נקבעו על פי דין, כאשר בביטוח זה לא נקבע גבול אחריות. יצוין, כי מרכיב הכיסוי לאובדן השתכרות מוגבל עד ל- 3 פעמים השכר הממוצע במשק.
- ד. תעריף ביטוח רכב חובה הינו תעריף בו לחברת הביטוח, שיקול דעת מצומצם יחסית, באשר התעריף נתון לפיקוחו של המפקח תוך קביעת טווח תחרות מוגבל ביחס לתעריף הסיכון הממוצע שנקבע על ידי חברת ISO insurance Services office of Israel Ltd (להלן: "ISO"). ISO קיבלה זכיון להקמה ותפעול של מאגר מידע ("להלן: "מפעיל מאגר המידע") האוסף מידע מחברות הביטוח לצורך פרסום תעריף סיכון ממוצע לפי פרמטרים מסבירי סיכון שונים כגון: נפח מנוע, גיל הנהג הצעיר, ותק בנהיגה של הנהג הצעיר וכדו'. פעילות מאגר המידע וחובת המבטחים להעביר לו מידע מעוגנת בחוק.
- ה. ציי רכב וקולקטיבים אינם כפופים למגבלות התעריף כאמור לעיל. לעניין זה – צי רכב מונה לפחות 40 כלי רכב בבעלות אחת. קולקטיב מונה לפחות 100 כלי רכב המבוטחים במסגרת הסכם אחד, ובלבד שמטרתה העיקרית של התארגנות הקולקטיב אינה למטרת עשיית ביטוח.

מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

3.1.2

תחום הפעילות כפוף לגוף רגולטורי, שהינו המפקח ולהוראות חוק הפיקוח פקודת רכב מנועי וחוק ביטוח רכב מנועי (ביטוח בתנאי תחרות מבוקרת, הסדרים לתקופת מעבר והוראות לעניין אבנר), התשמ"ז – 1977, והתקנות שהוצאו על פיהם, כמפורט בסעיפים 3.11 ו-9.11 להלן.

לקבוצה רשיון מבטח ישראלי, לעסוק בין היתר, בענף ביטוח כלי רכב חובה. לתיאור הרשיון ראה סעיף 9.11.2 להלן.

שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחיות

3.1.3

בשנת 1997 עוגנה בחקיקה רפורמה לפתיחת ענף ביטוח רכב חובה לתחרות. במסגרת הרפורמה כאמור, חלקו של אבנר – איגוד לביטוח נפגעי רכב בע"מ (להלן: "אבנר"), ששימש כמבטח משותף בענף ביטוח רכב

חובה, בפוליסות הביטוח, הופחת בצורה הדרגתית מ-70% בשנת 1997 עד 0% בשנת 2003, בה חדל אבנר מפעילותו בהנפקת פוליסות חדשות כמבטח משותף.

הגורמים המשפיעים על רווחיות תחום הפעילות, הינם כדלקמן:

א. שינויי רגולציה.

ב. חברות הביטוח קובעות תעריפים דיפרנציאליים (מותאמי סיכון) הכפופים לקבלת אישור המפקח. התעריפים החדשים של מרבית החברות מביאים בחשבון את מאפייני הרכב והנהג, וכך מבטחים זהירים משלמים פחות ממבטחים מסוכנים. מטרת השימוש בפרמטרים הינה להתאים, ככל הניתן, את פרמיית הביטוח לסיכון המבוטח.

כתוצאה מהאמור לעיל, גדלו הפערים בין הפרמיות בביטוח רכב חובה הנדרשות ממבטחים שונים באותה חברת ביטוח, וגדלו הפערים בין הפרמיות שדרשו חברות שונות מאותו מבטח.

נכון למועד הדוח, מתוך כלל הפרמטרים המותרים לשימוש, החברה מתחשבת בשני פרמטרים, שהינם גיל הנהג הצעיר ביותר הנוהג ברכב דרך קבע וותק רישיון הנהיגה של הנהג הצעיר ביותר הנוהג ברכב דרך קבע, תוך ביצוע אבחנה בין רכב פרטי לרכב מסחרי.

לקבוצה אין תעריפים דיפרנציאליים בכלי רכב במשקל מעל 4 טון וכלי רכב מיוחדים.

לתיאור אופן ההכרה ברווחי החברה בתחום זה, ראה ביאור 3ח2 לדוחות הכספיים.

ג. יכולת הקבוצה לבצע בקרה קפדנית על תשלומים לספקי שירותים בתחום.

ד. בשנים האחרונות חלה עלייה בהיקף תביעות השיבוב של המוסד לביטוח לאומי (להלן: "המל"ל") כנגד החברה בגין תגמולים ששולמו על-ידי המל"ל לנפגעי תאונות דרכים, שהן מוכרות גם כתאונות עבודה.

העתודות לתביעות תלויות כוללות הפרשות בגין תביעות אלה.

ה. הפקת תעודות חובה באופן מהיר ויעיל באמצעות האינטרנט.

התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

3.1.4

בשנים האחרונות קיימת מגמה של שקיפות תעריפי הביטוח אשר הונהגה על ידי המפקח, מחד, ושינוי בתרבות הצריכה של הלקוחות בשוק הביטוחי, המשווים את תעריפי הביטוח בין חברות הביטוח השונות מאידך.

גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

3.1.5

גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום רכב חובה הינם, בין היתר, תקפות התעריפים הנקבעים על ידי ISO, יכולת הקבוצה לזהות את גורמי הסיכון הרלוונטיים לקביעת פלחי שוק הומוגניים ומשמעותיים וקביעת תעריף מתאים לגביהם, מתן שירות ברמה גבוהה, ניהול סילוק תביעות יעיל, שינוי בשכיחות וחומרת תאונות הדרכים והיקף ההונאות.

שינויים במערך הספקים ומבטחי המשנה לתחום הפעילות

3.1.6

משרד הבריאות הודיע לחברות הביטוח בחודש דצמבר 2002, על כוונתו להעלות מהותית, מתחילת 2003, את התעריפים בגין אשפוז נפגעי תאונות דרכים. להעלאה כאמור עשויה להיות השפעה על רווחי חברות הביטוח. עד למועד דוח זה, לא הועלו התעריפים ומתקיימים דיונים, בין היתר, בין משרד הבריאות לאיגוד חברות הביטוח בנושא זה.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של תחום הפעילות ושינויים החלים בהם

3.1.7

מחסומי הכניסה העיקריים לתחום הפעילות הינם: הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על פי דין להוצאת רישיון לעסוק בביטוח וקיום התשתית הטכנולוגית הנדרשת להפקת הצעות מחיר, הפקת פוליסות וטיפול בתביעות.

מחסום היציאה העיקרי מתחום הפעילות נובע ממשך הזמן בו חשופה הקבוצה לתביעות בגין הפוליסות שהנפיקה.

תחליפים למוצרי תחום הפעילות ושינויים החלים בהם

3.1.8

ביטוח רכב חובה הינו סטטוטורי, ולפיכך אין למבוטח תחליף אחר למוצר זה.

עיקרי ההנחות האקטואריות

3.1.9

תעריפי הקבוצה לוקחים בחשבון מאפייני סיכון שונים על ידי שימוש בפרמטרים דיפרנציאליים מסבירי סיכון שהינם ותק הנהג הצעיר ביותר וגיל הנהג הצעיר ביותר (ראה גם סעיף 5.1.7 להלן).

הערכת הקבוצה לתביעות תלויות מחושבת בהתאם להוראות חוזר המפקח, כמפורט בסעיף 1.2.3 לעיל.

מוצרים ושירותים

3.2

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים ביטוחיים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

פוליסת ביטוח רכב חובה המשווקת על ידי הקבוצה, מעניקה כיסוי אחיד בהתאם להוראות פקודת רכב מנועי וחוק הפיצויים, כמפורט בסעיף 3.1.1 לעיל.

סך הפרמיה בתחום ביטוח רכב חובה מהווה כ- 25% מסך הפרמיות בענפי הביטוח הכללי.

3.3 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים

להלן טבלה הכוללת נתונים לגבי התפלגות הפעילות של הקבוצה בתחום ביטוח רכב חובה (באלפי ש"ח):

2002	2003	2004	
201,842	274,649	377,280	דמי הביטוח ברוטו
185,835	267,063	368,006	דמי הביטוח בניכוי ביטוח משנה (בשייר עצמי)
140,515	207,328	299,813	תביעות ברוטו
74,089	197,522	323,845	תביעות בשייר

3.4 לקוחות

בתחום ביטוח רכב חובה, מבטחת הקבוצה לקוחות פרטיים וציי רכב של לקוחות עסקיים. לקבוצה אין לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות הקבוצה.

3.5 שיווק והפצה

הקבוצה משווקת את פוליסות הביטוח שלה באמצעות סוכנים עצמאיים. לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.2 להלן.

3.6 התפתחות התביעות התלויות ברוטו ובשייר הסכמי הביטוח

להלן התפתחות התביעות התלויות בתחום ביטוח רכב חובה לגבי שנות החיתום שהחלו לפני שנת הדוח באלפי ש"ח):

שנת 2003		שנת 2004		
בשייר	ברוטו	בשייר	ברוטו	
341,781	606,235	525,101	751,805	הפרשה לתחילת השנה
34,420	36,085	34,948	38,266	הכנסות מפרמיה ומהשקעות (1)
1,009	987	4,980	4,980	עמלות והוצאות
57,193	103,778	69,029	101,208	תשלומי תביעות
281,502	505,461	461,619	628,840	הפרשות לסוף השנה
36,497	32,094	24,421	55,043	עודף (גרעון) בהפרשות
22,939	19,945	19,554	45,737	סכום העודף בהפרשות הנובע משחרור הרווח מעתודה

(1) בסעיף זה יש לקחת בחשבון תיקונים וזקיפת פרמיות לביטוח משנה הנוגעים לפרמיה שנרשמה בגין שנת החיתום.

לתיאור העתודות בביטוח כללי ותביעות תלויות ברמת הקבוצה, ראה סעיף 1.2.3 לעיל.

בתחום זה, מתחרה הקבוצה בכל חברות הביטוח במשק, לרבות בחברות הביטוח הישיר.

הכיסוי הביטוחי האחיד בכל חברות הביטוח וזמינות מידע השוואתי של מחירים, גורם לכך שמחיר המוצר הוא המשתנה העיקרי בהחלטת הרכישה של פוליסות ביטוח. חברות הביטוח נבדלות זו מזו במשתנים הקובעים את התעריף וכפועל יוצא בפלחי השוק בהן הן מתמקדות.

גורם העלול לפגוע במעמדה התחרותי של הקבוצה הינו שימוש חברות ביטוח אחרות בפרמטרים שונים ו/או נוספים מהפרמטרים בהם עושה הקבוצה שימוש.

הגורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של הקבוצה, הינם, רמת השירות הגבוהה של הקבוצה ושל סוכניה, אפשרות הפקת פוליסות ביטוח חובה באמצעות הסוכנים דרך האינטרנט ומודל תעריפי המאפשר התמקדות בפלחי שוק רווחיים יותר.

להרחבה בנושא התחרות ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.3 להלן.

להלן טבלה המציגה את התפלגות דמי הביטוח ברוטו בתחום ביטוח רכב חובה לפי רבעונים (באלפי ש"ח):

נתונים לשנת 2003	נתונים לשנת 2004	
71,894	122,930	רבעון ראשון
53,974	87,540	רבעון שני
80,503	87,463	רבעון שלישי
68,278	79,347	רבעון רביעי
274,649	377,280	סה"כ

לתחום פעילות זה אין מחלקות ייעודיות, למעט מחלקת תביעות רכב חובה. במחלקת תביעות בתחום הפעילות מעסיקה הקבוצה 19 עובדים. יתר העובדים, מועסקים במקביל בכמה מתחומי הפעילות של הקבוצה.

לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.6 להלן.

החברה מתקשרת מעת לעת עם בתי חולים וספקי שירותי בריאות אחרים לצורך מתן שירותים רפואיים שונים למבוטחיה, ובכלל זה, אשפוז, טיפולים אמבולטוריים במרפאות והפניה לרפואה שיקומית.

החל משנת 2003 מפעילה הקבוצה מערכת מיכון לבקרה על תשלומים לספקים בכלל ולספקי שירותים רפואיים בפרט. המערכת בודקת את ההתאמה בין חשבונות שקיבלה ובין התעריפים המוסכמים וכן את הקשר בין הטיפול הרפואי לבין הפגיעה. השימוש במערכת זו הוביל לחסכון בעלויות הספקים ולייעול העבודה מולם.

3.10.2

ביטוח משנה

התקשרויות החברה לביטוחי משנה בכל ענפי הביטוח, לרבות תחום ביטוח רכב חובה מתחדשות משנה לשנה.

שעור ההעברה של הסיכון למבטחי המשנה בתחום הפעילות נאמד ברמה של 2.8% מהפרמיה, נכון למועד הדוח.

בתחום הפעילות, מתקשרת החברה עם מבטחי המשנה שלה בעיקר בחוזים מסוג Excess of Loss.

לתיאור התקשרות עם מבטחי המשנה ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.7.2 להלן.

3.11

מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד

כללי

הקבוצה פועלת בהתאם לרשיון לעסוק בענף ביטוח רכב חובה לפי חוק הפיקוח, כמפורט בסעיף 9.11.2 להלן.

כפיפות הפעילות לחוקים ספציפיים

בסדרה של חיקוקים שונים, החל משנת 1997, נקבעו הסדרים לפיהם מבטחים העוסקים בביטוח רכב מנועי יפעלו, בתום תקופת מעבר שהסתיימה ביום 1.1.2003, בתנאי תחרות מבוקרת. להלן תמצית הדינים המרכזיים החלים על פעילותה של הקבוצה בתחום ביטוח רכב חובה (בנוסף לפקודת רכב מנועי וחוק הפיצויים כנזכר בסעיף 3.1.1 לעיל):

3.11.1

חוק ביטוח רכב מנועי (ביטוח בתנאי תחרות מבוקרת, הסדרים לתקופת מעבר והוראות לעניין אבנר, התשנ"ז-1997) (להלן: "חוק תנאי תחרות"):

חוק תנאי תחרות עיגן רפורמה בתחום רכב חובה, במטרה לקבוע כי מבטחים העוסקים בביטוח רכב מנועי יפעלו בתום תקופת המעבר, שהסתיימה כאמור ביום 1.1.2003, בתנאי תחרות מבוקרת.

בהמשך לרפורמה האמורה, עברו מרבית חברות הביטוח לתעריף דיפרנציאלי, שנקבע בהתאם לכללים המתבססים על חישובי הסיכון הטהור על ידי מנהל מאגר מידע, על פי עקרונות אקטואריים מקובלים בהתאם לתוצאות הענף כולו, לרבות הפול, תוך התחשבות בפרמטרים של סוג הרכב, נפח מנוע, משקל, גיל הנהג הצעיר וותק הנהיגה שלו ועוד.

3.11.2

תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דמי ביטוח שרשאי מבטח לגבות ממבוטחים בביטוח רכב מנועי (הוראת שעה), התשס"א-2001.

על פי התקנות, דמי הביטוח נטו שיגבה מבטח יהיו לפי הסכומים שהגיש המבטח למפקח ושהמפקח התירם בהתאם לצו הפיקוח על עסקי ביטוח (תכניות ביטוח חדשות ושינוי תכניות התשס"ב-1981). תעריף הסיכון הממוצע של כל חברה מוגבל, לכל היותר, לתוספת של 5% על התעריף

הממוצע שקבע ה-ISO, תוך התאמה מסויימת לפי תמהיל התיק הקיים בחברת הביטוח.

3.11.3 תקנות ביטוח רכב מנועי (הקמה וניהול של מאגר מידע), התשס"א-2001 (להלן: "תקנות מאגר מידע")

בהתאם לתקנות מאגר מידע, הוקם מאגר מידע שמנוהל בידי ISO כהגדרתה לעיל, הכפוף לפיקוח ולהוראות המפקח לשם הבטחת מטרות פקודת ביטוח רכב מנועי וחוק תנאי תחרות על המבטח להגיש מידע למפעיל מאגר המידע כמפורט בתקנות.

מפעיל מאגר המידע אחראי לניהול המאגר והפקת דוחות אשר ישמשו, בין השאר, להערכת הסיכונים בענף ביטוח רכב מנועי. כן נקבע כי המבטחים ישאו במלוא עלות הקמת המאגר ותפעולו, והתשלומים שעל מבטחים לשלם עבור שירותי מאגר המידע ייקבעו, בין היתר, בהתחשב בחלקו היחסי של כל מבטח בענף בהתאם לנתוני שנה קודמת, וכן באיכות ובמועדי הדיווח למאגר. נקבע כי מבטח שלא מסר מידע למאגר כמצוין לעיל, יהיה חייב בתשלום סכומים כנקוב בתקנות מאגר המידע.

3.11.4 צו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון הקרן), התשס"ב-2002

בצו שהינו בתוקף החל מיום 1.11.03 נקבע כי על חברות הביטוח להעביר עד ה-10 בכל חודש, ישירות לקרנית, 1% מדמי הביטוח.

3.11.5 תקנות ביטוח רכב מנועי (הסדר ביטוח שיורי ומגננון לקביעת התעריף), התשס"א – 2001 (להלן: "תקנות ההסדר")

בתקנות ההסדר, נקבע, בין היתר, כי המבטחים ייסדו באישור המפקח, תאגיד שינהל את הסדר הביטוח השיורי שנועד ליתן כיסוי ביטוחי למשתמשים ברכב מנועי שלא השיגו כיסוי ביטוחי באופן ישיר אצל מבטחים בישראל (להלן: "הביטוח השיורי" או "הפול"). הסדר ביטוח שיורי זה, מבוסס על ביטוח משותף של כל המבטחים בענף בהתאם לחלקם היחסי בענף ולהוראות הסכם הביטוח.

3.12 הסכמי שיתוף פעולה

הסכם שנחתם בין חברות הביטוח ובין מרכז הסליקה שליד איגוד חברות הביטוח המסדיר את הטיפול בהתחשבנות עקב תביעות בהם מעורבים רכבים כבדים ורכבים קלים, כהגדרתם בצו הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבוטחים), התשס"א-2001, וכן עקב תביעות בהם מעורבים רכבים המבוטחים על ידי הצדדים להסכם זה בפגיעה משותפת שלהם, בהולך רגל הנפגע מחוץ לכלי הרכב.

3.13 דיון בגורמי סיכון

הפחתת תעריף ביטוח רכב חובה הממוצע שנקבע מעת לעת על ידי ISO באישור המפקח, עלול לגרום לשחיקה ברווחיות הקבוצה בתחום זה.

בהקשר זה יצויין כי בחודש ינואר 2005, פורסמה על-ידי ה-ISO טיוטת "עצות והמלצות ראשוניות לגבי פרמיות הסיכון הטהור לשנת 2005", לפיה ממליץ ה-ISO על תעריפי ביטוח רכב חובה נמוכים בכ-10% מהתעריפים הנהוגים נכון לתקופת הדוח. בשלב זה מדובר בהמלצה ראשונית בלבד. לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.16 להלן.

4.1

מידע כללי על תחום הפעילות

הכיסוי המוענק במסגרת פוליסת ביטוח רכב רכוש, כפוף למגבלות הקבועות בחוק ובתקנות, כמפורט להלן.

הקבוצה ממקדת בשנים האחרונות את פעילותה בביטוחי הפרט הנוגע בעיקר לענפי הרכב. פעילות הקבוצה בתחום ביטוח רכב רכוש מתבצעת באמצעות החברה.

להלן מספר מאפיינים, מגמות והתפתחויות המשפיעים ועשויים להשפיע בעתיד על פעילות הקבוצה בתחום זה.

4.1.1

מבנה תחום הפעילות ושינויים שחלו בומהות הכיסוי

הפוליסה לביטוח נזקי רכוש ונזקי רכוש לצד ג' לרכב פרטי ומסחרי עד 4 טון (ביטוח מקיף וביטוח צד ג'), למעט אופנועים, מעוגנת בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 ובתוספת לתקנות (להלן: "תקנות רכב רכוש" ו-"הפוליסה התקנית", בהתאמה).

הפוליסה התקנית קובעת נוסח ותנאים מינימליים לביטוח מקיף לרכב אשר חברת ביטוח יכולה לשנותם רק אם השינוי הוא לטובת המבוטח. לפוליסה התקנית ניתן להוסיף הרחבות באשר להיקף הכיסוי, לסכומים, לחבויים ולרכוש המבוטחים. בתחום ביטוחי הרכב נכללים גם ביטוחים לרכב מסחרי מעל 4 טון ולאופנועים אשר אינם כפופים להוראות הפוליסה התקנית.

פוליסת ביטוח רכב רכוש כוללת כיסוי בגין נזק עצמי, לרבות גניבה, הנגרם לרכב המבוטח, וכן נזק לצד שלישי הנגרם על ידי הרכב המבוטח.

מאפיינים של ביטוח רכב רכוש

ביטוח רכב רכוש הינו פוליסה לתקופה של בדרך כלל עד שנה.

הביטוח כפוף, כאמור לעיל, למגבלות שהוטלו על ידי המחוקק ועל ידי המפקח במסגרת הפוליסה התקנית (ראה סעיף 4.11.1 להלן).

התעריף לביטוח רכב רכוש אינו אחיד ותלוי במספר משתנים, כגון: סוג הרכב המבוטח, ניסיון התביעה המצטבר שלו בקבוצה ונתונים הקשורים לנהג הרכב, כגון: גילו, ניסיון התביעות שלו והגבלת כמות הנהגים הרשאים לנהוג ברכב.

4.1.2

מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

תחום הפעילות כפוף לגוף רגולטורי, שהינו המפקח ולהוראות חוק הפיקוח וחוק חוזה ביטוח, והתקנות שהוצאו על פיהם, כמפורט בסעיפים 4.11 ו-9.11 להלן.

לקבוצה יש רשיון מבטח ישראלי, לעסוק בין היתר, בענף ביטוח רכב מנועי – רכוש (עצמי וצד ג'). לתיאור הרשיון ראה סעיף 9.11.2 להלן.

שינויים בהיקף הפעילות בתחום ברווחיות	4.1.3
הגורמים המשפיעים על רווחיות תחום הפעילות, הינם כדלקמן: א. שכיחות גניבות הרכב המושפעת בעיקר מהמצב הפוליטי ומאמצי המשטרה להלחם בתופעה, תנאי מזג אוויר קשים בעונת החורף והרגלי נהיגה משתנים של המבוטחים, הינם גורמים חיצוניים המשפיעים על הרווחיות בתחום. ב. יכולת הקבוצה לבצע בקרה קפדנית על תשלומים לספקי שירותים בתחום.	
שינויים רגולטוריים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על תחום הפעילות	4.1.4
החל מיום 1 במאי 2004 כל מבוטח ברכב פרטי או מסחרי עד 4 טון יכול לבחור במסגרת הפוליסה התקנית בין ארבע אפשרויות הכיסוי שלהלן: 1. ביטוח מקיף (הכולל גם ביטוח צד ג); 2. ביטוח מקיף ללא כיסוי מפני גניבה; 3. ביטוח מקיף ללא כיסוי מפני תאונות; 4. ביטוח צד ג בלבד. עד המועד הנ"ל מבוטח היה רשאי לרכוש ביטוח מקיף מלא לרכבו. השינוי מאפשר לבעלי רכב גמישות בבחירת הכיסויים המתאימים להם.	
שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על תחום הפעילות	4.1.5
במהלך שנת 2004 השיקה החברה מערכת אינטרנטית לקבלת הצעות מחיר בידי הסוכנים והדפסת פוליסה לביטוח רכב פרטי ומסחרי עד 4 טון.	
גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם	4.1.6
גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום ביטוח רכב רכוש הינם, בין היתר, יעילות בטיפול בתביעות ופנייה לשיבוב הנזק ממזיקים או מבטחים, שמירה על כללי החיתום של הקבוצה, בהתייחס לרמת ההנחות ורמת המיגון הנדרשת, שמירה על מידע אקטוארי איכותי ועדכני, ומתן שירות למבוטחים.	
מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של תחום הפעילות ושינויים החלים בהם	4.1.7
מחסומי הכניסה העיקריים לתחום הפעילות הינם: הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על פי דין להוצאת רישיון לעסוק בביטוח וקיום התשתית הטכנולוגית הנדרשת להפקת הצעות מחיר, הפקת פוליסות וטיפול בתביעות.	
תחליפים למוצרי תחום הפעילות ושינויים החלים בהם	4.1.8

לא קיים תחליף לביטוח רכב רכוש, למעט נטילת הסיכון על ידי המבוטח.

עיקרי ההנחות האקטואריות

4.1.9

לחברה מודל אקטוארי בענפי הרכב רכוש פרטי ומסחרי עד 4 טון שחושב על ידי אקטואר הקבוצה ואשר על בסיסו נקבעים התעריפים לפי שיטות אקטואריות מקובלות.

מוצרים ושירותים

4.2

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים ביטוחיים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

תיאור כללי

4.2.1

הפוליסות לביטוח רכב רכוש מבוססות על הפוליסה התקנית (למעט רכב מסחרי מעל 4 טון ואופנועים) כאשר חברת הביטוח רשאית לשנות תנאי הפוליסה האמורה אך ורק לטובת המבוטח.

פוליסות הביטוח של הקבוצה מעניקות כיסויים כדלקמן:

א. ביטוח רכב מקיף (פרטי ומסחרי) – נזק לרכב כתוצאה מתאונה, נזק לרכב כתוצאה מאש, גניבת הרכב, נזק שנגרם תוך כדי גניבת הרכב, נזק שנגרם כתוצאה מנזקי טבע (שיטפון, סערה, שלג וברד), נזק לרכב כתוצאה ממעשה זדון (למעט על ידי המבוטח או מי מטעמו), נזק שגרם הרכב לרכוש של צד שלישי.

ב. ביטוח מקיף ללא כיסוי תאונות – הגנה כנגד כל הסיכונים המפורטים לעיל למעט סעיף נזק כתוצאה מתאונה.

ג. ביטוח מקיף ללא כיסוי גניבה – הגנה כנגד כל הסיכונים המפורטים לעיל למעט גניבת הרכב.

ד. ביטוח אחריות כלפי צד שלישי – הגנה על המבוטח מפני אחריותו לנזקים שנגרמו לרכוש של צד שלישי כתוצאה משימוש ברכבו.

ה. ביטוח אופנועים.

בנוסף לכיסוי הבסיסי, הקבוצה מאפשרת למבוטח להרחיב את הכיסוי כדלקמן:

כיסוי לנזקי רעידת אדמה, רכב חדש תמורת הישן שניזוק, ביטוח רדיו טייפ או רדיו דיסק חליפי ביטוח שבר שמשות, שירותי גרירה ומתן רכב חליפי.

מוצרים ייחודיים בתחום ביטוח רכב רכוש

4.2.2

אוטו TOP – פוליסה לביטוח מקיף לרכב

ביטוח מקיף לרכב פרטי, המבוסס על הפוליסה התקנית, הכולל סל רחב של שירותים והטבות, בתפועל מהיר ויעיל. קלות הפקת הצעת המחיר והפוליסה

הינה יתרון בולט של המוצר עבור הסוכן. קהל היעד ייהנה מהטבות ייחודיות, דוגמת: פרמיה מוזלת, שירות V.I.P במקרה תאונה, שירותי דרך וגרירה, שמשות, חבילת פינוק לרכב, טוטלוס 50% ועוד.

אוטו TOP G - פוליסה צד ג' לרכב פרטי

פוליסה המופקת באמצעות הסוכנים, בקלות, ביעילות ובתעריפים תחרותיים.

מוטו TOP G - פוליסה צד ג' לאופנוע (עד 500 סמ"ק)

פוליסה המופקת בנוחות ובאופן עצמאי במשרד הסוכן, בתעריפים תחרותיים.

סך הפרמיה בתחום ביטוח רכב רכוש מהווה כ- 25% מסך הפרמיות בענפי הביטוח הכללי.

שירותים בתחום ביטוח רכב רכוש

4.2.3

מוסכי מחלקה ראשונה – על מנת לספק שירות איכותי למבוטחים, הקבוצה מציעה לכל מבוטח שרכבו נפגע בתאונה טיפול במוסכי מחלקה ראשונה.

לנהגים המבקשים לתקן את מכוניתם במוסכי המחלקה הראשונה מוצע שירות הכולל שירותי גרירה, רכב חלופי והנחה בהשתתפות עצמית.

פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים

4.3

להלן טבלה הכוללת נתונים לגבי התפלגות הפעילות של הקבוצה בתחום ביטוח רכב רכוש (באלפי ש"ח):

2002	2003	2004	
402,739	419,504	481,265	דמי הביטוח ברוטו
257,602	304,806	379,177	דמי הביטוח בניכוי ביטוח משנה (בשייר עצמי)
280,773	307,490	323,370	תביעות ברוטו
147,609	189,756	231,943	תביעות בשייר

לקוחות

4.4

בתחום ביטוח רכב רכוש, מבטחת הקבוצה לקוחות פרטיים וציי רכב של לקוחות עסקיים. לקבוצה אין לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות הקבוצה.

4.5 שיווק והפצה

הקבוצה משווקת את פוליסות הביטוח שלה באמצעות סוכנים עצמאיים.

לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.2 להלן.

4.6 התפתחות התביעות התלויות ברוטו ובשייר הסכמי הביטוח

להלן התפתחות התביעות התלויות בענפי ביטוח רכב רכוש, לגבי התביעות שאירעו לפני שנת הדוח (באלפי ש"ח):

שנת 2003		שנת 2004		
בשייר	ברוטו	בשייר	ברוטו	
32,271	66,359	50,477	85,929	תביעות תלויות לראשית השנה (כולל IBNR)
30,074	60,744	38,537	60,905	תשלום תביעות במשך השנה
6,805	13,836	7,580	13,442	תביעות תלויות לסוף השנה (כולל IBNR)
(4,608)	(8,221)	4,360	11,582	עודף (גרעון) בהערכות
				הסבר בדבר כל עודף / חוסר מהותי

לתיאור העתודות ביטוח כללי ותביעות תלויות ברמת הקבוצה, ראה סעיף 1.2.3 לעיל.

4.7 תחרות

בתחום זה, מתחרה הקבוצה בכל חברות הביטוח במשק, לרבות בחברות הביטוח הישיר.

הגורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של הקבוצה, הינם רמת השירות הגבוהה של הקבוצה ושל סוכניה, ואפשרות הדפסת פוליסות ביטוח רכב רכוש באמצעות הסוכנים דרך האינטרנט.

הכיסוי הביטוחי האחיד בהתאם לפוליסה התקנית מוביל לכך שמחיר המוצר הוא המשתנה העיקרי בהחלטת המבוטח לרכישת פוליסת ביטוח.

להרחבה בנושא התחרות ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.3 להלן.

4.8 עונתיות

להלן טבלה המציגה את התפלגות דמי הביטוח ברוטו בתחום ביטוח רכב רכוש לפי רבעונים (באלפי ש"ח):

נתונים לשנת 2003	נתונים לשנת 2004	
127,995	149,870	רבעון ראשון
90,454	107,616	רבעון שני
97,896	111,092	רבעון שלישי
103,159	112,687	רבעון רביעי
419,504	481,265	סה"כ

4.9 הון אנושי

לתחום פעילות זה אין מחלקות ייעודיות, למעט מחלקת תביעות רכב רכוש. במחלקת תביעות בתחום הפעילות מעסיקה הקבוצה 28 עובדים. יתר העובדים מועסקים במקביל בכמה מתחומי הפעילות של הקבוצה.

לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.6 להלן.

4.10

ספקים וביטוח משנה

4.10.1

ספקים והתקשרויות עם ספקים

(א) הסכמים עם מוסכים

לחברה הסכמים עם מוסכים שונים, כמפורט בסעיף 4.2.3 לעיל.

(ב) הסכמים עם נותני שירותים

החברה התקשרה בהסכמים עם נותני שירותים שונים לפיהם מבוטח אשר הפוליסה שלו כוללת את סוג השירות הרלבנטי, יקבל שירות בהתאם לכתב השירות שניתן לו. השירותים השונים הניתנים למבוטח הינם, בין היתר, שירותי גרירה לרכב, שירותי תיקון שבר שמשות ברכב, שירותי רדיו חלופי ועוד.

4.10.2

ביטוח משנה ברכב רכוש

התקשרויות החברה לביטוחי משנה בכל ענפי הביטוח, לרבות תחום ביטוח רכב רכוש מתחדשות משנה לשנה.

שעור ההעברה של הסיכון למבטחי המשנה שלה בתחום הפעילות נאמד ברמה של 30.8% נכון למועד הדוח.

בתחום הפעילות, מתקשרת החברה עם מבטחי המשנה שלה בחוזים יחסיים ובחוזי הגנה מסוג קטסטרופה.

מבטח המשנה העיקרי בתחום זה הינו TransRe אשר לו דירוג AA לפי מדד S&P ואילו מועברים כ- 69% מפרמיית ביטוח המשנה בתחום זה.

לתיאור התקשרות עם מבטחי המשנה ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.7.2 להלן.

4.11

מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד

כללי

הקבוצה פועלת בהתאם לרשיון לעסוק בענף ביטוח רכב רכוש לפי חוק הפיקוח, כמפורט בסעיף 9.11.2 להלן.

כפיפות הפעילות לחוקים ספציפיים

להלן תמצית הדינים המרכזיים החלים על פעילותה של הקבוצה בתחום ביטוח רכב רכוש:

4.11.1

תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 (להלן: "תקנות רכב רכוש")

בתוספת לתקנות רכב רכוש נקבעו תנאי הפוליסה התקנית לביטוח רכב רכוש. הפוליסה התקנית מהווה סל כיסויים מינימלי, שניתן להרחיבו אך ורק לטובת המבוטח.

ביום 1 במאי 2004 נכנס לתוקף תיקון לתקנות רכב רכוש, המתייחס לשינוי בפוליסה התקנית לרכב, שמטרתו, בין השאר, להגמיש את מבנה הפוליסה. מכוח התיקון, אושרו על ידי הפיקוח תוכניות ביטוח חדשות המאפשרות למבוטח לוותר, בשלב הצעת הביטוח, על כיסויים מסוימים.

4.11.2 הסדר שמאי ביטוח רכב – בעקבות פסק הדין של בית המשפט העליון מאפריל 2001 לעניין שמאות כלי רכב², קבע המפקח בחוזר הסדר שמטרתו צמצום ניגוד העניינים בפעולות שמאי רכב, תוך מתן אפשרות למבוטח לבחור שמאי רכב מתוך רשימה רחבה של שמאים בפריסה ארצית. בהסדר נקבעו כללי פעולה לשמאים ומנגנוני ערעור על שומות. הסדר זה נכנס לתוקף ביום 1.1.2003 והוראותיו יבחנו מחדש לקראת יום ה-31.12.2006.

לתיאור הדינים החלים על כלל פעילות הקבוצה, ראה סעיף 9.11 להלן.

4.12 הסכמי שיתוף פעולה

הסכם בין חברות הביטוח, לפיו מחלוקות בנושא תביעות שיבוב ברכב רכוש לא יוגשו לבית המשפט אלא יתבררו באמצעות מוסד "בנועם", הנמצא בבעלות פרטית ונבחר על ידי איגוד חברות הביטוח. החלטת הבורר בהליך זה מחייבת, והגבייה מתבצעת באמצעות מסלקת איגוד חברות הביטוח. התשלום למוסד "בנועם" בתביעה או בבוררות מוטל על חברות הביטוח. הסכם זה אושר על ידי הממונה על ההגבלים העסקיים.

4.13 הליכים משפטיים

לתיאור ההליכים המשפטיים בתחום זה, ראה ביאור מס' 4א23 לדוחות הכספיים.

4.14 דיון בגורמי סיכון

4.14.1 מצב מדיני

המצב המדיני והביטחוני של מדינת ישראל משפיע על מצב המאקרו כלכלי של המשק הישראלי ועל מצב שוק ההון. בנוסף, להסדרים ביטחוניים שונים ולהטלת סגרים על שטחי הרשות הפלשתינאית עשויה להיות השפעה על שיעור גניבות הרכב ברחבי המדינה, כאשר אלה עשויים להשפיע על תוצאות ענפי רכב רכוש בשוק הביטוח.

4.14.1 תנאי אקלים

תנאי מזג אויר קשים בעונת החורף, עשויים להשפיע על הנהיגה של המבוטחים, ובאופן ישיר על כמות התביעות הביטוחיות.

4.14.2 שערי חליפין

הקבוצה חשופה לסיכונים המתייחסים לתנודות בשערי חליפין של המט"ח, המשפיעים על מחיר החלפים של כלי הרכב.

לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.16 להלן.

² בג"ץ 7721/96 איגוד שמאי הביטוח בישראל ואח' נ' המפקח על הביטוח ואח', פ"ד נה(3) 625.

סביבה כללית ומידע על תחום פעילות

5.1

תחום ביטוח חבויות כולל ביטוחי אחריות מעבידים, אחריות מקצועית, אחריות דירקטורים ונושאי משרה, אחריות צד שלישי, אחריות המוצר וערבויות חוק המכר.

פעילות הקבוצה בתחום ביטוח חבויות מתבצעת באמצעות החברה.

להלן מספר מאפיינים, מגמות והתפתחויות שחלו בשנה שחלפה אשר משפיעים ועשויים להשפיע בעתיד על פעילות הקבוצה בתחום זה.

מבנה תחום הפעילות ושינויים שחלו בו

5.1.1

ביטוח חבויות הינו ביטוח המכסה את המבוטח בגין אחריותו כלפי צד ג' כתוצאה ממעשה או מחזל של המבוטח. בביטוחי חבויות אין סכום ביטוח אלא גבול אחריות שהינו הסכום המקסימלי בו ישא המבוטח במקרה של נזק.

מאפיינים של ביטוח חבויות

ביטוח חבויות הינו לרוב פוליסה לתקופה של עד שנה.

תחום ביטוח החבויות נחשב לתחום תנודתי וזאת בשל רמת אי הודאות הגבוהה בתחום התביעות הנובעת, בין היתר, ממשך הזמן בין קרות אירוע ביטוחי לבין תשלום הנזק למבוטח, מהשינויים באקלים השיפוטי ומהשינויים התרבותי המעלה את שכיחות התביעות.

ביטוחים אלה נמכרים במקרים רבים, ללקוחות עסקיים, כחלק מפוליסה הכוללת ביטוח רכוש וחבויות גם יחד, ולפיכך קיימת חשיבות רבה לאיכות הכיסוי והחיתום הפרטני בתהליך מכירת הפוליסה.

מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

5.1.2

תחום הפעילות כפוף לגוף רגולטורי, שהינו המפקח ולהוראות חוק הפיקוח וחוק חוזה ביטוח והתקנות שהוצאו על פיו, כמפורט בסעיפים 5.11 ו-9.11 להלן.

לקבוצה יש רשיון מבטח ישראלי, לעסוק בין היתר, בענף ביטוח אחריות מעבידים, בענף ביטוח אחריות צד שלישי, בענף ביטוח אחריות למוצרים פגומים ובמתן ערבויות. לתיאור הרשיון ראה סעיף 9.11.2 להלן.

התפתחויות בשוקים של תחום הפעילות או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

5.1.3

לאור התפתחות האקלים השיפוטי ופסיקת בתי המשפט ביחס לחברות ולנושאי המשרה בהן, ניכרת דרישה מוגברת לכיסוי ביטוחי באחריות מקצועית, לכיסוי ביטוחי לדירקטורים ונושאי משרה ולכיסוי בביטוחי אחריות המוצר.

<u>גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם</u>	5.1.4
גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום ביטוח חבויות הינם, בין היתר, חיתום מעמיק וקביעת תעריף מתאים, קיבולת ויציבות מבטחי משנה, ניהול סילוק תביעות יעיל והכנסות מהשקעות.	
<u>מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של תחום הפעילות ושינויים החלים בהם</u>	5.1.5
מחסומי הכניסה העיקריים לתחום הפעילות הינם: הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על פי דין להוצאת רישיון לעסוק בביטוח וקיום התשתית הטכנולוגית הנדרשת להפקת הצעות מחיר, הפקת פוליסות וטיפול בתביעות.	
מחסום היציאה העיקרי מתחום הפעילות נובע ממשך הזמן בו חשופה הקבוצה לתביעות בגין הפוליסות שהנפיקה.	
<u>תחליפים למוצרי תחום הפעילות ושינויים החלים בהם</u>	5.1.6
לא קיים תחליף לביטוח חבויות, למעט נטילת הסיכון על ידי המבוטח.	
<u>עיקרי ההנחות האקטואריות</u>	5.1.7
הערכת העתודות בקבוצה מחושבת תוך שימוש במודלים אקטואריים מקובלים בהתבסס על תשלומי תביעות בתוספת הפרשות בגין תופעות חדשות שלא באו לידי ביטוי במודלים האמורים. ההנחות העיקריות במודלים הינם: יציבות בהתפתחות התביעות, תוך הנחה שדפוס התנהגות בעבר ימשיך גם בעתיד.	
חישובי העתודות מבוססים בעיקר על תשלומי התביעות בפועל (כולל הוצאות ישירות ליישוב התביעות) וגם על הערכות מחלקת התביעות בתחום זה, תוך הנחה כי תיתכנה תופעות חדשות שלא באו לידי ביטוי ממשי בתשלומי התביעות הנוכחיים. אם יתברר כי הניסיון בפועל יהיה שונה מהניסיון המצטבר בתשלומי התביעות הנוכחיים, עלול להתעורר בעתיד הצורך בהפרשות נוספות. החישובים האקטואריים אינם כוללים הפחתה בשל היוון תשלומי התביעות העתידיים.	
בתחשיב העתודות נלקחים בחשבון הסדרי ביטוח המשנה של הקבוצה.	
הערכת החשיפה לתופעות חדשות ידועות שטרם באו לידי ביטוי בתשלומי התביעות מבוססת על הערכה פרטנית של החשיפה בנושא. בהערכת תביעות גדולות במיוחד, מתבססת הקבוצה על הערכות ספציפיות של מחלקת התביעות.	
בתחום זה תקופת התגבשות התביעות הינה ארוכה (זנב ארוך). בשל כך, בעת חישוב רווחיות או התמחור, חשובה תקופת נסיון התביעה, שכן זו צריכה להיות מחד מספיק ארוכה ולכלול נפח מספיק של נתונים אמינים, ומאידך להיות עדכנית ככל הניתן.	
התביעות התלויות מחושבות בהתאם למתואר בסעיף 1.2.3 לעיל.	

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים ביטוחיים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

תיאור כללי

5.2.1

ענפי החבויות מכסים את המבוטח בשל חבות שהוא עשוי לחוב בה בשל אחריותו מתוקף כל דין, ובפרט מתוקף הוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן: "פקודת הנזיקין").

ביטוחי חבויות ניתן לערוך על פי אחד משני בסיסי שיפוי:

1. בסיס ארוע – לפי בסיס זה, נשוא החבות המכוסה הוא קיומו של ארוע הנזק במשך תקופת הביטוח.

2. בסיס הגשת תביעה – נשוא החבות המכוסה לפי בסיס זה הוא הגשת התביעה לחברת הביטוח במשך תקופת הביטוח, ובתנאי שהארוע שהוביל להגשת התביעה נופל אף הוא בתוך תקופת הביטוח או בתוך תקופה רטרואקטיבית שהוגדרה בפוליסה.

המוצרים המרכזים אותם משווקת הקבוצה בתחום החבויות, הינם כדלקמן:

ביטוח חבות מעבידים – כיסוי למבוטח בגין אחריותו לנזקי גוף הנגרמים לעובד בשל ותוך כדי עבודתו אצל המבוטח. החבות המכוסה היא חבות לפי פקודת הנזיקין בלבד והביטוח הינו שיורי מעל הכיסוי לפי חוק הביטוח הלאומי. הביטוח נערך בדרך כלל על בסיס ארוע.

ביטוח צד שלישי – הפוליסה לביטוח אחריות כלפי צד שלישי מכסה את חבותו של המבוטח על פי כל דין, בגין נזקי גוף או רכוש שנגרמו לצד שלישי שאינו עובד המבוטח בשל נזק שנגרם מאירוע תאונתי אשר התרחש במהלך תקופת הביטוח בקשר עם הפעילות בגינה רכש המבוטח את הכיסוי הביטוחי. ביטוח זה נערך בדרך כלל על בסיס אירוע.

ביטוח אחריות מקצועית – ביטוח המכסה את חבותו של בעל מקצוע בגין כשל בביצוע חובתו המקצועית שתוצאתו נזק לצד שלישי, בין אם הינו לקוח של המבוטח ובין אם לאו. ביטוח אחריות מקצועית נערך על בסיס הגשת תביעה.

ביטוח אחריות המוצר – ביטוח המכסה את חבותו של המבוטח בגין נזק שנגרם על ידי מוצרים שיוצרו על ידו, לאחר שפסקו מלהיות בחזקתו. ביטוח זה נערך על בסיס הגשת תביעה.

ביטוח דירקטורים ונושאי משרה – ביטוח המכסה דירקטורים ונושאי משרה בשל חבות חוקית שהופרה על ידי הדירקטורים ונושאי המשרה בתוך תקופת הביטוח. הביטוח נערך בדרך כלל על בסיס הגשת תביעה. עד לסוף שנת 2004 שיווקה הקבוצה פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה ייחודית בשם EXECUTIVE@MENORA. החל מחודש ינואר 2005 משווקת הקבוצה את TOP EXECUTIVE, שהינה פוליסת

ביטוח אחריות אישית לנושאי משרה, המבטיחה הגנה מפני תביעות אישיות, לרבות הרחבות ותנאים מועדפים.

5.3

פילוח הכנסות ורווחיות מוצרים ושירותים

להלן טבלה הכוללת נתונים לגבי התפלגות הפעילות של הקבוצה בתחום ביטוח חבויות (באלפי ש"ח):

2002	2003	2004	
136,215	163,886	177,081	דמי הביטוח ברוטו
81,507	113,609	127,552	דמי הביטוח בניכוי ביטוח משנה (בשייר עצמי)
59,241	87,070	88,375	תביעות ברוטו
8,059	58,610	88,550	תביעות בשייר

5.4

לקוחות

בתחום ביטוח חבויות, מבטחת הקבוצה לקוחות פרטיים ולקוחות עסקיים. לקבוצה אין לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות הקבוצה.

5.5

שיווק והפצה

הקבוצה משווקת את פוליסות הביטוח שלה באמצעות סוכנים עצמאיים.

לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.2 להלן.

5.6

התפתחות התביעות התלויות ברוטו ובשייר והסכמי ביטוח

להלן התפתחות התביעות התלויות בתחום ביטוח חבויות לגבי שנות החיתום שהחלו לפני שנת הדוח (באלפי ש"ח):

שנת 2003		שנת 2004		
בשייר	ברוטו	בשייר	ברוטו	
259,224	393,243	297,888	455,044	הפרשה לתחילת השנה
26,018	33,077	12,910	22,669	הכנסות מפרמיה ומהשקעות (1)
6,106	6,197	7,845	8,260	עמלות והוצאות
37,919	40,092	36,890	48,561	תשלומי תביעות
208,298	331,732	243,764	368,608	הפרשות לסוף השנה
32,919	48,299	22,299	52,284	עודף (גרעון) בהפרשות
12,741	22,860	8,684	28,266	סכום העודף בהפרשות הנובע משחרור הרווח מעתודה

(1) בסעיף זה יש לקחת בחשבון תיקונים וזקיפת פרמיות לביטוח משנה הנוגעים לפרמיה שנרשמה בגין שנת החיתום.

לתיאור העתודות בביטוח כללי ותביעות תלויות ברמת הקבוצה, ראה סעיף 1.2.3 לעיל.

5.7

תחרות

בתחום זה, מתחרה הקבוצה בכל חברות הביטוח במשק.

הגורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של הקבוצה, הינם, רמת השירות הגבוהה של הקבוצה ושל סוכניה. מכירת פוליסות (במיוחד פוליסות אחריות מעבידים וצד שלישי) ביחד עם מוצרים אחרים של הקבוצה (למשל פוליסות עסק), מוניטין הקבוצה בהתאמת המוצר לצרכי המבוטח ומתן שירות למבוטחים.

להרחבה בנושא התחרות ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.3 להלן.

5.8

עונתיות

להלן טבלה המציגה את התפלגות דמי הביטוח ברוטו בתחום ביטוח חבויות לפי רבעונים (באלפי ש"ח):

נתונים לשנת 2003	נתונים לשנת 2004	
55,928	49,052	רבעון ראשון
38,094	45,673	רבעון שני
36,295	42,137	רבעון שלישי
33,569	40,219	רבעון רביעי
163,886	177,081	סה"כ

5.9

הון אנושי

לתחום פעילות זה אין מחלקות ייעודיות, למעט מחלקת תביעות חבויות. במחלקת תביעות בתחום הפעילות מעסיקה הקבוצה 7 עובדים. יתר העובדים מועסקים במקביל בכמה מתחומי הפעילות של הקבוצה.

לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.6 להלן.

5.10

ספקים וביטוח משנה**ביטוח משנה**

התקשרויות החברה לביטוחי משנה בכל ענפי הביטוח, לרבות תחום ביטוח חבויות מתחדשות משנה לשנה.

שעור ההעברה של סיכון למבטחי המשנה שלה בתחום הפעילות נאמד ברמה של 37% נכון למועד הדוח.

בתחום הפעילות, מתקשרת החברה עם מבטחי המשנה שלה בחוזים מסוג Excess of Loss, באמצעות חוזים כלליים או התקשרויות ספציפיות.

שם מבטח המשנה	אחוז מכלל פרמיות ביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה (באלפי ₪)	דירוג S&P
Trans Re	21%	80,000	AA
Ge Frankona	12%	45,000	A+

לתיאור התקשרות עם מבטחי המשנה ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.7.2 להלן.

5.11

מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד

כללי

הקבוצה פועלת בהתאם לרשיון לעסוק בביטוח חבויות לפי חוק הפיקוח, כמפורט בסעיף 9.11.2 להלן.

כפיפות הפעילות לחוקים ספציפיים

5.11.1

בהתאם להוראות חוק חוזה הביטוח, בביטוח אחריות, התביעה לתגמולי ביטוח אינה מתיישנת כל עוד לא התיישנה תביעת הצד השלישי נגד המבוטח. כן קובע חוק זה, כי ביטוח אחריות מכסה גם הוצאות משפט סבירות שעל המבוטח לשאת בשל חבותו, אף אם הוצאות אלה הן מעל לסכום הביטוח.

5.11.2

בחודש מרץ 2004 ניתן על ידי בית המשפט העליון פסק דין הקובע כי יש להכיר בזכאותו של ניזוק (או עזבונו) לפיצויים בגין שנות השתכרותו האבודות (השנים שבהן קוצרה תוחלת חיי העבודה של הניזוק כתוצאה ממותו) ובכך הפך בית המשפט העליון הלכה לפיה לא זכאי היה הניזוק (או עזבונו) לפיצויים בגין ראש נזק זה ("הלכת אטינגר"). בחודש דצמבר 2004 דחה בית המשפט העליון עתירה שהוגשה לקיום דיון נוסף בפסק הדין הנזכר לעיל. הנושא הוחזר לבית המשפט המחוזי, לדיון פרטני בדבר אופן חישוב הפיצוי בגין השנים האבודות.

להערכת הקבוצה, לא ניתן להעריך בשלב זה את ההשפעה של הלכת אטינגר על התביעות הקיימות של הקבוצה.

לתיאור עיקרי הדינים החלים על כלל פעילותה של הקבוצה, ראה סעיף 9.11 להלן.

5.12

דיון בגורמי סיכון

5.12.1

אקלים שיפוטי

התפתחות האקלים השיפוטי ופסיקת בתי המשפט ביחס לחברות ולנושאי המשרה בהן, עשויה להשפיע על ריבוי התביעות המשפטיות כנגד דירקטורים ונושאי משרה ופנייתם לקבוצה לשם מימוש הכיסוי הביטוחי.

5.12.2

שוק מבטחי המשנה

התקשרויות הקבוצה עם מבטחי המשנה הינן התקשרויות ארוכות טווח הנקבעות על בסיס יציבות מבטח המשנה, כאשר ירידה באיתנותו הפיננסית של מבטח המשנה עשויה להשפיע על רווחיות הקבוצה. כמו כן, למבטחי המשנה עשויה להיות השפעה ניכרת על קיבולת הביטוח, התעריפים, תנאי החיתום והשייר הביטוחי.

לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.16 להלן.

סביבה כללית ומידע על תחום פעילות

6.1

תחום ביטוח רכוש כולל ביטוח מקיף דירות, ביטוח אובדן רכוש, מקיף בתי עסק, ביטוחי מבנה ללווי הבנקים למשכנתאות (להלן: "**ביטוח משכנתאות**"), כלי טיס, כלי שיט, ביטוח ימי, ביטוח הנדסי, מיוחדים וערבויות.

פעילות הקבוצה בתחום ביטוח רכוש מתבצעת באמצעות החברה.

להלן מספר מאפיינים, מגמות והתפתחויות המשפיעים ועשויים להשפיע בעתיד על פעילות הקבוצה בתחום זה.

מבנה תחום הפעילות ושינויים שחלו בו

6.1.1

בתחום ביטוח רכוש מציעה הקבוצה ביטוחים לפרט ולבתי עסק.

ביטוח רכוש הינה פוליסה לתקופה של עד שנה, למעט ביטוח מטען (ימי ואווירי) אשר נכלל בפוליסה פתוחה כאשר הכיסוי ניתן עבור כל משלוח בנפרד, וביטוחי קבלנים המבוססים על פרקי הזמן של כל פרויקט.

מהות הכיסוי

להלן סוגי כיסויים עיקריים של ביטוחי הרכוש שמשווקת הקבוצה:

6.1.1.1 ביטוח דירות (מקיף דירות) – ביטוח מבנה דירה וביטוח תכולת דירה למגורים.

תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986 (להלן: "**התקנות**") מגדיר את סוג הכיסוי הביטוחי המינימלי למבנה דירה ותכולתה, כהגדרתן בתקנות (להלן: "**הפוליסה התקנית דירה**") ביטוח דירות כולל כיסוי לתכולה ולמבנה כנגד סיכוני אש, פריצה, כיסוי נזקי טבע, רעידת אדמה ונזקי צנרת. חברת הביטוח יכולה לשנות את הפוליסה התקנית דירה רק אם השינוי הינו לטובת המבוטח. למבוטח ניתנת אפשרות לוותר בכתב על כיסוי לרעידת אדמה.

6.1.1.2 אובדן רכוש ומקיף בתי עסק – ביטוחים המכסים אובדן רכוש שאינו דירת מגורים ותכולתה או רכב מנועי (למשל סחורות, מכונות, ציוד, מפעלים וכו'). ביטוח בתי עסק כולל כיסוי לתכולה ולמבנה כנגד סיכוני אש, פריצה, כיסוי נזקי טבע ורעידת אדמה. ניתן לרכוש בביטוחים אלה כיסוי לנזק תוצאתי של אובדן רווחים. פוליסות בתי עסק נמכרות בדרך כלל כפוליסות מטרייה הכוללות גם ביטוחי חבויות.

6.1.1.3 ביטוח משכנתאות – כולל ביטוח מבנה עבור לווים הנוטלים משכנתא למימון רכישת דירות. פוליסות אלו משועבדות לטובת המלווה.

- 6.1.1.4** ביטוח כלי טיס וכלי שיט – ביטוח למתן כיסוי לנזק או אבדן הקשורים לסיכוני תעופה או שיט. ביטוח ימי כולל ביטוח גופי אניות וביטוח הובלת מטענים, ביטוח אווירי כולל בנוסף לביטוחים אלו ביטוח תאונות נסיעה.
- 6.1.1.5** מטענים בהובלה – ביטוח המכסה אובדן או נזק למטען בהתאם לכיסוי, אם הנזק נגרם במסגרת ההובלה.
- 6.1.1.6** ביטוח הנדסי (ביטוח שבר מכני) – ביטוח המכסה נזקים לצידוד הנובעים מהפעלתו, בניגוד לנזקים הנגרמים על ידי גורמים חיצוניים בלתי תלויים.
- 6.1.1.7** ביטוח הנדסי (עבודות קבלניות) – כיסוי לעבודות קבלניות, ציודן וחומרים מפני נזק תאונתי.
- 6.1.1.8** ביטוח הנדסי (עבודות הקמה) – כיסוי לעבודות הקמה של מערכות מכניות, ציודן וחומרים מפני נזק תאונתי.
- 6.1.1.9** ביטוח ציוד אלקטרוני – כיסוי לנזק תאונתי, למערכות מתח נמוך ולכיסוי הוצאות שחזור מידע מחשבים ושכירת ציוד חלופי.
- 6.1.1.10** ביטוח סיכוני טרור – ביטוח שיוירי (מעל תקבולי מס רכוש) המכסה נזק פיזי לרכוש ואובדן רווח גולמי בשל מעשה טרור.

מגבלות, תיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

6.1.2

תחום הפעילות כפוף לגוף רגולטורי, שהינו המפקח, להוראות חוק הפיקוח, חוק חוזה ביטוח והתקנות שהוצאו על פיו, כמפורט בסעיפים 6.1.1.1 לעיל ו-9.11 להלן.

לקבוצה יש רשיון מבטח ישראלי, לעסוק בין היתר, בענף ביטוח מקיף לדירות ובתי עסק, בענף ביטוח מטענים להובלה, בענף ביטוח כלי טיס, לרבות אחריות כלפי צד שלישי, בענף ביטוח כלי שיט, לרבות אחריות כלפי צד שלישי, בענף ביטוח מפני אובדן רכוש, בענף ביטוח חקלאי, בענף ביטוח הנדסי ובמתן ערבויות. לתיאור הרשיון ראה סעיף 9.11.2 להלן.

שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחיות

6.1.3

בעוד שתחום הדירות, הנכלל בביטוח רכוש, הינו תחום ביטוחי הנמכר לפרטיים ולכן מוטה מחיר, שאר ענפי הרכוש מושפעים יותר מאיכות השירות ומקצועיות החיתום של הקבוצה, הואיל ומדובר בלקוחות עסקיים המתייעצים לעיתים עם יועצי הביטוח שלהם. המעבר בביטוח כללי, לרבות בתחום רכוש, לדגש על חיתום (הערכת סיכונים) המבוסס על מודלים סטטיסטיים, הוביל לשיפור התוצאות החיתומיות.

הגורמים המשפיעים על רווחיות תחום הפעילות, הינם כדלקמן:

א. איכות החיתום (הערכת הסיכונים) של הקבוצה.

- ב. איכות הניתוח הסטטיסטי של התוצאות החיתומיות.
- ג. הקפדה על אמצעי מיגון מתאימים לצורך הכיסוי הביטוחי.
- ד. תוכנית ביטוח המשנה של החברה, לרבות הקיבולת, הסדרי העמלה ומחיר ההגנה כנגד סיכויי קטסטרופה.
- ה. צמיחה כלכלית שמשמעותה פתיחת עסקים וגידול בפרוייקטים קבלניים המשפיעים על עקומת הביקוש לביטוחי רכוש.
- ו. ההחלטה של חברות ביטוח לגבי היקף פעילותן בשוק ביטוחי הרכוש משפיעה ישירות על עקומת ההיצע ומחיר שיווי המשקל השורר בשוק.
- ז. יכולת הקבוצה לבצע בקרה קפדנית על תשלומים לספקי שירותים בתחום.

גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

6.1.4

גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום ביטוח רכוש, הינם, בין היתר, תמחיר סיכונים נכון ומדויק והקפדה על הנחיות חיתומיות, ניהול סילוק תביעות יעיל, איכות הסכמי ביטוח משנה ויציבות מבטחי המשנה ומתן שירות למבוטחים.

שינויים רגולטוריים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על תחום הפעילות

6.1.5

בחודש פברואר 2005 פורסם חוזר של המפקח בדבר ביטוח חיים וביטוח מבנה אגב הלוואה לדיור. מטרת החוזר הינה לקבוע כללים בדבר אופן שיווק פוליסות ביטוח חיים וביטוח מבנה אגב הלוואה לדיור על ידי תאגיד בנקאי החל מיום 1 באוקטובר 2005.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של תחום הפעילות ושינויים החלים בהם

6.1.6

מחסומי הכניסה העיקריים לתחום הפעילות הינם: הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על פי דין להוצאת רישיון לעסוק בביטוח, קיום התשתית הטכנולוגית הנדרשת להפקת הצעות מחיר, הפקת פוליסות וטיפול בתביעות, הקמת מערך סוכנים המתמחה בתחומים אלו הדורשים לרוב מומחיות וניסיון, והתשתית של מידע סטטיסטי הנדרשת לתמחור סיכונים נכון בתחום.

תחליפים למוצרי תחום הפעילות ושינויים החלים בהם

6.1.7

לא קיים תחליף לביטוח רכוש, למעט נטילת הסיכון על ידי המבוטח.

עיקרי ההנחות האקטואריות

6.1.8

הערכת הרזברות בקבוצה בתחום זה, מחושבת בהתבסס על הערכות מחלקת התביעות תוך שימוש במודלים אקטוארים מקובלים, על בסיס תשלומי התביעות בפועל. ההנחות העיקריות לעניין זה הינם: יציבות התפתחות התביעות וכן הנחה כי דפוס התנהגות העבר ימשיך גם בעתיד.

התביעות הן תביעות רכוש ולכן מדווחות במהירות ומשולמות גם כן במהירות יחסית. תקופת ניסיון התביעות המשמשת בעת חישוב רווחיות או תמחור, צריכה להיות מחד מספיק ארוכה ולכלול נפח מספיק של נתונים אמינים, ומאידך להיות עדכנית ככל הניתן.

בתחשיב העתודות נלקחים בחשבון הסדרי ביטוח המשנה של הקבוצה.

בהערכת תביעות גדולות במיוחד, מתבססת הקבוצה על הערכות ספציפיות של מחלקת התביעות.

התביעות התלויות מחושבות בהתאם למתואר בסעיף 1.2.3 לעיל.

מוצרים ושירותים

6.2

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים ביטוחיים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

תחום ביטוח רכוש כולל ביטוח מקיף דירות, ביטוח אובדן רכוש, מקיף בתי עסק, ביטוח למשכנתאות, מטענים בהובלה, כלי טיס, כלי שיט, ביטוח הנדסי ואלקטרוני.

להלן מוצרים ושירותים עיקריים המשווקים על ידי הקבוצה:

פוליסות לביטוח דירה:

6.2.1

לקבוצה שלושה סוגים של פוליסות ביטוח מבנה ותכולה לדירה:

- א. TOP HOUSE – פוליסה לביטוח מבנה ותכולת דירה – מוצר ייחודי וחדשני לביטוח מבנה ותכולת דירה המבוסס על הפוליסה התקנית דירה. המוצר משווק החל משנת 2004, נמכר בתעריפים תחרותיים וכולל חבילת כיסויים רחבה במיוחד, ובכלל זה, שירות תיקון מכשירי חשמל, שירות ביקור רופא, שירותי חירום וכו'.
 - ב. רימון דירות – פוליסה לביטוח מבנה ותכולת דירה המבוססת על הפוליסה התקנית דירה, המכסה סיכונים נקובים.
 - ג. רימון 2000 לדירה – פוליסה רחבה במיוחד המבוססת על הפוליסה התקנית דירה המספקת למבוטח ביטוח "כל הסיכונים" למבנה ותכולת הדירה, למעט חריגים נקובים.
- בפוליסות ביטוח כאמור לעיל, ניתן לרכוש כיסויים נוספים המסופקים על ידי נותני שירותים חיצוניים, כמפורט בסעיף 6.10.1 להלן.

פוליסות לביטוח בתי עסק:

6.2.2

לקבוצה שלושה סוגים של פוליסות לביטוח בתי עסק:

- א. רימון עסקים – פוליסה מורחבת לבתי עסק המעניקה כיסוי מקיף למבנה העסק וכיסוי "כל הסיכונים", למעט חריגים נקובים, לתכולת בית העסק.

ב. משרדית 2000 – פוליסה לביטוח מבנה המשרד ותכולתו המעניקה כיסוי "כל הסיכונים", הכולל, בין היתר, הרחבות כגון: כיסוי תכולה המועברת זמנית למקום אחר, דמי שכירות למשרד חלופי, שחזור מסמכים וביטוח תאונות אישיות, למעט חריגים נקובים.

ג. רימון 2000 חנות בקניון – פוליסה לביטוח חנות בקניון המעניקה כיסוי "כל הסיכונים", למעט חריגים נקובים, הכולל, בין היתר, אובדן רווחים, ביטוח כספים, ביטוח תאונות אישיות, ביטוח ציוד אלקטרוני, כיסוי נזק או אובדן לאמצעי אגירת נתונים ושיחזור מידע.

6.3 פילוח הכנסות ורווחיות מוצרים ושירותים

להלן טבלה הכוללת נתונים לגבי התפלגות הפעילות של הקבוצה בתחום ביטוח רכוש (באלפי ש"ח):

2002	2003	2004	
286,180	326,195	337,720	דמי הביטוח ברוטו
160,132	163,896	177,726	דמי הביטוח בניכוי ביטוח משנה (בשייר עצמי)
104,150	186,062	151,834	תביעות ברוטו
58,274	71,891	82,563	תביעות בשייר

6.4 לקוחות

בתחום ביטוח רכוש, מבטחת הקבוצה לקוחות פרטיים ולקוחות מוסדיים וציבוריים. החברה אינה מבטחת קולקטיבים בתחום הרכוש אלא מבצעת חיתום פרטני לכל מבטח.

לקבוצה אין לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות הקבוצה.

6.5 שיווק והפצה

הקבוצה משווקת את פוליסות הביטוח שלה באמצעות סוכנים עצמאיים.

לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.2 להלן.

ביטוח מקיף דירות ללווי בנקים למשכנתאות נמכר בחלקו באמצעות הבנקים למשכנתאות בפוליסה קבוצתית המכוסה בביטוח משותף של מספר מבטחים.

6.6 התפתחות התביעות התלויות ברוטו ובשייר והסכמי ביטוח

להלן התפתחות התביעות התלויות בתחום ביטוח רכוש לגבי התביעות שארעו לפני שנת הדוח (באלפי ש"ח):

שנת 2003		שנת 2004		
בשייר	ברוטו	בשייר	ברוטו	
28,604	78,116	28,166	99,802	תביעות תלויות לראשית השנה (כולל IBNR)
15,315	34,642	14,514	56,250	תשלום תביעות במשך השנה
10,887	38,182	10,138	37,286	תביעות תלויות לסוף השנה (כולל IBNR)
2,402	5,292	3,514	6,266	עודף בהערכות
				הסבר בדבר כל עודף / חוסר מהותי

לתיאור העתודות בביטוח כללי ותביעות תלויות ברמת הקבוצה, ראה סעיף 1.2.3 לעיל.

תחרות 6.7

בתחום זה, מתחרה הקבוצה בכל חברות הביטוח במשק, לרבות בחברות הביטוח הישיר בביטוחי הדירות.

תחומי הביטוח הכלולים בענף הרכוש, כגון, ביטוח ימי, אוירי, הנדסי ואלקטרוני, דורשים מומחיות ספציפית ומעניקים כיסוי מורכב ועל כן, התחרות בהם מבוססת על איכות הכיסוי הביטוחי שמעניקה הקבוצה.

הגורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של הקבוצה, הינם, רמת השירות הגבוהה של הקבוצה ושל סוכניה והרחבות הכיסוי שמציעה הקבוצה לפוליסות הדירות.

להרחבה בנושא התחרות ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.3 להלן.

עונתיות 6.8

להלן טבלה המציגה את התפלגות דמי הביטוח ברוטו בתחום ביטוח רכוש לפי רבעונים (באלפי ש"ח):

נתונים לשנת 2003	נתונים לשנת 2004	
98,022	116,204	רבעון ראשון
69,424	75,143	רבעון שני
90,123	78,107	רבעון שלישי
68,626	68,266	רבעון רביעי
326,195	337,720	סה"כ

הון אנושי 6.9

לתחום פעילות זה אין מחלקות ייעודית, למעט מחלקת תביעות רכוש. במחלקת תביעות בתחום הפעילות מעסיקה הקבוצה 5 עובדים. יתר העובדים מועסקים בכמה מתחומי הפעילות של הקבוצה.

לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.6 להלן.

ספקים וביטוח משנה 6.10

6.10.1 ספקים והתקשרויות עם ספקים

החברה מתקשרת בהסכמים עם נותני שירותים שונים, לפיהם מבוטח אשר הפוליסה שלו כוללת את סוג השירות הרלבנטי, יקבל שירות בהתאם לכתב השירות שניתן לו. השירותים השונים הניתנים למבוטח הינם, בין היתר, שירותי תיקון מכשירי חשמל ביתיים, שירותי תיקוני צנרת, בדק בית ושירותי ביקור רופא.

6.10.2 ביטוח משנה

התקשרויות החברה לביטוחי משנה בכל ענפי הביטוח, לרבות תחום ביטוח רכוש מתחדשות משנה לשנה.

שעור ההעברה של הסיכון למבטחי המשנה שלה בתחום הפעילות נאמד ברמה של 61.3% נכון למועד הדוח.

בתחום הפעילות, מתקשרת החברה עם מבטחי המשנה בביטוחים יחסיים וביטוחי Excess of Loss המגינים על החברה כנגד קטסטרופה.

לתיאור התקשרות עם מבטחי המשנה ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.7.2 להלן.

6.11 מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד

כללי

הקבוצה פועלת בהתאם לרשיון לעסוק בענפי ביטוח רכוש לפי חוק הפיקוח, כמפורט בסעיף 9.11.2 להלן.

כפיפות הפעילות לחוקים ספציפיים

לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986, ראה סעיף 6.1.1.1 לעיל.

6.12 הליכים משפטיים

לתיאור ההליכים המשפטיים בתחום זה, ראה ביאור מס' 1א23 ו-3 לדוחות הכספיים.

6.13 דיון בגורמי סיכון

שוק מבטחי המשנה

התקשרויות החברה עם מבטחי המשנה הינן התקשרויות הנקבעות על בסיס יציבות מבטח המשנה, כמו כן, למבטחי המשנה עשויה להיות השפעה ניכרת על קיבולת הביטוח, התעריפים, תנאי החיתום והשייר הביטוחי, כאשר ירידה באיתנותו הפיננסית של מבטח המשנה עשויה להשפיע על רווחיות הקבוצה.

לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.16 להלן.

7.1 סביבה כללית ומידע על תחום הפעילות

פעילות הקבוצה בתחום ביטוח בריאות מתבצעת באמצעות החברה.

להלן מספר מאפיינים, מגמות והתפתחויות בענף המשפיעים ועשויים להשפיע בעתיד על פעילות הקבוצה בביטוח בריאות:

7.1.1 מבנה תחום הפעילות ושינויים שחלו בו

הקבוצה פועלת בתחום הבריאות מאז תחילת שנות ה-90. הקבוצה עוסקת בכל סוגי הביטוחים הרפואיים: ביטוח שיניים, ביטוח רפואי פרטי וביטוח רפואי לעובדים זרים בהתאם לדרישות הדין. הקבוצה משווקת הן ביטוחים פרטיים והן ביטוחים קבוצתיים.

ביטוח הבריאות הפרטי מעניק כיסוי לאירועים רפואיים כגון: ניתוחים בארץ ובחו"ל, השתלת אברים, טיפולים מיוחדים בחו"ל, תרופות שאינן כלולות בסל הבריאות לפי חוק ביטוח בריאות, חוות דעת רופאים מומחים ועוד.

7.1.2 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

תחום הפעילות כפוף לגוף רגולטורי, שהינו המפקח ולהוראות חוק הפיקוח וכן חוק חוזה הביטוח, והתקנות שהוצאו על פיהם, כמפורט בסעיפים 7.9 ו-9.11 להלן.

לקבוצה רשיון מבטח ישראלי, לעסוק בין היתר, בענף ביטוח מפני תאונות אישיות ובענף ביטוח מפני מחלות ואשפוז. לתיאור הרשיון ראה סעיף 9.11.2 להלן.

7.1.3 שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחיו

הגורמים המשפיעים על רווחיות תחום הפעילות, הינם כדלקמן:

- א. בביטוחים קיבוציים מושפעת הרווחיות מכושר המיקוח של הקבוצה.
- ב. שינויי רגולציה משפיעים על היקף המכירה ועל רווחיות התחום. לדוגמא: השינוי במודל התגמול לסוכן באמצעות פריסת העמלות למשך מספר שנים (ראה גם סעיף 0 לעיל).
- ג. רוב סוכני הביטוח נוהגים לעבוד עם מספר חברות במקביל תוך ניתוב הפוליסות בין החברות, בין היתר, לאור תנאי התגמול שלהם.
- ד. יכולת הקבוצה לבצע בקרה קפדנית על תשלומים לספקי שירותים בתחום.

<u>התפתחויות בשוקים של תחום הפעילות או שינויים במאפייני הלקוחות שלו</u>	7.1.4
בשנים האחרונות קיימת מגמה של שקיפות תעריפי הביטוח אשר הונהגה על ידי המפקח, מחד, ושל הפיכת הלקוחות המבוטחים ללקוחות מתוחכמים, הנעזרים לעתים ביועצי ביטוח (בעיקר בביטוחים קבוצתיים) המשווים את תעריפי הביטוח והכיסויים בין חברות הביטוח השונות מאידך.	
<u>שינויים רגולטוריים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על תחום הפעילות</u>	7.1.5
בתחום ביטוחי הבריאות חלו בשנת הדיווח שינויים תחיקתיים ורגולטורים מרכזיים כלהלן:	
7.1.5.1	המפקח פרסם חוזר בנוגע להגדרת חריג "מצב רפואי קיים", כמפורט בסעיף 7.10.1 להלן.
7.1.5.2	המפקח פרסם חוזר בנוגע להגדרות של פרוצדורות רפואיות בביטוח בריאות שעיקרו הגדרה סטנדרטית מינימלית של פרוצדורות רפואיות עיקריות לעניין ניתוחים והשתלות.
7.1.5.3	המפקח פרסם חוזר לעניין קביעת עתודות בענף ביטוח בריאות בהתבסס על חישוב אקטוארי בצירוף הצהרת אקטואר החברה לגבי דרך עבודתו לענין זה.
7.1.5.4	המפקח פרסם חוזר לעניין שינוי שיטת ה-DAC (הוצאות רכישה נדחות) החל מחודש ינואר 2005, כמפורט בסעיף 7.10.2 להלן.
<u>שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על תחום הפעילות</u>	7.1.6
שינויים טכנולוגיים בתחום הטיפולים הרפואיים משליכים לעתים על עלויות הטיפולים וממילא על הוצאות המבטח לספקי שירותים רפואיים במסגרת הכיסוי הביטוחי על פי הפוליסות.	
<u>גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם</u>	7.1.7
מעקב אחר שינויים מהותיים (טכנולוגיים ואחרים) בתחום הבריאות תוך התאמת הכיסויים בפוליסות לדרישות המשתנות ויצירת כיסויים חדשים תאפשר התמודדות עם ענף ביטוח הבריאות המאופיין בשנים האחרונות בחדשנות וצמיחה מחד ותחרותיות גבוהה מאידך. כמו כן, שירות לקוחות יעיל ומקצועי יהוו גורם משפיע להצלחת הקבוצה בענף זה.	
<u>שינויים במערך הספקים וביטוח משנה</u>	7.1.8
החברה קשורה עם מרבית הספקים של שירותים רפואיים בארץ ובפרט בתי החולים הפרטיים, רופאים עצמאיים ומרפאות פרטיות. בתחום ביטוחי השיניים הכיסוי הביטוחי ניתן בדרך של טיפול בעין במרפאות הסדר קבועות מראש. בשנת 2004 לא חלו שינויים מהותיים בהסדרים עם הספקים הנ"ל ו/או עם מבטחי המשנה.	

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של תחום הפעילות ושינויים החלים בהם

7.1.9

מחסומי הכניסה העיקריים לתחום הפעילות הינם: הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על פי דין להוצאת רשיון לעסוק בביטוח, התשתית הטכנולוגית הנדרשת להפקת הצעות מחיר לפוליסות ולטיפול בתביעות והידע והניסיון שנצבר במרוצת השנים מול הספקים, כגון: בתי חולים, מרפאות ורופאים מומחים בכל תחומי הרפואה.

תחליפים למוצרי תחום הפעילות ושינויים החלים בהם

7.1.10

ביטוחי שב"ן (שירותי בריאות נוספים) הנמכרים באמצעות קופות החולים למבוטחי קופות החולים, בנוסף לשירותים הרפואיים הניתנים לחברי הקופה במסגרת חברותם בקופת החולים ומכוח חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד – 1994 (להלן: "חוק ביטוח בריאות"). ביטוחי השב"ן מעניקים רובד ראשון בלבד של כיסויים מעבר לשירותים הניתנים לפי חוק ביטוח בריאות.

מבנה התחרות בתחום הפעילות ושינויים החלים בו

7.1.11

בתחום ביטוח בריאות מתחרה הקבוצה בעיקר בקבוצות הביטוח הגדולות המרכזות את מרבית הפעילות בתחום זה. רמת התחרותיות בתחום זה על רקע היותו ענף צומח הינה גבוהה במיוחד. להרחבה בנושא תחרות הקבוצה בתחום זה וחלקה בשוק הביטוח, ראה סעיף 7.6 להלן.

עיקרי ההנחות האקטואריות

7.1.12

שיעורי סיכון ותחלואה - בכיסויים בהם קיים ניסיון מספיק מתבססים התעריפים על ניסיון הקבוצה. בכיסויים שאין בהם מספיק ניסיון מתבססים התעריפים על מבטחי המשנה.

חישוב עתודות בביטוחי פרט הינו על פי מודל שקבע המפקח ("מודל רוטפלד"), המודל האמור מבוסס על תשלומי תביעות בתקופות שונות וכן על תשלומי פרמיות. בהתאם להנחיות המפקח, החל משנת 2005 תבוצע ההפרשה לעתודות על בסיס אישור אקטוארי.

חישוב עתודות בביטוח קבוצתי הינו חישוב מצטבר של עתודה בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו (I.B.N.R), של עתודה בגין השתתפות ברווחים שנצברה אך טרם שולמה, של עתודה לפרמיה מראש ושל עתודה להפסדים צפויים בקולקטיבים מפסידים.

מוצרים ושירותים

7.2

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים ביטוחיים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

להלן פירוט סוגי פוליסות ביטוח בריאות, שמשווקת הקבוצה, והחלק היחסי של כל אחת מהן במכירות החדשות בשנה האחרונה:

הכיסוי הביטוחי

חקיקת חוק ביטוח בריאות ויישומו החל משנת 1995, יצרו צורך בפיתוח מוצרים משלימים לסל הכיסוי הממלכתי וכן צורך בפיתוח פתרון ביטוחי למימון שירותי הרפואה הפרטית בארץ ובחו"ל.

עם כניסת החוק כאמור לתוקפו, הקבוצה החלה בשיווק תוכניות לביטוח רפואי. בעקבות השינויים שחלו בחוק ובמערכת הרפואה הציבורית (ביטוחים משלימים של קופות חולים) פיתחה הקבוצה סדרת תוכניות ביטוח הכוללות את הכיסויים העיקריים הבאים: ניתוחים פרטיים בארץ ובחו"ל, השתלות איברים, טיפולים מיוחדים בחו"ל, כיסוי לתרופות שאינן בסל הבריאות לפי החוק ועוד. הכיסויים הנ"ל נמכרים על ידי הקבוצה במגוון רחב של תוכניות ביטוח הכוללות רבדים וצירופים שונים של הכיסויים העיקריים הנ"ל תוך התאמה לצרכי הלקוח.

בנוסף לאמור לעיל, משווקת הקבוצה תוכניות קבוצתיות תוך התאמה של הכיסויים לדרישות וצרכי הקבוצה המבוטחת.

הכיסוי הביטוחי בפוליסות הבריאות של הקבוצה מבוסס על מודל של שיפוי על הוצאות רפואיות מכוסות בפועל עד לתקרה שנגזרת מהסכמים עם ספקי השירותים. לעתים, מתווסף לכיסוי הביטוחי מרכיב של פיצוי כספי שאינו תלוי בהוצאות בפועל.

השירות הרפואי

על מנת להעניק למבוטחים בתחום הבריאות שירות רפואי איכותי, התקשרה החברה עם נותני שירות שהינם רופאים מומחים ומוסדות רפואיים פרטיים מהשורה הראשונה בארץ. כל אחד מהרופאים העצמאיים חתום בהסכם אישי עם החברה, במסגרתו הרופא מחויב במתן שירות רפואי בהתאם לכיסוי בפוליסה וזאת בבתי החולים הפרטיים בהם הוא עובד.

הקבוצה קשורה בהסכמים עם שתי רשתות בינלאומיות מובילות, על מנת לאפשר למבוטח, במקרה הצורך ובהתאם לתנאי הפוליסה, קבלת טיפול רפואי בחו"ל.

ביטוח רפואי לעובדים זרים ותיירים

בעקבות הגעת עובדים זרים ותיירים לישראל בשנים האחרונות נוצר צורך במתן פתרון ביטוחי לאירועים רפואיים אשר עלולים להתרחש לאוכלוסיה זו בישראל.

על מנת לענות על צורכיהם המיוחדים של תושבי חוץ המגיעים כעובדים לארץ (להלן: "**עובדים זרים**") קבעה הממשלה בחקיקה מיוחדת לענין זה חובת ביטוח רפואי החלה על המעביד תוך הגדרת כיסוי מינימלי בצו. הקבוצה משווקת תכנית ביטוח לעובדים זרים בהתאם לדרישות הצו. הפוליסה משווקת באמצעות סוכנים מורשים לפרטים ולקבוצות באמצעות מעבידם.

ביטוח שיניים

7.2.3

התוכניות לביטוח שיניים הן התוכניות הראשונות שפותחו ושווקו באמצעות אגף הבריאות בקבוצה. מחלות השיניים הן המחלות היחידות שבהן יחלו כמעט 100% מהאוכלוסייה. תופעה זו ייחודית למחלות השיניים, והואיל ואין למערכת הבריאות הציבורית מענה הולם לכך, מצב זה מחייב את הציבור בישראל לפנות לקבלת הטיפולים לרופאים פרטיים.

תכניות לביטוח שיניים של הקבוצה הם משני סוגים עיקריים: כיסוי לרפואה משמרת (טיפול שיניים ראשוני) וכיסוי מקיף לרפואה משמרת ומשקמת (טיפול שיניים מקיף).

מחלקת שירות לקוחות

7.2.4

בקבוצה נצבר ניסיון רב במתן שירות מהיר ומקצועי בתחום הרפואי. לרשות המבוטחים, לרבות העובדים הזרים, עומדת מחלקת שירות הלקוחות המאוישת באנשי מקצוע מנוסים, וביניהם, רופאת שיניים יועצת. כמו כן עומד לרשות המבוטחים בתוכניות ביטוח הבריאות מוקד טלפוני הפועל 24 שעות ביממה (קו 1-800). בשעות פעילות בלתי שגרתיות יקבל המבוטח מידע ראשוני לגבי האפשרויות העומדות בפניו למימוש זכאותו על פי הפוליסה. כמו כן, מעמידה הקבוצה מערך נותני שירות שבהסכם בפריסה ארצית, הכוללים מוקדים רפואיים הפועלים 24 שעות ביממה, בתי חולים, בתי מרקחת, מאות רופאים מומחים, מרפאות שיניים, מעבדות ותחנות מד"א.

תפעול מערך שירות לקוחות זה מבוצע באמצעות ספק חיצוני המתמחה בתחום זה.

פילוח הכנסות ורווחיות מוצרים ושירותים

7.3

להלן טבלה הכוללת נתונים לגבי התפלגות הפעילות של הקבוצה בתחום ביטוח בריאות (באלפי ש"ח):

2002	2003	2004	
148,080	175,627	187,707	דמי הביטוח ברוטו
98,995	122,028	135,317	דמי הביטוח בניכוי ביטוח משנה (בשייר עצמי)
83,958	98,226	96,543	תביעות ברוטו
44,376	56,626	69,784	תביעות בשייר

לקוחות

7.4

הקבוצה עורכת ביטוחי בריאות הן ללקוחות פרטיים והן לקבוצתיים, תוך התמקדות בביטוחי פרט. בביטוחי השיניים רוב העסקים הם ביטוחים קבוצתיים.

תכניות הביטוח הם מגוונות, נבנות באופן מודולרי ומאפשרות התאמה לצרכי המבוטחים.

7.5	<u>שיווק והפצה</u>
	הקבוצה משווקת את ביטוחי הבריאות שלה באמצעות סוכנים עצמאיים. לתיאור מערך הסוכנים בביטוח חיים ראה סעיף 0 לעיל.
	לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.2 להלן.
7.6	<u>תחרות</u>
	בתחום ביטוח הבריאות מתחרה הקבוצה בעיקר בקבוצות הביטוח הגדולות. רמת התחרותיות בתחום זה על רקע היותו ענף צומח הינה גבוהה.
	הגורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של הקבוצה, הינם, רמת השירות הגבוהה של הקבוצה ושל סוכניה והאטרקטיביות של מגוון המוצרים ותעריפי הביטוח שמציעה הקבוצה.
	נכון ליום 31.12.2004 ועל סמך פרסומי התאחדות חברות ביטוח חיים בע"מ בישראל, חלקה היחסי של הקבוצה מכלל הענף בביטוח בריאות הינו כ-10%.
	להרחבה בנושא התחרות ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.3 להלן.
7.7	<u>הון אנושי</u>
	המבנה הארגוני בתחום הבריאות כולל מנהל תחום הבריאות, מנהל פיתוח מוצרים, מנהל מכירות, ועובדי מחלקת תביעות. בתחום זה מעסיקה הקבוצה 27 עובדים. יתר העובדים מועסקים במקביל בכמה מתחומי הפעילות של הקבוצה.
	לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.6 להלן.
7.8	<u>ספקים וביטוח משנה</u>
7.8.1	<u>ספקים והתקשרויות עם ספקים</u>
	הספקים העיקריים של החברה בתחום הבריאות הינם רופאים, מרפאות ובתי חולים פרטיים למתן שירותים רפואיים בהתאם לפוליסות. בנוסף, קשורה החברה בהסכמים עם מספר ספקי שירותי ניהול רפואי לצורך תפעול מערך השירותים השונים למבוטחים. ההתקשרות עם הספקים הנ"ל כוללת התחייבויות של הספק למתן השירות והסדרי תשלום באחת משתי דרכים עיקריות: תשלום עבור כל פעולה או תשלום קבוע הנגזר בין היתר ממספר המבוטחים בפועל. לתיאור התקשרויות הקבוצה עם שתי רשתות בינלאומיות למתן שירותים רפואיים בחו"ל, ראה סעיף 7.2.1 לעיל.
7.8.2	<u>ביטוח משנה</u>
	התקשרויות החברה לביטוחי משנה בכל ענפי הביטוח, לרבות תחום ביטוח בריאות מתחדשות משנה לשנה.
	שעור ההעברה של הסיכון למבטחי המשנה שלה בתחום הפעילות נאמד ברמה של מעל 50% נכון למועד הדוח.

בתחום הפעילות, מתקשרת החברה עם מבטחי המשנה שלה בעיקר בביטוחים יחסיים. מבטח המשנה העיקרי בתחום זה הינו GE insurance solutions המדורג בדירוג A+ לפי מדד S&P, ואילו מועברים כ- 76.5% מסך כל פרמיות המשנה בתחום זה.

לתיאור התקשרות עם מבטחי המשנה ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.7.2 להלן.

מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד

7.9

כללי

הקבוצה פועלת בהתאם לרשיון לעסוק בענפי ביטוח בריאות לפי חוק הפיקוח, כמפורט בסעיף 9.11.2 להלן.

כפיפות הפעילות לחוקים ספציפיים

להלן תמצית עיקרי הדינים המרכזיים החלים על פעילותה של הקבוצה בתחום ביטוח הבריאות:

תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאים בחוזה הביטוח) (הוראות למצב רפואי קודם), התשס"ד-2004

7.9.1

בחודש ינואר 2004 פורסם תיקון לתקנות שנועד להסדיר את אופן שימוש המבטח בסייג לחבות המבטח בשל מצב רפואי קודם, ולהבטיח כיסוי ביטוחי ראוי למשך כל תקופת הביטוח, רציפות ביטוחית במעבר בין חוזי ביטוח ומניעת ביצוע חיתום בעת התביעה לתשלום תגמולי ביטוח.

התקנות כאמור לעיל חלות על חוזי ביטוח שבהם נכלל סייג בשל מצב רפואי קודם ותחילתן החל מיום 1 ביולי 2004 למעט חוזי ביטוח הכוללים כיסוי לביטוח סיעודי, אשר לגביהן מועד התחילה הוא מיום 1 במרץ 2004.

7.9.2

בחוזר המפקח מחודש מרץ 2004 נקבעו כללי הרישום החשבונאי של הוצאות הרכישה הנדחות (DAC) של פוליסות בענף ביטוח מפני מחלות ואשפוז, שמטרתו ליצור הקבלה בין ההכנסות להוצאות. בהתאם להוראות החוזר, הוצאות הרכישה הנדחות יוצגו החל במועד בו חבות המבטח בענף האמור תוצג בדוחות הכספיים בהתאם להערכה אקטוארית. הוראות החוזר יחולו על פוליסות שתחילתן החל מיום 1 בינואר 2005.

לתיאור עיקרי הדינים החלים על כלל פעילותה של הקבוצה, ראה סעיף 9.11 להלן.

הליכים משפטיים

7.10

לתיאור ההליכים המשפטיים בתחום זה, ראה ביאור מס' 23א2 לדוחות הכספיים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

7.11

בכוונת הקבוצה להגדיל את נתח השוק שלה בתחום המכירות של פוליסות הפרט ולהגדיל את חלקה באופן מושכל בתחום הביטוחים הקבוצתיים, זאת באמצעות פיתוח מוצרים חדשים והכנסת שיפורים למוצרים הקיימים. הקבוצה תמשיך לשקוד על מערך השירות בצורה שתתמוך בהמשך הגידול במכירות ובשימור התיק הקיים.

המידע המובא לעיל הינו מידע צופה פני עתיד, וככזה, המידע אינו וודאי לגבי העתיד, ועלול שלא להתממש, כולו או חלקו. המידע הצופה פני עתיד מבוסס על מידע הקיים בקבוצה בתאריך הדוח, וכולל הערכות של הקבוצה או כוונות שלה נכון לתאריך הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או משתמעות ממידע זה, בין היתר, בשל שינויים שיחולו בגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 9.16 להלן.

8.1 סביבה כללית ומידע על תחום הפעילות

מבטחים קרנות פנסיה בע"מ (להלן: "**מבטחים החדשה**") הינה חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של החברה. מבטחים החדשה פועלת בתחומי החיסכון הפנסיוני לטווח ארוך כמנהלת קרנות פנסיה וקופות גמל, בעצמה ובאמצעות חברה בת שבבעלותה המלאה, מבטחים קופות גמל והשתלמות בע"מ (להלן: "**מבטחים קופות**").

מבטחים החדשה הוקמה בשנת 1995 על ידי מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (להלן: "**מבטחים מוסד**"), לנוכח החלטת הממשלה מס' 5156 מיום 29 במרץ 1995, שאסרה על קרנות הפנסיה הותיקות לצרף עמיתים חדשים לאחר יום 1 בינואר 1995.

במהלך הרבעון האחרון של שנת 2004 פורסמו המלצות ועדת בכר לשינויים המתוכננים בשוק ההון, כמפורט בסעיף 1.7.9 לעיל.

מבטחים נרכשה על ידי החברה בחודש אוקטובר 2004 ולכן דוחות רווח והפסד שלה אוחדו עם החברה החל מיום 1 באוקטובר 2004 ומאזנה אוחד לראשונה ביום 31 בדצמבר 2004.

8.1.1 מבנה תחום הפעילות והשינויים בו

פעילות הקבוצה בתחום החסכון הפנסיוני לטווח ארוך מתבצעת באמצעות מבטחים החדשה ומבטחים קופות.

מבטחים החדשה, מבטחים קופות, וכן קרנות הפנסיה וקופות הגמל המנוהלות על ידי נתונות לפיקוחו של המפקח ולפיקוחו של מנהל רשות המיסים בישראל.

השינויים המהותיים שחלו בתחום פעילות זה במהלך השנים 2003 ו-2004 הינם כדלקמן:

8.1.1.1 הפרדת הקרנות החדשות מהקרנות הותיקות

בשנת 2002 הורה המפקח על ביצוע הפרדת קרנות הפנסיה החדשות (והחברות המנהלות אותן) מקרנות הפנסיה הוותיקות. בהתאם להוראת המפקח, הופרדו כלל פעולותיה של מבטחים החדשה ממבטחים מוסד, הפרדה אשר החלה בחודש יולי 2002 והושלמה בחודש אפריל 2003. בין היתר הופרדו מערך העובדים, המשרדים, ההנהלה וכיו"ב. בשלב זה רוכשת מבטחים החדשה שירותי מחשוב ממבטחים מוסד (שירותי המחשוב ניתנים על ידי חברה-בת של מבטחים מוסד – אופאל טכנולוגיות בע"מ, – וקודם לכן באמצעות מבטחים מחשבים בע"מ).

הפרדת התאגידים האמורה הוטמעה גם אצל המעסיקים שעובדיהם עמיתים בקרנות הפנסיה המנוהלות במבטחים החדשה.

סמוך לאחר מינוי המנהלים המיוחדים בקרנות הפנסיה הותיקות, הועמדו החברות המנהלות את קרנות הפנסיה החדשות, שהיו בבעלותן המלאה של הקרנות הותיקות, למכירה. הליך המכירה נהל במהלך קיץ 2004, ובסופו נמכרו החברות המנהלות את קרנות הפנסיה החדשות לחברות ביטוח.

לתיאור רכישת מניות מבטחים החדשה על ידי החברה, ראה סעיף 1.1 לעיל.

מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

8.1.2

מבטחים החדשה מחזיקה ברשיון מבטח בענף ביטוח פנסיה שניתן לה לפי הוראות חוק הפיקוח. מבטחים החדשה ומבטחים קופות מחזיקות באישורי קופות גמל שהנפיק המפקח לפי הוראות תקנות קופות גמל כמפורט בסעיף 8.15 להלן.

מבטחים החדשה כפופה להוראות הדין ולהנחיות המפקח שמתפרסמות מעת לעת. הנחיות אלו כוללות הוראות בדבר האישורים הנדרשים לניהול והפעלת קופת גמל, הוראות בדבר תשלומים לקופת גמל, השימוש בכספי קופת גמל, הוראות בדבר תשלומים לעמיתים, השקעת כספים של קופת גמל, שיערוך נכסי קופת גמל, חישוב רווחים וחלוקתם, חובת הנאמנות של חברה מנהלת כלפי עמית קופת הגמל, אופן ניהול חשבון קופת גמל, אופן ניהול חשבונות והגשת דוחות כספיים וכד'.

שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחיות

8.1.3

עד סוף שנת 2003 היתה חברה לניהול קרן פנסיה חדשה מקיפה רשאית לגבות דמי ניהול בשיעור של עד 8% מדמי הגמולים החודשיים. שיעור זה כלל גם העברה לעתודות בשיעור של 2% מדמי הגמולים. החל מתחילת שנת 2004, בהתאם להוראות החדשות לניהול קרן פנסיה חדשה מקיפה, בוטלה העברה לעתודה כאמור והחברה המנהלת רשאית לגבות דמי ניהול בשיעור של 6% מדמי הגמולים ובנוסף, החל מחודש מאי 2004, היא רשאית לגבות דמי ניהול בשיעור שנתי של 0.5% מהיקף הנכסים של הקרן (בהתאם להוראות הקבועות בתקנות קופות הגמל).

התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות או שינויים במאפייני הלקוחות

8.1.4

במהלך שנת 2004 החלה מבטחים החדשה את פעילותה בתחום קופות הגמל, באמצעות מבטחים קופות, על ידי פתיחת ארבע קופות גמל חדשות, שאחת מהן פעילה, נכון למועד דוח זה.

שינויים רגולטוריים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על תחום הפעילות

8.1.5

8.1.5.1 בתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופת גמל) (תיקון מס' 2), התשס"ד - 2004, הוסדר שיעור דמי הניהול מסך נכסי קרן חדשה מקיפה – 0.5% לשנה מכלל נכסי הקרן החל מיום 1.5.2004, ביטול הניכוי בגין

העתודות החל מ-1.1.2004, נוספה האפשרות לגבות דמי ניהול מתוך תשלום קצבאות שאינן עולות על "קצבת מינימום" ונקבע אופן השערוך של נכסים בלתי סחירים של הקרן החל מיום 1.1.2005 עבור נכסים שנרכשו מחודש אוגוסט 2003.

8.1.5.2

בתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) (תיקון מס' 3), התשס"ד-2004, נערכו תיקונים מקיפים בתקנות קופות הגמל, שהעיקריים הינם: החלת הוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999 בעניין מינוי יו"ר דירקטוריון, מנכ"ל, מבקר פנימי וועדת ביקורת של חברה מנהלת של קופות גמל; קביעת לוח זמנים קצר יותר להפקדת הכספים החודשית בקופת הגמל בשל עמית שכיר; הקלה במגבלות החלות על מתן הלוואות ישירות מקופת הגמל לעמיתיה, ואיסור על שימוש בכספי העמית בקופת הגמל כבטוחה להלוואות הניתנות לעמית על ידי גורמים אחרים; הקלה על המגבלות על רכישת ני"ע סחירים של מעביד המבטח את עובדיו בקופת הגמל; הסדרת העברת הכספים בין קופות גמל ובין מסלולי השקעה שונים באותה קופת גמל; הסדרת תנאי הזכויות למשיכת מרכיבי התגמולים בחשבון עמית שכיר; חיוב קופת הגמל והחברה המנהלת לערוך ביטוח אחריות מקצועית לכיסוי חבות בשל רשלנות או מעילה באמון; קביעת שערוך יומי של נכסי קופת גמל וייחוס הרווחים לעמיתים משנת 2005 ואילך (תחילת תיקון זה נדחתה לחודש אפריל 2005); קביעת כללים מעודכנים לעניין משלוח דו"חות והודעות מסוגים שונים לעמיתים.

בתיקון מאוחר יותר נדחתה תחולתן של ההוראות בעניין שערוך נכסים בלתי סחירים וההוראות בדבר השערוך היומי של נכסי קופת הגמל לאפריל 2005, ולעניין שערוך יומי בקרן פנסיה - לינואר 2006.

8.1.5.3

בתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) (תיקון), התשס"ה-2004, נקבעו כללים אחידים לגבי שיעורי הפקדות דמי הגמולים בכל סוגי קופות גמל לגיל פרישה תוך הגדלת ההפקדה. תוקף התיקון בהפקדות הינו בעד חודש ינואר 2005 ואילך.

8.1.5.4

בתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) (תיקון מס' 2), התשס"ה-2005 נקבעו הוראות בעניין העברת כספים מקופת גמל אחת לאחרת (תיקונים שאינם נוגעים להעברת כספים בין קרנות פנסיה חדשות), נקבע איסור להתנות על זכותו של עמית למשוך כספים מקופת גמל (לרבות קרן פנסיה) לפי הוראות תקנות קופות הגמל ונקבעו הוראות שונות לגבי רישומים שעל קופת גמל לנהל.

8.1.5.5

בחוק הפיקוח על עסקי ביטוח (תיקון מס' 12), התשס"ד-2004 תוקנה פקודת מס הכנסה, ושונתה התקרה למתן

זיכוי מס בגין הפקדות לקופת גמל - במקום זיכוי מרבי בגין הפקדה של 5% מסכום של כ-10,000 ₪ בחודש, נקבעה התקרה על הפקדה של 7% מסכום של 7,100 ₪ בחודש (נכון למועד דוח זה). תוקף התיקון החל מיום 1 ביולי 2004.

8.1.5.6

בחודש ינואר 2004 נחקק חוק גיל פרישה, התשס"ד – 2004, בו נקבעו לראשונה, בחוק, גילאי הפרישה השונים. החוק קבע כי הגיל המוקדם ביותר לפרישה לפנסיה זקנה לא יפחת מ-60 (תוך קביעת הוראות מעבר). כן נקבעו הוראות בדבר העלאת גיל הפרישה מעבודה ל-67 לגברים ול-64 לנשים (תוך קביעת סייגים המאפשרים שינויים בגיל הפרישה לנשים). הלכה למעשה, לא שינה החוק את המצב בקרנות הפנסיה החדשות, בהן נקבעת הפנסיה לפי הצבירה עד גיל הפרישה (שהוא 60 או יותר).

חוזרי הממונה העיקריים שהתפרסמו בשנת 2004 המשפיעים על תחום פעילות זה של הקבוצה הינם כדלקמן:

8.1.5.7

חוזר פנסיה 9/2004 (הוראות לניהול קרן חדשה)

בעקבות תיקון תקנות קופות הגמל, כאמור לעיל, חל שינוי מהותי באופן חישוב שיטת קביעת זכויות עמית בקרן פנסיה חדשה, ובהתאם לכך פרסם המפקח הוראות חדשות לניהול קרן חדשה.

בהתאם להוראות החדשות, במודל הפעלה של קרן פנסיה חדשה כקרן תשואה, צובר העמית סכום כספי אשר מומר בעת קרות האירוע המזכה (זקנה, נכות או פטירה) לפנסיה בהתאם למקדמים האקטואריים כפי שיהיו בתוקף בעת קרות האירוע. משמעות הדבר היא שהעמית אינו צובר מנות פנסיה, כי אם סכום כספי. לנוכח הצמצום באג"ח המיועדות המונפקות לקרן מקיפה חדשה (30% מהשווי המשווער של נכסי הקרן), העמית נהנה מתשואה מובטחת נמוכה יותר ויש משמעות רבה יותר לתשואה שתשיג הקרן על השקעותיה בשוק החופשי.

בהתאם להוראות הניהול החדשות, משצומצם היקף הנכסים המבטיחים תשואה, ניתנה האפשרות לקרן חדשה מקיפה להגמיש את המוצר הפנסיוני.

בתיקון לחוזר האמור נקבעו הוראות לשם ביצוע המרת מנות הפנסיה בקרן פנסיה חדשה ליתרה צבורה, שתיערך נכון ליום 31 בדצמבר 2004, במקום נכון ליום 31 בדצמבר 2003.

חוזר פנסיה 10/2004 (הוראות דיווח כספי לקרנות
פנסיה חדשות)

8.1.5.8

כצעד משלים לשינוי באופן התנהלותה של קרן פנסיה חדשה מקיפה, שבא לידי ביטוי בהוראות חוזר פנסיה 9/2004 כאמור לעיל, נקבעו הוראות לעניין ביצוע המאזן האקטוארי של אותן קרנות, והפעלת מנגנון האיזון האקטוארי. לפי הוראות אלה, מנוהלת בקרן עתודה אקטוארית לטובת פנסיונרים, ולפיכך מופעל לגביהם מנגנון האיזון האקטוארי רק אם נוצרו בגינם עודף אקטוארי או גירעון אקטוארי בשיעור העולה על 1% מן ההתחייבות האקטוארית כלפיהם. בדרך זו נוצר מנגנון המגן על הפנסיונרים מפני שינויים תכופים בפנסיות שלהם עקב ביצוע איזון אקטוארי בקרן.

חוזר פנסיה 14/2004 - העברת כספים בין קרנות
פנסיה חדשות

8.1.5.9

חוזר פנסיה שהחליף חוזר קודם בנושא, קובע הוראות לעניין העברת כספים המותאמות למעבר להתנהלות קרנות הפנסיה החדשות המקיפות כקרנות תשואה. עוד נקבעו הוראות שנועדו להבטיח כי לא יינתנו הטבות למאן דהו עקב העברת הכספים, למעט עמלת תיווך מותרת המשתלמת לסוכן ביטוח.

חוזר גמל 3/2005 - נוהל העברת כספים בין קופות גמל

8.1.5.10

לנוכח תיקון תקנה 41^ז לתקנות קופות הגמל, הקובעת כי העברת כספים בין קופות גמל (למעט קרנות פנסיה) תיעשה בתוך שבעה ימי עסקים מיום שבו הגיעה בקשת ההעברה לקופה, נקבע בחוזר נוהל להעברת הכספים בין קופות הגמל, הקובע חלוקת אחריות בין הקופה המעבירה לבין הקופה המקבלת, ואת אופן העברת הנתונים בין הקופות במדיה אלקטרונית.

חוזר גמל 4/2005 - דיווח לעמית מושך או עמית מעביר
כספים לקופה אחרת

8.1.5.11

החוזר קובע את כללי הדיווח של קופת הגמל לעמית המבקש למשוך ממנה כספים או להעבירם לקופת גמל אחרת.

חוזר גמל 5/2005 - הסדרת הצטרפות עמית לקופת גמל

8.1.5.12

החוזר קובע את הליך צירוף העמית לקופת הגמל, ואת הפרטים שעליו למסור לקופה.

מכתב המפקח למנהלי קרנות הפנסיה החדשות מיום 11 באוקטובר 2004, שענינו מתן הטבות למי שאינם מבוטחים בקרן הפנסיה

במכתב האמור נקבע איסור מפורש על מתן הטבות, במישרין או בעקיפין, עקב צירוף עמיתים לקרן פנסיה, למעט מתן הטבות לעמיתים עצמם ולמעט עמלת תיווך המשתלמת לסוכן ביטוח מורשה, שאינו מוחזק בידי נציגי עובדים או מעבידים ושאינו מעביר להם בעקיפין את העמלה או חלקה.

8.1.6

גורמי הצלחה קריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום קרנות הפנסיה וקופות גמל הינם, בין היתר, היערכות מהירה לשינויים רגולטוריים, איתור הצרכים של העמיתים, כפי שהם מאופיינים על ידי היועצים הפועלים בענף, יכולת שימור לקוחות לנוכח האפשרות להעברת הכספים בין הקרנות ויכולת השגת תשואות גבוהות במגוון אפשרויות ההשקעה העומדות בפני הקבוצה.

8.1.7

מחסומי הכניסה והיציאה

ענף הפנסיה וענף קופות הגמל הינם ענפים רוויי רגולציה. ניהול קרן פנסיה יכול להיעשות רק בידי מי שמחזיק בשני רישיונות הניתנים לפי חוק, כאמור בסעיף 8.1.2 לעיל.

לפי הנחיות המפקח, ניהול קרן פנסיה חדשה יכול להיעשות רק בידי חברה מנהלת של קרנות פנסיה, שאינה רשאית לעסוק בכל פעילות אחרת, למעט החזקה בחברה המנהלת קופות גמל ובחברות בנות אחרות העוסקות במתן שירותים הנדרשים לניהול קרן פנסיה. חברה מנהלת כאמור חייבת להיות חברה בע"מ הפועלת למטרות רווח, והמחזיקה בהון עצמי של 7 מיליון ש"ח לפחות (במונחי נובמבר 2001, כיום - כ-7.5 מיליון ש"ח לפחות).

הקמת קרן פנסיה חדשה מחייבת הגעה למספר עמיתים מינימלי של 1,500 בתוך שנתיים. אי עמידה בתנאי זה תביא לביטול הרישיונות הנדרשים. כל עוד נופל מספר העמיתים בקרן מ-1,500, מחויבת החברה המנהלת לרכוש עבור הקרן ביטוח משנה.

כאמור, תקנון קרן הפנסיה (שלפיו בלבד נקבעות החובות והזכויות בקרן), וכן כל שינוי בו, חייבים לקבל את אישור המפקח. כמו-כן, כל שינוי במסמכי ההתאגדות של החברה המנהלת חייב להיעשות באישור המפקח. דמי הניהול שרשאית החברה המנהלת לגבות מוגבלים לפי הוראות תקנות קופות הגמל.

ניהול קרן פנסיה הינו פעולה מורכבת מאד, הטומנת בחובה פעילות של ניהול סיכונים וניהול בסיסי מידע מורכבים, ומשכך הוא דורש השקעה נכבדה בהקמת מערך מחשוב התומך בניהול קרן הפנסיה - הן בניהול השוטף והן בבחינה מתמדת של מצב הקרן.

תחליפים למוצרי תחום הפעילות

8.1.8

התחליפים לקרנות הפנסיה וקופות הגמל הינם ביטוחי מנהלים הוניים וקצבתיים, כמפורט בסעיף 2.2 לעיל.

מבנה התחרות בתחום הפעילות

8.1.9

התחרות בתחום פעילות זה הינה בין חברות הביטוח וסוכני הביטוח מחד וקרנות הפנסיה השונות מאידך, המושפעת בעיקר מהאטה הכלכלית שגרמה לירידת מספר המועסקים השכירים בתעשייה, המהווה מרכיב חשוב בתיק המבוטחים. לתיאור התחרות בתחום פעילות זה, ראה סעיף 8.6 להלן.

אופן ניהול ההשקעות

8.1.10

8.1.10.1 מבטחים יותר

בהתאם לתקנות קופות הגמל שהיו בתוקף עד לסוף שנת 2003, הושקעו 70% מנכסי הקרן באג"ח מיועדות אשר הונפקו על ידי המדינה ואשר נשאו ריבית שנתית צמודה למדד בשיעור אפקטיבי של 5.05%. החל מינואר 2004 ועד אשר שיעור האג"ח המיועדות מקרב כלל נכסי הקרן יגיע ל-30%, לא תשקיע הקרן נכסים חדשים באג"ח מיועדות.

יתר נכסי הקרן הושקעו באג"ח ממשלתיות סחירות (בעיקר), אג"ח לא סחירות ומניות סחירות והשקעות אחרות, סחירות ושאינן סחירות.

8.1.10.2 מבטחים משלימה

הקרן משקיעה את עיקר נכסיה בשוק ההון, באג"ח ממשלתיות סחירות, מניות סחירות ואג"ח והלוואות שאינן סחירות והשקעות אחרות, סחירות ושאינן סחירות.

8.1.10.3 מבטחים תגמולים ופיצויים

הקופה מפעילה בשלב זה, את "מסלול מדד 75" בלבד. במסגרת מסלול זה, מושקעים לפחות 75% מנכסי הקופה בנכסים צמודי מדד, ובמסגרת זו אין השקעה במניות. בהתאם לתיקון תקנון מבטחים תגמולים ופיצויים כמפורט בסעיף 8.2.1 להלן, החל מחודש יולי 2005, תשקיע הקופה את נכסיה בהתאם להחלטות וועדת ההשקעות של הקופה, בכפוף למגבלות הקבועות בתקנות קופות הגמל.

מבנה תיק ההשקעות

8.1.11

8.1.11.1 מבטחים יותר

מסה"כ התיק ללא אג"ח מיועדות	מסה"כ התיק	31/12/2004 אלפי ש"ח	
אחוזים			
9%	4%	508,646	רכוש שוטף נטו
			ניירות ערך לא סחירים
-	53%	6,455,199	אגרות חוב מיועדות
10%	5%	568,138	אגרות חוב אחרות
3%	1%	177,206	ניירות ערך אחרים
13%	59%	7,200,543	
			ניירות ערך סחירים
46%	22%	2,586,019	אגרות חוב ממשלתיות
9%	4%	487,410	אגרות חוב אחרות
16%	8%	908,817	ניירות ערך אחרים
71%	34%	3,982,246	
7%	3%	418,813	פקדונות והלוואות
100%	100%	12,110,248	

מבטחים משלימה

8.1.11.2

31/12/2004		
אחוזים	אלפי ש"ח	
5%	4,296	רכוש שוטף נטו
		ניירות ערך לא סחירים
6%	5,399	אגרות חוב אחרות
2%	1,752	ניירות ערך אחרים
8%	7,151	
		ניירות ערך סחירים

51%	47,140	אגרות חוב ממשלתיות
11%	9,638	אגרות חוב אחרות
18%	16,796	ניירות ערך אחרים
80%	73,574	
7%	6,739	פיקדונות והלוואות
100%	91,760	

מבטחים תגמולים ופיצויים 8.1.11.3

31/12/2004		
אלפי ש"ח	אחוזים	
822	3%	רכוש שוטף נטו
926	3%	ניירות ערך לא סחירים
		אגרות חוב אחרות
26,869	89%	ניירות ערך סחירים
807	3%	אגרות חוב ממשלתיות
27,676	92%	אגרות חוב אחרות
753	2%	פיקדונות בבנקים
30,177	100%	

מוצרים ושירותים 8.2

קרנות פנסיה

קרן פנסיה חדשה מקיפה "מבטחים יותר" 8.2.1

קרן פנסיה חדשה מקיפה בה מבטחים עובדים שכירים ועצמאיים, שהחלו להיות מבטחים בקרן פנסיה משנת 1995 ואילך. הקרן מעניקה כיסויים למקרי מוות, אובדן כושר עבודה ופרישה לפנסיה בגיל זקנה. [היקף דמי הגמולים הממוצע בשלוש השנים האחרונות הינו כשני מיליארד ש"ח והיקף הנכסים המנוהלים לסוף שנת 2004 הינו כ- 12 מיליארד ש"ח].

תקנונה של הקרן, לפיו נקבעות זכויות וחובות העמיתים, היה מבוסס, עד יום 21 במרס 2005, על שיטה של צבירת "מנות פנסיה", המחושבות באמצעות הכפלת דמי הגמולים המופקדים בקרן במקדם המתאים בתקנון. עם הגיעו של העמית בקרן לגיל הפרישה לפנסיית זקנה (שהוא כל גיל שיבחר בו, מגיל 60 ואילך), הוא זכאי לפנסיית זקנה השווה לסכום מנות הפנסיה שצבר, המוכפל במקדם אקטוארי הנקבע לפי נתוני הפנסיה שקבע העמית (גיל הפרישה שבחר, הבטחת תשלומים לתקופה מוגדרת, זכאות לפנסיית שאירים אחרי פטירתו). אם הותר הפנסיונר אלמנה אחרי פטירתו - תשולם לה פנסיית שאירים שתחושב כחלק מפנסיית הזקנה ששולמה.

תקנון הקרן מעניק לעמית גם כיסוי ביטוחי למקרים של נכות או מוות לפני גיל הפרישה. במקרים אלה, יהיו העמית או שאיריו זכאים לפנסיה שתחושב לפי מנות הפנסיה שכבר נצברו, בתוספת סכום השווה בקירוב למנות הפנסיה שהיה העמית צובר אילו היה מוסיף להפקיד בקרן כספים עד גיל הפרישה. הפנסיה לנכה תחושב בהתאם לדרגת הנכות שנקבעה, ובמקרה של מוות תחושב הפנסיה לשאירים בהתאם לסוגי השאירים שהותר העמית (אלמנה, יתומים, ובנסיבות מסוימות - גם הורים).

ביום 21 במרס 2005 נכנס לתוקפו תקנון חדש, שהוכן לפי דרישתו של המפקח, הערוך בהתאם להוראות חוזר פנסיה 9/2004 (ראה סעיף 8.1.5.7 לעיל). לפי הוראות התקנון החדש ייצבר לזכות כל עמית בקרן סכום צבור, שמכפלתו במקדם אקטוארי מתאים תניב את פנסיית הזקנה שיהיה זכאי לה בגיל הפרישה, לפי נתוני הפנסיה שהעמית קבע. כמו כן, יוענק לעמית כיסוי ביטוחי למקרי נכות ומוות לפני גיל הפרישה. כיסויים אלו ימומנו על ידי ניכוי עלות הסיכונים מחשבון העמית מדי חודש בחודשו. היקף הכיסויים ייקבע לפי מסלול הפנסיה בו בחר העמית (מבין שבעה מסלולים אפשריים), ולפי גילו במועד הצטרפותו לקרן והתפתחות השכר שלו.

עוד נקבעה בתקנון החדש נוסחה חדשה של ערכי פדיון להחזרת כספים במשיכה חד פעמית.

קרן פנסיה חדשה כללית "מבטחים משלימה"

8.2.2

קרן פנסיה המיועדת להפקדות דמי גמולים משכר העולה על פעמיים השכר הממוצע במשק. הקרן הוקמה בשנת 1997, היקף דמי הגמולים הממוצעים לשלוש השנים האחרונות עומדים על כ-16 מיליון ₪ והיקף הנכסים המנוהלים לסוף שנת 2004 עומדים על כ-91 מיליון ₪.

בקרן פנסיה זו ניתנות זכויות לפנסיה בגיל זקנה בלבד. במהלך תקופת הפקדת דמי הגמולים בקרן נצבר לזכות העמית סכום צבור, המומר לפנסיה בעת הפרישה לפנסיית זקנה, בדומה למתואר לעיל בסעיף 8.2.1 לעניין הקרן המקיפה. אחרי פטירתו של הפנסיונר משולמת לאלמנתו פנסיית שאירים, בשיעור שנקבע לגביה במועד פרישתו של העמית לפנסיה.

ההוראות לגבי שיעורי ההפקדות בקרן זהות לאלו החלות על ההפקדות בקרן הפנסיה מבטחים יותר, כפי שפורטו לעיל.

משיכת כספים מקרן הפנסיה שלא בדרך של קצבה נעשית באמצעות תשלום הסכום הצבור לזכות העמית בקרן.

קופת גמל לתגמולים "מבטחים תגמולים ופיצויים"

קופת גמל זו הינה קופת גמל לתגמולים וקופת גמל אישית לפיצויים. בקופת גמל זו נצברים לזכות העמיתים סכומי תגמולים ופיצויים המופקדים בקופה על ידי עמית עצמאי, על ידי המעסיק והעמית השכיר, או על ידי המעסיק בלבד (במקרה של הפקדת פיצויים בלבד). משיכת הכספים שהצטברו לזכות העמית בקופה נעשית בנסיבות הקבועות בתקנות קופות הגמל. משיכת כספי הפיצויים המופקדים בקופה יכולה להיעשות בעת ניתוק יחסי עובד ומעביד, ואם הניתוק נעשה בנסיבות שאינן מזכות את העמית בפיצויי פיטורים, רשאי המעסיק לקבל את כספי הפיצויים שבקופה, אם הדבר נקבע בהסכם ההצטרפות לקופה.

בראשית 2005 אישר המפקח תיקון בתקנון קופת הגמל, שתחולתו מיום 1 ביולי 2005 ואילך, ולפיו יושקעו כספי הקופה לפי הוראות ההסדר התחיקתי, ללא מגבלה נוספת על כללי ההשקעה. עד למועד האמור, מושקעים כספי הקופה במסלול ההשקעה "מדד 75", לפיו לפחות 75% מנכסי הקופה מושקעים בנכסים פיננסיים צמודי מדד, והקופה אינה משקיעה כלל במניות.

הכללים לעניין שיעורי ההפקדות לקופת הגמל זהים, משנת 2005 ואילך, לכללים בעניין שיעור ההפקדות לקרן פנסיה. עד סוף שנת 2004 חלו כללים אחרים.

הקופה הינה קופת גמל לתגמולים לעצמאים, קופת גמל לתגמולים לשכירים וקופת גמל אישית לפיצויים. הקופה מציעה לעמיתה שני מסלולים עיקריים – קופה לתגמולים וקופה אישית לפיצויים. הקופה הוקמה לקראת סוף שנת 2003. בשנת 2004 הסתכמו דמי הגמולים לסך של כ-13 מיליון ₪ (מתוך זה ברבעון האחרון של שנת 2004 כ-4 מיליון ₪), והועברו לקופה צבירות מקופות גמל אחרות בסך של כ-15 מיליון ₪ (מתוך זה ברבעון האחרון של שנת 2004 כ-9 מיליון ₪). סך הנכסים בקופה, ביום 31.12.2004, הינו כ-30 מיליון ₪. הקופה כאמור כוללת מספר מסלולים, מסלול תגמולים לעצמאי, מסלול תגמולים לשכיר וכן מסלול קופת גמל אישית לפיצויים.

קופת גמל מרכזית לפיצויים "מבטחים מרכזית לפיצויים"

קופת גמל זו הופעלה בסוף שנת 2004, וטרם הופקדו בה כספים. העמיתים בקופה זו הם מעבידים המפקידים בה כספים שנועדו לתשלום פיצויי פיטורים לעובדיהם, והחשבונות בקופה הינם על שם המעסיק, ולעובד פלוני אין בהם זכות. הקופה משלמת פיצויי פיטורים לעובד לפי הוראה מן המעסיק, המלווה באישורים המתאימים, או מחזירה למעסיק כספים ששילם לעובדיו ישירות כפיצויי פיטורים.

קרן השתלמות "מבטחים מבט למשתלם"

קופת גמל זו טרם הופעלה. בקרן ההשתלמות מופקדים כספים על ידי מעסיק עבור עובדו, הוא העמית בקרן ההשתלמות (בשיעור של עד 7.5% משכר העובד), בתנאי שהעובד-העמית מפקיד כספים במקביל, בשיעור של שליש מן השיעור שהופקד על ידי המעסיק. עמית עצמאי שיש לו הכנסות

מעסק או ממשלה יד רשאי גם הוא להפקיד כספים בקרן ההשתלמות. הקרן תשלם את הכספים לעמיתים, למטרות השתלמות בלבד, בכל עת, ולכל מטרה שהיא - אם חלפו שש שנים מאז החלו ההפקדות עבור העמית, אם העמית הגיע לגיל הפרישה וחלפו שלוש שנים מאז החלו ההפרשות בגינו, או אם העמית נפטר.

8.2.6 קופת גמל לדמי מחלה "מבטחים רפואה שלמה"

קופת גמל זו טרם הופעלה. העמיתים בקופת גמל זו הם מעבידים המפקידים בה כספים לכיסוי חובותיהם לתשלום דמי מחלה עבור עובדיהם, והכספים המשולמים ממנה לעמיתים משולמים כהחזר דמי מחלה ששילם העמית לעובדיו, או כהחזר עודפים שנצברו בקופה, מעבר לתקרה שמותר למעביד לצבור בה בגין עובדיו.

8.3 פילוח הכנסות ורווחיות מוצרים ושירותים

סך דמי הניהול שנגבו מקרנות הפנסיה וקופות הגמל בכל שנת 2004 וברבעון האחרון של שנת 2004 הינם כדלקמן:

סך דמי הניהול (אלפי ש"ח)		אחוז דמי הניהול
<u>דמי ניהול מדמי גמולים:</u>		
124,722	6%	מבטחים יותר
517	3%	מבטחים משלימה
125,239		סה"כ
<u>דמי ניהול שנתיים מסכום הנכסים</u>		
<u>המנוהלים:</u>		
35,782	0.50%	מבטחים יותר
406	0.50%	מבטחים משלימה
75	עד 2%	מבטחים תגמולים ופיצויים
36,263		סה"כ
161,502		סה"כ דמי גמולים במאזן המאוחד
(4,682)		בניכוי החזר דמי ניהול
156,820		

להלן נתונים באשר להכנסות מדמי ניהול, לתוצאות העסקיות ולדמי הגמולים שנגבו בקרנות הפנסיה וקופות הגמל בשנת 2004 וברבעון האחרון של שנה זו:

הנתונים מוצגים באלפי ש"ח)	2004	רבעון 4 בשנת 2004
<u>הכנסות:</u>		
הכנסות מדמי ניהול קרנות פנסיה וקופות גמל	156,820	3,440
הכנסות אחרות (בעיקר רווחים מהשקעות נכסי החברה)	8,404	904
סה"כ הכנסות	165,224	344
הוצאות מכירה ושיווק והוצאות הנהלה וכלליות	108,826	24,362
רווח לפני מס	56,398	19,982
סך הנכסים המנוהלים על ידי מבטחים החדשה ומבטחים קופות ליום 31 בדצמבר (קרנות הפנסיה וקופת הגמל)	12,232,185	12,232,185
<u>דמי גמולים שהתקבלו בקרנות ובקופה:</u>		
מבטחים יותר	2,093,046	570,702
מבטחים משלימה	17,264	106
מבטחים תגמולים ופיצויים (כולל העברה מקופת גמל אחרת)	27,766	13,221
סה"כ דמי גמולים	2,138,076	588,029

8.4 לקוחות

מספר העמיתים החברים בקרן לסוף 2004 הינו כ-455,000 עמיתים, מתוכם כ-215,000 עמיתים פעילים (אשר שילמו לפחות תשלום אחד ברבעון האחרון של השנה). עמיתים אלו, אשר מרביתם הינם שכירים המועסקים על ידי כ-9,500 מעסיקים, ויתרתם (כ-3,500) עמיתים עצמאים. לחברה אין מעסיק אחד שהיקף דמי הגמולים השנתיים המתקבלים ממנו עולים על 10% מדמי הגמולים הנגבים בסה"כ.

להלן התפלגות דמי גמולים בין מעסיקים ועצמאים (באלפי ש"ח):

הקרן/הקופה	מעסיקים	עצמאים	סה"כ
מבטחים יותר	2,064,619	28,427	2,093,046
מבטחים משלימה	17,252	12	17,264
מבטחים תגמולים ופיצויים (*)	27,761	5	27,766
סה"כ	2,109,632	28,444	2,138,076

רבעון 4 בשנת 2004

הקרן/הקופה	מעסיקים	עצמאים	סה"כ
מבטחים יותר	565,635	5,067	570,702
מבטחים משלימה	4,103	3	4,106
מבטחים תגמולים ופיצויים (*)	13,218	3	13,221
סה"כ	582,956	5,073	588,029

(*) כולל העברות צבירה מקופת גמל אחרת. "צבירה" לעניין סעיף זה – סך הסכומים הצבורים בקרן הפנסיה או קופת גמל הנזקפים לטובת עמיתיהם.

שיווק והפצה

8.5

שיטות השיווק והמכירה

הקבוצה משווקת את המוצרים הפנסיוניים שלה באמצעות מערך של מנהלי תיקי לקוחות הפועלים בכל רחבי הארץ ואשר עומדים בקשר רצוף עם מעסיקים ועמיתים של הקרן. מערך השירות למעסיקים ולעמיתים כולל פריסה ארצית באמצעות כ-25 לשכות שירות, שירות אישי הניתן ע"י מוקד שירות לקוחות משוכלל ומתקדם (Contact Center), אתר אינטרנט המספק, בנוסף למידע כללי בנושאי פנסיה, גם מידע אישי לעמית ולמעסיק. מנהלי תיקי הלקוחות מספקים גם הם שירות ברמת המעסיק והעמית. מערך השיווק מספק מטריה שיווקית מכירתית הכוללת – צירוף מעסיקים חדשים, צירוף עמיתים חדשים, מתן ייעוץ והדרכה במכלול המוצרים הפנסיוניים של הקבוצה, טיפול בסיום יחסי עובד-מעביד וכד'.

כמו כן, במסגרת הפעילות השוטפת מתקשרת מבטחים החדשה עם ארגוני עובדים וארגוני מעסיקים, לשם הפצת המוצרים הפנסיוניים שלה באופן מרוכז לגופים אלה.

תחרות

8.6

המתחרים העיקריים של מבטחים החדשה הינם קרנות הפנסיה השונות וביטוחי המנהלים המשווקים על-ידי חברת הביטוח.

במסגרת שיווק מוצרי הפנסיה ועקב התחרות הערה בענף זה בעיקר על גובה דמי הניהול, מוצע ללקוחות החזר חלקי של דמי ניהול, בין בדרך של מימון עלות רכישת כיסויים ביטוחיים נוספים ובין בדרך של הגדלת הצבירה.

הקרן המובילה בענף הפנסיה היא קרן "מבטחים יותר" שחלקה מסך נכסי קרנות הפנסיה החדשות מוערך בכ-50% מכלל השוק (כ-12.1 מיליארד ש"ח). "מבטחים יותר" מקפת אישית" (שנכסיה מוערכים בכ-3.6 מיליארד ש"ח) ו"מיטבית" (שנכסיה מוערכים בכ-2.1 מיליארד ש"ח), מחזיקות בצוותא כ-76% מן הנכסים המוחזקים בקרנות הפנסיה החדשות.

עונתיות

8.7

לא קיימת עונתיות בגביית דמי הגמולים לקרנות הפנסיה. יחד עם זאת, קיימים חודשים מסוימים, המשתנים משנה לשנה, שבהם היקף דמי הגמולים גבוה יותר, וזאת, בעיקר, לאור תשלומים חד פעמיים אשר משולמים עד ידי המעסיקים ואשר בגינם מופרשים דמי גמולים. בקופת הגמל לתגמולים ופיצויים נהוג שעמיתים עצמאים מפרשים לקופה בעיקר

לקראת תום שנת המס, על מנת לנצל את הטבות המס המוענקות להם, וכך גם לענין הפרשות מעסיקים לקופה מרכזית לפיצויים.

להלן התפלגות דמי גמולים שנגבו במזומן בפועל לפי רבעונים (אלפי ש"ח):

רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	סה"כ	
<u>מבטחים יוטר:</u>					
494,329	503,198	515,143	566,019	2,078,689	2004
452,827	483,801	521,870	517,714	1,976,212	2003
<u>מבטחים משלימה:</u>					
4,265	5,420	4,468	3,064	17,217	2004
3,718	3,787	1,833	3,627	12,965	2003
<u>מבטחים תגמולים ופיצויים:</u>					
436	3,928	10,275	13,127	27,766	2004 (*)

(*) כולל העברות צבירה מקופת גמל אחרת.

8.8 רכוש קבוע ומתקנים

הרכוש הקבוע של מבטחים החדשה כולל מחשבים וציוד מחשבים, שיפורים במושכר וציוד תקשורת.

מבטחים החדשה שוכרת את משרדי ההנהלה, משרדי החטיבות העסקיות ולשכות שירות ממשכירי נכסים וזאת בתמורה לתשלום דמי שכירות, דמי שכירות בגין חניות, דמי אחזקה וארנונה.

למבטחים החדשה הסכם לשכירות כ-60 כלי רכב בשיטת "ליסינג תפעולי". העלות השנתית של השכירות מסתכמת לכ-3 מיליון ש"ח.

8.9 נכסים לא מוחשיים

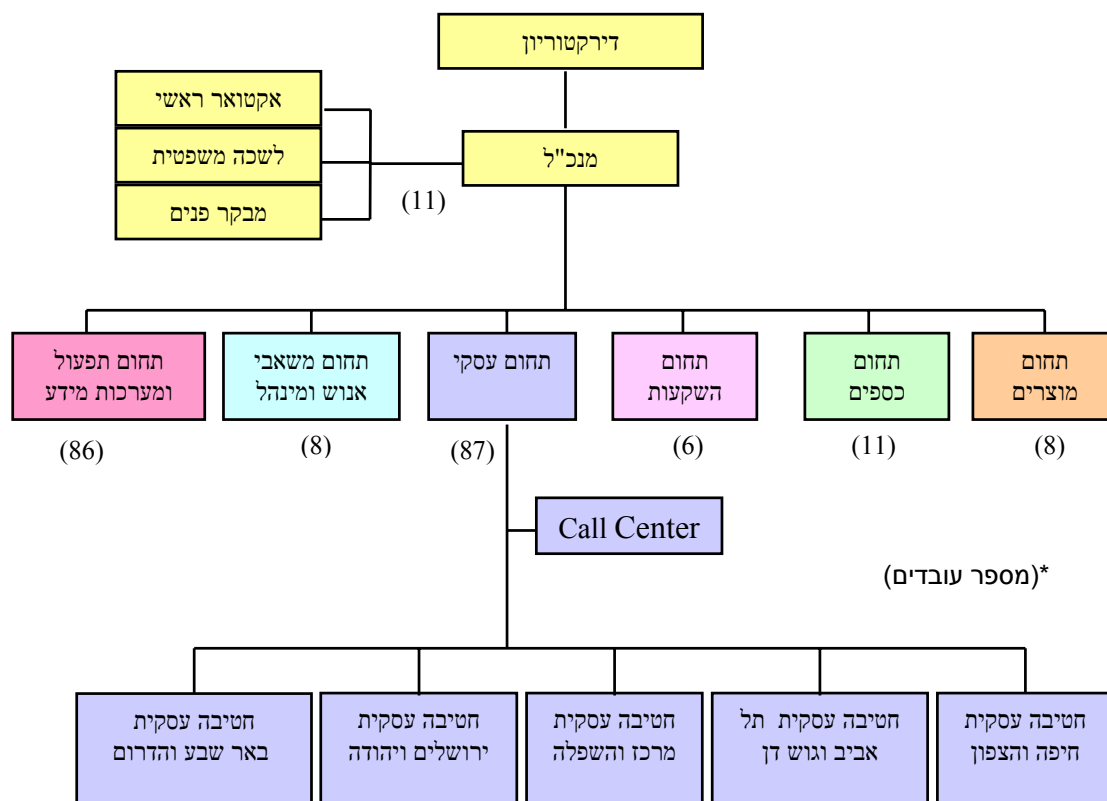
מבטחים החדשה הינה הבעלים של חמישה מאגרי מידע רשומים - מאגר מידע על עמית קרנות הפנסיה וקופות הגמל, ומאגרי מידע בנושאי תביעות גביה, ניהול כוח אדם, עיקולים ושכר. מאגר המידע על העמיתים מוחזק בידי מבטחים מחשבים בע"מ (כיום - אופאל טכנולוגיות בע"מ, חברה-בת של מבטחים מוסד).

8.10 הון אנושי

בסוף שנת 2004, הועסקו על ידי הקבוצה בתחום פעילות זה כ-200 עובדים וכן 17 עובדי קבלן כ"א. כמחצית מעובדי תחום פעילות זה מועסקים בהסכם קיבוצי ויתרתם בהסכמים אישיים.

מבנה ארגוני

8.10.1

הסכם קיבוצי

8.10.2

ביום 7 באוקטובר 2003 נחתם הסכם קיבוצי בין מבטחים החדשה לבין הסתדרות הפקידים, לתקופה של 3 שנים. ההסכם חל על כ-110 מעובדי מבטחים החדשה (כמחצית מכלל העובדים), הוא מסדיר את תנאי העסקתם של העובדים.

במסגרת הליך מכירת מניות, נחתם בחודש אוגוסט 2004, הסכם קיבוצי מיוחד בין מבטחים החדשה לבין נציגות העובדים המועסקים בהסכם קיבוצי, הסתדרות העובדים החדשה והסתדרות המעו"ף, ובו הוסדרו תנאי העסקתם של העובדים המועסקים בהסכם הקיבוצי לאחר השלמת עסקת מכירת מניות מבטחים החדשה.

הסכמים אישיים

8.10.3

במבטחים החדשה כ-100 עובדים המועסקים בהסכמים אישיים. במסגרת ההסכמים נקבעו תנאי ההעסקה של אותם עובדים, ובין היתר, סדרי העבודה, שעות נוספות, שכר ותנאים נלווים לשכר, חופשה שנתית, דמי הבראה, מחלה, תנאים פנסיוניים, זכויות לקרן השתלמות והפסקת עבודה.

הדרכה לעובדים

8.10.4

מבטחים החדשה משקיעה משאבים רבים בהדרכות מקצועיות לעובדים בהתאם לסוג העובד והתחום בו הוא פועל. מבטחים החדשה פועלת להכשרת עובדיה ומנהליה החל מקליטתם לעבודה, בהתאם לאופי התפקיד שבגינו נקלטו לעבודה, ובאופן שוטף בהתאם לשינויים בענף קרנות הפנסיה וקופות הגמל מחד ולתחום הפעילות של העובד מאידך.

ספקים

8.11

מבטחים החדשה רוכשת שירותי מחשוב ממבטחים מוסד, המספקת אותם באמצעות חברה שבבעלותה, וזאת בתמורה של כ-12 מיליון ש"ח בשנה. (לעניין זה ראה גם סעיף 9.4.6 להלן).

השקעות

8.12

הנכסים המנוהלים ע"י מבטחים החדשה והחברה הבת מבטחים קופות כוללים את נכסי קרנות הפנסיה (מבטחים יותר ומבטחים משלימה) ונכסי קופת הגמל (מבטחים תגמולים ופיצויים). פעילות ההשקעות מבוצעת בפועל על ידי תחום ההשקעות של מבטחים החדשה. מדיניות ההשקעות של קרנות הפנסיה וקופת הגמל נקבעת על ידי הדירקטוריון וועדות השקעות נפרדות למבטחים החדשה ולמבטחים קופות. נכסי קרנות הפנסיה וקופת הגמל אינם מהווים חלק מנכסי מבטחים החדשה ולכן הם אינם מוצגים בדוחות הכספיים שלה או בדוחות של מבטחים קופות, בהתאמה. תקנות קופות הגמל קובעות, בין היתר, את מספר חברי וועדת ההשקעות, את הרכבה, את תפקידיה, כשירות חבר בה, את תדירות התכנסותה, את אופן קבלת ההחלטות בנושאים שהובאו בפניה ואת אופן ניהול ישיבותיה. התקנות הנ"ל קובעות, בנוסף, את מגבלות ההשקעה החלות על הקרן והקופה.

מימון

8.13

מימון פעילות מבטחים החדשה מבוסס על אמצעים עצמיים של מבטחים החדשה (הון עצמי).

מיסוי

8.14

התוצאות של מבטחים החדשה לצרכי מס בהתאם לשיעור עליית המדד, נמדדות על פי הוראות חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), תשמ"ה - 1985 (להלן: "חוק התיאומים").

מבטחים החדשה סווגה כמוסד כספי לצרכי מע"מ ואושרה כקופת גמל לצרכי מס. תוקף האישור הינו עד ליום 31 בדצמבר 2005 והוא מתחדש מדי שנה. בהתאם לאמור לעיל, הכנסתה של קרן הפנסיה החדשה פטורה ממסים בכפוף להתניות מסוימות בהן עמדה. כתוצאה מכך הופחתו שיעורי המס המשוקללים (כולל מס רווח, לפי חוק מע"מ) החלים על מוסדות כספיים משיעור של 45.76% לשיעור של 40.17% באופן הבא – בשנת 2004 יחול שיעור מס של 44.52%, בשנת 2005 יחול שיעור מס של 43.59%, בשנת 2006 יחול שיעור מס של 41.88% ומשנת 2007 יחול שיעור מס של 40.17%.

עד ליום 31 בדצמבר 2003 שיעור המס הרגיל החל על הכנסות מבטחים החדשה היה 36%. בחודש יולי 2004 פורסם ברשומות חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (להלן: "התיקון"), אשר קובע, כי שיעור מס החברות יפחת בהדרגה לשיעורי המס הבאים: שנת 2004 – 35%, שנת 2005 – 34%, שנת 2006 – 32% ואילך.

לתיאור הרפורמה במערכת המס בישראל, ראה ביאור 120ב1 לדוחות הכספיים.

למבטחים החדשה הוצאו שומות מס סופיות עד ליום 31 בדצמבר 2001.

לחברה הבת, מבטחים קופות גמל והשתלמות בע"מ, הפסדים מועברים לצרכי מס בגובה של 1,387 אלפי ש"ח.

8.15

מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד

אישורים ורישיונות

מבטחים החדשה מחזיקה ברישיון מבטח בענף ביטוח פנסיה, שהונפק לה על ידי המפקח, והיא וחברת הבת מבטחים קופות מחזיקות באישורי קופות גמל לכל קרנות הפנסיה וקופות הגמל שבניהולן, שהנפיק להן המפקח.

לפי הנחיות המפקח, מבטחים החדשה רשאית לעסוק בניהול קרנות פנסיה בלבד, ולהחזיק בחברות בנות המעניקות שירותים הקשורים לניהול קרנות הפנסיה ובחברה בת לניהול קופות גמל. מלבד זאת, אין מבטחים החדשה רשאית לעסוק בפעילויות נוספות.

כפיפות הפעילות לחוקים ספציפיים

להלן תמצית עיקרי הדינים המרכזיים החלים על פעילותה של מבטחים החדשה בתחום הביטוח הפנסיוני:

8.15.1

פקודת מס הכנסה [נוסח חדש]:

הפקודה קובעת הטבות מס הניתנות לגבי הפקדות בקופות גמל ותשלומים לקופות גמל. פקודת מס הכנסה מסמיכה את שר האוצר לקבוע כללים לאישור וניהול קופות גמל.

8.15.2

תקנות מס הכנסה

תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964, כמפורט בסעיף 2.10.4 לעיל.

8.15.3

חוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963

קופת הגמל האישית לפיצויים מתנהלת בחשבונות האישיים על שם העמית ומיועדת לתשלום פיצוי פיטורין לעובד מתוך הכספים אשר נצברו לזכותו בקופה. התשלום עבור מרכיב זה מבוצע אך ורק על ידי המעביד, אשר רשאי לתבוע הפקדות עבור מחויבותו כלפי עובדיו לתשלום פיצויי פיטורין בהתאם למקסימום הקבוע בחוק.

8.15.4

צו איסור הלבנת הון (חובת זיהוי, דיווח וניהול רישומים של קופת גמל וחברה המנהלת קופות גמל), התשס"ב-2001

הצו מטיל חובות הזיהוי, דיווח וניהול רישומים על קופות גמל ועל החברה המנהלת קופות גמל.

לתיאור עיקרי הדינים החלים על כלל פעילותה של הקבוצה, ראה סעיף 9.11 להלן.

נהלי בקרה

למבטחים החדשה יש מבקר פנים המועסק במשרה מלאה וכן ועדת ביקורת המתכנסת מעת לעת ובהתאם לצרכי מבטחים החדשה.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

8.16

היעד האסטרטגי של מבטחים החדשה הינו שימור תיק הפנסיה, תוך שמירה על רווחיות נאותה והרחבת הפעילות בתחום קופות הגמל.

להשגת היעדים האמורים, תפעל הקבוצה, בין היתר, להרחבת מתן השירותים הפנסיוניים המשולבים במוצרי ביטוח משלימים, המספקים פתרונות כוללים לצורכי הלקוח, תוך מימוש פוטנציאל הסינרגיה הקיים בקבוצה.

המידע המובא לעיל הינו מידע צופה פני עתיד, וככזה, המידע אינו וודאי לגבי העתיד, ועלול שלא להתממש, כולו או חלקו. המידע הצופה פני עתיד מבוסס על מידע הקיים בקבוצה בתאריך הדוח, וכולל הערכות של הקבוצה או כוונות שלה נכון לתאריך הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או משתמעות ממידע זה, בין היתר, בשל שינויים שיחולו בגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 9.16 להלן.

דיון בגורמי סיכון

8.17

סיכונים עסקיים

חשיפת מבטחים החדשה ומבטחים קופות לתחרות האגרסיבית הקיימת בינן לבין קרנות הפנסיה המתחרות וחברות הביטוח עשויה להשפיע על היקף דמי הגמולים והיקף הנכסים בקרנות הפנסיה ובקופות הגמל וכפועל יוצא על דמי הניהול (נטו) שהן גובות.

לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראה סעיף 9.16 להלן.

תיאור עסקי התאגיד – עניינים הנוגעים לפעילות הקבוצה בכללותה

9. בהמשך למידע שניתן בפרקים 2 - 8 לעיל שמתייחס בנפרד לכל תחום פעילות של הקבוצה, להלן תיאור של עניינים המתייחסים לעסקי הקבוצה בכללותה. המידע בפרק זה יחד עם המידע בפרקים 2 - 8 לעיל משקף תיאור של כלל עסקי התאגיד.

9.1 לקוחות

קשרי לקוחות

לשיפור איכות השירות ובמטרה להגביר את שביעות רצון הלקוחות והסוכנים, מפעילה הקבוצה החל משנת 2003, מרכז קשרי לקוחות (להלן: "מרכז קשרי לקוחות") לשירות הסוכנים והלקוחות, הפועל מעבר לשעות הפעילות המקובלות של הקבוצה ונותן מענה בכל תחומי הפעילות של הקבוצה.

בנוסף לאמור לעיל, במצבי חירום, ובין היתר, בתחומי בריאות, נזקי רכוש, שירותי גרירה, שירות רפואי לביקור לילה, עזרה ראשונה לטיפול שניינים וכיו"ב, מרכז קשרי לקוחות נותן מענה 24 שעות ביממה.

היישום מתבסס על טכנולוגיה מתקדמת, ומהווה בסיס למוקד שירות מרכזי לקבוצה. השינוי הביא עמו שדרוג של תהליכי עבודה ארגוניים ושל מערכות מידע בקבוצה, כתשתית להעלאת איכות השירות וזמינותו.

את מרכז קשרי הלקוחות מאיישים כ- 50 נציגים, שמעניקים שירות לחמישה קהלי יעד מרכזיים: מבוטחי הקבוצה (למעט בתחום הפנסיה), סוכנים, תובעים (צד ג'), בעלי פוליסות (מעסיקים) וכן עובדי הקבוצה.

9.2 שיווק והפצה

מערך הסוכנים של הקבוצה

9.2.1 כללי

הקבוצה משווקת את פוליסות הביטוח שלה באמצעות סוכני וסוכנויות ביטוח (להלן: "הסוכנים").

על אף התפתחותו של ענף הביטוח הישיר ממשיכה הקבוצה לפתח ולטפח את שיווק מוצריה על ידי מערך הסוכנים.

הקבוצה קשורה עם מרבית הסוכנים הן בעסקי ביטוח כללי והן בעסקי ביטוח חיים והם מבצעים את המכירות של הקבוצה. הסוכנים אינם בלעדיים ורובם עובדים גם עם חברות ביטוח נוספות. סוכני הקבוצה פועלים לפי תעריפים והנחיות חיתום שהקבוצה מפיצה מעת לעת בענפי הביטוח השונים.

בחודש אוגוסט 2004 פרסם המפקח חוזר בדבר התקשרות מבטח עם סוכן ביטוח, בתוקף החל מיום 1 בינואר 2005, שמטרתו להבהיר את הוראות סעיף 30 לחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, המחייב הכללת מספר תניות בהסכם התיווך שבין המבטח לבין הסוכן הנוגעות לגביית דמי הביטוח והעברתם למבטח וכן לקבוע נהלי עבודה מחייבים לטיפול בדמי הביטוח הנגבים ממבוטחים באמצעות סוכן הביטוח עבור המבטח.

מעריך הסוכנים בביטוח כללי

בענפי ביטוח כללי, העמלה לסוכנים משולמת כאחוז מפרמיה נטו שנתית. העמלה משולמת באופן חד פעמי, בפוליסות המשולמות באמצעות הוראות קבע ובכרטיסי אשראי, כאשר מתקיימת התחשבות עם הסוכן בגין ביטולי פוליסות. שיעור העמלה נקבע בחלקו על פי ענפי הביטוח השונים ומשתנה מסוכן לסוכן. נכון למועד הדוח, לקבוצה אין תלות במי מסוכניה וכן לקבוצה אין סוכן שהיקף הפעילות עימו עולה על 20% בכל אחד מתחומי הפעילות.

בענפי הביטוח הכללי הקבוצה פועלת באמצעות חמישה מחוזות המרוכזים בארבע ערים מרכזיות בארץ (תל אביב (שני סניפים), חיפה, ירושלים וראשון לציון), כאשר כעקרון הסוכנים משוייכים בהתאם למיקומם הגיאוגרפי.

מעריך הסוכנים בביטוח חיים

בביטוח חיים פועלת הקבוצה באמצעות יחידות מכירה, אשר חלקן פועלות כחלק מהמחוזות כאמור בסעיף 9.2.2 לעיל.

לתיאור מערך הסוכנים בביטוח חיים, ראה סעיף 2.5 לעיל.

סוכנות ביטוח

נכון למועד הדוח, לקבוצה אין סוכנות ביטוח פעילה בשליטתה ואולם, לאחרונה יזמה החברה הקמה של סוכנות הסדרים לתחומי ביטוח החיים, פנסיה ובריאות המצויה בהליכי רישוי מתקדמים.

עמלות

עבור שירותי התיווך של הסוכנים משולמות עמלות בשיעורים משתנים, בכסף או בשווה כסף, כאשר שיעור העמלה נקבע בחלקו על פי המוצר ובחלקו מותנה בהיקף התפוקה של הסוכן.

תחרות

למיטב ידיעת הקבוצה, נכון למועד דוח זה, פועלות בישראל כ-16 חברות ביטוח אשר עוסקות בענפי הביטוח הכללי. בענף ביטוח החיים פועלות בעיקר חמש חברות ביטוח גדולות.

שוק הביטוח בישראל מאופיין בתחרות חריפה, תחרות המתקיימת בין חברות הביטוח המוכרות מוצרים דומים. כמו כן, נתון הענף לתחרות בתחום ביטוח החיים מצד גורמים נוספים במשק, המציעים חסכון לטווח ארוך, כגון קרנות פנסיה, קופות גמל ובנקים המוכרים תכניות חסכון.

בשלהי שנת 1994 החלה לפעול בשוק הביטוח חברה לביטוח ישיר, המוכרת פוליסות לביטוח רכב ודירות ללא סוכנים. כיום פועלות בשוק 2 חברות כאמור. במקביל לתחילת פעילותן של החברות לביטוח ישיר החלה בשוק הביטוח מגמה של הנהגת תעריף דיפרנציאלי בענף רכב רכוש, המשקלל גורמים כגון ותק המבוטח, גיל, ניסיון התביעות שלו, סוג הרכב ופרמטרים נוספים, ואשר אין בו מרכיב של סבסוד צולב בין סוגי נהגים. מגמה זו השפיעה, בין היתר, על הגברת התחרות בענף.

בהיותה של הקבוצה, קבוצה המשווקת את מוצריה באמצעות סוכנים עצמאיים, הרי שהתחרות על הסוכנים מהווה נדבך עיקרי בתחרות בין חברות הביטוח השונות. אחד הגורמים המחזקים את מעמדה של הקבוצה, הינו רמת השירות הגבוהה של הקבוצה ושל סוכניה, הנובע, בין היתר, מנגישות הסוכנים לכל הדרגים בקבוצה, לרבות לדרג הבכיר ביותר.

גורם נוסף המחזק את מעמדה של הקבוצה, הינו, תשתיות טכנולוגיות מהמובילות בשוק הביטוח, המתבטא בין היתר, בכך שהחברה היא בין המבטחים המובילים בשימוש בטכנולוגיית האינטרנט ככלי להעברת מידע והזרמת הצעות ביטוח לשם הפקת פוליסות הביטוח.

9.4

רכוש קבוע ומתקנים

9.4.1 משרדי כל הקבוצה, למעט מבטחים החדשה והסניפים (מחוזות), ממוקמים במבנה אחד הנמצא ברח' אלנבי 115 בתל אביב. המבנה בחלקו הינו בבעלות חברה בת בשליטה מלאה של החברה, מנורה נכסים והשקעות בע"מ (להלן: "מנורה נכסים והשקעות"), ומושכר למנורה החזקות ולחברה לשימושם. המבנה הינו מבנה בן 17 קומות ו-3 חניונים תת קרקעיים, כאשר הקבוצה מאכלסת לצרכיה כ-10 קומות. שאר המבנה בבעלות ובחזקת גורמים אחרים ובכללם בנק הפועלים בע"מ.

המבנה כולו מנוהל באמצעות חברת ניהול בבעלות משותפת (במישרין או בעקיפין), של בעלי הבניין (חצרון חברה להשקעות בע"מ). החניון בבניין מתופעל ומנוהל גם הוא באמצעות חברה בבעלות משותפת של בעלי הבניין כאמור (חניון אלנבי 115 תל-אביב בע"מ).

בין מנורה החזקות והחברה לבין מנורה נכסים והשקעות נחתמו הסכמי שכירות לגבי שימושם בנכס האמור.

9.4.2 כמו כן, לקבוצה 3 סניפים המצויים מחוץ למבנה הנ"ל, בהם מועסקים עובדי הסניפים. הסניפים בחיפה ובירושלים ממוקמים במבנים הנמצאים בבעלות החברה ומנורה נכסים והשקעות, וסניף נוסף בראשון לציון ממוקם במבנה שהחברה שוכרת מגורם חיצוני.

9.4.3 בנוסף, מחזיקה הקבוצה נכסי מקרקעין אחרים בעיקר באזור המרכז (מבני משרדים וקרקעות), המושכרים בחלקם לגורמים חיצוניים. (ראה ביאור מס' 7 לדוחות הכספיים).

9.4.4 לחברה הסכם מסגרת בקשר להתקשרות לשכירות התפעולית של צי הרכב שלה אשר במהלך שנת 2004 לא הופעל יותר לגבי רכבים חדשים שהחברה נזקקת להם. היקף ההתקשרות החודשי בהסכם השכירות התפעולית, נכון ליום 31 בדצמבר 2004, עמד על כ-194 אלפי ש"ח, ליתרת תקופה ממוצעת של כשנתיים. במקום הסדר השכירות התפעולית עברה לרכישה עצמית של צי הרכב, העומד נכון ליום 31 בדצמבר 2004, על כ-65 כלי רכב.

9.4.5 רכוש קבוע מהותי אחר בבעלות החברה כולל, בין היתר, מחשבים ותוכנה, ריהוט וציוד משרדי המשמשים את הקבוצה. ראה ביאור מס' 8 לדוחות הכספיים.

מדיניות הקבוצה הינה להשאיר בידיה את האחריות לנושא מערכות המידע.

אגף מערכות מידע של הקבוצה מפעיל ספקים שונים בתחום המחשוב, כאשר פעילות האגף נחלקת לשניים:

א. פיתוח ותחזוקה של מערכות המידע של הקבוצה, מערכות ניהול פוליסות ביטוח כללי, ביטוח חיים ובריאות ומערכות שירות כגון: גבייה ותביעות ומערכות פיננסיות שונות.

לקבוצה יש מתקן גיבוי חלופי (DRP) המסונכרן באמצעים שונים עם המערך המרכזי. הקבוצה מבצעת מעת לעת תרגילי חירום, כולל מעבר למתקן החלופי.

ב. תחזוקה ותפעול תשתיות המחשוב (שרתים מרכזיים, חדרי מחשב, תקשורת נתונים, טכנאים, מוקד תמיכה לטיפול בתקלות ואנשי מקצוע שונים).

יישומי מערכות המידע של הקבוצה נותנים מענה לכל תחומי הפעילות בקבוצה באמצעים טכנולוגיים מתקדמים, הכוללים בין השאר: מערכות להפקת וניהול פוליסות, מערכות חיתום רפואי, מערכות לטיפול בתביעות, מערכות התומכות ב- Work Flow ובשישומים אופטיים, מערכת לניהול ביטוחי משנה, פורטל לעובדים וסוכנים ומגוון יישומים פיננסיים ובכללם, הנהלת חשבונות, גבייה, רכש ותקציב.

הפרויקטים הגדולים שהתנהלו במהלך שנת 2004 בתחום מערכות המידע הינם כדלקמן:

ביטוח חיים – מערכת "טופז"

בחדש ספטמבר 2003 נחתם סיכום דברים בין החברה ובין סאפינס ישראל מערכות תוכנה בע"מ ("להלן: "סאפינס"), הכולל עקרונות להתקשרות הצדדים לביצוע פרוייקט של התאמה על ידי סאפינס ובגיבוי י.ב.מ. ישראל בע"מ, של מערכת כוללת לניהול מערך ביטוח חיים ופנסיה, המבוססת על מערכת שפותחה בחברת אליאנץ בשווייץ ("להלן: **"מערכת טופז"**). עלות ההשקעה בפרוייקט הכולל עבודות יישום, הטמעה ורישיון שימוש מסתכמת בסך של כ- 5.2 מיליון דולר ארה"ב בתוספת מע"מ (לא כולל תשומות הקבוצה).

בהתאם לאמור לעיל, לקבוצה תהיה זכות שימוש מלאה ובלתי מוגבלת בתוכנת המקור של מערכת טופז. נכון ליום 31 בדצמבר 2004 שילמה החברה סך של 20,124 אלפי ש"ח. לתיאור שלבי הפיתוח ראה בייאור מס' 23'1 ג לדוחות הכספיים.

מערכת טופז תאפשר שיווק פוליסות הכוללות פתרון פיננסי משולב של כיסויים שונים (ביטוח חיים, קרנות פנסיה, קופות גמל, קרנות השתלמות, בריאות ועוד) בתקציב נתון של המבוטח, תוך ביצוע אופטימיזציה מבחינת היבטי המס.

תכונות עיקריות נוספות של המערכת הינן: ניהול תהליכים יעיל וקל לתחזוקה, ניהול מוצרים משולבים באופן יעיל ומהיר, ניהול כולל של תיק

הלקוח, ניהול חישובי התשואה על השקעות ברמה יומית, קישוריות למערכת חיתום תביעות וארכיון אופטי.

פנסיה וקופת גמל

בעקבות רכישת מבטחים באוקטובר 2004 החלה החברה בתהליך לפיתוח ומתן שירות של מערכות מידע למבטחים החדשה, על רקע הכוונה להפסיק בעתיד את ההתקשרות לקבלת שירותי מערכות מידע ממבטחים מחשבים (כיום אופאל טכנולוגיות בע"מ), וזאת במסגרת אגף מערכות מידע של החברה.

הפתרון המרכזי לניהול מערך הפנסיה וקופות גמל מבוסס על מערכת טופו, כאמור לעיל, שפותחה עבור החברה, כאשר הסכם לעניין זה נחתם בין החברה לבין סאפיינס בחודש דצמבר 2004.

ליישום הפרוייקט שותפים סאפיינס, IBM וצוותי הקבוצה, כאשר היקף הפרוייקט הינו כ- 2.2 מליון דולר ארה"ב בתוספת מע"מ (לא כולל תשומות הקבוצה).

מרכז מידע (Data Warehouse)

מרכז המידע של החברה הוקם לפני כ- 4 שנים במטרה לתת למקבלי החלטות ומנהלי מכירות בהחברה, מידע רחב וכלים לניתוח והצגת המידע, לצרכי ניהול שוטף ומכירות.

בכל שנה מושקעים כ- 3 עד 4 מיליוני שקלים בפיתוח והרחבת התשתיות חומרה, הקמת מודולים נוספים של נתונים והטמעת כלי אחזור מידע וכלים אנליטיים מתקדמים נוספים.

ארכיון IFN

בחברה מתנהל מיזם משותף עם IFN בנושא ארכיב אופטי המיועד לאפשר לסוכנויות וסוכנים, להם תיקיות מסמכים גדולות ליהנות מניסיון החברה בתחום, ולקבל את כל המסמכים הנחוצים להם במדיה וירטואלית, תוך ניצול מקום התיקים לצרכים אחרים.

נכסים לא מוחשיים

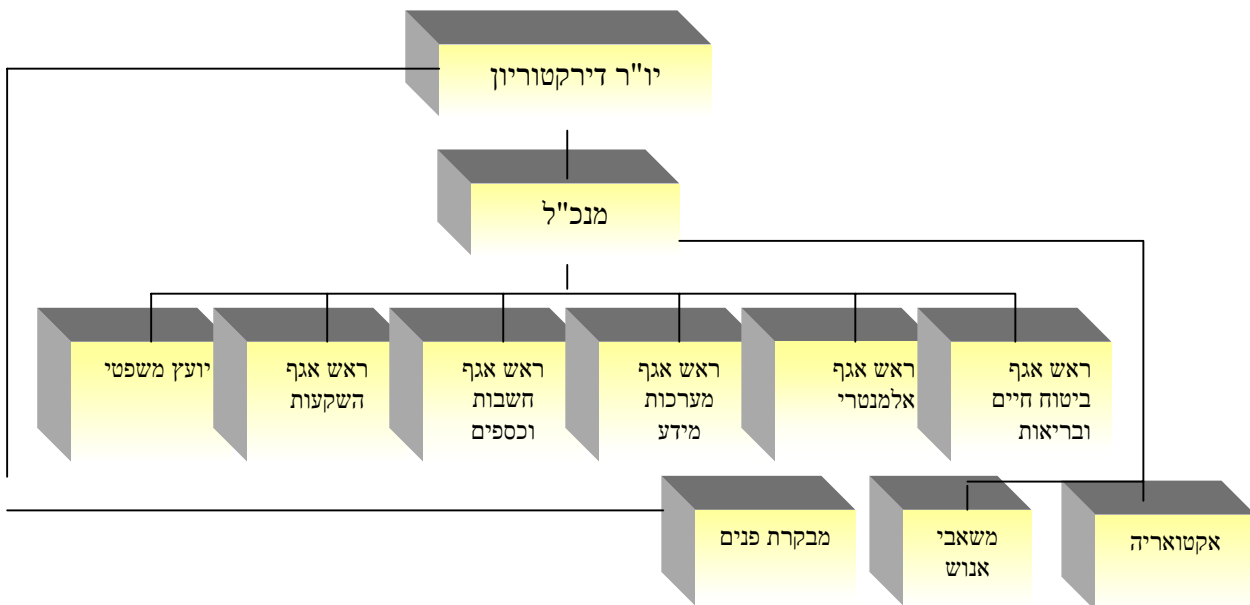
9.5

הקבוצה מנהלת מספר מאגרי מידע מבוטחים שנרשמו ברשם המאגרים, לרבות מאגר מידע נוכחות עובדים, משאבי אנוש, משרד ממחושב, שכר, ביטוח חיים אופטי, ביטוח חיים, תביעות ביטוח חיים, כספים ומנורה חברה לביטוח בע"מ (ספקים, גבייה והנהלת חשבונות), הכוללים את כל המידע הרלבנטי לפי העניין, והכל בהתאם להוראות חוק הגנת הפרטיות, כמפורט בסעיף 9.11.12 להלן. רישום מאגרי המידע כמפורט להלן הינו רישום שנתי, שהקבוצה פועלת לחידושו מדי שנה.

הקבוצה מנהלת פעילות אבטחת מידע בליווי חברה חיצונית ויועצים נוספים, על מנת להבטיח הגנה נאותה למאגרי הנתונים.

מבנה ארגוני של החברה

9.6.1

9.6.2

מצבת העובדים לפי תחומי פעילות

כמות עובדי החברה ליום 31 בדצמבר 2004 הינה 723 עובדים, מתוכם 673 עובדים קבועים ו-50 עובדים זמניים שהינם עובדי החברה ומשובצים בה בהתאם לצרכיה. כמות עובדים זו כוללת את העובדים בתחומי הפעילות כמפורט בסעיפים 2 - 7 לעיל.

מתוך מצבת העובדים הנזכרת לעיל, 36 עובדים הינם עובדים בדרג ניהולי, שהינו כדלקמן:

- מנכ"ל החברה;
- 4 משנים למנכ"ל החברה;
- 5 סמנכ"לים למנכ"ל החברה;
- יועץ משפטי ומזכיר חברה, מבקרת פנים ומנהלת משאבי אנוש ;
- 23 מנהלי מחלקות בחברה.

נכון למועד הדוח, אין לקבוצה תלות בעובד כלשהו.

הקבוצה מקבלת שירותי outsourcing מספקי התוכנה לצורך פיתוח תוכנות מידע של הקבוצה, אשר עובדיהם ממוקמים במשרדי הקבוצה.

9.6.3

שינויים מהותיים במצבת העובדים במהלך שנת 2004

הקבוצה הגדילה את מצבת העובדים בשנת 2004 בכ-5%, וזאת בעקבות הקמת מרכז קשרי לקוחות ורכישת מערכת טפוז לאגף ביטוח חיים.

9.6.4

הדרכה לעובדים

הקבוצה משקיעה משאבים רבים בהדרכות מקצועיות לעובדים בהתאם לסוג העובד והתחום בו הוא פועל. בין היתר, שולחת הקבוצה את עובדיה וסוכניה להשתלמויות מקצועיות, כנסים והדרכות רלוונטיות וזאת, על מנת לשמור על רמה מקצועית גבוהה. מעבר לכך, משקיעה הקבוצה בסמינרים בנושאים מגוונים כגון: מתן שירות, שינויים רגולטוריים ותכניות ביטוח חדשות.

9.6.5

הטבות וטיבם של חוזי העסקה

ההנהלה הבכירה מועסקת על פי חוזי העסקה אישיים. חוזי ההעסקה כוללים, בין היתר, מרכיבי שכר ברוטו לחודש, הוצאות אש"ל, משכורת 13 רכב, פלאפון, והפרשות סוציאליות וקרן השתלמות כמקובל במשק.

מרבית העובדים מועסקים על פי הסדר עבודה שהוראותיו נקבעו בעבר בין הנהלת החברה לבין נציגות העובדים, ובו מעוגנים כל תנאי העסקה, ובכללם מרכיבי שכר ברוטו לחודש, משכורת 13, ביטוח מנהלים, קרן השתלמות, ספרות מקצועית ועוד.

הקבוצה עורכת דיוני שכר בהתאם להחלטת הנהלת הקבוצה ובהתאם להערכות השנתיות שניתנות לעובדים על ידי הממונים עליהם. בנוסף, אחת לשנה, נערכים דיונים מול נציגות העובדים של הקבוצה.

על עובדי הקבוצה לא חלים הסכמים קיבוציים, למעט הוראות הסכמים קיבוציים החלים מכח צווי הרחבה החלים על כלל העובדים והמעבידים בישראל.

הסכם העסקה של מנכ"ל החברה

9.6.6

ביום 27.8.2003 אישרה החברה את תנאי העסקת מנכ"ל החברה, מר אהרון קלמן. בנוסף, אישרו החברה ומנורה החזקות ביום 27.8.03 וביום 26.10.03, תכנית להקצאת מניות למר קלמן בחברה הניתנים להמרה, בתנאים מסוימים, למניות החברה - ראה ביאור 21ג לדוחות הכספיים. ביום 17.1.2005 ביצע מר קלמן המרה ראשונה של המניות בהתאם לתנאי התוכנית, כמפורט בסעיף 9.15.1 להלן.

ספקים וביטוח משנה

9.7

ספקים

9.7.1

ספקי החומרה העיקריים של הקבוצה הינם חברת IBM המספקת את שרתי היישומים המרכזיים ופלטפורמות אחסון ו- EMC המספקת חלק מפלטפורמת האחסון (Storage)

לחברה הסכם תחזוקה שנתי שמתחדש מדי שנה.

בתחום שירותי המחשב לקבוצה התקשרויות עם מס' ספקים המתמחים בתחומים שונים הרלוונטים לפעילות של החברה בשוק הביטוחי, אשר הפסקת מתן שירותים על ידי מי מהם, אם וככל שתהא, תהיה כרוכה בהשקעת משאבים כלכליים וזמן להתארגנות הקבוצה, באמצעות ספק חליפי אחר.

כמו כן, רוכשת הקבוצה שירותים מספקים שונים, ביניהם ספקי ציוד ותחזוקה, ספקי שירותים משפטיים, שמאים ומעריכי נזקים וחוקרים.

ביטוח משנה

כללי

9.7.2

ביטוחי המשנה של החברה בענפי הביטוח הכללי, החיים והבריאות נערכים על בסיס שנתי עם מבטחי משנה שונים. ביטוחי המשנה נועדו לשם גידור הסיכונים הביטוחיים של הקבוצה באמצעות העברת חלקם למבטחי המשנה, תוך הקטנת חשיפת הקבוצה בהתאם. עם זאת, אין בהעברת הסיכון כאמור כדי לשחרר את החברה ממחויבויותיה כלפי מבטחיה. לחברה אין תלות במבטח משנה מסוים כלשהו.

בביטוח משנה משולמת פרמיה למבטחי המשנה ובתמורה מבטחי המשנה משתתפים בחלקם בתשלומי תביעות, וכן משלמים עמלות, לפי העניין.

בחלק מהענפים שייר החברה מכוסה בביטוח עודף הפסדים כנגד קטסטרופה כאמור לעיל.

ביטוח המשנה לסוגיו מוצג בדוחות הכספיים בסעיפי הפרמיה, התביעות המשולמות והתלויות, העמלות, עתודות הביטוח וסכומים לקבל והתחייבויות אחרות.

הסכמי ההתקשרות עם מבטחי המשנה מועברים בכל שנה למפקח על הביטוח.

9.7.3

תיאור סוגי חוזי ביטוח המשנה העיקריים ותיאור תמציתי של הכיסוי בגין כל מוצר עיקרי בתחומי הפעילות השונים:

בכל אחד מהענפים מותאם כיסוי ביטוח המשנה הנרכש למדיניות העסקית של הקבוצה ולאופי הסיכון ורמתו.

ההבחנה הבסיסית בסוגי הביטוח המשנה היא בין ביטוח משנה חוזי (יחסי או לא יחסי), שהינו ביטוח משנה הנערך עבור ענף או סוג ביטוח בהתאם לתנאי החוזה (Treaty) לבין ביטוח משנה פקולטטיבי, שהינו ביטוח משנה הנערך עבור עסק/ים ספציפיים או פוליסה בודדת. הביטוח היחסי מחלק את הסיכון בין חברת הביטוח למבטחי המשנה, ואילו הביטוח הלא יחסי, מגן על החברה מפני אירועים יוצאים מן הכלל (כגון קטסטרופה).

סוגי הכיסויים השונים המקובלים בענף הביטוח בכלל ובחברה בפרט הינם:

ביטוח משנה חוזי

9.7.3.1 ביטוחי משנה יחסיים הכוללים ביטוחי מכסה (Quota Share) וביטוחי מותר (Surplus). בביטוחי משנה יחסיים, מעבירה הקבוצה למבטח המשנה שיעור מסוים מסכום הפרמיה מכל פוליסה שמכוסה תחת החוזה, ומקבלת בתמורה ממבטח המשנה שיעור זהה מסכום כל תביעה בגין הפוליסה הנ"ל, וכן עמלה. בביטוחי מכסה שיעור זה הינו קבוע לכל הפוליסות בענף המבוטח, ובביטוחי מותר שיעור זה משתנה על בסיס סכום הביטוח בהתאם לכל פוליסה.

9.7.3.2 ביטוח משנה לא יחסי כולל ביטוח מסוג עודף הפסדים (Excess of loss). ביטוח עודף הפסדים הוא ביטוח המכסה תביעות או אירועים מעל לסכום מסוים, דהיינו, תביעה בודדת גבוהה או אירוע בו מעורבים מספר סיכונים שהצטברותם מעל הסכום המוסכם משולמת על ידי מבטח המשנה. מאידך, תביעה הנמוכה מהסכום שהוגדר מראש תשולם על ידי חברת הביטוח באופן בלעדי.

ביטוח משנה פקולטטיבי

9.7.3.3 ביטוחי משנה פקולטטיביים נערכים לכיסוי סיכונים מיוחדים הגלומים בפוליסות ספציפיות. בדרך כלל מבוטחים עסקים בביטוח מסוג זה כאשר סכום הביטוח עולה בהיקפו על קיבולת ביטוחי המשנה הקונבנציונאליים, או כאשר הסיכון מוחרג מהחוזה עם מבטח המשנה.

מרבית ענפי הביטוח בחברה מבטחים הן בביטוח יחסי והן בביטוח לא יחסי.

תיאור הסכמי העמלות העיקריים המתקבלות ממבטחי משנה

9.7.4

בחוזי ביטוח משנה לא יחסיים הקבוצה איננה מקבלת, בדרך כלל, עמלות ממבטחי המשנה. בחוזי ביטוח יחסיים וכן בהסכמי ביטוח פקולטטיביים, הקבוצה מקבלת עמלות ממבטחי המשנה בשיעור מוסכם ו/או בהתאם לתוצאות הביטוחיות, לפי העניין.

השקעות

9.8

כללי

אגף ההשקעות בחברה מנהל את תחום ההשקעות, הכולל את סך הנכסים הפיננסיים, למעט הלוואות על פוליסות ופרמיה לגבייה אשר מנוהלים ע"י אגפי הביטוח הרלוונטיים בנפרד וההכנסות מהן נכללות בהכנסות מהשקעות, הכל בהתאם להחלטות ועדות ההשקעה השונות תוך עמידה בתקנות דרכי ההשקעה (ראה סעיף 9.11.6 להלן) ותקנות ההון המינימלי (ראה סעיף 9.11.5 להלן). האגף פועל על פי מדיניות ונוהלי השקעה שנקבעים מעת לעת על ידי דירקטוריון החברה וועדות ההשקעה שלו.

נכון למועד דוח זה, תקנות דרכי ההשקעה מאפשרות למבטח השקעה במגוון רחב של אפיקים בשווקים הפיננסיים ומעבירות את מירב האחריות לבחירת תמהיל ההשקעות למבטח, וזאת בכפוף למגבלות שנקבעו בתקנות דרכי ההשקעה.

השקעות הקבוצה נמצאות בפיקוח שתי ועדות ההשקעות נפרדות ועצמאיות ועדה אחת מפקחת על השקעות הקבוצה בפוליסות ביטוח חיים משתתפות והשנייה מפקחת על השקעותיה האחרות של הקבוצה ("נוסטרו"). תפקידי ועדת ההשקעות הינם, בין השאר, קביעת מדיניות ההשקעות של הקבוצה, אישור עסקאות מסוימות ואחזקה בניירות ערך מסוגים שונים טרם ביצוען.

האגף מנהל שני תיקי השקעות, תוך ביצוע הפרדת חשבונות ובכפוף לפיקוח שתי ועדות ההשקעה הנ"ל:

נכסי נוסטרו – נכסים המושקעים כנגד התחייבות בביטוח כללי, התחייבות בביטוח חיים בגין פוליסות המבטיחות תשואה שהונפקה עד שנת 1991 ובגין ההון, ההון המשני ועודפי ההון.

נכסי משתתפות ברווחים – נכסים המושקעים כנגד התחייבויות בביטוח חיים בגין פוליסות משתתפות ברווחים לסוגיהן השונים.

החלטות ההשקעה מתקבלות ע"י צוות האגף תוך הסתייעות בעבודות מחקר חיצוניות בארץ ובחו"ל, ופגישות שוטפות עם מומחים מקצועיים בתחום.

השקעות כספי ביטוח כללי

השקעות בביטוח כללי הן השקעות העומדות כנגד התחייבות בביטוח כללי והן חלק מתיק נכסי הנוסטרו המנוהלות על ידי מערך ההשקעות של החברה, כאמור לעיל.

לתיאור מערך השקעות כספי ביטוח חיים, ראה סעיף 2.1.11 לעיל.

סוג הנכסים

היקף ההשקעות הניכר מאפשר להשקיע בסוגי נכסים רבים בארץ ובחו"ל, וע"י כך לגוון את תיק ההשקעות מתוך מטרה להגיע לאופטימיזציה של היחס בין תשואה לסיכון. יחד עם זאת פיזור ההשקעה אינו שרירותי והוא נקבע על פי היכולת המקצועית של האגף לניהול ההשקעה, הערכת התשואה ביחס לסיכון, כפי שקיים בכל סוג נכס, זמינות ההשקעות (הן במונחי הצעות ("Deal Flow") והן במונחים של יכולת לבחון ולבצע אותן).

החל מ-2001 עת הורחבו תקנות ההשקעה, הוגדלו היקפי ההשקעה בנכסים בלתי סחירים, בעיקר אגרות חוב קונצרניות הנושאות סיכונים אשראי, ונכסים בחו"ל הכוללים מניות ואג"חים, וכמו כן פעילות בנגזרים, אם כי בהיקפים שוליים יחסית ביחס לתיק ההשקעות.

תוצאות פעילות ההשקעה

הקבוצה חשופה במישרין להכנסות מהשקעות של נכסי הנוסטרו (בביטוח חיים, בביטוח כללי, בנכסים העומדים כנגד ההון העצמי ועודף ההון). הקבוצה חשופה להכנסות מהשקעות בשיעור השתתפותה (15% מהרווח הריאלי בניכוי דמי ניהול קבועים) של נכסי המשתתפות ברווחים שבגינם נגבים דמי ניהול משתנים.

תשואת המשתתפות ברווחים משפיעה על שיווק ומכירה.

מימון

9.9

הקבוצה, למעט מבטחים, מממנת את פעילותה באמצעים עצמיים, באשראי בנקאי ובאשראי חוץ בנקאי. לענין רכישת מבטחים ראה ביאור מס' 6 לדוחות הכספיים.

9.9.1 הלוואות הקבוצה ושיעורי הריבית

להלן פירוט שיעור הריבית הממוצעת לשנת 2004 להלוואות אשר אינן מיועדות לשימוש ייחודי בידי הקבוצה, בפילוח של אשראי לזמן קצר ואשראי לזמן ארוך ממקורות אשראי בנקאיים וחוץ בנקאיים:

שיעור ריבית ממוצעת לשנת 2004 להלוואות אשר אינן מיועדות לשימוש ייחודי			
הלוואות לזמן קצר	הלוואות לזמן ארוך	שיעור ממוצע	
0			מקורות בנקאיים
0	5.7% צמוד מדד	5.7%	מקורות לא בנקאיים
	5.7%	5.7%	שיעור ממוצע

לתיאור ראה ביאור מס' 4 לדוחות הכספיים.

9.9.2 דירוג אשראי

בחודש מאי 2004 דירגה מידרוג בע"מ (להלן: "מידרוג") את יכולת החברה לעמוד בהתחייבויותיה כלפי בעלי כתבי ההתחייבות הנדחים שלה בדירוג אשראי של Aa2. בחודש יולי 2004 דירגה מידרוג את מנורה החזקות ג"כ בדירוג Aa2. ראה להלן בפסקה "גיוס מקורות נוספים".

בחודש מאי 2004 הנפיקה החברה למשקיעים מוסדיים כתבי התחייבות נדחים, אשר דורגו כאמור לעיל על ידי מידרוג בדירוג Aa2, בסך כולל של 250 מיליוני ₪. כתבי ההתחייבות הנדחים צמודים למדד, נושאים ריבת שנתית בשיעור 5.45%, ויעמדו לפירעון בשישה תשלומים שנתיים שווים, ביום 6 במאי, בכל אחת מהשנים 2010 עד 2015. כתבי ההתחייבות מהווים הון משני לענין תקנות ההון המינימלי.

בחודש ספטמבר 2004 הנפיקה החברה הנפקה נוספת של כתבי התחייבות נדחים למשקיעים מוסדיים בדרך של הגדלת סדרת כתבי ההתחייבות שהונפקו על ידה בחודש מאי 2004 כאמור לעיל, וזאת בהיקף של 40 מליון ש"ח. כתבי ההתחייבות הנוספים שהונפקו כאמור דורגו אף הם על ידי מידרוג בדירוג Aa2. במסגרת ההנפקה ולאור הביקוש העודף בוצעה הקצאה חלקית בשיעור של כ- 80% והמכרז נסגר במחיר של 104.6 (המגלם שיעור ריבית של 5.30% לשנה).

9.10 מיסוי

לתיאור נושא המיסוי ראה ביאור מס' 20 לדוחות הכספיים.

9.11**מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד****9.11.1****פיקוח ממשלתי**

פעילות הקבוצה כפופה להסדרה מכוח חוק הפיקוח והתקנות שהותקנו מכוחו וכן להוראות מינהל (חוזרים) של המפקח אשר מתפרסמות מעת לעת.

9.11.2**רישיונות**

לקבוצה יש רישיון מבטח ישראלי לעסוק בענפי הביטוח בהם היא פועלת והמפורטים בסעיפים 2 – 8 לעיל, בהתאם לסעיף 15 לחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א – 1981.

9.11.3**כפיפות הפעילות לחוקים ספציפיים**

להלן תמצית הדינים המרכזיים החלים על פעילות הקבוצה בענף הביטוח:

הקבוצה כפופה בפעילותה הביטוחית, בעיקר להוראות חוק הפיקוח ולהוראות פקודת מס הכנסה ותקנותיה, שעיקריהם מפורטים להלן.

9.11.4**חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפיקוח" או "החוק") והתקנות שהוצאו על פיו (להלן: "תקנות הפיקוח")****תמצית הוראות חוק הפיקוח**

חברות הביטוח כפופות להוראות חוק הפיקוח ותקנות הפיקוח. בחוק הפיקוח ובתקנות הפיקוח מוסדרים, בין היתר, הנושאים העיקריים שלהלן:

עפ"י חוק הפיקוח, עיסוק בביטוח מחייב קיום רשיון מבטח בידי העוסק, ומוגבל לענפי הביטוח הנקובים ברשיון. רשיון מבטח ניתן על ידי המפקח, לאחר התייעצות בועדה מייעצת שהוקמה על פי החוק (להלן: "הועדה"). ברשיון מבטח ניתן לקבוע תנאים והגבלות, ומותר לשנותם, הכל בהתייעצות עם הועדה. החזקת יותר מ-10% מסוג מסויים של אמצעי שליטה בתאגיד מבטח וכן שליטה בתאגיד מבטח, מצריכות היתר מהמפקח.

החוק מסמיך את שר האוצר לקבוע בתקנות בנוגע למבטח, באישור ועדת הכספים של הכנסת, הוראות בדבר הון מניות מונפק ונפרע מינימלי ועודף מינימלי של נכסים לעומת התחייבויות.

כן מוסמך שר האוצר לקבוע בתקנות הוראות בדבר: סוגי נכסים שיחזיק מבטח כנגד התחייבויותיו לסוגיהן ושיעוריהם ביחס להתחייבויות; דרכי החזקת נכסים כנגד התחייבויות המבטח; המקרים בהם רשאי מבטח להשקיע בחברה בת שלו, בבעל אמצעי שליטה בו, במבטח אחר או בסוכן ביטוח; חובת מבטח להחזיק עתודות ביטוח ודרכי חישובן, עיסוק כמבטח בחו"ל; השיעור המינימלי של חלק הסיכון שיישאו בו מבטחים בישראל, השיעור המקסימלי של חלק הסיכון שיישאו בו מבטח; הלוואות שמבטח רשאי לתת וערבויות שהוא רשאי לערוב ושיעוריהן (קביעת הוראות בתקנות לעניין זה, תתבצע לאחר התייעצות עם נגיד בנק ישראל).

דו"חות כספיים שנתיים מבוקרים של מבטח וכן דו"חות כספיים מסוקרים לתקופות ביניים, יערכו, יוגשו למפקח ויפורסמו ברבים בדרך ששר האוצר קבע בתקנות, לרבות תוכן, מידת פירוט והעקרונות החשבונאיים להכנתם.

על מבטח חלה חובת דיווח למפקח על כל שינוי בדירקטורים או מנהלי העסקים שלו, וכן על פתיחה בהליכי פירוק או פשיטת רגל. המפקח רשאי לדרוש מכל מבטח (מכל דירקטור או מנהל עסקים שלו) למסור לו כל ידיעה ומסמך הנוגעים לעסקי ביטוח שבטיפולו.

מבטח חייב לנהל מערכת חשבונות נפרדת לגבי עסקי ביטוח חיים, חייב להחזיק נכסים נפרדים לכיסוי התחייבויותיו בביטוח חיים, ולעשות ביטוח משנה נפרד לעסקים אלה.

למפקח סמכות לברר תלונות ציבור בדבר פעולה של מבטח בענייני ביטוח, ולהורות על תיקון ליקוי שנמצא.

בחודש אוגוסט 1997 הוסף לחוק הפיקוח פרק העוסק בתובענה ייצוגית, לפיו אדם, המועצה הישראלית לצרכנות או ארגון צרכנים אחר שאישר שר המשפטים, לפי סעיף 31(ג) לחוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981, רשאי להגיש תובענה בשם קבוצת אנשים בשל כל עילה אשר בשלה יכול התובע לתבוע בשמו לפי סעיף 38 לחוק שעניינו הוראות בדבר תנאי ביטוח, סעיף 39 לחוק שעניינו צורת הפוליסה והבלטת תנאים, וכן פרק ה' לחוק שעניינו שמירה על ענייני מבוטחים (להלן: "תובענה ייצוגית"). הגשת תובענה ייצוגית פטורה מתשלום אגרת בית משפט, ומחייבת את התובע בהודעה בכתב ליועץ המשפטי לממשלה ולמפקח על הגשת התובענה. שר המשפטים הוסמך לקבוע סדרי דין לעניין הגשת תובענה ייצוגית וניהולה וכן הוסמך לקבוע דרכים לשמיעת עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה ועמדתו של המפקח.

על דירקטוריון של מבטח למנות לו מבקר פנימי, שיבדוק, בין היתר, את תקינותן של פעולות המבטח מבחינת השמירה על החוק, על הוראות המפקח, על טוהר המידות, על החיסכון והיעילות ועל נוהל עסקים תקין.

מתוקף חוק הפיקוח הותקנו, בין היתר, התקנות העיקריות הבאות:

תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח) תשנ"ל-1998 (להלן: "תקנות ההון המינימלי")

9.11.5

בתקנות ההון המינימלי כלולות הוראות לעניין הון ראשוני והון עצמי הנדרש ממבטח (דהיינו – עודף נכסים על התחייבויות של מבטח, מחושב לפי תקנות פרטי דין וחשבון).

בתקנות ההון המינימלי נקבעו הגדרות שונות המתייחסות להון חברות הביטוח, ובין היתר, הגדרת הון ראשוני, הון משני והון עצמי.

בהתאם לתקנות ההון המינימלי, ה"ההון הראשוני" המינימלי למבטח העוסק בביטוח חיים ובביטוח כללי הינו 60 מיליון ש"ח צמוד למדד, למן המדד היסודי שפורסם ביוני 1997.

בחודש פברואר 2001 אושר ונכנס לתוקף התיקון לתקנות ההון המינימלי. במסגרת התיקון, בין היתר, בוטלה תקרת ההון העצמי המינימלי הנדרש ממבטח, כפי שהיתה עד לתיקון משנת 2001, הנכסים הלא מוכרים לצורך ההון העצמי המינימלי הנדרש, כהגדרתם בתקנות, נוספו לדרישת ההון המינימלי הנדרש ממבטח ובוטל ניכויים מההון העצמי.

לתאריך הדוח, אין לחברה נכסים בלתי מוכרים, אשר על פי התקנות היה מקום להוסיפם לדרישות ההון ואשר לא התווספו אליהם.

ביאור מס' 15א לדוחות הכספיים, מפרט את סכומי ההון הנדרשים מהחברה והסכומים הקיימים בהתאם לתקנות הון מינימלי.

תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי השקעת ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו), התשס"א 2001 (להלן: "תקנות דרכי ההשקעה")

9.11.6

תקנות דרכי ההשקעה אושרו בחודש פברואר 2001 ונכנסו לתוקפן בחודש אפריל 2001. תקנות אלה החליפו את תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי השקעת ההון, הקרנות והתחייבויות של מבטח) התשמ"ז-1986.

בתקנות דרכי ההשקעה כלולות, בין היתר, הוראות לעניין: הלוואות שמבטח רשאי לתת, סוגי הנכסים שיחזיק מבטח כנגד התחייבויותיו; המקרים בהם רשאי מבטח להשקיע בחברת בת שלו, בבעל אמצעי שליטה בו, בבעל עניין בו, במבטח אחר או בכל תאגיד אחר העוסק בתיווך בענייני ביטוח; חובת מבטח למנות שתי ועדות השקעה. האחת לעניין ניהול תיק השקעות של ביטוח משתתף ברווחים, והשניה לעניין ניהול תיק השקעות נוסטרו, הרכב הוועדות, תפקידן ודרכי פעולתן.

תקנות דרכי ההשקעה מעבירות את האחריות לבחירת התמהיל הנכסי, מעבר לנדרש על פי התקנות, למבטח, וכפועל יוצא מכך הן מותירות בידו את האחריות לקביעת היחס בין תשואה צפויה לסיכון צפוי הנובע

מאסטרטגיית ההשקעות השונות, כל זאת בכפוף למגבלות מדד פיזור סיכון, מאזן ההצמדה ומשך חיים ממוצע מתוקן, כפי שנקבעו בתקנות.

תקנות דרכי ההשקעה צמצמו בצורה משמעותית את ההגבלות החלות על דרכי ההשקעה של המבטח, ובמסגרתן, נפתחת בפני חברות הביטוח האפשרות להשקיע בתחומים נרחבים בהם לא ניתן היה להשקיע בעבר, בכפוף לתנאים המפורטים בתקנות. בין השאר, יכול המבטח לבצע עסקאות השאלת ניירות ערך, עסקאות מכירה בחסר, להשתתף בהנפקה והשקעה באג"ח לא סחירות, להשקיע בניירות ערך בחו"ל, להשקיע בנדל"ן מניב, להשקיע בנדל"ן בחו"ל ועוד.

בחודש אוגוסט 2004 תוקנו התקנות כך שהשינוי העיקרי בתיקון הינו כי עבור פוליסות ביטוח חיים שיונפקו החל מיום 1 בינואר 2004 לא תותר החזקת יתרת הוצאות רכישה נדחות כנגד התחייבות הנובעת מעסקי ביטוח חיים משתתף ברווחים בישראל, אלא כנגד התחייבויות ויתרות הון עצמי ועודף הון עצמי.

9.11.7

תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), תשמ"ה-1984 (להלן: "תקנות החישוב")

בתקנות החישוב כלולות הוראות, בין היתר, לעניין חובת מבטח להחזיק עתודות ביטוח ודרכי חישובן והפרשות לתביעות תלויות, כמפורט בסעיף 1.2.3 לעיל.

9.11.8

תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998 (להלן: "תקנות פרטי דין וחשבון")

תקנות פרטי דין וחשבון קובעות הוראות בדבר תוכנם, פרטיהם והעקרונות החשבונאיים לעריכתם של הדו"חות הכספיים השנתיים והדו"חות הכספיים ביניים של מבטח, תוך הכנסת שינויים נרחבים לתקנות שקדמו להן, הרחבה ניכרת של הדיווח הכספי, הדיווח לציבור ולגורמי הפיקוח, ושילוב חלק מתקנות ניירות ערך (עריכת דו"חות כספיים שנתיים), התשנ"ג-1993 תוך התאמתן לענף הביטוח.

בין יתר השינויים המהותיים, אומצה גישה שונה לגבי הוצאות רכישה של פוליסות ביטוח חיים, ונדרש כי לגבי פוליסות ביטוח חיים שהונפקו החל מ-1.1.98 יחושבו הוצאות רכישה נדחות (DAC) ויופחתו על פני תקופת הפוליסה (פוליסות שתקופתן גדולה מ-15 שנים ניתן להפחיתן לתקופה קצרה יותר אך לא פחות מ-15 שנים). שיטה זו החליפה את שיטת "ניכוי הצילמר", הנוהגת לגבי פוליסות ביטוח חיים שהוצאו עד 31.12.97, החברה מיישמת את ההוראה החדשה לגבי כל הפוליסות שהופקו מיום 1 באפריל 1998, כמפורט בסעיף 2.1.10 לעיל.

9.11.9

תקנות נוספות

בתקנות נוספות נקבעו הוראות בדבר תנאים שיש לכלול בחוזי ביטוח בנושאים הבאים: איסור גביית תוספת לדמי ביטוח יסודיים בשל סיכונים, תנאים או הטבות שמבוטח זכאי להם מכוח חיקוק כלשהו, ביטוח חיים קבוצתי, אחידות מטבע בחוזי ביטוח ותנאים לגביית דמי ביטוח בתשלומים, תנאי הצמדה בחוזה לביטוח חיים, תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי, החזר פרמיה במקרה של ביטול חוזה לפני תום תקופת הביטוח ביוזמת המבטח

שלא בנסיבות שהמבוטח הפר את החוזה או ניסה להונות את המבטח, איסור התניית אישור תביעה בחתימת טופס קבלה ושחרור אלא אם בעת החתימה משולמים תגמולי הביטוח, הוראות שיש לכלול בחוזה לביטוח נוסעים וכבודתם בנסיעות לחו"ל, הוראות שיש לקבוע בחוזה לביטוח חיים, ודרכים בהם רשאי מבטח המנפיק פוליסות ביטוח משתתף ברווחים לגבות דמי ניהול בעד ניהול תיק השקעות, כולל שיעור דמי הניהול שייגבו ואופן חישובם.

בנוסף, נקבעו בתקנות הוראות בדבר צורת חוזה הביטוח בנושאים הבאים: תוכן חוזה הביטוח (רכב ודירות), סייגים לחבות המבטח או להיקף הכיסוי המפורט בחוזה הביטוח, אמצעי ההגנה הנדרשים מהמבוטח (במקרה של ביטוח רכוש).

כן נקבעו בתקנות הוראות בדבר דמי ביטוח שרשאי מבטח לגבות מהמבוטחים בביטוח רכב רכוש ובנוגע לדמי ביטוח הנגבים בתשלומים. מבטח המבקש להנהיג תכנית ביטוח שפרטיה לא הוגשו למפקח, לשנות את תנאיה, את דמי הביטוח והתשלומים האחרים שפרטים עליהם הוגשו למפקח, יודיע על כך למפקח עשרה ימים לפני שיחול השינוי. בענפי ביטוח שקבע שר האוצר בצו לעניין זה, לא ינהיג מבטח תוכנית או שינוי כאמור אלא בהיתר המפקח. הענפים הטעונים היתר כאמור הנם: ביטוח חיים, ביטוח רכב חובה, ביטוח רכב רכוש, ביטוח דירות ובתי עסק וביטוח השקעות רוכשי דירות לפי דרישות חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"א-1971.

ביום 23 בינואר 2005 פרסם המפקח חוזר ובו הוראות בדבר מתן הלוואות לסוכני ביטוח אשר מפרט את התנאים והמגבלות למתן הלוואות לסוכנים. החוזר האמור קובע במפורש נוסחאות לחישוב גובה הלוואה לסוכן הנגזרות מהיקף העמלות הצפוי לסוכן מהפוליסות שנמכרו על ידו ופרמטרים נוספים אחרים. כמו כן, קובע החוזר הוראות בדבר הבטוחות שעל הסוכן להמציא כדי לקבל הלוואות מעבר לשעבוד העמלות הצפויות.

חוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981 (להלן: "חוק חוזה ביטוח")

9.11.10

חוק חוזה הביטוח מסדיר היבטים שונים הנוגעים לחוזה הביטוח ויחסי מבטח - סוכן - מבוטח. על פי חוק חוזה הביטוח, חוזה ביטוח הוא חוזה בין מבטח לבין מבוטח המחייב את המבטח, תמורת דמי ביטוח, לשלם, בקרות מקרה הביטוח, תגמולי ביטוח למוטב.

על המבוטח והמוטב להודיע למבטח מיד לאחר שנודע להם על קרות מקרה הביטוח, ולמסור למבטח תוך זמן סביר לאחר שנדרש לכך את המידע והמסמכים הדרושים לבירור החבות. להימנעות מלפעול כאמור וסיבותיה השפעה על זכאות המבוטח או המוטב לתגמולי הביטוח וסכומם.

תגמולי הביטוח ישולמו תוך 30 יום מהיום שהיו בידי המבטח המידע והמסמכים הדרושים לבירור חבותו. סכומים שאינם שנויים במחלוקת בתום לב ישולמו תוך 30 ימים מיום מסירת התביעה.

על תגמולי הביטוח יתווספו הפרשי הצמדה למדד מיום קרות מקרה הביטוח וריבית בשיעור 4% לשנה מתום 30 ימים מיום מסירת התביעה.

ביטול חוזה ביטוח על ידי אחד מהצדדים לו, על פי תנאיו או על פי חוק חוזה הביטוח, יהיה כעבור 15 ימים מהיום שבו נמסרה הודעת הביטול לצד השני. חוק חוזה הביטוח כולל הוראות מיוחדות בנושא ביטוח חיים, ביטוח תאונה, מחלה ונכות וביטוח נזקים. ביטול בשל אי תשלום תגמולי ביטוח מחייב התראה מוקדמת של 21 יום לפני תקופת ה- 15 ימים הנ"ל. המבוטח בחוזה לביטוח חיים רשאי בכל עת לבטל את החוזה בהודעה בכתב למבטח. נקבע מוטב שאינו המבוטח קביעה בלתי חוזרת, והמבוטח ביטל את החוזה מכוח ההוראות שלעיל, על המבטח להודיע על כך מיד בכתב למוטב, והמוטב רשאי, לא יאוחר מ-30 ימים מקבלת הודעת המבטח, לאמץ, בהודעה בכתב למבטח, את החוזה על זכויותיו וחיוכיו. במקרה כזה יוסיף החוזה לעמוד בתוקפו, ואם נתבטל בינתיים יתחדש, כשהמוטב בא במקום המבוטח.

9.11.11 חוק הגנת השכר, התשי"ח - 1958

בהתאם להוראות סעיף 19א' לחוק הגנת השכר, על קופות גמל, כמשמעה בפקודת מס הכנסה, לזקוף לזכות עמית, באופן רעיוני, תשלומים אשר המעביד חייב בהעברתם, אך בפועל לא התקבלו בקופה ולהקנות בגין תשלומים אלה זכויות מלאות, כל עוד לא קבע בית הדין לעבודה שהפיגור בגביית החוב חל שלא עקב רשלנותה של הקופה.

9.11.12 חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א - 1981 (להלן: "חוק הגנת הפרטיות")

חוק הגנת הפרטיות קובע הוראות בדבר מאגרי מידע, כאשר מאגר מידע מוגדר כאוסף של נתוני מידע המוחזק האמצעי מגנטי או אופטי והמיועד לעיבוד ממוחשב, למעט חריגים הקבועים בחוק הגנת הפרטיות. החוק קובע הסדרים בעניינים העיקריים הבאים: המקרים בהם חייב בעל מאגר מידע ברישום המאגר בפנקס מאגרי המידע, תנאים לניהול והחזקה של מאגר מידע החייב ברישום, השימוש במאגר, החובות החלות על האדם או התאגיד המבקש את המידע על מנת להכניסו למאגר המידע, זכות העיון במידע, האחריות החלה על בעל מאגר מידע לאבטחת המידע במאגר וההגנות הנתונות לבעל מאגר מידע ועוד.

בקרת איכות

לאבטחת בקרת איכות בחברה בענפי ביטוח חיים, בריאות וכללי קיימים מספר מגננונים:

9.11.13 הנחיות ונהלים – לתהליכי חיתום, ביצוע שינויים בפוליסות, גביה, סילוק תביעות.

9.11.14 פונקציית בקרה

(א) בביטוח חיים מדור בקרה מונה שני אנשים המבצעים בקרה שוטפת בנושאי חיתום, שינויים בפוליסות, גבייה ותשלומים. כמו כן, מבצעות בקרות מיוחדות עפ"י דרישת המנהלים האחראים. בנוסף, המדור אחראי על בקרה בנושא תביעות בביטוח חיים ובריאות.

(ב) בביטוח כללי קיימת יחידת בקרה האחראית לביצוע בקרות בנושאי חיתום, שינויים בפוליסות, גבייה ותשלומים. הבקרות מבוצעות באופן שוטף ועפ"י קביעת מנהל האגף.

בתביעות כללי קיימת בקרה של המטה על אופן סילוק התביעות בסניפים. בנוסף, קיימת בקרית האחראית על ביצוע בקרות שוטפות בנושאי סילוק תביעות וכן בקרות ספציפיות עפ"י דרישת מנהלת מחלקת תביעות.

9.11.15 בקרה ממוחשבת

(א) בקרה מובנית במערכת

במערכות התפעוליות בחברה מובנות בקרות וחסימות לאבטחת ביצוע פעילות תקינה.

(ב) דוחות בקרה

קיימים דוחות בקרה תפעוליים לפילוח נתונים עפ"י חתכים שונים שהוגדרו ע"י מנהלי האגפים והמחלקות השונות בחברה.

9.11.16 בקרות ע"י גורמים חיצוניים

אחת לתקופה מבוצעים סקרי סיכונים באגפים השונים באמצעות גורם חיצוני מומחה בתחום.

9.11.17 ביקורת ע"י מבקרת הפנים

מבקרת הפנים של הקבוצה עורכת תכנית עבודה שנתית המבוססת על הערכת סיכונים בהתאם למטרות האירגון. הביקורת נערכת עפ"י תקנים מקצועיים מקובלים ובהתאם לחוקים, תקנות והוראות הפיקוח החלים על הקבוצה. ממצאי הביקורת כוללים זיהוי חשיפות לסיכונים, שימור ושיפור מערכות הבקרה ובחינת יעילותן. דוחות הביקורת מופצים למבוקרים ליו"ר הדירקטוריון, מנכ"ל החברה וחברי ועדת הביקורת. לאחר קבלת תגובת הגוף המבוקר מובא דו"ח הביקורת לדיון בוועדת ביקורת והמבקרת מבצעת מעקב אחר ביצוע החלטות והמלצות הועדה.

9.12 הסכמים מהותיים

9.12.1

במסגרת "פוליסת מטריה" של מנורה החזקות ניתן כיסוי גם לדירקטורים ונושאי משרה של החברה וחברות בנות שלה, שכיחנו, המכהנים ושיכחנו בהן בעתיד, בגבולות אחריות של 10 (עשרה) מיליון דולר ארה"ב לתקופה של 12 (שנים עשר) חודשים ובפרמיה של עד 100 אלף דולר ארה"ב. תוקף הפוליסה הנוכחית הינו עד ליום 16.08.05.

בנוסף, ומכוח הוראות בתקנון החברה, העניקה החברה לנושאי משרה ומנהלים בה, כתב פטור מאחריות והתחייבות מראש לשיפוי בהתאם ובכפוף להוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999, לעניין זה. בכתבי השיפוי הנ"ל נקבעו העילות שבשלן זכאי נושא המשרה לשיפוי, חובות נושא המשרה לעניין דיווח וטיפול בהליכים המקימים עילה לשיפוי, תקרת שיפוי אשר לא תעלה, בכל מקרה, על 25% מההון העצמי של החברה לפי הדו"ח הכספי שלה ערב מתן השיפוי, כפיפות להוראות חוק החברות ועוד.

9.13 הליכים משפטיים

לתיאור ההליכים המשפטיים שאינם נוגעים לתחומי הפעילות ראה ביאור מס' 23 לדוחות הכספיים.

9.14 יעדים ואסטרטגיה עסקית

יעד מרכזי של הקבוצה בענף הביטוח הכללי הוא הגדלת נתח השוק ל- 10% עד לשנת 2007, תוך שמירה על רווחיות הקבוצה. יחד עם זאת, בכוונת הקבוצה לשמור על תמהיל מוצרים דומה לקיים תוך שימת דגש על הרחבת מערך הסוכנים הקיים של הקבוצה, פיתוח מוצרים חדשים ואינטגרציה בין אגפי החברה.

יעדים נוספים של הקבוצה בכל תחומי הפעילות הינם הגדלת רווחיות הקבוצה על ידי התייעלות והקטנת הוצאות הנהלה וכלליות, שיפור מערך הספקים והרחבת מערך הכלים האנליטיים העומדים לרשות הקבוצה לצורך ניתוח התוצאות העסקיות והעלאת שביעות הרצון של הסוכנים והלקוחות המקבלים שירות מהחברה, על ידי שימוש עקבי בסקרי שביעות רצון והצבת יעדים ספציפיים בתחום השירות.

המידע המובא לעיל הינו מידע צופה פני עתיד, וככזה, המידע אינו וודאי לגבי העתיד, ועלול שלא להתממש, כולו או חלקו. המידע הצופה פני עתיד מבוסס על מידע הקיים בקבוצה בתאריך הדוח, וכולל הערכות של הקבוצה או כוונות שלה נכון לתאריך הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או משתמעות ממידע זה, בין היתר, בשל שינויים שיחולו בגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 9.16 להלן.

9.15 מידע בדבר שינוי חריג בעסקי התאגיד (לאחר תאריך הדוחות הכספיים)

9.15.1 ביום 17.01.05 הודיע מר ארי קלמן, מנכ"ל החברה, על המרת 758,221 מניות של החברה שהוענקו לו במסגרת תוכנית מניות מיום 27.08.03 (להלן: "התוכנית") למניות מנורה החזקות. המניות המומרות מהוות 10% מהמניות שהוענקו למר קלמן על פי התכנית. ההמרה בוצעה לפי יחס ההמרה שבתכנית ובהתאם הוקצו במועד הנזכר, לנאמן על פי התכנית עבור מר קלמן 217,728 מניות בנות 1 ש"ח. כ"א של מנורה החזקות אשר היוו, נכון למועד הקצאתן, 0.41% מהון המניות המונפק של מנורה החזקות (בעקבות ההמרה). כפועל יוצא מהאמור, גדל הון המניות המונפק של מנורה החזקות מ- 52,255,068 ש"ח. ל- 52,472,796 ש"ח. בעקבות ההמרה גדלו החזקות מנורה החזקות במניות החברה מ- 96% ל- 96.4%.

9.15.2 ביום 2.2.05 אישר דירקטוריון מנורה החזקות ביצוע השקעה של 150 מיליון ש"ח בחברה כנגד קבלת שטר הון צמית מהחברה. עיקרי תנאי השטר הם: ההלוואה תיפרע על ידי החברה רק בעת פירוק כשזכותה לקבלת הפירעון נדחית מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של החברה אך קודמת לזכותם של בעלי המניות של החברה לקבלת כספים ו/או נכסים בעת פירוק. ההלוואה הינה נומינלית ואינה נושאת הפרשי הצמדה וריבית. לחברה זכות בכל עת לבקש להמיר את ההלוואה או חלקה, להון מניות כשיחס ההמרה יתבצע לפי שווי שוק בעת ההמרה. שטר ההון אינו סחיר ואינו ניתן להעברה ו/או להמחאה לאחר.

9.16.1 תנודות שערים

לחברות הקבוצה השקעות בניירות ערך בסכומים ניכרים, ובעקבות כך מושפעות תוצאות פעילותה מתנודות בשוקי ההון בארץ ובחו"ל. כמו כן, הקבוצה משקיעה חלק מנכסיה בפיקדונות בבנקים בישראל, ולכן התערערו יציבות הבנקים בישראל עשויה להשפיע לרעה על תוצאות הפעילות של החברה.

9.16.2 שינויים רגולטוריים

תחומי הפעילות של הקבוצה כפופים להוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א-1981 לתקנות והצווים שהוצאו על פיו, להנחיות המוצאות על ידי המפקח על הביטוח, להסדרים תחיקתיים אחרים במשק, אשר יש בהן כדי להשפיע על תוצאות פעילותה של הקבוצה.

9.16.3 שוק מבטחי המשנה

הקבוצה מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה, שכולו נעשה באמצעות מבטחי משנה יציבים בחו"ל. עם זאת, ביטוח המשנה אינו פוטר את המבטחים החדשה הישירים מחבותם כלפי מבטחיהם על פי פוליסות הביטוח, ומשום כך יש ביציבות מבטחי המשנה כדי להשפיע על התוצאות העסקיות של הקבוצה. בענפים מסויימים למבטחי המשנה יכולת השפעה ניכרת על קיבולת הביטוח ועל התעריפים, תנאי החיתום והשייר הביטוחי.

9.16.4 אקלים שיפוטי

תקדימים משפטיים הנוגעים לתשלום תביעות, תביעות ייצוגיות וכיו"ב, יש בהם כדי להשפיע על התוצאות העסקיות של הקבוצה.

9.16.5 סיכונים עסקיים

הקבוצה מוכרת פוליסות ביטוח המכסות סיכונים שונים וביניהם סיכונים חיים, סיכונים בריאות, סיכונים חבויות וסיכונים רכוש. תמחור הפוליסות מבוסס, בין היתר, על ניסיון העבר ועל תחזיות מבוססות מודלים סטטיסטיים ואקטואריים ותעריפים של מבטחי משנה. שינויים בגורמי סיכון אלה ושינויים בגורמי הסיכונים המכוסים בפוליסות הביטוח שהחברה מוכרת כגון: תמותה, נכות, נזקים בענפים השונים, שכיחות האירועים וחומרתם עשויים להשפיע על התוצאות העסקיות של הקבוצה.

9.16.6 המצב המדיני

המצב המדיני והביטחוני של מדינת ישראל משפיע על מצב המאקרו כלכלי של המשק הישראלי ועל מצב שוק ההון. בנוסף, להסדרים ביטחוניים שונים עשויה להיות השפעה על רווחיות החברה בתחום ביטוח כללי, כאשר כל אלה עשויים להשפיע על פעילות הקבוצה ותוצאותיה.

בטבלה הבאה מוצגים גורמי הסיכון שתוארו לעיל על פי טיבם - סיכוני מקרו, סיכונים ענפיים וסיכונים מיוחדים לחברה, אשר דורגו, בהתאם להערכות הנהלת החברה, על פי השפעתם על עסקי החברה בכללותה - השפעה גדולה, בינונית וקטנה*:

סיכוני מקרו	סיכוני שוק	השפעה גדולה	השפעה בינונית	השפעה קטנה
	ריבית	פגיעה ברווחי השקעה	X	
	בסיס (מט"ח ואינפלציה)	ייקור עלות תביעות, פגיעה ברווחי השקעה		X
	שוק ההון	פגיעה ברווחי השקעה	X	
	סיכוני מקרו אחרים			
	סיכוני אשראי	פגיעה ברווחי השקעה (נכסי חוב לסוגיהם)	X	
	האטה כלכלית	ביטוח חיים – שחיקת פרמיות, פדיון מוקדם, פגיעה במכירות חדשות. ביטוח כללי – גידול בתביעות לסוגיהן, פגיעה בתפוקה	X	
סיכונים ענפיים	יציבות מערכת הבנקאית אסון טבע גדול בארץ	פגיעה ברווחי השקעה (בפקדונות בבנקים) רעידת אדמה גדולה פוגעת הן בביטוח כללי (נזקי רכוש) והן בביטוח חיים (תמותה). לאסון טבע גדול יש השפעות מקרו.	X X	
	נזקי טבע וטרור	גידול בתביעות	X	
	יציבות מבטחי משנה	אי כיסוי חלקם בתביעות	X	
	מצב מדיני והסדרים בטחוניים	השפעת מקרו (האטה כלכלית, סיכוני שוק הון ועוד), ראה פירוט בסיכוני מקרו כאמור לעיל. בנוסף, השפעה על ענף ביטוח כללי, בעיקר עקב גניבת כלי רכב.		X
	חקיקה, תקדימים משפטיים ורגולציה	תביעות ייצוגיות, תקנות, חוקים, והוראות המפקח		X
סיכונים יחודיים לקבוצה	סיכון תפעולי	כשל מערכות מחשב, מעילות והונאות, סיכונים משפטיים (ניסוח לא תואם)	X	

* קיימים קשרי גומלין בין סיכוני מקרו לסוגיהם, כאשר לחלק מסיכוני המקרו השפעות מנוגדות. הצטברות מספר סיכונים יחד מגבירה כמובן את השפעתם.

מנורה חברה לביטוח בע"מ

פרק ב: דוח הדירקטוריון

מנורה חברה לביטוח בע"מ

דוח הדירקטוריון לשנת 2004

הננו מתכבדים בזאת להגיש את הדוחות הכספיים המאוחדים של מנורה חברה לביטוח בע"מ (להלן-החברה) לשנת 2004.

דוח הדירקטוריון ליום 31 בדצמבר 2004 סוקר את השינויים העיקריים בפעילות החברה בשנת 2004 (להלן - "תקופת הדוח"). הדוח נערך בהתאם לתקנה 68 לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998.

הנתונים הכספיים לשנת 2004 הנכללים בדוח, מוצגים בש"ח מדווחים בהתאם לתיקון לתקנות הפיקוח על הביטוח, המתייחס להפסקת ההתאמה של הדוחות הכספיים של חברות הביטוח לשינויים בכח הקניה הכללי של המטבע הישראלי. ראה התפתחויות מאז הדוח השנתי האחרון סעיף 1 בדוח זה וכן באור מס' 2ב' בדוחות הכספיים. מספרי ההשוואה מוצגים באלפי ש"ח מותאמים לשקל של חודש דצמבר 2003.

בנוסף, הנתונים הכספיים לשנת 2004 הינם לאחר איחוד לראשונה של מבטחים קרנות פנסיה בע"מ (ראה סעיף 3 בפרק התפתחויות מאז הדוח השנתי האחרון/כללי).

התפתחויות מאז הדוח השנתי האחרון

כללי

1. במהלך הרבעון השני התקבל תיקון לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון) (תיקון), התשס"ד – 2004, אשר נחתם על ידי שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת. התיקון מתייחס, בין היתר, להפסקת ההתאמה של הדוחות הכספיים של חברות הביטוח לשינויים בכח הקניה הכללי של המטבע הישראלי. תקנות אלו חלות החל מהדוחות הכספיים לשנת 2004, ובמסגרתן מוצגים מספרי ההשוואה מיום 31 בדצמבר 2003 באלפי ש"ח מותאמים לשקל של חודש דצמבר 2003. לתיקון האמור, לא צפויה להיות השפעה מהותית על התוצאות העסקיות של החברה.

בחודש מאי 2004 פרסם המפקח על הביטוח חוזר ובו הבהרה בנוגע להפסקת ההתאמה של הדוחות הכספיים. על פי החוזר, תפעלנה כל חברות הביטוח בהתאם לתקן חשבונאות מספר 12, בדומה לכלל התאגידים במשק. כמו כן, מתייחס החוזר, לדרך הצגת הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים ולהשפעת המעבר לדיווח נומינלי על דרכי חישוב ההפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי.

2. בחודש מאי 2004 הנפיקה החברה למשקיעים מוסדיים כתבי התחייבות נדחים, אשר דורגו על ידי חברת מידרוג בע"מ (להלן: "מידרוג") בדירוג Aa2, בסך כולל של 250 מליוני ש"ח. כתבי ההתחייבות הנדחים צמודים למדד, נושאים ריבית שנתית בשיעור 5.45%, ויעמדו לפרעון בששה תשלומים שנתיים שווים, ביום 6 במאי של כל אחת מהשנים 2010 עד 2015. כתבי ההתחייבות מהווים הון משני לענין תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח - 1998. בחודש ספטמבר 2004 הודיעה מידרוג כי אישרה לחברה הגדלת סדרת כתבי ההתחייבות כאמור בהיקף של 40 מליוני ש"ח על פי הדירוג המקורי שניתן לסדרה (Aa2). ב- 27 בספטמבר 2004 גייסה החברה סך של 40 מליוני ש"ח ממשקיעים מוסדיים בריבית שנתית של 5.45% (המהווה תשואה שנתית של 5.3%).

3. בחודש ספטמבר 2004 זכתה החברה במכרז לרכישת מלוא הון המניות המונפק של מבטחים קרנות פנסיה בע"מ (להלן: "מבטחים החדשה") בתמורה לסך של 710 מליוני ש"ח. עיסקת הרכישה הושלמה בחודש אוקטובר 2004. רכישת המניות מומנה מאמצעים עצמיים ומהגדלת הון החברה בסך 150 מליוני ש"ח (ראה סעיף 4 להלן). עיקר עיסוקה של מבטחים החדשה הוא בניהול קרן פנסיה וקופות גמל. נתוני הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2004 מוצגים בדוח זה הינם לאחר איחוד מבטחים החדשה.

4. בחודש באוקטובר 2004, קיבלה החברה מחברת האם - מנורה החזקות בע"מ (להלן: "מנורה החזקות") סך 150 מיליוני ש"ח כתקבולים על חשבון מניות. בחודש פברואר 2005, החליט דירקטוריון מנורה החזקות על שינוי אופן ההשקעה הנ"ל, כך שבמקום הקצאת מניות הנפיקה החברה שטר הון צמית למנורה החזקות תמורת הסך של 150 מיליוני ש"ח שהתקבלו כאמור. שטר ההון ייפרע רק במועד פירוק החברה, אינו נושא ריבית והפרשי הצמדה וניתן להמרה למניות.

5. בחודש ינואר 2005 הודיע מר ארי קלמן, מנכ"ל החברה, על המרת כמות מניות של החברה שהוענקו לו במסגרת תוכנית המניות מחודש אוגוסט 2003 (לפריי התוכנית, ראה דוח דירקטוריון החברה לשנת 2003) למניות חברת האם מנורה החזקות בע"מ (להלן: "מנורה החזקות"). המניות המומרות מהוות 10% מהמניות שהוענקו למר קלמן על פי התוכנית. ההמרה בוצעה לפי יחס ההמרה שבתוכנית ובהתאם הוקצו לנאמן על פי התוכנית עבור מר קלמן כמות מניות אשר היוו, נכון למועד הקצאתן, 0.41% מהון המניות המונפק של מנורה החזקות. בעקבות ההמרה גדלו החזקות מנורה החזקות במניות החברה מ- 96% ל- 96.4%.

6. החברה רוכשת ביטוחי משנה לשם הקטנת החשיפה שלה לתביעות בסוגים מסויימים של ביטוח כללי וביטוח חיים. ביטוחי המשנה מאפשרים קבלת השתתפות בעלות של חלק מתביעות המבוטחים, אך לא משחררים את החברה מחבותה כלפי מבוטחיה כמבטח ישיר על פי פוליסות הביטוח. בתנאי ביטוח המשנה לשנת 2004 לא חלו שינויים מהותיים לעומת שנת 2003. בחברה ישנם שני מבטחי משנה שחלקם בסך פרמיות ביטוח המשנה (ביטוח חיים וביטוח כללי) עלה בשנת 2004 על 10%.

הליכים משפטיים

לעניין תביעות ייצוגיות ותביעות התלויות ועומדות כנגד החברה, ראה ביאור 23 לדוחות הכספיים.

מגמות בענף הביטוח

כללי

1. בחודש ינואר 2005 פרסם משרד האוצר נייר עמדה שני, ובו עקרונות מוצעים בנוגע לכשירות ותפקיד האקטואר במבטח, כשירות ותפקיד מנהל הסיכונים של מבטח ומערכת היחסים עם בעלי תפקידים אחרים. נייר העמדה מחיל הוראות אשר חלקן יפורסמו בשנת 2005 וחלקן לאחר שנת 2005. ההוראות יחולו על כל תאגיד מבטח וכל תאגיד המנהל קרן פנסיה. בנושא זה מתקיימים דיונים בין המפקח על הביטוח וחברות הביטוח.

2. בחודש ינואר 2005 פרסם משרד האוצר טיוטת חוזר בנושא הכנסות שמאי ברשימת שמאי חוץ. החוזר קובע את הנוסח לאישורים לגבי הכנסות שמאים ברשימה. ההוראות יחולו על כל קבוצות הביטוח העוסקות בביטוח רכב רכוש וצד ג'. הוראות החוזר יחולו מיום פרסומו. בנושא זה מתקיימים דיונים בין המפקח על הביטוח וחברות הביטוח.

3. בחודש ינואר 2005 פרסם המפקח על הביטוח חוזר בדבר הוראות לעניין מתן הלוואות לסוכני ביטוח, המחליף את החוזר שפורסם בחודש ספטמבר 2004, אשר על פיו יחולו שינויים בתנאים ובמגבלות למתן הלוואות. בהתאם לחוזר החדש, ניתן יהיה להעמיד הלוואות לסוכנים, בין היתר, כנגד שיעבוד חלק מתזרים העמלות העתידי שהסוכן צפוי לקבל בגין פוליסות ביטוח חיים שמכר. תחילתן של הוראות החוזר ביום 1 בינואר 2005. בנוסף, בחודש אוגוסט 2004, נחתם תיקון לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי השקעת ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו)-(תיקון), התשס"ד - 2004, אשר על פיו, אין להעמיד הלוואה שניתנה לסוכן ביטוח כנגד התחייבויות בפוליסות המשתתפות ברווחים.

4. בחודש דצמבר 2004 אישרה ועדת הכספים של הכנסת את המלצת שר האוצר לביטול מס בולים, באופן הדרגתי עד שנת 2008. בהמשך, הפיץ אגף המכס והמע"מ במשרד האוצר, דרישות לחברות שונות במשק, לביול רטרואקטיבי של הסכמים והמצאת פרטים בדבר התקשרויות של החברות, החל מחודש יוני 2003. בעקבות פעולות אלו הוגשה לבג"צ עתירה ע"י פורום ה- CFO (מנהלי כספים ראשיים), בדבר חוקיות הדרישות הנ"ל.

הליך זה עדיין תלוי ועומד. לדעת הנהלת החברה, בהסתמך, בין היתר, על הערכת יועציה המשפטיים, לא צפויה להיות לדרישה הנ"ל השפעה מהותית על התוצאות הכספיות של החברה.

5. בחודש דצמבר 2004 פרסם המפקח על הביטוח חוזר בדבר מתן הלוואות לדיור על ידי מבטח, המתבסס על הוראות המפקח על הבנקים למתן הלוואות לדיור. הוראות החוזר יחולו על הלוואות לדיור שיינתנו על ידי חברות הביטוח החל מיום 1 ביולי 2005.

6. בחודש דצמבר 2004 פרסם המפקח על הביטוח טיוטת חוזר ובה הוראות בדבר טופסי קבלה ושחרור. בטיטת החוזר נכתב, בין השאר, כי מבטח לא יחתים תובע על טופס קבלה ושחרור אלא אם כן המבטח אישר לתשלום את מלוא תגמולי הביטוח לסילוק סופי של התביעה.

7. משרד האוצר בוחן בשנים האחרונות את נושא מכירות ביטוח מבנה (דירה) וביטוח חיים על ידי הבנקים למשכנתאות ללווי הבנקים. ביטוחים אלה מהווים את אחת הבטוחות להחזר ההלוואות. הצעת חוק בענין זה הוגשה על ידי הממשלה. בחודש פברואר 2005 פרסם המפקח על הביטוח חוזר, שמטרתו להסדיר את אופן מכירת ביטוח חיים וביטוח מבנה הנדרשים כבטוחה להלוואה לדיור בסניפי הבנקים. תחילתם של הוראות חוזר זה הינם החל מיום 1 באוקטובר 2005. לא צפויה השפעה מהותית על החברה בעקבות יישום הוראות החוזר. החל משנת 2004 מאושרים תעריפי ביטוח ללווי הבנקים למשכנתאות על פי עקרונות שקבע המפקח על הביטוח. על פי עקרונות אלה נקבע שיעור נזקים (שיעור התביעות מהפרמיות) מזערי, אשר ייושם באופן מדורג עד לשנת 2008. שינויים אלה הביאו לשחיקה ברווחיות ענף זה.

8. בחודש נובמבר 2004 אישרה הממשלה את דוח הצוות הבין משרדי לעניין הרפורמה בשוק ההון (ועדת בכר), שמטרתה להביא תוך שנים ספורות להפחתת הריכוזיות בשוק ההון ולצמצם את ניגודי העניינים המובנים בפעילותם של המתווכים הפיננסיים. הרפורמה כוללת, בין היתר, הפרדת קופות הגמל וקרנות הנאמנות מהבנקים, הגבלות בתחום החיתום, הגדרת עיסוק "יועץ" ועיסוק "משווק" ומתן אפשרות לבנקים למכור מוצרי ביטוח ופנסיה. בשלב זה מוקדם להעריך את השפעת הרפורמה על תחומי פעילותה השונים של החברה.

9. בחודש אוקטובר 2004 הוגשה הצעת חוק המדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2005 (תיקוני חקיקה), התשס"ה-2004, אשר במסגרתה מוצע לשנות את הגדרת "שכר" בחוק מס ערך מוסף כך שיכלול את כל ההטבות שישלם מעביד לעובד, לרבות כל סכום שישולם לקרן השתלמות או לקופת גמל. הצעת חוק זו, במידה ותאושר, תביא לעליה בתשלומי מס השכר שישלמו מוסדות כספיים לרבות החברה, ולפיכך לעליה בהוצאות השכר שלה.

10. בחודש אוגוסט 2004 נחתם תיקון לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון) (תיקון), התשס"ד - 2004. התיקון מתייחס, בין היתר, לשינויים בשיטת חישוב ערכם של נכסים בלתי סחירים. בהתאם לעיקרי התיקון, יוערכו הנכסים לפי שוויים ההוגן שיחושב על פי מודל וכללים שיוורה עליהם המפקח ובאמצעות חברה לציטוט. כללים אלו יחולו גם על קרנות פנסיה וקופות גמל. הוראות התיקון אמורות היו לחול על נכסים שנרכשו החל מיום 1 באוגוסט 2003, העומדים כנגד ההתחייבויות בפוליסות המשתתפות ברווחים. בנוסף, בחודש ינואר 2005 פרסם משרד האוצר טיוטת נייר עמדה המנחה את חברות הביטוח (לגבי תיק המשתתף ברווחים), קופות הגמל וקרנות הפנסיה בעניין החלפת נכסים שאינם רשומים למסחר בניירות ערך הרשומים למסחר. בחודש פברואר 2005 פרסם המפקח על הביטוח, מכתב המתייחס לטייטה הנ"ל, בו הובהר כי בכוונת האוצר לפעול לתיקון התקנות כך שהחל מיום 1 ביולי 2005, תחול חובת השיערוך כאמור, על כל הנכסים הלא סחירים המוחזקים באותה עת.

11. בחודש אוגוסט 2004 פרסם המפקח על הביטוח חוזר בדבר התקשרות מבטח עם סוכן ביטוח אשר מטרתו להבהיר את תוכנו של הסכם התיווך שבין הסוכן לבין המבטח וכן לקבוע נהלי עבודה מחייבים לטיפול בדמי ביטוח המשולמים למבטח באמצעות סוכן הביטוח. הוראות החוזר חלות על התקשרויות שנכנסו לתוקף מיום 1 בינואר 2005.

12. בחודש יוני 2004 עבר בקריאה שלישית חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 140 והוראת שעה), התשס"ד-2004, אשר במסגרתו יופחת מס החברות באופן מדורג מ-35% בשנת המס 2004 ועד ל-30% בשנת המס 2007. לענין השפעת התיקון על הדוחות הכספיים של החברה ראה ביאור מס' 20 לדוחות הכספיים.

ביטוח חיים ובריאות

1. לפי פרסומי התאחדות החברות לביטוח חיים בע"מ, היקף הפרמיות ממכירות שוטפות חדשות (ללא פרמיות חד פעמיות) בענף ירד בתקופת הדוח בשיעור של כ- 30.6% לעומת שנת 2003 (ירידה של כ- 58.9% בפוליסות פרט וירידה של כ- 21.3% בביטוח עסקי).
2. בחודש מרס 2005 פרסם המפקח על הביטוח טיוטה לתיקון תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל) התשכ"ד - 1964. הטיוטה מתייחסת, בין היתר, לתנאי הזכאות להפקדת כספים בקופת גמל לעצמאיים. בהתאם לטיוטה, תוכר הפקדה בשנת מס מסויימת, רק אם שולם באותה שנה לקופת גמל לקיצבה סכום השווה ל- 16% מהשכר הממוצע במשק (להלן: "השכר הממוצע") לעובד שכיר (כ- 84,000 ש"ח). השינוי יוחל בהדרגה החל משנת 2006 על 85% מהשכר הממוצע, ועד לשנת 2009 שבה יוחל השינוי על מלוא השכר הממוצע. תיקון זה, אם יתקבל, יביא ככל הנראה להגדלת ההפקדות לקיצבה בחברות הביטוח ובקרנות הפנסיה על חשבון ההפקדות לקופות הגמל ההוניות.
3. בחודש פברואר 2005 פרסם המפקח על הביטוח חוזר בדבר הערכה אקטוארית בביטוח בריאות. מטרת החוזר לקבוע כללים בדבר מינוי אקטואר ביטוח בריאות לצורך הערכת ההפרשות בגין חבות המבטח הנובעת מחוזי ביטוח בריאות, היקף ההערכה האקטוארית שעליו לבצע וההצהרה שעליה עליו לחתום. החוזר מתייחס לביטוח מחלות ואישפוז וביטוח מפני תאונות אישיות. תחילת הוראות חוזר זה מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2005.
4. בחודש פברואר 2005 פרסם המפקח על הביטוח טיוטת חוזר שניה בדבר הדיווח השנתי למבוטחים בביטוח חיים, ובה הוראות להרחבת הגילוי בדיווח השנתי למבוטחים, החל משנת הדיווח המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2005.
5. בחודש פברואר 2005 פרסם המפקח על הביטוח חוזר בדבר תחולת הוראות חישוב תשואה יומית בתיק משתתף ברווחים. הוראות החוזר יחולו החל מיום 3 באפריל 2005.
6. בחודש ינואר 2005 פרסם המפקח על הביטוח טיוטת חוזר בדבר עקרונות לשינוי תעריפים בביטוח בריאות עבור מבוטחים קיימים. הוראות החוזר יחולו על פוליסות פרט לביטוח בריאות, לרבות ביטוח אובדן כושר עבודה.
7. בחודש נובמבר 2004 פרסם המפקח על הביטוח טיוטת חוזר בדבר נוהל הגשת תוכנית בביטוח חיים קבוצתי. הנוהל כולל, בין היתר, את המועדים הזמנים להגשת התוכניות כאמור בצירוף מסמכים נדרשים נוספים, לפי העניין.
8. בחודש נובמבר 2004 התקבל תיקון לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשס"ה-2004, אשר עניינו עידוד החיסכון לגיל פרישה וקביעת שיעור אחיד להפקדות מותרות במכשירים הפנסיונים השונים. התיקון מאפשר, בין היתר, להגדיל את שיעור ההפקדות המותרות לכל מכשירי החיסכון הפנסיונים ולהעמידם על שיעור של 7% מתוך השכר להפקדות עובד ו- 7.5% מתוך השכר להפקדות מעביד.
9. בחודש אוגוסט 2004 חתם שר האוצר על תיקון לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח) (תיקון), התשס"ד-2004. התיקון מתייחס, בין היתר, לשינוי דרישת ההון בשל הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים, וכן להסדרת הוצאות רכישה נדחות בביטוח בריאות וקביעת דרישות ההון בגינן.
10. במהלך הרבעון השני של 2004 חתם שר האוצר על תיקון לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי השקעת ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו) (תיקון), התשס"ד - 2004. התיקון מתייחס, בין היתר, לדרך ההחזקה של הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים ובביטוח בריאות כנגד ההתחייבויות של המבטח.
11. בחודש מרס 2004 אושר בכנסת תיקון לפקודת מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד - 1964, הכולל מספר שינויים מבניים בהפרשות לקופות הגמל ולביטוח אובדן כושר עבודה, שתחולתם מחודש יולי 2004. השינויים כוללים, בין היתר, הגבלת התקרה הכוללת לצורך הפקדות מוכרות לקופות גמל לתגמולים ולקיצבה לעובד שכיר, עד לתקרה של ארבע פעמים השכר הממוצע במשק והגבלת תקרת ההפקדות לתגמולים עד לסכום של 7,000 ש"ח. מעביד שיפריש עבור עובדו בגין שכר מעבר לתקרות המוכרות, ייאלץ לחייב את העובד במס בגין ההפקדה העודפת. כמו כן, נקבע כי מעביד המפריש לאובדן כושר עבודה בעבור עובדו יהנה

מהוצאה מוכרת בשיעור של עד 2.5% ובשיעור כולל של עד 7.5% ממשכורת העובד (להפקדות לביטוח מנהלים, קופת גמל וקרן פנסיה). שינויים אלו עשויים להשפיע על בחירת אפיקי החיסכון הפנסיוני של עובדים. בחודש יוני 2004 אושרה בכנסת דחייתו של תיקון זה ותחילתו נקבעה לחודש ינואר 2005. כמו כן, נקבע בתיקון כי החל משנת המס 2004, הפרמיה לצורך זיכוי לפי סעיף 45 לפקודה, הינה הפרמיה ששולמה לביטוח למקרה מוות ("ריסק") בלבד, ללא הפרמיה שהופרשה לחיסכון, כפי שהיה קיים עד לשנת המס 2004.

12. בחודש אפריל 2004 פרסם המפקח על הביטוח חוזר בעניין ביטוח סיעודי קבוצתי. בחוזר זה נקבעה חובתו של המבטח לספק רצף ביטוחי למבוטחים בפוליסות לביטוח סיעודי קבוצתי, זאת בדרך של הבטחת אפשרות מעבר לפוליסות פרט ללא חיתום מחדש. בנוסף, סכום הביטוח ותקופת תשלום תגמולי הביטוח בפוליסת ההמשך, יהיו על פי הקבוע למבוטח בתנאי הפוליסה לביטוח הסיעודי הקבוצתי שברשותו. הוראות החוזר חלות על פוליסות לביטוח סיעודי-קבוצתי חדשות שימכרו (או יחודשו) החל מיום 1 ביולי 2004.

13. בחודש מרס 2004 פרסם המפקח על הביטוח חוזר ובו קביעת כללי הרישום החשבונאי של הוצאות הרכישה הנדחות של פוליסות בענף ביטוח מפני מחלות ואישפוז, שמטרתו ליצור הקבלה בין ההכנסות להוצאות. על פי החוזר, הוצאות הרכישה הנדחות יוצגו החל במועד בו חבות המבטח בענף האמור תוצג בדוחות הכספיים בהתאם להערכה אקטוארית. הוראות החוזר יחולו על פוליסות שתחילתן החל מיום 1 בינואר 2005.

14. בחודש ינואר 2004 פרסם תיקון לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאים בחוזה הביטוח) (תיקון), התשס"ד-2004 ולתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי הצמדה בחוזה לביטוח חיים) (תיקון), התשס"ד-2004. בתיקון נקבע, בין היתר, כי מבטח יוכל לגבות דמי ניהול קבועים בשיעור שלא יעלה על 1/12% לחודש או 1/365% ליום משווי ההשקעות, על פי בחירתו, או שיעור גבוה באישור המפקח, ובכל מקרה לא יותר מ- 2/12% או 2/365% ליום.

15. בחודש ינואר 2004 פרסם תיקון לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאים בחוזה הביטוח)-(הוראות למצב רפואי קודם), התשס"ד-2004, שמטרתו להסדיר את אופן השימוש של המבטחים בסייג לחבות המבטח בשל מצב רפואי קודם, וכן להבטיח כיסוי ביטוחי ראוי למשך כל תקופת הביטוח, רציפות ביטוחית במעבר בין חוזי ביטוח ומניעת חיתום בעת התביעה לתשלום תגמולי ביטוח. התקנות חלות על חוזי ביטוח שבהם נכלל סייג בשל מצב רפואי קודם ותחילתם החל מיום 1 ביולי 2004, וכן על חוזי ביטוח כאמור הכוללים כיסוי לביטוח סיעודי ותחילתם החל מיום 1 במרס 2004.

קרנות הפנסיה

1. במהלך שנת 2003 הונהגה רפורמה מקיפה בענף הפנסיה. רפורמה זו הינה תוצאה של מהלכי הסדרה וחקיקה, אותה יזם משרד האוצר, ואשר מקיפה את כל מסלולי הפנסיה הנהוגים בישראל. המהלך נועד להסדיר את אופן מימון הגרעון האקטוארי בקרנות הפנסיה הותיקות הגרעוניות, בין היתר, על ידי העלאת דמי הגמולים, הטלת דמי ניהול על פנסיונרים, דחיית גיל הפרישה התקנוני ואופן ניהולן של הקרנות. כמן כן, שונו תקנות ההשקעה ודרכי השקעת כספי העמיתים.

במסגרת המהלך, אשר יישומו החל ברבעון השלישי של שנת 2003, הפקיעה המדינה את קרנות הפנסיה הותיקות מידי ההסתדרות, ואלו עברו לניהול מנהלים מורשים מטעם המדינה. בחודש ספטמבר 2004 התקיים המכרז לרכישת קרנות הפנסיה ההסתדרותיות החדשות, אשר בעקבותיו עברה השליטה בקרנות לידי חברות ביטוח. החברה זכתה במכרז לרכישת קרן הפנסיה מבטחים החדשה (ראה סעיף 3 בפרק התפתחויות מאז הדוח השנתי האחרון/כללי בדוח זה וביאור מס' 6 בדוחות הכספיים).

2. בחודש מרס 2004 עבר בכנסת תיקון מספר 12 לחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, בעקבות סיכום דברים מחודש ינואר 2004 בין ההסתדרות למשרד האוצר, ובמסגרתו יושמו שורה של שינויים ברפורמה שנעשתה בקרנות הפנסיה הותיקות הגרעוניות. התיקון כלל, בין היתר, הגדלת הסובסידיה הממשלתית ושינויים בתקנון האחיד של הקרנות, ובפרט מתן אפשרות לכל עמית פעיל בקרן הוותיקה להקפיא את זכויותיו בקרן ולעבור לאפיק חיסכון אחר, זאת אף בטרם סיים עבודתו באותו מקום עבודה.

3. בחודש אפריל 2004 פרסם המפקח על הביטוח חוזר בדבר הוראות לניהול קרן חדשה הון, בין השאר, בעקרונות תוכנית הפנסיה ובשיעור דמי הניהול אותו תהיה רשאית לגבות חברה מנהלת של קרן פנסיה, כפי שנקבע בתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל) (תיקון מס' 2), התשס"ד - 2004. על פי החוזר, מבנה המוצר הפנסיוני החדש, משקף מעבר ממודל של קרן זכויות, המגדירה זכויות פנסיה במנות צמודות מדד, למודל של קרן תשואה, בדומה למודל הקיים בביטוח מנהלים. לענין דמי הניהול נקבע כי חברה מנהלת תהיה רשאית, החל מיום 1 במאי 2004, לנכות דמי ניהול בשיעור שלא יעלה על 6% מתוך התשלומים המועברים בשל עמיתים בקרן, וכן לנכות, מידי חודש, דמי ניהול בשיעור שלא יעלה על 0.0416% מסך נכסי הקרן (0.5% בחישוב שנתי). תחילתו של החוזר מיום פרסומו. בנוסף פורסם חוזר ובו הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה חדשות הכולל, בין השאר, הוראות לדיווח אקטוארי, והוראות הערכה וחלוקת עודף אקטוארי או גירעון אקטוארי.

בחודש ינואר 2005 פורסם תיקון לחוזר בדבר הוראות לניהול קרן חדשה הקובע כי חישוב היתרה הצבורה למבוטחים קיימים יחושב נכון ליום 31 בדצמבר 2004 במקום 31 בדצמבר 2003 כפי שנקבע בחוזר. תחילתו של הוראות חוזר זה ביום 31 בדצמבר 2004. כמו כן, פורסמו הבהרות ועדכונים בדבר הדוח החודשי של קרנות הפנסיה החדשות.

4. בחודש ספטמבר 2004 פרסם המפקח על הביטוח חוזר בדבר העברת כספים בין קרנות הפנסיה החדשות. החוזר כולל, בין היתר, הוראות בדבר תנאי הזכאות להעברת הכספים, הגשת ההוראה להעברת כספים והטיפול בה, מועדי ואופן העברת הכספים והדיווח למבוטח. תחילתו של החוזר ביום 27 בספטמבר 2004.

5. בחודש אוקטובר 2004 פרסם המפקח על הביטוח חוזר מעודכן בדבר דיווח שנתי למבוטח בקרן חדשה מקיפה ובקרן כללית. בחודש דצמבר 2004 פורסם חוזר תיקון הוראות מעבר בדבר דיווח שנתי למבוטח בקרן חדשה מקיפה הקובע כי הדיווח למבוטח בגין שנת 2004 יכלול, בין היתר, גם דיווח בגין דמי הניהול אשר נגבים בהתאם למתכונת החדשה. הוראות המעבר יחולו לגבי הדיווח השנתי למבוטח בגין שנת 2004 בלבד.

6. בחודש אוקטובר 2004 שלח המפקח על הביטוח מכתב למנהלי קרנות הפנסיה החדשות, ובו הבהרות בדבר איסור מתן הטבות למי שאינם מבוטחים בקרן הפנסיה, בכפוף לחוזרים שפורסמו בנושא.

ביטוח כללי

1. על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עלה מספר גניבות כלי הרכב בתקופת הדוח בכ- 20.1% בהשוואה לשנת 2003. כמו כן, חלה בתקופת הדוח ירידה של כ- 11.8% בפריצות לבתי עסק ועליה של כ- 11.1% בפריצות לדירות בהשוואה לשנת 2003.

2. על פי נתוני איגוד חברות הביטוח, היקף הפרמיות בענף בתשעת החודשים הראשונים של השנה, הסתכם בכ- 10.5 מיליארד ש"ח, עליה של 1.2% לעומת שנת 2003.

3. בחודש פברואר 2005 פרסם המפקח על הביטוח חוזר בעניין הערכה אקטוארית בביטוח כללי. מטרתו של החוזר שפורסם, אשר מחליף חוזר קודם בנושא שפורסם בחודש דצמבר 2003, לקבוע כללים בדבר מינוי אקטואר בביטוח כללי, לפרט את המידע אשר נכלל בדוח האקטוארי, לפרט את היקף ההערכה האקטוארית שעל האקטואר לבצע וההצהרה שעליה עליו לחתום בדוחות הכספיים השנתיים של המבטח. תחילתו של החוזר מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2004, למעט הערכת האקטואר בגין הפרשות להוצאות עקיפות ליישוב התביעות והפרשה לפרמיה בחסר, אשר יקבלו ביטוי בדוחות הכספיים לשנת 2006 לכל המאוחר.

4. ביום 1 במאי 2004 נכנס לתוקף תיקון לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי) (תיקון), התשס"ג - 2003, המתייחס לשינוי בפוליסה התקנית לרכב, שמטרתו, בין השאר, להגמיש את מבנה הפוליסה. במסגרת התיקון, אושרו על ידי הפיקוח על הביטוח תוכניות ביטוח חדשות המאפשרות למבוטח לוותר, בשלב הצעת הביטוח, על כיסויים מסויימים, ובלבד שהדבר נעשה בהודעה מפורשת שתתועד אצל המבטח.

שוק ההון

כללי

במהלך שנת 2004 חלה התאוששות בפעילות הכלכלית במשק, בעיקר עקב גידול ביצוא שצמח בקצב של 14.9% לעומת 6.2% בשנת 2003, ובצריכה הפרטית שעלתה בשנת 2004 בכ- 5.7% לעומת עליה של כ- 1.3% בשנת 2003.

על פי נתוני הלמ"ס, בשנת 2004 עלה התמ"ג בשיעור של 4.3% וזאת לאחר עליה בשיעור של 1.3% בשנת 2003. במגזר העסקי נרשמה צמיחה בשיעור של 5.5%.

ירידה בהוצאות הממשלה בשיעור של 1.9% מחד ועלייה בהכנסות ממיסים מאידך, גרמו לירידת הגרעון מ- 5.6% אשתקד ל- 3.9% השנה, וזאת למרות הפחתות המיסים שנעשו במהלך השנה.

בעקבות שיעור האינפלציה השנתי הנמוך, שהסתכם בכ- 1.2%, הפחית בנק ישראל את שיעור הריבית מרמה של 5.2% אשתקד לרמה של 3.9% השנה.

שוקי האג"ח והמניות

מגמת ההתרחבות בפעילות הכלכלית במשק, יחד עם השינויים הגיאופוליטיים שהתרחשו בעיקר ברבעון האחרון של השנה (מות ערפאת והבחירות ברשות הפלשתינאית) והמשך השקט הבטחוני, הביאו להתעניינות מחודשת של משקיעים זרים בשוק ההון המקומי, ובעקבותיה לעליה חדה בשערי המניות.

מדדי המניות השונים רשמו במהלך השנה עליות, תוך גידול ניכר במחזורי המסחר, אשר רובן התרחשו ברבעון האחרון של השנה. מדד המניות הכללי עלה נומינלית בכ- 16.5%. את העליות הובילו המניות הקטנות יותר שעלו בעשרות ואף במאות אחוזים. גם שווקי חו"ל הניבו במהלך השנה תשואות חיוביות, אם כי מתונות יותר, אל מול שוק המניות בישראל.

שיעור האינפלציה הנמוך והפחתת ריבית בנק ישראל לרמה של 3.9%, הובילו לירידת תשואות הן באגרות השוב השקליות והן באגרות השוב צמודות המדד. הייסוף בערך השקל לעומת הדולר בשיעור שנתי נומינלי של כ- 1.6%, הירידה בפרמיית הסיכון של המשק וצמצום הריסון המוניטרי, הביאו לירידת התשואה הגלומה באג"ח שקלי בריבית קבועה. שערי אגרות השוב השקליות לטווח קצר עלו נומינלית בכ- 5.9%, בטווח הבינוני עלו השערים נומינלית בכ- 7.3% ובטווח הארוך עלו נומינלית בכ- 6.2%.

במקביל לירידת התשואה באג"ח הלא צמודות, עלו גם שערי האג"ח הצמודות והתשואה לפדיון ירדה משמעותית. שערי אג"ח ממשלתי צמוד לטווח הקצר עלו נומינלית בכ- 6%, בטווח הבינוני עלו השערים נומינלית בכ- 6.4% ושערי אגרות השוב הארוכות עלו נומינלית בכ- 4.8%.

התשואות הנומינליות באפיקי ההשקעה השונים בשנת 2004

אפיקי ההשקעה

16.5%	מניות כללי
21.3%	מניות ת"א 25
17.9%	מניות ת"א 100
12.9%	אג"ח להמרה
4.9%	אג"ח צמוד מדד ממשלתי
3.6%	אג"ח צמוד מדד 0-2 שנים לפדיון
6.4%	אג"ח צמוד מדד 5-7 שנים לפדיון
4.8%	אג"ח צמוד מדד 10-15 שנים לפדיון

התשואות הנומינליות באפיקי ההשקעה השונים בשנת 2004 - המשך:

-6.2%	אג"ח צמוד מט"ח ממשלתי
-------	-----------------------

5.6%	אג"ח ממשלתי לא צמוד
-1.6%	שער החליפין של הדולר
8.6%	מדד נסדא"ק (תשואה דולרית)
9.0%	מדד S&P 500 (תשואה דולרית)
9.5%	מדד D&J 600 (תשואה יורו)

המצב הכספי

נתונים עיקריים במאזן החברה (במליוני ש"ח):

<u>31.12.2003</u>	<u>31.12.2004</u>	<u>% שינוי</u>	
6,945	7,990	15.0	השקעות בניירות ערך
2,006	2,081	3.7	הלוואות ופקדונות בבנקים
8,129	8,789	8.1	עתודת ביטוח חיים – ברוטו
504	574	13.9	עתודת ביטוח כללי – ברוטו
1,383	1,628	17.7	תביעות תלויות בביטוח כללי-ברוטו
529	880	66.0	הון עצמי
11,513	13,161	14.3	סך המאזן

הון, קרנות, עודפים, כתבי התחייבות נדחים ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל הסתכמו לתאריך הדוח ב- 1,388.7 מליוני ש"ח בהשוואה ל- 744.6 מליוני ש"ח ביום 31 בדצמבר 2003, גידול של 86.5%.

ההון המינימלי הנדרש

ההון העצמי של החברה כמוגדר בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח – 1998 על תיקוניהן (להלן: "תקנות ההון") גבוה ב- 43.6 מליוני ש"ח מההון העצמי המינימלי הנדרש המתחייב מהתקנות הנ"ל. ההון הראשוני הקיים בהתאם לתקנות ההון גבוה ב- 807.4 מליוני ש"ח מההון הראשוני הנדרש.

תוצאות הפעילות

הרווח לפני מס בתקופת הדוח הסתכם ב- 391.5 מליוני ש"ח לעומת 439.8 מליוני ש"ח אשתקד, קיטון של 11%, הנובע מהקיטון בהכנסות מהשקעות.

הרווח הנקי בתקופת הדוח הסתכם ב- 228.2 מליוני ש"ח, לעומת 238.1 מליוני ש"ח אשתקד, קיטון של 4%, בעקבות הפחתת שיעור המס (ראה ביאור 20 בדוחות הכספיים וסעיף 12 במגמות בענף הביטוח/כללי בדוח זה), אשר קיזזה את השפעת הקיטון בהכנסות מהשקעות על הרווח.

הרווח מעסקי ביטוח כללי בתקופת הדוח הסתכם ב- 102.7 מליוני ש"ח לעומת רווח בסך 116.5 מליוני ש"ח אשתקד, קיטון של כ- 12%.

הרווח מעסקי ביטוח חיים בתקופת הדוח הסתכם ב- 249.6 מליוני ש"ח לעומת רווח של 254.6 מליוני ש"ח אשתקד, קיטון של 2%.

בתקופת הדוח הסתכמו כלל ההכנסות מהשקעות ב- 878.2 מליוני ש"ח לעומת 1,203.3 מליוני ש"ח אשתקד, קיטון של 27%.

מחזור הפרמיות ברוטו של החברה (במליוני ש"ח):

	לשנת 2002		לשנת 2003		לשנת 2004		
	סך	%	סך	%	סך	%	
ביטוח חיים	1,295	52%	1,308	49%	1,334	46%	
ביטוח כללי	1,175	48%	1,360	51%	1,561	54%	
סה"כ	2,470	100%	2,668	100%	2,895	100%	

עסקי ביטוח חיים

הרווח מעסקי ביטוח חיים בתקופת הדוח הסתכם בסך 249.6 מליוני ש"ח לעומת 254.6 מליוני ש"ח אשתקד, קיטון של 2%.

הפרמיות בביטוח חיים בתקופת הדוח הסתכמו ב- 1,333.6 מליוני ש"ח בהשוואה ל- 1,307.9 מליוני ש"ח אשתקד, גידול של 2%. הפרמיות בביטוחי הפרט בתקופת הדוח הסתכמו ב- 580.9 מליוני ש"ח לעומת 583.5 מליוני ש"ח אשתקד.

הפוליסות שנפדו בתקופת הדוח הגיעו לסך של 511.6 מליון ש"ח בהשוואה לסך של 520.9 מליון ש"ח אשתקד, קיטון של 2%.

ההכנסות מהשקעות בתקופת הדוח הסתכמו ב- 720.5 מליוני ש"ח לעומת הכנסות בסך 993.6 מליוני ש"ח אשתקד, קיטון של 27%.

חלוקת ההכנסות מפרמיה בביטוח חיים (במליוני ש"ח):

לשנת 2003			לשנת 2004			
סך הכל	מנהלים	פרט	סך הכל	מנהלים	פרט	
371	65	306	340	50	290	מסורתי
787	598	189	792	609	183	עדיף
16	-	16	19	-	19	ריסק קבוצתי
134	61	73	139	62	77	אובדן כושר עבודה
-	-	-	44	32	12	מסלולי השקעה
<u>1,308</u>	<u>724</u>	<u>584</u>	<u>1,334</u>	<u>753</u>	<u>581</u>	

נתונים עיקריים מדוח עסקי ביטוח חיים (במליוני ש"ח):

לשנת 2002	לשנת 2003	לשנת 2004	
1,295	1,308	1,334	הכנסות מפרמיה
14	994	720	הכנסות מהשקעות
131	893	675	גידול בעתודת ביטוח, נטו
634	726	723	תשלומי תביעות למבוטחים, נטו
343	371	260	הוצאות כלליות ועמלה, נטו
(31)	(65)	39	קיטון (גידול) בהוצאות רכישה נדחות
128	255	250	רווח לשנה

פוליסות משתתפות ברווחים

כספי עתודת הביטוח הנצברים בפוליסות משתתפות ברווחים מושקעים לפי הוראות חוק הפקוח על עסקי ביטוח ותקנותיו. רווחי השקעות אלו נזקפים לזכות המבוטחים לאחר ניכוי דמי ניהול.

עתודת הביטוח בפוליסות המשתתפות ברווחים ליום 31 בדצמבר 2004 הסתכמו ב- 5,352 מיליוני ש"ח בהשוואה לסך 4,662 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2003, גידול של 15%.

התשואה הריאלית בפוליסות המשתתפות ברווחים בשל פוליסות שהוצאו משנת 1992 ואילך (קרן י') :

לשנת <u>2003</u>	לשנת <u>2004</u>	
22.76%	10.16%	תשואה ריאלית ברוטו
19.51%	8.07%	תשואה נטו למבוטח
6.55% לשנה	5.91% לשנה	<u>תשואה שנתית ממוצעת נטו חמש שנים אחרונות</u>

ההכנסות מדמי ניהול בביטוח חיים משתתף ברווחים בתקופת הדוח הסתכמו ב- 98.6 מיליוני ש"ח (133.3 מיליוני ש"ח אשתקד), ורווחים מהשקעות שנזקפו למבוטחים הסתכמו ב- 447.5 מיליוני ש"ח (780.9 מיליוני ש"ח שנזקפו למבוטחים אשתקד).

ברבעון הראשון אשתקד לא נגבו דמי ניהול משתנים, וזאת מכיוון שעל פי תקנות הפיקוח רשאיות חברות הביטוח לגבות דמי ניהול משתנים בגין פוליסות משתתפות ברווחים רק לאחר השגת תשואה מצטברת חיובית. החל מחודש אפריל 2003 נמחקו למבוטחים כל ההפסדים שנזקפו להם בשנת 2002, והחברה שבה לגבות דמי ניהול משתנים.

הרכב הנכסים בפוליסות משתתפות ברווחים: (במיליוני ש"ח):

<u>31.12.2003</u>	<u>31.12.2004</u>	
234	122	מזומנים
3,451	4,155	ניירות ערך
295	359	הלוואות
506	673	פקדונות בבנקים
65	74	מבטחי משנה
91	70	פרמיה לגביה
17	34	חייבים
<u>256</u>	<u>164</u>	הוצאות רכישה נדחות
<u>4,915</u>	<u>5,651</u>	

עסקי ביטוח כללי

הרווח מעסקי ביטוח כללי בתקופת הדוח הסתכם בסך 102.7 מיליוני ש"ח לעומת רווח בסך 116.5 מיליוני ש"ח אשתקד, קיטון של כ- 12%, הנובע מהקיטון בהכנסות מהשקעות.

הכנסות מהשקעות בתקופת הדוח הסתכמו ב- 111.7 מיליוני ש"ח לעומת 130.1 מיליוני ש"ח אשתקד, קיטון של 14%.

הכנסות פרמיה ודמים בתקופת הדוח הסתכמו ב- 1,561.1 מיליוני ש"ח בהשוואה ל- 1,359.9 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ- 15%.

עתודת הביטוח והתביעות התלויות עלו בתקופת הדוח ב- 315.3 מיליוני ש"ח, והסתכמו ב- 2,201.6 מיליוני ש"ח ביום 31 בדצמבר 2004.

נתונים עיקריים מדוח עסקי ביטוח כללי (במיליוני ש"ח):

לשנת <u>2002</u>	לשנת <u>2003</u>	לשנת <u>2004</u>	
1,175	1,360	1,561	הכנסות פרמיה ודמים
6	130	112	הכנסות מהשקעות
106	96	80	גידול בעתודת ביטוח, נטו
			תביעות ששולמו וגידול
332	574	797	בתביעות תלויות, נטו
283	328	334	הוצאות כלליות ועמלה, נטו
88	116	103	רווח לשנה

התפלגות שעורי הפרמיות והדמים לשנת 2004 לפי ענפים עיקריים:

<u>רכוש</u>	<u>רכב רכוש</u>	<u>רכב חובה</u>	<u>חבויות</u>	<u>אחרים</u>	<u>סה"כ</u>	
22%	31%	24%	11%	12%	100%	ברוטו
15%	32%	31%	11%	11%	100%	שייר עצמי

תזרימי מזומנים

תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת הסתכמו בתקופת הדוח ב- 142.7 מיליוני ש"ח, ומקורם בתזרימי מזומנים שנבעו מעסקי ביטוח חיים בסך 303.3 מיליוני ש"ח ו- 43.3 מיליוני ש"ח שנבעו מעסקי ביטוח כללי ובניכוי 204 מיליוני ש"ח ששימשו בפעילות שוטפת אחרת.

תזרימי המזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה הסתכמו בתקופת הדוח ב- 573 מיליוני ש"ח ומתייחסים לשינויים בהשקעות החופפות להון העצמי ולהתחייבויות לא ביטוחיות וכוללים מזומנים ששימשו ברכישת חברה מאוחדת שאוחדה לראשונה בסך 687.6 מיליוני ש"ח וברכישת רכוש קבוע בסך 58.7 מיליוני ש"ח בקיזוז מזומנים שנבעו ממימוש השקעה בניירות ערך בסך 172.4 מיליוני ש"ח ותמורה ממימוש רכוש קבוע בסך 0.95 מיליוני ש"ח.

תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות מימון הסתכמו בתקופת הדוח ב- 405.4 מיליוני ש"ח וכוללים תזרימי מזומנים שנבעו מהנפקת כתבי התחייבות נדחים בסך 290 מיליוני ש"ח ותקבולים ע"ח שטר הון צמית בסך 150 מיליוני ש"ח, בניכוי תזרימי מזומנים ששימשו לפרעון התחייבות לחברה אם בסך 7.4 מיליוני ש"ח ותשלום דיבידנד בסך 27.2 מיליוני ש"ח.

התוצאה הכוללת של הפעילות שתוארה לעיל מסתכמת בירידה ביתרות המזומנים ושווי המזומנים בסך של 24.9 מיליוני ש"ח. יתרת המזומנים לתאריך המאזן הינה 362 מיליוני ש"ח.

תשלומים לנושאי משרה

להלן פירוט התשלומים ששילמה החברה והתחייבויותיה לכל אחד מחמשת בעלי השכר הגבוה ביותר בין נושאי המשרה בחברה בשנת 2004 – (באלפי ש"ח):

מס' הכל	נלוות לשכר	משכורת	
1,370	153	1,217	1. יו"ר הדירקטוריון
2,381	484	1,897	2. מנהל כללי
2,164	197	1,967	3. מנהל
1,905	298	1,607	4. מנהל
1,836	158	1,678	5. מנהל

הדירקטוריון מביע תודתו להנהלת החברה, למנהליה ועובדיה על עבודתם ותרומתם.

אהרון קלמן
מנהל כללי וחבר הדירקטוריון

מנחם גורביץ'
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 31 במרס 2005

מנורה חברה לביטוח בע"מ

פרק ג: דוחות כספיים

מנורה חברה לביטוח בע"מ

דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר, 2004

תוכן העניינים

<u>דף</u>	
ג-1	דוח רואה החשבון המבקר
ג-3-4	מאזנים
ג-5	דוחות רווח והפסד
ג-6	דוחות על השינויים בהון העצמי
ג-7	דוחות עסקי ביטוח חיים
ג-8	דוחות עסקי ביטוח כללי
ג-9-11	דוחות על תזרימי המזומנים
ג-12-21	פירוט הנכסים וההתחייבויות
ג-22-65	באורים לדוחות הכספיים

דוח רואה החשבון המבקר
לבעלי המניות של מנורה חברה לביטוח בע"מ

ביקרנו את הדוחות הכספיים הבאים של מנורה חברה לביטוח בע"מ (להלן - החברה) ואת הדוחות הכספיים המאוחדים הבאים של החברה והחברה המאוחדת שלה:

מאזנים של החברה לימים 31 בדצמבר, 2004 ו- 2003 ובמאוחד ליום 31 בדצמבר, 2004.
דוחות של החברה לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2004 ובמאוחד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2004:

- דוחות רווח והפסד.
- דוחות על השינויים בהון העצמי.
- דוחות עסקי ביטוח חיים.
- דוחות עסקי ביטוח כללי.
- דוחות על תזרימי המזומנים.

דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של בטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות בהתאם לכללי החשבונאות, הדווח והעריכה, אשר נקבעו על פי חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א - 1981 והתקנות שהותקנו על פיו, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של החברה לימים 31 בדצמבר, 2004 ו- 2003 ובמאוחד ליום 31 בדצמבר, 2004 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2004 ובמאוחד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2004.

כמוסבר בבאור 2(ב), הדוחות הכספיים לתאריכים ולתקופות דיווח שאחרי 31 בדצמבר, 2003 מוצגים בסכומים מדווחים. הדוחות הכספיים לתאריכים ולתקופות דיווח שהסתיימו עד לתאריך הנ"ל מוצגים בערכים שהותאמו עד לאותו תאריך על-פי השינויים בכוח הקנייה הכללי של המטבע הישראלי, והכל בהתאם לכללים שנקבעו בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998, על תיקון בשנת 2004.

מבלי לסייג את חוות דעתנו, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 23(א) בדבר חשיפה לתביעות ייצוגיות.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תל-אביב,
31 במרס, 2005

- (1) ראה באור 2.
- (2) מותאמים לשקל של חודש דצמבר 2003.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

3 - 2

(1) ראה באור 2.
(2) מותאמים לשקל של חודש דצמבר 2003.

4 - 2

מאוחד		החברה		באור	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2004	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2003	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2002	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2004		
אלפי ש"ח (למעט נתוני רווח למניה)				באור	
מדווחים (1)	מדווחים (1)	מותאמים (2)	מותאמים (2)		
249,631	249,631	128,257	254,647		הועבר מדוחות עסקי ביטוח:
102,736	102,736	88,299	116,476		רווח מעסקי ביטוח חיים
					רווח מעסקי ביטוח כללי
352,367	352,367	216,556	371,123		סך הכל רווח מעסקי ביטוח
					הכנסות (הוצאות) שלא נכללו בדוחות עסקי ביטוח:
46,057	46,057	(19,387)	79,598		הכנסות (הפסדים) מהשקעות
(21,962)	(21,962)	(10,095)	(8,555)		הוצאות ריבית בגין התחייבויות לזמן ארוך
19,983	19,983	-	-	19	הכנסות, נטו מניהול קרנות פנסיה
44,078	44,078	(29,482)	71,043		הוצאות הנהלה וכלליות
(4,911)	(4,911)	(3,470)	(2,370)		
39,167	39,167	(32,952)	68,673		רווח לפני מסים על ההכנסה
391,534	391,534	183,604	439,796		מסים על ההכנסה:
176,758	176,758	87,610	201,741	20	הפרשה למסי הכנסה ורווח
(13,400)	(13,400)	-	-		הקטנה במסים נדחים עקב הפחתת שעורי המס
163,358	163,358	87,610	201,741		רווח לאחר מסים על ההכנסה
228,176	228,176	95,994	238,055		חלק החברה בתוצאות של חברה מאוחדת
-	-	-	-		רווח נקי לשנה
228,176	228,176	95,994	238,055		רווח למניה:
1.20	1.20	0.53	1.29		רווח ל-1 ש"ח ערך נקוב של הון המניות המונפק והנפרע (ש"ח)
189,555	189,555	181,994	183,890		הערך הנקוב של הון המניות ששימש לצורך החישוב הנ"ל (אלפי ש"ח)

- (1) ראה באור 2.
(2) מותאמים לשקל של חודש דצמבר 2003.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

סך הכל	דיבידנד שהוכרז	עודפים	שטר הון צמית	קרן לחלוקת מניות הטבה	הון מניות	
אלפי ש"ח מותאמים (2)						
337,262	-	179,891	-	-	157,371	<u>יתרה ליום 1 בינואר, 2002</u>
-	-	(29,430)	-	29,430	-	העברה לקרן לחלוקת מניות הטבה
95,994	-	95,994	-	-	-	רווח נקי לשנה
(60,004)	-	(60,004)	-	-	-	דיבידנד סופי
373,252	-	186,451	-	29,430	157,371	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2002</u>
-	-	(50,355)	-	50,355	-	העברה לקרן לחלוקת מניות הטבה
-	-	-	-	(79,785)	79,785	הנפקת מניות הטבה
-	-	(7,362)	-	-	7,362	הנפקת מניות (באור 21ג')
238,055	-	238,055	-	-	-	רווח נקי לשנה
(81,933)	27,216	(109,149)	-	-	-	דיבידנד סופי
529,374	27,216	257,640	-	-	244,518	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2003</u>
אלפי ש"ח מדווחים (1)						
529,374	27,216	257,640	-	-	244,518	<u>יתרה ליום 1 בינואר, 2004</u>
(27,216)	(27,216)	-	-	-	-	תשלום דיבידנד שהוכרז אשתקד
-	-	(5,500)	-	-	5,500	הנפקת מניות הטבה
150,000	-	-	150,000	-	-	תקבולים על חשבון שטר הון צמית
228,176	-	228,176	-	-	-	שהונפק לאחר תאריך המאזן
						(באור 15ב')
						רווח נקי לשנה
880,334	-	480,316	150,000	-	250,018	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2004</u>

(1) ראה באור 2.

(2) מותאמים לשקל של חודש דצמבר 2003.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

מאונד וחברה		חברה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2004		2003	2002		
אלפי ש"ח					
מאות (1)		מאות (2)		באור	
1,333,564		1,307,921	1,294,688	22(א)(1)	פרמיות בניכוי - ביטוח משנה
86,815		102,932	92,204		
1,246,749		1,204,989	1,202,484		פרמיות בשייר
720,473		993,603	14,079		
					הכנסות מהשקעות
1,967,222		2,198,592	1,216,563		
					סך-הכל הכנסות לשנה
190,732		192,494	141,441		
50,461		58,340	39,971		תביעות ששולמו ותלויות מקרי מוות ונכות בניכוי - ביטוח משנה
140,271		134,154	101,470		
511,598		520,858	457,002		פוליסות שנפדו פוליסות שמועדן נגמר גימלאות
65,889		68,735	73,217		
1,953		1,262	784		השתתפות ברווחים בביטוח חיים קבוצתי ששולמה
3,132		1,086	1,319		
722,843		726,095	633,792		סך-הכל תביעות לשנה
1,244,379		1,472,497	582,771		
(773,371)		(1,025,993)	(151,653)	22(א)(4)	גידול בעתודות הביטוח בניכוי ביטוח משנה בניכוי - דמי ניהול בגין פוליסות משתתפות ברווחים
98,582		133,328	21,033		
(674,789)		(892,665)	(130,620)		גידול בעתודות ביטוח, נטו גידול בעתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל
(6,358)		(6,515)	(1,346)		
(681,147)		(899,180)	(131,966)		סך הכל גידול בעתודות
563,232		573,317	450,805		
167,675		272,096	234,503		דמי עמלה הוצאות הנהלה וכלליות
120,836		123,220	130,976		
288,511		395,316	365,479		קיטון (גידול) בהוצאות רכישה נדחות
38,998		(64,505)	(30,806)		
327,509		330,811	334,673		בניכוי - דמי עמלה מביטוח משנה
28,704		24,565	22,530		
298,805		306,246	312,143		הוצאות לשנה, נטו
264,427		267,071	138,662		
(9,667)		(12,424)	(10,405)	22(א)(5)	רווח לשנה - לפני תוצאות ביטוח משנה מסוג "מודיפייד רי" תוצאות ביטוח משנה מסוג "מודיפייד רי"
254,760		254,647	128,257		
5,129		-	-	2(י)(8)	רווח לשנה לפני הפחתת רכוש אחר הפחתת רכוש אחר
249,631		254,647	128,257		

(1) ראה באור 2.

(2) מותאמים לשקל של חודש דצמבר 2003.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

מאחד וחברה		חברה		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2002	2003	2004		
אלפי ש"ח				
מדותאמים (2)		מדווחים (1)	באור	
903,277	1,064,776	1,222,556	22(ב)2	פרמיות דמים
271,779	295,085	338,497		
1,175,056	1,359,861	1,561,053		סך-הכל דמי ביטוח
390,985	388,459	373,275		בניכוי - ביטוח משנה
784,071	971,402	1,187,778		
(105,613)	(95,513)	(80,051)		גידול בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)
678,458	875,889	1,107,727		דמי ביטוח שהורווחו
5,839	130,076	111,697		הכנסות מהשקעות
684,297	1,005,965	1,219,424		סך-הכל הכנסות לשנה
668,637	886,175	959,935		תביעות ששולמו ותלויות
336,230	311,772	163,252		בניכוי - ביטוח משנה
332,407	574,403	796,683		סך-הכל תביעות לשנה
351,890	431,562	422,741		עודף הכנסות על תביעות לשנה
231,593	254,241	264,743		דמי עמלה
56,344	57,655	65,541		בניכוי - דמי עמלה מביטוח משנה
175,249	196,586	199,202		
107,597	131,398	134,990		הוצאות הנהלה וכלליות
282,846	327,984	334,192		
(19,255)	(12,898)	(14,187)		גידול בהוצאות רכישה נדחות
263,591	315,086	320,005		הוצאות לשנה, נטו
88,299	116,476	102,736		רווח מעסקי ביטוח כללי לשנה-עובר לדוחות רווח והפסד

(1) ראה באור 2.

(2) מותאמים לשקל של חודש דצמבר 2003.

פירוט עסקי ביטוח כללי, לפי ענפי ביטוח, מובא בבאור 22(ב)(1).

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

מאוחד			החברה		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2004			2004		
2003			2002		
אלפי ש"ח					
מדווחים (1)			מאותמים (2)		
נספח					
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת					
303,344			303,344		
43,345			43,345		
(203,983)			(171,535)		
142,706			12,009		
מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת					
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה					
מימוש השקעות (השקעות) החופפות להון העצמי ולהתחייבויות לא ביטוחיות:					
-			(301,899)		
(277,316)			-		
(410,300)			-		
-			80,000		
172,396			(48,750)		
(58,746)			(23,641)		
954			1,094		
(573,012)			(613,822)		
מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה					
תזרימי מזומנים מפעילות מימון					
150,000			150,000		
-			(20,852)		
290,000			-		
(7,415)			-		
(27,216)			(81,933)		
405,369			(66,049)		
(24,937)			89,737		
386,983			297,246		
362,046			353,684		

(1) ראה באור 2.

(2) מותאמים לשקל של חודש דצמבר 2003.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

מאוחד והחברה	החברה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
2004	2003	2002
אלפי ש"ח		
מדווחים (1)	מותאמים (2)	
249,631	254,647	128,257
681,147	894,014	143,959
1,029	27,663	8,069
38,998	(64,060)	(31,806)
68,535	114,126	65,205
16,212	11,833	14,339
-	(6)	88
(740,074)	(1,094,167)	(259,873)
(76,568)	(16,052)	19,995
71,815	6,259	(82,333)
(71)	(2,636)	(84)
-	248	408
(10,344)	35,937	20,046
19,188	(15,385)	26,127
(16,154)	57,195	(18,026)
303,344	209,616	34,371

(א) תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת בעסקי ביטוח

עסקי ביטוח חיים

רווח לשנה מעסקי ביטוח חיים

פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים:

גידול בעתודות ביטוח בניכוי ביטוח משנה
גידול בתביעות תלויות בניכוי ביטוח משנה
קיטון (גידול) בהוצאות רכישה נדחות
בניכוי - העברה לפעילות שוטפת אחרת
פחת והפחתות
רווח (הפסד) ממימוש מקרקעין להשכרה

(השקעות) מימוש השקעות, נטו:

ניירות-ערך
הלוואות
פקדונות בבנקים
רכישת מקרקעין להשכרה
תמורה ממימוש מקרקעין להשכרה

שינויים בסעיפים מאזניים אחרים, נטו:

חברות ביטוח - פקדונות וחשבונות אחרים, נטו
פרמיות לגביה
חייבים ויתרות חובה וזכאים ויתרות זכות, נטו

תזרימי מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת בעסקי ביטוח חיים

עסקי ביטוח כללי

רווח לשנה מעסקי ביטוח כללי

פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים:
גידול בעתודות ביטוח בניכוי ביטוח משנה, נטו
גידול בתביעות תלויות בניכוי ביטוח משנה, נטו
גידול בהוצאות רכישה נדחות
פחת והפחתות

(השקעות) מימוש השקעות, נטו:

ניירות ערך
הלוואות
פקדונות בבנקים

שינויים בסעיפים מאזניים אחרים, נטו:

חברות ביטוח - פקדונות וחשבונות אחרים, נטו
פרמיות לגביה
חייבים ויתרות חובה וזכאים ויתרות זכות, נטו

תזרימי מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת בעסקי ביטוח כללי

(1) ראה באור 2.

(2) מותאמים לשקל של חודש דצמבר 2003.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

מאוחד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2004	החברה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2004	2003	2002
אלפי ש"ח			
מדווחים (1)	מדווחים (1)	מותרים (2)	מותרים (2)

(ב) תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת אחרת

228,176	228,176	238,055	95,994
(352,367)	(352,367)	(371,123)	(216,556)
(124,191)	(124,191)	(133,068)	(120,562)

פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים:

-	(6,746)	-	-
(68,535)	(68,535)	(114,126)	(65,205)
15,495	14,835	26,236	23,123
3,259	249	236	301
(109)	(109)	(454)	(284)
4,180	4,180	(139)	264

חלק החברה בתוצאות של חברה מאוחדת
גידול בהוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים
שינוי במסים נדחים

פחת והפחתות
רווח ממימוש רכוש קבוע
שחיקת התחייבויות לזמן ארוך והתחייבות לחברה אם

שינויים בסעיפים מאזניים אחרים, נטו:

(34,082)	8,782	1,945	1,121
(203,983)	(171,535)	(219,370)	(161,242)

חייבים ויתרות חובה וזכאים ויתרות זכות, נטו

תזרימי מזומנים ששימשו לפעילות שוטפת אחרת

(ג) רכישת חברה מאוחדת שאוחדה לראשונה

93,022
(163,251)
(2,893)
(8,213)
(195,981)
(277,316)

הון חוזר (למעט מזומנים ושווי מזומנים)
השקעות
מסים נדחים
רכוש קבוע, נטו
רכוש אחר

(ד) פעילות שאינה כרוכה בתזרימי מזומנים

-	-	27,216	-
-	-	7,362	-

דיבידנד שהוכרז

הנפקת מניות כנגד עודפים

(1) ראה באור 2.

(2) מותרים לשקל של חודש דצמבר 2003.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר, 2004

התפלגות הנכסים החופפים להתחייבויות						נ כ ס י ם
התחייבויות אחרות	עודף הון	הון מינימלי	ביטוח כללי	ביטוח חיים (**)	סה"כ הנכסים	
אלפי ש"ח מדווחים (1)						
השקעות						
-	8,362	-	164,107	189,577	362,046	מזומנים ושווי מזומנים
-	-	-	-	-	-	ניירות ערך
30,432	16,133	196,918	284,077	1,536,208	2,063,768	תעודות התחייבות ממשלתיות:
-	-	-	3,350	22,038	25,388	סחירות בארץ
-	-	-	-	2,409,199	2,409,199	סחירות בחו"ל
-	-	-	-	-	-	אג"ח מיועדות - הסכמי "חץ"
-	3,231	-	257,295	530,959	791,485	תעודות התחייבות אחרות:
-	-	-	29,838	64,107	93,945	סחירות בארץ
-	-	-	292,042	949,388	1,241,430	סחירות בחו"ל
-	-	-	15,894	57,989	73,883	בלתי סחירות בארץ
-	-	-	-	-	-	בלתי סחירות בחו"ל
12,898	15,581	-	83,921	938,896	1,051,296	מניות:
-	-	30,247	-	201,208	231,455	סחירות בארץ
-	-	915	-	-	915	סחירות בחו"ל
-	-	-	-	1,656	1,656	בלתי סחירות בארץ
-	-	-	-	-	-	בלתי סחירות בחו"ל
-	-	459	-	(2,707)	(2,248)	כתבי אופציה :
-	-	-	-	(2,171)	(2,171)	סחירות בארץ
-	-	460	-	1,402	1,862	סחירות בחו"ל
3,007	-	151	-	4,615	7,773	בלתי סחירות בארץ
-	-	-	-	-	-	קרנות השקעה והון סיכון
-	-	-	17	196,581	196,598	הלוואות
-	-	-	943	305,601	306,544	כנגד פוליסות ביטוח חיים
-	-	-	71,124	597	71,721	מובטחות במשכנתא
-	-	-	10,505	61,180	71,685	מובטחות בערבות בנקאית
-	-	-	127,225	1,306,859	1,434,084	מובטחות בבטחונות אחרים ולא מובטחות
-	-	-	-	25,417	25,417	פקדונות בבנקים
-	-	-	-	-	-	מקרקעין להשכרה
-	-	79,774	-	-	79,774	רכוש קבוע
8,734	-	69,527	-	-	78,261	בנייני משרד
-	-	-	-	-	-	רכוש קבוע אחר
סכומים לקבל						
-	-	-	131,632	58,399	190,031	חברות ביטוח ותווכני ביטוח:
-	-	-	501,796	26,393	528,189	חלקם של מבטחי משנה בעתודות ביטוח
-	-	-	29,362	386	29,748	חלקם של מבטחי משנה בתביעות תלויות
-	-	-	292,866	81,386	374,252	חשבוניות אחרים
21,811	-	-	31,639	34,686	88,136	פרמיות לגביה
-	-	-	-	-	-	חייבים ויתרות חובה
189,749	-	262,493	-	196,360	648,602	הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר
-	-	-	86,624	-	86,624	בביטוח חיים
-	-	598,702	-	-	598,702	בביטוח כללי
624	284	-	-	-	908	רכוש אחר
-	-	-	-	-	-	מסים נדחים
267,255	43,591	1,239,646	2,414,257	9,196,209	13,160,958	סה"כ נכסים
267,255	43,591	1,239,646	2,414,257	9,196,209	13,160,958	סה"כ הון והתחייבויות (לפי נספח 1)
-	-	-	-	-	-	יתרה בין סוגי ההתחייבויות

(1) ראה באור 2.

(*) ראה באור 2(טז).

(**) פירוט הנכסים וההתחייבויות בביטוח חיים לפי סוגיהם ניתן בנפרד.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

נספח 1 - פירוט ההון וההתחייבויות לפי סוגיהן

ליום 31 בדצמבר, 2004

הון והתחייבויות	סה"כ ההון וההתחייבויות	ביטוח חיים (**)	ביטוח כללי	הון מינימלי	עודף הון	התחייבויות אחרות
אלפי ש"ח מדווחים (1)						
<u>הון עצמי</u>	880,334	-	-	836,743	43,591	-
<u>התחייבויות לזמן ארוך</u>						
כתבי התחייבות נדחים	424,278	-	-	402,903	-	21,375
מסים נדחים	146,437	-	-	-	-	146,437
<u>עתודות ביטוח ותביעות תלויות</u>						
עתודות ביטוח	9,362,804	8,788,975	573,829	-	-	-
עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל	84,116	84,116	-	-	-	-
תביעות תלויות	1,713,181	85,400	1,627,781	-	-	-
<u>התחייבויות אחרות</u>						
חברות ביטוח ותוכני ביטוח:						
פקדונות של מבטחי משנה	125,695	58,178	67,517	-	-	-
חשבונות אחרים	71,952	47,894	24,058	-	-	-
זכאים ויתרות זכות	352,161	131,646	121,072	-	-	99,443
<u>סך-הכל הון והתחייבויות</u>	<u>13,160,958</u>	<u>9,196,209</u>	<u>2,414,257</u>	<u>1,239,646</u>	<u>43,591</u>	<u>267,255</u>

(1) ראה באור 2.

(*) ראה באור 2(טז).

(**) פירוט הנכסים וההתחייבויות בביטוח חיים לפי סוגיהם ניתן בנפרד.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר, 2004

התפלגות הנכסים החופפים להתחייבויות						נ כ ס י ם
התחייבויות אחרות	עודף הון	הון מינימלי (1)	ביטוח כללי אלפי ש"ח מדווחים (1)	ביטוח חיים (**)	סה"כ הנכסים	
-	-	-	164,107	189,577	353,684	השקעות
-	-	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים
-	-	-	-	-	-	ניירות ערך
-	-	189,530	284,077	1,536,208	2,009,815	תעודות התחייבות ממשלתיות:
-	-	-	3,350	22,038	25,388	סחירות בארץ
-	-	-	-	2,409,199	2,409,199	סחירות בחו"ל
-	-	-	-	-	-	אג"ח מיועדות - הסכמי "חץ"
-	-	-	-	-	-	תעודות התחייבות אחרות:
-	-	-	257,295	530,959	788,254	סחירות בארץ
-	-	-	29,838	64,107	93,945	סחירות בחו"ל
-	-	-	292,042	949,388	1,241,430	בלתי סחירות בארץ
-	-	-	15,894	57,989	73,883	בלתי סחירות בחו"ל
7,146	15,581	-	83,921	938,896	1,045,544	מניות:
-	-	30,247	-	201,208	231,455	סחירות בארץ
-	-	915	-	-	915	סחירות בחו"ל
-	-	-	-	1,656	1,656	בלתי סחירות בארץ
-	-	-	-	-	-	בלתי סחירות בחו"ל
-	-	459	-	(2,707)	(2,248)	כתבי אופציה :
-	-	-	-	(2,171)	(2,171)	סחירים בארץ
-	-	-	-	-	-	סחירים בחו"ל
-	-	460	-	1,402	1,862	בלתי סחירים בארץ
-	-	151	-	4,615	4,766	קרנות הון סיכון
-	-	-	-	-	-	הלוואות
-	-	-	17	196,581	196,598	כנגד פוליסות ביטוח חיים
-	-	-	943	305,601	306,544	מובטחות במשכנתא
-	-	-	71,124	597	71,721	מובטחות בערבות בנקאית
-	-	-	10,505	61,180	71,685	מובטחות בבטחונות אחרים ולא מובטחות
-	-	-	127,225	1,306,859	1,434,084	פקדונות בבנקים
-	-	-	-	25,417	25,417	מקרקעין להשכרה
-	27,726	200,919	-	-	228,645	השקעה בחברה מאוחדת
-	-	79,774	-	-	79,774	רכוש קבוע
-	-	69,527	-	-	69,527	בנייני משרד
-	-	-	-	-	-	רכוש קבוע אחר
-	-	-	-	-	-	סכומים לקבל
-	-	-	-	-	-	חברות ביטוח ותווכני ביטוח:
-	-	-	131,632	58,399	190,031	חלקם של מבטחי משנה בעתודות ביטוח
-	-	-	501,796	26,393	528,189	חלקם של מבטחי משנה בתביעות תלויות
-	-	-	29,362	386	29,748	חשבונות אחרים
-	-	-	292,866	81,386	374,252	פרמיות לגביה
4,526	-	-	31,639	34,686	70,851	חייבים ויתרות חובה
189,749	-	262,493	-	196,360	648,602	הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר
-	-	-	86,624	-	86,624	בביטוח חיים
-	-	405,171	-	-	405,171	בביטוח כללי
-	-	-	-	-	-	רכוש אחר
-	284	-	-	-	284	מסים נדחים
201,421	43,591	1,239,646	2,414,257	9,196,209	13,095,124	סה"כ נכסים
201,421	43,591	1,239,646	2,414,257	9,196,209	13,095,124	סה"כ הון והתחייבויות (לפי נספח 1)
-	-	-	-	-	-	יתרה בין סוגי ההתחייבויות

(1) ראה באור 2.

(*) ראה באור 2(טז).

(**) פירוט הנכסים וההתחייבויות בביטוח חיים לפי סוגיהם ניתן בנפרד.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

נספח 1 - פירוט ההון וההתחייבויות של החברה לפי סוגיהן

ליום 31 בדצמבר, 2004

הון והתחייבויות	סה"כ ההון וההתחייבויות	ביטוח חיים (**)	ביטוח כללי	הון מינימלי	עודף הון	התחייבויות אחרות
אלפי ש"ח מדווחים (1)						
<u>הון עצמי</u>	880,334	-	-	836,743	43,591	-
<u>התחייבויות לזמן ארוך</u>						
כתבי התחייבות נדחים	424,278	-	-	402,903	-	21,375
מסים נדחים	146,437	-	-	-	-	146,437
<u>עתודות ביטוח ותביעות תלויות</u>						
עתודות ביטוח	9,362,804	8,788,975	573,829	-	-	-
עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל	84,116	84,116	-	-	-	-
תביעות תלויות	1,713,181	85,400	1,627,781	-	-	-
<u>התחייבויות אחרות</u>						
חברות ביטוח ותוכני ביטוח:						
פקדונות של מבטחי משנה	125,695	58,178	67,517	-	-	-
חשבונות אחרים	71,952	47,894	24,058	-	-	-
זכאים ויתרות זכות	286,327	131,646	121,072	-	-	33,609
<u>סך-הכל הון והתחייבויות</u>	<u>13,095,124</u>	<u>9,196,209</u>	<u>2,414,257</u>	<u>1,239,646</u>	<u>43,591</u>	<u>201,421</u>

(1) ראה באור 2.

(*) ראה באור 2(טז).

(**) פירוט הנכסים וההתחייבויות בביטוח חיים לפי סוגיהם ניתן בנפרד.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר, 2004

פוליסות משתתפות ברוחי השקעה	לא צמודות ונקובות בדולר	צמודות למדד המחירים לצרכן	סה"כ	נ כ ס י ם
אלפי ש"ח מדווחים (1)				
121,940	18,106	49,531	189,577	<u>השקעות</u>
				מזומנים ושווי מזומנים
				ניירות ערך
				תעודות התחייבות ממשלתיות:
1,460,289	2,656	73,263	1,536,208	סחירות בארץ
16,826	5,212	-	22,038	סחירות בחו"ל
133,790	-	2,275,409	2,409,199	אג"ח מיועדות - הסכמי "חץ"
				תעודות התחייבות אחרות:
458,225	1,838	70,896	530,959	סחירות בארץ
64,107	-	-	64,107	סחירות בחו"ל
827,469	6,839	115,080	949,388	בלתי סחירות בארץ
52,780	3,305	1,904	57,989	בלתי סחירות בחו"ל
				מניות:
938,896	-	-	938,896	סחירות בארץ
200,136	1,072	-	201,208	סחירות בחו"ל
1,656	-	-	1,656	בלתי סחירות בחו"ל
				כתבי אופציה:
(2,707)	-	-	(2,707)	סחירים בארץ
(2,171)	-	-	(2,171)	סחירים בחו"ל
1,402	-	-	1,402	בלתי סחירים בארץ
4,615	-	-	4,615	קרנות הון סיכון
				הלוואות
93,506	-	103,075	196,581	כנגד פוליסות ביטוח חיים
229,352	-	76,249	305,601	מובטחות במשכנתא
-	-	597	597	מובטחות בערבות בנקאית
36,223	-	24,957	61,180	מובטחות בבטחונות אחרים ולא מובטחות
672,896	-	633,963	1,306,859	פקדונות בבנקים
-	-	25,417	25,417	מקרקעין להשכרה
				<u>סכומים לקבל</u>
				חברות ביטוח ותוכני ביטוח:
50,000	-	8,399	58,399	חלקם של מבטחי משנה בעתודות ביטוח
23,400	765	2,228	26,393	חלקם של מבטחי משנה בתביעות תלויות
386	-	-	386	חשבונות אחרים
70,000	-	11,386	81,386	פרמיות לגביה
34,207	-	479	34,686	חייבים ויתרות חובה
164,189	363	31,808	196,360	<u>הוצאות רכישה נדחות</u>
5,651,412	40,156	3,504,641	9,196,209	<u>סך-הכל נכסים</u>
5,651,412	40,156	3,504,641	9,196,209	<u>סך-הכל התחייבויות (ראה להלן)</u>
-	-	-	-	<u>מגיע ליתר עסקי החברה</u>

(1) ראה באור 2.

(*) ראה באור 2(טז).

באורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר, 2004

פוליסות משתתפות ברוחי השקעה	לא צמודות ונקובות בדולר אלפי ש"ח מדווחים (1)	צמודות למדד המחירים לצרכן	סה"כ	התחייבויות
<u>עתודות ביטוח ותביעות תלויות</u>				
5,351,608	26,974	3,410,393	8,788,975	עתודות ביטוח
63,893	10,596	9,627	84,116	עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל
72,936	2,586	9,878	85,400	תביעות תלויות
<u>התחייבויות אחרות</u>				
חברות ביטוח ותוכני ביטוח:				
25,000	-	33,178	58,178	פקדונות
20,000	-	27,894	47,894	חשבונות אחרים
117,975	-	13,671	131,646	זכאים ויתרות זכות
<u>5,651,412</u>	<u>40,156</u>	<u>3,504,641</u>	<u>9,196,209</u>	סך-הכל התחייבויות

(1) ראה באור 2.

(*) ראה באור 2(טז).

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר, 2003

התפלגות הנכסים החופפים להתחייבויות						נ כ ס י ם
התחייבויות אחרות	עודף הון	הון מינימלי	ביטוח כללי	ביטוח חיים (**)	סה"כ הנכסים	
אלפי ש"ח מותאמים (1)						
השקעות						
-	-	-	131,509	255,474	386,983	מזומנים ושווי מזומנים
ניירות ערך						
תעודות התחייבות ממשלתיות:						
-	50,247	160,805	276,815	1,432,932	1,920,799	סחירות בארץ
-	-	-	3,106	34,957	38,063	סחירות בחו"ל
-	-	-	-	2,415,835	2,415,835	אג"ח מיועדות - הסכמי "חץ"
תעודות התחייבות אחרות:						
-	-	-	173,256	421,620	594,876	סחירות בארץ
-	-	-	45,562	91,437	136,999	סחירות בחו"ל
-	-	-	138,767	578,745	717,512	בלתי סחירות בארץ
-	-	-	15,424	66,766	82,190	בלתי סחירות בחו"ל
מניות:						
-	-	86,572	-	808,042	894,614	סחירות בארץ
-	-	17,603	-	102,562	120,165	סחירות בחו"ל
-	-	592	-	-	592	בלתי סחירות בארץ
-	-	3,528	-	16,818	20,346	בלתי סחירות בחו"ל
כתבי אופציה :						
-	-	-	-	(3,243)	(3,243)	סחירים בארץ
-	-	230	-	3,712	3,942	סחירים בחו"ל
-	-	-	-	2,530	2,530	קרנות הון סיכון
הלוואות						
-	-	-	77	186,793	186,870	נגד פוליסות ביטוח חיים
-	-	-	1,086	265,653	266,739	מובטחות במשכנתא
-	-	-	40,959	940	41,899	מובטחות בערבות בנקאית
-	-	-	10,652	34,005	44,657	מובטחות בבטחונות אחרים ולא מובטחות
-	-	-	87,407	1,378,674	1,466,081	פקדונות בבנקים
-	-	-	-	26,485	26,485	מקרקעין להשכרה
רכוש קבוע						
-	-	65,706	-	-	65,706	בנייני משרד
-	-	49,516	-	-	49,516	רכוש קבוע אחר
סכומים לקבל						
חברות ביטוח ותוכני ביטוח:						
-	-	-	141,586	73,547	215,133	חלקם של מבטחי משנה בעתודות ביטוח
-	-	-	588,425	15,084	603,509	חלקם של מבטחי משנה בתביעות תלויות
-	-	-	48,300	956	49,256	חשבונות אחרים
-	-	-	251,076	100,574	351,650	פרמיות לגביה
20,290	-	-	15,094	18,179	53,563	חייבים ויתרות חובה
הוצאות רכישה נדחות						
166,483	54,646	162,578	-	303,893	687,600	בביטוח חיים
-	-	-	72,437	-	72,437	בביטוח כללי
186,773	104,893	547,130	2,041,538	8,632,970	11,513,304	סה"כ נכסים
186,773	104,893	547,130	2,146,075	8,528,433	11,513,304	סה"כ הון והתחייבויות (לפי נספח 1)
-	-	-	(104,537)	104,537	-	יתרה בין סוגי ההתחייבויות

(1) מותאמים לשקל של חודש דצמבר 2003.

(*) ראה באור 2(טז).

(**) פירוט הנכסים וההתחייבויות בביטוח חיים לפי סוגיהם ניתן בנפרד.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

נספח 1 - פירוט ההון וההתחייבויות לפי סוגיהן

ליום 31 בדצמבר, 2003

הון והתחייבויות	סה"כ ההון וההתחייבויות	ביטוח חיים (**)	ביטוח כללי	הון מינימלי	עודף הון	התחייבויות אחרות
אלפי ש"ח מותאמים (1)						
הון עצמי	529,374	-	-	529,374	-	-
התחייבויות לזמן ארוך	137,513	-	-	17,756	104,893	14,864
כתבי התחייבות נדחים	147,661	-	-	-	-	147,661
מסים נדחים						
עתודות ביטוח ותביעות תלויות	8,633,066	8,129,334	503,732	-	-	-
עתודות ביטוח	77,758	77,758	-	-	-	-
עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל	1,455,594	73,062	1,382,532	-	-	-
תביעות תלויות						
התחייבויות אחרות						
חברות ביטוח ותוכני ביטוח:	142,114	74,019	68,095	-	-	-
פקדונות של מבטחי משנה	83,843	42,967	40,876	-	-	-
חשבונות אחרים						
זכאים ויתרות זכות	306,381	131,293	150,840	-	-	24,248
סך-הכל הון והתחייבויות	11,513,304	8,528,433	2,146,075	547,130	104,893	186,773

(1) מותאמים לשקל של חודש דצמבר 2003.

(*) ראה באור 2(טז).

(**) פירוט הנכסים וההתחייבויות בביטוח חיים לפי סוגיהם ניתן בנפרד.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר, 2003

פוליסות משתתפות ברוחי השקעה	לא צמודות ונקובות בדולר	צמודות למדד המחירים לצרכן	סה"כ	נ כ ס י ם
אלפי ש"ח מותאמים (1)				
234,437	18,187	2,850	255,474	<u>השקעות</u>
				מזומנים ושווי מזומנים
				ניירות ערך
				תעודות התחייבות ממשלתיות:
1,344,824	6,254	81,854	1,432,932	סחירות בארץ
20,297	9,270	5,390	34,957	סחירות בחו"ל
124,636	-	2,291,199	2,415,835	אג"ח מיועדות - הסכמי "חץ"
				תעודות התחייבות אחרות:
384,765	44	36,811	421,620	סחירות בארץ
86,592	-	4,845	91,437	סחירות בחו"ל
504,507	5,359	68,879	578,745	בלתי סחירות בארץ
58,016	-	8,750	66,766	בלתי סחירות בחו"ל
				מניות:
807,578	-	464	808,042	סחירות בארץ
102,334	-	228	102,562	סחירות בחו"ל
14,628	-	2,190	16,818	בלתי סחירות בחו"ל
				כתבי אופציה:
(3,243)	-	-	(3,243)	סחירים בארץ
3,712	-	-	3,712	סחירים בחו"ל
2,530	-	-	2,530	קרנות הון סיכון
				הלוואות
78,363	-	108,430	186,793	כנגד פוליסות ביטוח חיים
195,360	-	70,293	265,653	מובטחות במשכנתא
-	-	940	940	מובטחות בערבות בנקאית
21,048	1,088	11,869	34,005	מובטחות בבטחונות אחרים ולא מובטחות
506,490	-	872,184	1,378,674	פקדונות בבנקים
-	-	26,485	26,485	מקרקעין להשכרה
				<u>סכומים לקבל</u>
				חברות ביטוח ותווכני ביטוח:
53,547	-	20,000	73,547	חלקם של מבטחי משנה בעתודות ביטוח
10,417	1,344	3,323	15,084	חלקם של מבטחי משנה בתביעות תלויות
556	-	400	956	חשבונות אחרים
90,574	-	10,000	100,574	פרמיות לגביה
17,416	-	763	18,179	חייבים ויתרות חובה
256,076	428	47,389	303,893	<u>הוצאות רכישה נדחות</u>
4,915,460	41,974	3,675,536	8,632,970	<u>סך-הכל נכסים</u>
4,915,460	41,974	3,570,999	8,528,433	<u>סך-הכל התחייבויות (ראה להלן)</u>
-	-	104,537	104,537	<u>מגיע ליתר עסקי החברה</u>

(1) מותאמים לשקל של חודש דצמבר 2003.
(*) ראה באור 2(טז).

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר, 2003

פוליסות משתתפות ברוחי השקעה	לא צמודות ונקובות בדולר	צמודות למדד המחירים לצרכן	סה"כ	התחייבויות
אלפי ש"ח מותאמים (1)				
				<u>עתודות ביטוח ותביעות תלויות</u>
4,661,621	28,201	3,439,512	8,129,334	עתודות ביטוח
56,110	10,162	11,486	77,758	עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל
54,531	3,611	14,920	73,062	תביעות תלויות
				<u>התחייבויות אחרות</u>
				חברות ביטוח ותווכני ביטוח:
24,570	-	49,449	74,019	פקדונות
18,000	-	24,967	42,967	חשבונות אחרים
100,628	-	30,665	131,293	זכאים ויתרות זכות
<u>4,915,460</u>	<u>41,974</u>	<u>3,570,999</u>	<u>8,528,433</u>	סך-הכל התחייבויות

(1) מותאמים לשקל של חודש דצמבר 2003.

(*) ראה באור 2(טז).

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

באור 1: - כללי

א. השליטה בחברה

החברה הינה חברה מאוחדת של מנורה החזקות בע"מ (להלן: החברה האם) המחזיקה בה בשיעור של 96%. מניות החברה האם רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

ב. הגדרות

בדוחות הכספיים:

- החברה - מנורה חברה לביטוח בע"מ.
- חברה מאוחדת - חברה אשר לחברה שליטה בה (כהגדרת גילוי דעת 57 של לשכת רואי חשבון בישראל) ואשר דוחותיה מאוחדים עם דוחות החברה.
- בעלי ענין - כהגדרתם בפסקה (1) להגדרת בעל ענין בתאגיד בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968.
- בעלי שליטה - כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות הכספיים), התשנ"ו-1996.
- צדדים קשורים - כהגדרתם בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1988 על תיקון בשנת 2004 (להלן - תקנות פרטי דין וחשבון).
- מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית

עיקרי הדיווח והמדיניות החשבונאית אשר יושמו בדוחות הכספיים הם כדלקמן:

א. כללי החשבונאות

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי החשבונאות, הדיווח והעריכה, אשר נקבעו על פי חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א-1981 והתקנות שהותקנו על פיו, ובכללן תקנות פרטי דין וחשבון.

ב. הפסקת התאמה של דוחות כספיים ודיווח כספי בסכומים מדווחים ליום 31 בדצמבר, 2004 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך

בשנת 2001 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 12 בדבר "הפסקת ההתאמה של דוחות כספיים". בהתאם לתקן זה (ותיקונו על ידי תקן חשבונאות מספר 17) יש להפסיק את ההתאמה של דוחות כספיים לאינפלציה החל מיום 1 בינואר, 2004. בהתאם לכך, תוקנו תקנות פרטי דין וחשבון. החברה יישמה את הוראות התקן ותוקן התקנות ולפיכך הופסקה ההתאמה לאינפלציה החל מיום 1 בינואר, 2004.

1. נקודת המוצא לעריכת הדוחות הכספיים

א. החברה ערכה את דוחותיה הכספיים בעבר על בסיס המוסכמה של העלות ההיסטורית המותאמת לשינויים בכוח הקנייה הכללי של המטבע הישראלי על בסיס השינויים במדד. הסכומים המותאמים, כאמור, שנכללו בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2003 (מועד המעבר) שימשו נקודת מוצא לדיווח כספי החל מיום 1 בינואר 2004. תוספות שבוצעו לאחר מועד המעבר נכללו בערכים נומינליים.

באור 2: -

כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ב. הפסקת התאמה של דוחות כספיים ודיווח כספי בסכומים מדווחים ליום 31 בדצמבר, 2004 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך (המשך)

1. נקודת המוצא לעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

ב. סכומי הנכסים הלא כספיים אינם מייצגים בהכרח שווי מימוש או שווי כלכלי עדכני, אלא רק את הסכומים המדווחים של אותם נכסים.

ג. דוחות הכספיים "עלות" משמעותה עלות בסכום מדווח (ראה סעיף 2 להלן).

ד. כל נתוני ההשוואה לתקופות קודמות מוצגים כשהם מותאמים למדד של מועד המעבר (מדד חודש דצמבר 2003).

2. דוחות כספיים בסכומים מדווחים

א. הגדרות

סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד חודש דצמבר 2003 בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי חשבון בישראל.

סכום מדווח - סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר, 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.

ב. מאזנים:

(1) פריטים לא כספיים מוצגים בסכומים מדווחים.

(2) פריטים כספיים מוצגים במאזן בערכים נומינליים היסטוריים לתאריך המאזן.

(3) השווי המאזני של השקעה בחברה מאוחדת, נקבע על בסיס הדוחות בערכים מדווחים של חברה זו.

ג. דוחות רווח והפסד ודוחות עסקי ביטוח:

(1) הכנסות והוצאות הנובעות מפריטים לא כספיים או מהפרשות הכלולות במאזן נגזרות מהתנועה בין סכום מדווח ביתרת פתיחה לבין סכום מדווח ביתרת הסגירה.

(2) חלק החברה בתוצאות הפעולות של חברה מאוחדת, נקבע על בסיס הדוחות בערכים מדווחים של חברה זו.

(3) יתר מרכיבי דוח רווח והפסד ודוחות עסקי ביטוח מוצגים בערכים נומינליים.

(4) פעולות במטבע חוץ תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין היציגים בתום חודש ביצוע העסקה.

ד. דוחות על השינויים בהון העצמי:

דיבידנד שהוכרז בתקופת הדיווח מוצג בערכים נומינליים.

3. תמצית הנתונים של החברה בערכים נומינליים היסטוריים לצורכי מס ניתנת בבאור 24.

באור 2: -

כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)
ג. דוחות כספיים מותאמים ליום 31 בדצמבר, 2003 ולכל אחת משתי השנים בתקופה שהסתיימה באותו תאריך

1. כללי

הדוחות הכספיים נערכו על בסיס המוסכמה של העלות ההיסטורית המותאמת לשינויים בכוח הקנייה הכללי של המטבע הישראלי על בסיס המדד שפורסם ביום 15 לנואר, 2004.

חברות הקבוצה מנהלות את חשבונותיהן באופן שוטף בשקלים נומינליים. הנתונים בערכים נומינליים הותאמו לשקלים בעלי כוח קנייה קבוע בהתאם לעקרונות שנקבעו בתקנות פרטי דין וחשבון, המבוססות בעיקרן על גילוי דעת של לשכת רואי חשבון בישראל.

2. עקרונות ההתאמה

(א) מאזן

המאזן המותאם נערך לפי הכללים להלן:

פריטים כספיים מוצגים במאזן המותאם בערכים נומינליים.

פריטים לא כספיים (בעיקר - מקרקעין להשכרה, רכוש קבוע, הון המניות ופרמיה) הותאמו על-פי השינויים שחלו במדד מהמדד בגין חודש העסקה ועד למדד בגין חודש המאזן.

המונח "עלות" בדוחות הכספיים משמעותו עלות מותאמת, אלא אם צויין אחרת.

הערכים המותאמים של הנכסים הלא כספיים אינם מייצגים בהכרח שווי מימוש או ערך כלכלי ריאלי, אלא רק את יתרת העלות המותאמת לשינויים שחלו בכח הקנייה הכללי של המטבע הישראלי.

(ב) דוחות על השינויים בהון העצמי

דיבידנד ששולם הותאם על פי השינויים שחלו במדד מהמדד בגין חודש התשלום ועד למדד בגין חודש המאזן.

הסכום המוצג כהתאמת הדיבידנד אשר הוצע בשנים קודמות, מבטא את השחיקה בערכו הריאלי של הדיבידנד אשר הוצע בשנים קודמות ושולם בפועל בשנה לאחר מכן (שחיקה המתייחסת לתאום מתחילת השנה ועד ליום התשלום בפועל).

בהתאם לתקן 7 של המוסד הישראלי לתקינה חשבונאית, החל מיום 31 בדצמבר, 2002, דיבידנד שהוכרז לאחר תאריך המאזן לא משתקף כהתחייבות בדוחות הכספיים.

(ג) דוחות עסקי ביטוח ודוחות רווח והפסד

דוחות עסקי הביטוח ודוחות רווח והפסד המותאמים, נערכו לפי הכללים להלן:

יתרות עתודות ביטוח ותביעות תלויות, חלק מבטחי המשנה בהן והוצאות רכישה נדחות, לתחילת השנה הותאמו בשיעור עליית המדד הידוע בשנת הדוח על-פי המדד שפורסם לאחרונה לפני תאריך המאזן (להלן - המדד הידוע).

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ג. דוחות כספיים מותאמים ליום 31 בדצמבר, 2003 ולכל אחת משתי השנים בתקופה שהסתיימה באותו תאריך (המשך)

2. עקרונות ההתאמה (המשך)

ג) דוחות עסקי ביטוח ודוחות רווח והפסד (המשך)

פעולות במשך השנה הותאמו, כמפורט כדלקמן:

פעולות הרשומות בשקלים - פרמיות, דמים ודמי עמלה בגין עסקי ביטוח כללי הותאמו על-פי השינויים שחלו במדד, מהמדד שפורסם לאחרונה לפני תאריך תחילת תוקף הביטוח של הפוליסות המתייחסות ועד למדד שפורסם לאחרונה לפני תאריך המאזן. פעולות אחרות הותאמו על-פי השינויים שחלו במדד מהמדד שפורסם לאחרונה לפני תאריך תום חודש העסקה ועד למדד שפורסם לאחרונה לפני תאריך המאזן. פחת והפחתות הותאמו על בסיס מדדים ספציפיים במקביל להתאמת הסעיף המאזני.

פעולות הרשומות במטבע חוץ - לפי שערי החליפין היציגים של היום האחרון בחודש בו בוצעה העסקה ומותאמים מאותו מועד כאמור לגבי פעולות הרשומות בשקלים.

ההפרשה למסי הכנסה ורווח כוללת את השחיקה האינפלציונית של תשלומי מקדמות המס במשך שנת הדוח.

ד) פרטים על המדד ועל שער החליפין היציג של דולר ארה"ב (להלן - הדולר):

שיעור השינוי בשנת			ליום 31 בדצמבר			מדד המחירים לצרכן (בסיס ממוצע 1993) - בגין חודש דצמבר - בגין חודש נובמבר
2002	2003	2004	2002	2003	2004	
%			בנקודות			
6.5	(1.9)	1.2	182.0	178.6	180.7	
6.7	(2.0)	0.9	182.5	178.9	180.6	
			בש"ח			
7.3	(7.6)	(1.6)	4.737	4.379	4.308	שער החליפין היציג של הדולר

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ד. איחוד הדוחות הכספיים

1. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים המבוקרים של החברה ושל החברה המאוחדת שלה - מבטחים קרנות פנסיה בע"מ החברה המנהלת (להלן - מבטחים) לאחר ביטול פעולות ויתרות הדדיות ביניהן.
2. הדוחות הכספיים של החברה המאוחדת בבעלות מלאה - מנורה נכסים והשקעות בע"מ, הממומנת על ידי החברה ועיסוקה בהחזקת בנייני משרד ומקרקעין, נכללו במסגרת הדוחות הכספיים של החברה.
3. פעולות ונכסי קרנות פנסיה, המנוהלות על ידי החברה המאוחדת, לא נכללו בדוחות הכספיים המאוחדים, הואיל והחברה המנהלת אחראית לניהול התקין שלהן בלבד ואין לה שליטה ובעלות עליהן או התחייבות לתשואה לעמיתיהן.

ה. השקעה בחברה מאוחדת

השקעה בחברה מאוחדת מוצגת לפי שיטת השווי המאזני. עודף עלות ההשקעה שנוצר ברכישתה של חברה לניהול קרנות פנסיה, המיוחס למוניטין ולדמי ניהול עתידיים מופחת על פני תקופה של 20 שנה, הואיל והתקופה הנ"ל משקפת את התקופה של תזרים ההכנסות הצפוי.

ו. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א-1981 והתקנות שהותקנו על פיו ובהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, נדרשת ההנהלה להשתמש באומדנים והערכות המשפיעים על הנתונים המדווחים של נכסים והתחייבויות ועל הנתונים בדבר נכסים מותנים והתחייבויות תלויות שניתן להם גילוי בדוחות הכספיים וכן על נתוני הכנסות והוצאות בתקופת הדיווח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מאומדנים אלה.

ז. עסקי ביטוח חיים

1. הפרמיות, לרבות חסכוניות וקצבאות, נרשמות בעיקרן כהכנסות בהגיע מועד גבייתן.
 2. פרעון פוליסות נזקף בהגיע זמן הפרעון. קצבאות נזקפות בהגיע זמן תשלומן. פדיונות נזקפים בעת התשלום. מקרי מוות נזקפים עם היוודעם.
 3. עתודות ביטוח חיים, חלקם של מבטחי משנה בהן והוצאות הרכישה הנדחות בבטוח חיים נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית שנתית, המבוצעת על-ידי אקטואר החברה דר' אברהם לוונגליק (FILAA), שהצהיר כי החישובים נעשו על-פי שיטות אקטואריות מקובלות בישראל ובאופן עקבי לשנה הקודמת. בחישוב העתודה השתמש האקטואר בשיעורי ריבית ובלוחות תמותה ששימשו את החברה בהכנת תעריף הביטוח של תוכניות הביטוח השונות.
- ביום 30 באפריל, 2002 הוציא המפקח על הביטוח הנחיות בקשר לחישוב עתודות לתשלום גמלא בפוליסות ביטוח חיים. ההנחיות הוצאו בעקבות העלייה המתמשכת בתוחלת החיים. על פי ההנחיות, העתודות הנדרשות גבוהות מהעתודות שהיה נהוג לחשב בעבר בענף הביטוח. את הפער, בגין פרמיות שהופקדו לפני שנת 2000, שבין העתודות שנכללו בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2001 לבין העתודות המחושבות על פי ההנחיות יש להשלים בסכומים שנתיים שווים במשך עשר שנים עד ליום 31 בדצמבר, 2011. היתרה שיש להפריש בשנים הבאות הינה בסך 6,980 אלפי ש"ח. העתודה בגין ביטוח חיים קבוצתי חושבה בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (ביטוח חיים קבוצתי), התשנ"ג-1993.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ז. עסקי ביטוח חיים (המשך)

4. הוצאות רכישה נדחות:
בתקנות פרטי דין וחשבון נקבעו כללים לאופן קביעת סכום הוצאות הרכישה הנדחות של פוליסות ביטוח חיים חדשות (להלן - ה-DAC) הנמכרות החל מיום 1 בינואר, 1999 השונים מהכללים הנהוגים לגבי פוליסות שנמכרו עד ליום 31 בדצמבר, 1998. על פי הכללים החדשים הנ"ל ה-DAC כולל עמלות לסוכנים ומפקחי רכישה והוצאות אחרות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות, לרבות חלק מהוצאות הנהלה וכלליות. על פי כללים אלה ה-DAC מופחת בשיעורים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-15 שנה. הוצאות הרכישה הנדחות המתייחסות לפוליסות שבוטלו, נמחקות במועד הביטול. החברה בוחנת את יתרת הוצאות הרכישה הנדחות ביחס לרווחים הצפויים בעתיד (ראה באור 12 להלן). הוצאות רכישה נדחות בגין פוליסות שהופקו עד ליום 31 בדצמבר, 1998 ממשיכות להיכלל על בסיס "ניכוי הצילמר" לפי שיעורים מהפרמיה או מהסכום בסיכון בהתאם לתוכניות הביטוח השונות.

5. עתודת ביטוח חיים בקשר לפוליסות אשר לפי תנאיהן צמודות ביום המאזן למדד יוני (הצמדה חצי שנתית) והנכסים החופפים לעתודה זו, מותאמים למדד אחיד של חודש נובמבר. התאמה זו אינה מייצגת את סכום ההתחייבויות החוזיות של החברה לגבי פוליסות אלו ואין לה השפעה על התוצאות העסקיות.

6. עתודת ביטוח חיים הצמודה לשער החליפין של הדולר וההשקעות החופפות לה נכללו לפי שער החליפין היציג לתאריך המאזן.

7. עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל:
העתודה לסיכונים יוצאים מהכלל מחושבת בשיעורים מסכום הביטוח בסיכון. משרד המפקח על הביטוח העביר בשנת 2002 לחברות הביטוח טיוטת תקנות בקשר לחישוב ההפרשה לעתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים, המבוססת על העקרונות שהוסכמו ביניהם המפורטים להלן:

חברת ביטוח תפריש לעתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים בשיעור של 0.2% מהסכום בסיכון בשייר העצמי. את הפער שבין העתודה המחושבת כאמור בטיטות התקנות לבין העתודה שנכללה בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2001 (להלן - הפער) יש להשלים בחלקים שווים בתקופה של שנים עשר שנים. ליום 31 בדצמבר, 2001, סכום העתודה הינו כ-0.21% מהסכום בסיכון.

הפרשה בגין השינוי בסכום בסיכון בשייר עצמי בין שנת דוח לקודמתה, החל מיום 1 בינואר, 2002, תבוצע בחלקים שווים בתקופה של שמונה שנים.

ניתן לשחרר כספים מהעתודה, בתנאי שסכום העתודה גבוה מ-0.25% מהסכום בסיכון בשייר עצמי.

8. רווחים מעסקים לזמן ארוך נקבעים מתוך העודף שנוצר לאחר ההערכה האקטוארית השנתית של העתודה.

ח. עסקי ביטוח כללי

1. תוצאות החיתום בעסקי ביטוח כללי נקבעות על בסיס שנתי, פרט לתוצאות של עסקים מתמשכים (בעיקר בענפי חבויות) הנזקפות על בסיס תלת-שנתי מצטבר.

2. פרמיות נזקפות בשנת תחילת הפוליסה.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ח. עסקי ביטוח כללי (המשך)

3. העתודה לסיכונים שטרם חלפו, התביעות התלויות, לרבות חלקם של מבטחי משנה בעתודה ובתביעות התלויות והוצאות הרכישה הנדחות בביטוח כללי חושבו בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984, על תיקוניהן.

העתודה בגין סיכונים שטרם חלפו לגבי עסקים המתנהלים על בסיס שנתי, מחושבת בעיקר יחסית לפרמיה בפועל לכל חודש.

לגבי כל העסקים המתמשכים מחושב עודף הכנסות על הוצאות (להלן - העודף) המורכב מפרמיות, הוצאות רכישה, תביעות וחלק מהכנסות מהשקעות לפי ענפי הביטוח ושנת החיתום המתייחסת.

העודף המצטבר, לפני סיום השנה השלישית ממועד שנת תחילת הביטוח, בניכוי עתודה לסיכונים שטרם חלפו, (להלן - הצבירה), נכלל בסעיף תביעות תלויות, הגרעון נזקף כהוצאה.

חלק העמלה והוצאות רכישה אחרות, המתייחס לפרמיה שטרם הורווחה, מועבר לשנה הבאה כהוצאות רכישה נדחות. הוצאות אלו מחושבות לפי השיעורים בפועל או לפי שיעורים תקינים, לכל ענף בנפרד, על-פי התקנות הנ"ל, לפי הנמוך שבהם.

4. תביעות:

א. תביעות כוללות סילוק ועלויות הטיפול הישירות בגין תביעות ששולמו ותלויות שאירעו בשנת הדוח וכן עדכון ההפרשה לתביעות התלויות שנרשמה בשנים קודמות. הפרשים אלה משתקפים בחשבונות התוצאותיים.

ב. תביעות תלויות נכללו כדלקמן:

(1) תביעות תלויות בניכוי חלקם של מבטחי משנה בהן, בענפי רכב חובה, חבות מעבידים, צד שלישי, אחריות מקצועית ואחריות המוצר, נכללו לפי הגבוה מבין ההערכה הפרטנית בתוספת סכום הצבירה לבין ההערכה על בסיס תחשיב אקטוארי. ההשוואה מחושבת לכל שנת חיתום בנפרד. תביעות תלויות בניכוי חלקם של מבטחי משנה בהן בענפי ביטוח רכב רכוש, מקיף לדירות ולבתי עסק, אובדן רכוש וביטוח הנדסי נכללו לפי הערכה אקטוארית. התחשיב האקטוארי חושב על-ידי אקטואר החברה, ד"ר אברהם לוונגליק (FILAA).

(2) בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח, בחנה החברה חישוב אקטוארי לתביעות התלויות ביתר ענפי הביטוח הכללי. עקב היעדר מובהקות סטטיסטית לא יושם מודל אקטוארי בענפים אלו. על כן, התביעות התלויות בענפים האחרים נכללו כדלקמן:

(א) תביעות תלויות ידועות הכוללות הפרשה מתאימה לסילוק והוצאות הטיפול הישירות עד לסוף התקופה ואשר טרם שולמו לתאריך הדוחות הכספיים. הפרשה זו מתבססת בעיקרה על הערכה פרטנית לכל תביעה לפי חוות דעת שנתקבלה מעורכי דין ומומחי החברה שמטפלים בתביעות.

(ב) הפרשה בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו לחברה (I.B.N.R).

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ח. עסקי ביטוח כללי (המשך)

4. תביעות:

ב. תביעות תלויות נכללו כדלקמן: (המשך)

3. עד ליום 31 בדצמבר, 2001 נכללו התביעות התלויות, בענף רכב חובה, על בסיס הערכות פרטניות מעורכי דין ומומחי החברה בתוספת הפרשות בגין תביעות שאירעו וטרם דווחו (I.B.N.R.) וסכום הצבירה שחושב לתקופה של חמש שנים. על-פי הוראות המפקח על הביטוח, יישום תחשיב אקטוארי כאמור, בענף רכב חובה מאפשר מעבר של חישוב התביעות התלויות על בסיס צבירה מחמש שנים לשלוש שנים.

בשנת 2002 יישמה החברה תחשיב אקטוארי בענף זה וכתוצאה מכך, גדל הרווח מעסקי ביטוח כללי והרווח לפני מסים בשנת 2002 בסך כ- 31 מליון ש"ח.

הרווח הנקי לשנת 2002 גדל בסך 16.8 מליון ש"ח המהווה 0.09 ש"ח ל- 1 ש"ח ערך נקוב של הון המניות.

5. עסקים המתקבלים מחברות ביטוח אחרות וסוכנויות חיתום נכללים לפי חשבונות המתקבלים עד לתאריך המאזן בתוספת הפרשות לפי הענין.

6. בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח, נכללו בסעיף דמי ביטוח כל הסכומים ששולמו על ידי הלוויים בקשר עם פוליסות ביטוח נכס באמצעות בנק למשכנתאות. הסכומים המשולמים לבנק למשכנתאות בשל הוצאות, נכללו בסעיף עמלות.

7. הכנסות מהשקעות מחושבות לפי היחס שבין הממוצע השנתי של המקורות להשקעות שמקורן בעסקי ביטוח כללי לבין סך הממוצע הכולל של המקורות להשקעות.

ט. ביטוח משנה

בהתאם לתקנות פרטי דין וחשבון, התחייבויות מבטחי המשנה לתאריך המאזן בגין חלקם בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות, מוצגות בנפרד במאזן בסעיף סכומים לקבל בניכוי הפרשה לחובות מסופקים, בהתאם להערכת ההנהלה.

י. הערכת נכסים והתחייבויות

1. נכסים בלתי סחירים והתחייבויות הצמודים למדד נכללו במאזן לפי המדד שפורסם לאחרונה לפני תאריך המאזן, בהתאם לתנאי ההתקשרות ובכפוף לאמור בבאור 2(ז)(5) לעיל. כאשר ההשקעה הנומינלית בנכסים מובטחת לחברה, גם אם היא גבוהה מהערך המותאם למדד, מוצגת ההשקעה לפי ערכה הנומינלי.

2. יתרות במטבע חוץ או הצמודות לו נכללו לפי שערי חליפין יציגים לתאריך המאזן.

3. מזומנים ושווי מזומנים כוללים פקדונות בבנקים שתקופת פרעונם, בעת הפקדתם, אינה עולה על שלושה חודשים.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

י. הערכת נכסים והתחייבויות (המשך)

4. השקעות בניירות ערך נכללו כדלקמן:

- אגרות חוב בלתי סחירות (בעיקר של הממשלה או בערבותה במסגרת הסכמי ח"ץ)

- נכללו לפי ערכן המותאם לפי תנאי ההנפקה.

- ניירות ערך סחירים אחרים

- נכללו לפי שווי השוק לתאריך הדוחות הכספיים.

- מניות בלתי סחירות

- נכללו לפי העלות בתוספת רווחים (הפסדים) שנצברו.

- מכשירים פיננסיים סחירים

5. החברה פועלת במכשירים פיננסיים נגזרים. מכשירים פיננסיים נגזרים שלא יועדו להגנה, נכללו במאזן לפי העלות. הכנסות והוצאות נזקפות לדוח רווח והפסד על בסיס צבירה וכמפורט להלן:

הכנסות והוצאות מעסקאות פרוורד (שקל/דולר) נזקפות על בסיס צבירה. פרמיות על אופציות בלתי סחירות (דולר/שקל) נפרסות על פני התקופה עד למועד פקיעת האופציות. הפסד שנצבר מאופציות נזקף לדוח רווח והפסד.

בהתאם לתקנות פרטי דין וחשבון, מוצגים המכשירים הפיננסיים הנגזרים, נטו בסעיף ניירות ערך.

6. הלוואות ופקדונות נכללו לפי ערכם המקורי בתוספת הכנסות שנצברו לתאריך הדוחות הכספיים בניכוי הפרשה לחובות מסופקים (ראה יג' להלן).

7. רכוש קבוע ומקרקעין להשכרה נכללו כדלקמן:

בניני משרד ומקרקעין להשכרה, נכללו במאזן לפי העלות, בניכוי פחת שנצבר, פרט לבניני המשרד והמקרקעין להשכרה שנרכשו עד 31 בדצמבר, 1993, שערכם הותאם לערך השוק ליום 31 בדצמבר, 1994, בהתבסס על הערכת שמאי מוסמך ובניכוי "מרווח בטחון", כנקבע בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח שהיו בתוקף בעת ההערכה. מתאריך זה ועד ליום 31 בדצמבר, 2003, הותאם ערכם של הנכסים בגובה עליית המדד.

רכוש קבוע אחר נכלל במאזן לפי העלות בניכוי פחת שנצבר.

הפחת מחושב בשיעורים שנתיים קבועים מהעלות ומההערכה מחדש, בהתאם לאורך החיים הכלכלי המשוער של הרכוש.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

י. הערכת נכסים והתחייבויות (המשך)

8. רכוש אחר:

חלק מעלות רכישת מבטחים - חברה מנהלת של קרנות פנסיה יוחסה למוניטין שנוצר לחברה בעקבות רכישת חברה זו כתוצאה מהסינגריות בין תחום הביטוח לתחום הפנסיה ולתיקי ביטוח חיים שיתווספו למצבת תיקי הביטוח של החברה. רכוש זה מופחת על פני תקופה של 20 שנה, הואיל והתקופה הנ"ל משקפת את התקופה בה ינבע לחברה תזרים הכנסות צפוי. ההפחתה נזקפת לדוחות עסקי ביטוח חיים.

9. ירידת ערך נכסים:

החברה מיישמת החל מיום 1 בינואר, 2003 את תקן חשבונאות מספר 15 בדבר ירידת ערך נכסים (להלן - התקן). התקן קובע נהלים שיש ליישם כדי להבטיח שנכסים (שלגביהם חל התקן), לא יוצגו בסכום העולה על סכום בר-ההשבה שלהם כהגדרתו בתקן.

התקן חל על כל הנכסים במאזן המאוחד, למעט נכסי מס ונכסים כספיים. הפסד שהוכר כאמור יבוטל רק אם חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת סכום בר-ההשבה של הנכס מהמועד בו הוכר הפסד האחרון מירידת ערך.

להערכת הנהלת החברה, בהתאם למבחני ירידת הערך על בסיס הכללים החשבונאיים, לגבי הנכסים הנ"ל, לא נדרשת החברה לבצע הפרשות לירידת ערך.

יא. התחייבויות בשל סיום יחסי עובד-מעביד ודמי חופשה

התחייבויות החברה בשל סיום יחסי עובד-מעביד הכוללות התחייבויות לפי דין, הסכם, נוהג וציפיות הנהלה מכוסות במלואן על-ידי הפקדות בפוליסות ביטוח מנהלים (במרביתן של החברה) ובקופות גמל, בתוספת רווחים שנצברו ועל-ידי הפרשה משלימה הכלולה בסעיף זכאים ויתרות זכות. ההתחייבות לדמי חופשה מכוסה במלואה על-ידי הפרשה הכלולה בסעיף זכאים ויתרות זכות.

יב. הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות נזקפות לדוחות עסקי הביטוח ולדוחות הרווח וההפסד על-פי שיטת חלוקה המבוססת על ייחוס ספציפי של הוצאות ישירות והקצאת ההוצאות האחרות על בסיס יחס התפלגות השכר ושטחי המשרדים. זקיפת ההוצאות בין ענפי הביטוח הכללי מבוססת על מודל המתחשב בהיקפי תפוקה ותביעות אשר אושר על-ידי המפקח על הביטוח.

יג. הפרשה לחובות מסופקים

ההפרשה מחושבת באופן ספציפי בגין חובות שלדעת הנהלה גבייתם מוטלת בספק.

יד. מסים על ההכנסה ומסים נדחים

1. החברה מבצעת ייחוס מסים בגין הפרשי עיתוי שהינם הפרשים בין ערכם לצרכי מס של נכסים והתחייבויות לבין ערכם הפנקסני במאזן. ייחוס המסים כאמור מתבצע בגין הפרשים הנוגעים לנכסים שהפחתתם מותרת בניכוי לצרכי מס, כגון: הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים, הערכה מחדש של בניני משרד ומקרקעין והפרשים זמניים שוטפים אחרים.

2. יתרות המסים הנדחים (נכס או התחייבות) מחושבים בהתאם לגישת ההתחייבות לפי שיעורי המס הצפויים לחול בעת מימושם.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

יד. מסים על ההכנסה ומסים נדחים (המשך)

3. מסים נדחים לקבל בשל הפרשים זמניים שוטפים נכללו בסעיף חייבים ויתרות חובה.

מסים נדחים בשל התחייבויות ארוכות טווח נכללו בסעיף התחייבות לזמן ארוך למסים נדחים.

4. באשר ליישום לראשונה של תקן מספר 19, ראה יז' להלן.

טו. רווח למניה

הרווח למניה חושב בהתאם להנחיות גילוי דעת מספר 55 של לשכת רואי חשבון בישראל.

טז. פרוט הנכסים וההתחייבויות

הנכסים וההתחייבויות הנכללים בפירוט הנכסים וההתחייבויות משקפים את הדיווח של החברה למפקח על הביטוח הנערך בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי השקעות ההון, והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו), התשס"א-2001 (להלן: תקנות ההשקעה).

על פי חוק הפיקוח ותקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי הפרדת חשבונות ונכסים של מבטח בביטוח חיים), התשמ"ד-1984 (להלן: תקנות הפרדת חשבונות) על מבטח להחזיק בנפרד את נכסיו בביטוח חיים ולנהל מערכת חשבונות נפרדת לנכסיו ולהתחייבויותיו שבביטוח חיים.

הנכסים וההתחייבויות בביטוח חיים, נכללים בפירוט הנכסים וההתחייבויות, בהתבסס על מערכת החשבונות הנפרדת המתנהלת על ידי החברות בהתאם לתקנות הפרדת חשבונות.

לעומת זאת, לא חלה חובה על מבטח להחזיק בנפרד נכסים החופפים להתחייבויותיו בביטוח כללי מאלו החופפים להונו העצמי וליתר התחייבויותיו, ואין הוא חייב לנהל לגביהם מערכות חשבונות נפרדות.

תקנות ההשקעה קובעות מגבלות באשר ליחס שבין נכסים מסויימים לבין התחייבויות המבטח (לרבות הונו העצמי) אולם, אין כללים לייחוס נכסי המבטח כנגד התחייבויותיו הביטוחיות בביטוח כללי וכנגד הונו העצמי והתחייבויותיו האחרות, כל עוד השקעותיו הכוללות הינן במסגרת התקנות כאמור.

יז. השפעת שינויים חשבונאיים בתקופה שלפני יישומם

1. בחודש יולי 2004 אושר תקן חשבונאות מספר 19 - מסים על ההכנסה (להלן - התקן) של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות. התקן קובע את כללי ההכרה, המדידה, ההצגה והגילוי לגבי מסים על ההכנסה בדוחות הכספיים.

השינוי העיקרי שנקבע בתקן ביחס לכללים המיושמים כיום הינו הכרה במסים נדחים בגין הפרשים זמניים המתייחסים לקרקעות.

התקן יחול לגבי דוחות כספיים המתייחסים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר, 2005 או לאחר מכן. יישום התקן יבוצע בדרך של השפעה מצטברת לתחילת התקופה שבה יאומץ התקן.

להערכת החברה, השפעת התקן החדש על תוצאות הפעולות, המצב הכספי ותזרים המזומנים שלה אינה צפויה להיות מהותית.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

יז. השפעת שינויים חשבונאיים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

2. בחודש אוגוסט, 2004 תוקנו תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון) (תיקון), התשס"ד-2004 (להלן - התיקון) בדבר שינוי שיטת שיעור נכסים בלתי סחירים. בהתאם להנחיות התיקון, השקעות בלתי סחירות המוחזקות כנגד פוליסות משתתפות ברווחי השקעה יוערכו בהתבסס על שיטת השווי ההוגן כדלקמן:

א. אגרות חוב בלתי סחירות או תעודת חוב מסחרית בלתי סחירה שנרכשו החל מיום 1 באוגוסט, 2003 יוערכו לפי השווי ההוגן שיחושב באמצעות מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון יקבעו על ידי חברה המספקת ציטוט ריבית.

לאחר תאריך המאזן, פרסם המפקח על הביטוח חוזר לפיו יתוקן תיקון התקנות כאמור והתחולה תהיה גם על השקעות כאמור שמועד ההשקעה בהן הינו לפני 1 באוגוסט, 2003.

ב. מניות בלתי סחירות - לפי שיטת השווי ההוגן בהתאם להערכת מומחה.

ג. קרנות הון בלתי סחירות, אופציות בלתי סחירות וחוזים עתידיים - לפי שיטת השווי ההוגן שיחושב לפי כללים שיקבע המפקח על הביטוח.

ד. פקדונות בבנקים והלוואות בלתי סחירות - לפי שיטת השווי ההוגן, שיחושב כאמור בתת סעיף 2 א' לעיל, בניכוי חובות אבודים.

התיקון יחול לגבי דוחות כספיים המתייחסים לתקופות המתחילות ביום 3 באפריל, 2005.

להערכת החברה, השפעת התקן החדש על תוצאות הפעולות, המצב הכספי ותזרימי המזומנים שלה אינה צפויה להיות מהותית.

3. בחודש מרס, 2004 פרסם המפקח על הביטוח חוזר ובו נקבעו כללים לאופן קביעת סכום הוצאות הרכישה הנדחות של פוליסות בענף ביטוח מפני מחלות ואשפוז (להלן - ה-DAC) הנמכרות החל מיום 1 בינואר, 2005. על-פי הכללים הנ"ל, ה-DAC יחושב בהתאם לכללים שנקבעו לגבי DAC בביטוח חיים (ראה באור 2(ז)4 לעיל) ויופחת בשיעורים שווים על פני תקופת הפוליסה, ואולם בפוליסות שתקופת הביטוח בהן ארוכה משש שנים, ניתן להפחית את ה-DAC לתקופה קצרה יותר ובלבד שלא תפחת משש שנים. כמו כן, נקבע כי הוצאות החוזר יחולו החל מהמועד בו חבות המבטח בענף האמור תוצג בהתאם להערכה אקטוארית (ראה תת סעיף 4 להלן).

אין באפשרות החברה להעריך את השפעת יישום הוצאות החוזר על תוצאות הפעילות, המצב הכספי ותזרימי המזומנים שלה.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

יז. השפעת שינויים חשבונאיים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

4. בחודש פברואר, 2005 פרסם המפקח על הביטוח חוזר בדבר הערכה אקטוארית בביטוח בריאות. החוזר קובע כללים בדבר מינוי אקטואר ביטוח בריאות לצורך הערכת הפרשות בגין חבות המבטח הנובעת מפוליסות ביטוח בריאות, היקף ההערכה האקטוארית, פרטי דין וחשבון האקטוארי והצהרת האקטואר.

לענין זה ביטוח בריאות כולל:

- ביטוח מפני מחלות ואישפוז הכולל את תתי הענפים, הוצאות רפואיות, עובדים זרים, מחלות קשות, ביטוחי שיניים ונסיעות לחו"ל.

- ביטוח מפני תאונות אישיות.

על-פי הוראות החוזר, ביטול ההפרש בין עתודה בגין ביטוח הוצאות רפואיות אשר חושבה בהתאם להוראות הקודמות לבין ההערכה האקטוארית בגין ביטוח הוצאות רפואיות, שתחושב לפי הוראות החוזר החדש, יבוצע בפריסה למשך 3 שנים החל מיום 1 בינואר, 2005 ובאופן אחיד.

הוראות החוזר יחולו לגבי דוחות כספיים המתייחסים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר, 2005.

אין באפשרות החברה להעריך את השפעת יישום הוראות החוזר על תוצאות הפעילות, המצב הכספי ותזרימי המזומנים שלה.

באור 3: -

ניירות ערך

מאוחד		מאות
31 בדצמבר 2004		31 בדצמבר 2003
אלפי ש"ח		מאות
מאות		מאות
2,415,835	2,409,199	2,409,199
928,688	1,000,337	1,049,409
992,111	1,009,478	1,014,359
38,063	25,388	25,388
428,761	633,719	634,484
31,037	45,108	46,957
47,245	2,335	2,335
87,833	107,092	107,709
101,992	67,989	67,989
35,007	25,956	25,956
592,660	1,087,413	1,087,413
6,073	32,291	32,291
87,869	84,345	84,345
30,910	37,381	37,381
82,190	73,883	73,883
5,906,274	6,641,914	6,699,098
894,614	1,045,544	1,051,296
120,165	231,455	231,455
592	915	915
20,346	1,656	1,656
(3,243)	(2,248)	(2,248)
3,942	(2,171)	(2,171)
-	1,862	1,862
2,530	4,766	7,773
6,945,220	7,923,693	7,989,636
2,771	2,790	2,790
157,079	188,903	188,903
146,791	167,520	167,520
10,288	21,383	21,383

א. להלן ההרכב:

אגרות חוב -

ממשלתיות

בלתי סחירות

צמודות למדד

סחירות - בישראל

צמודות למדד (*)

לא צמודות

סחירות - בחו"ל

נסחרות במטבע חוץ

אחרות

סחירות - בישראל

צמודות למדד

צמודות במטבע חוץ

בלתי צמודות

ניתנות להמרה

סחירות - בחו"ל

נסחרות במטבע חוץ

ניתנות להמרה

בלתי סחירות - בישראל

צמודות למדד

צמודות במטבע חוץ

בלתי צמודות

ניתנות להמרה

בלתי סחירות - בחו"ל

במטבע חוץ

סך-הכל אגרות חוב

ניירות ערך אחרים -

מניות סחירות בישראל

מניות סחירות בחו"ל

מניות בלתי סחירות בישראל

מניות בלתי סחירות בחו"ל

כתבי אופציה סחירים בישראל

כתבי אופציה סחירים בחו"ל

כתבי אופציה בלתי סחירים בישראל

קרנות השקעה והון סיכון

סך-הכל ניירות ערך

(*) כולל אגרות חוב המופקדות בבנק ישראל

ב. סכום החשיפה נטו לנכס הבסיס המוצג במונחי דלתא של העסקאות שנעשו לתאריך המאזן

מזה בגין נכסים החופפים להתחייבויות בגין פוליסות משתתפות ברווחי השקעות

באור 4: - הלוואות

מאוחד וחברה	החברה
31 בדצמבר	
2004	2003
אלפי ש"ח	
מדווחים	מותאמים

א. חלוקה לפי בטחונות:

186,870	196,598
---------	---------

על פוליסות ביטוח חיים

אחרות:

במשכנתאות על מקרקעין או

בהתחייבויות לרישום משכנתא

בערבויות בנקאיות

בשעבוד כלי רכב

בבטחונות אחרים וללא בטחונות (*)

266,739	306,544
41,899	71,721
3,908	2,720
40,749	68,965

353,295	449,950
---------	---------

סך-הכל הלוואות אחרות

540,165	646,548
---------	---------

סך-הכל הלוואות

(*) כולל הלוואות לחברות בדירוג A ומעלה והלוואות לסוכנים המובטחות בשעבוד עמלות.

ב. חלוקה לפי בסיסי הצמדה, שיעורי הריבית הממוצעת ומשך החיים הממוצע:

אלפי ש"ח	משך החיים הממוצע	שיעורי הריבית הממוצעת
מדווחים	שנים	%

ליום 31 בדצמבר, 2004:

556,193	3.83	6.24
14,124	0.93	5.97
76,231 (*)	0.63	0.54

צמודות למדד

צמודות לדולר

בלתי צמודות

646,548

אלפי ש"ח
מותאמים

ליום 31 בדצמבר, 2003:

481,932	3.47	6.31
15,211	1.19	5.97
43,022 (*)	0.52	0.57

צמודות למדד

צמודות לדולר

בלתי צמודות

540,165

(*) בעיקר בכרטיסי אשראי ללא ריבית.

באור 5: - פקדונות בבנקים

מאוחד והחברה	משך החיים הממוצע שנים	שיעורי הריבית הממוצעת %	חלוקה לפי בסיסי הצמדה, שיעורי הריבית הממוצעת ומשך החיים הממוצע:
אלפי ש"ח מדווחים			
			ליום 31 בדצמבר, 2004:
1,434,084	5.91	5.59	צמודים למדד
החברה אלפי ש"ח מותאמים			
			ליום 31 בדצמבר, 2003:
1,466,081	6.15	5.57	צמודים למדד

באור 6: - השקעה בחברה מאוחדת

א. בחודש ספטמבר, 2004 זכתה החברה במכרז לרכישת מלוא השליטה במבטחים קרנות פנסיה בע"מ - החברה המנהלת (להלן - מבטחים). העסקה הושלמה בחודש אוקטובר, 2004 ועל כן אוחדו דוחותיה של מבטחים בדוחות החברה החל מיום 1 באוקטובר, 2004. למבטחים רשיון לעסוק בביטוח פנסיוני ואישור קופת גמל לקיצבה.

מבטחים מנהלת שתי קרנות הפנסיה מסוג קרן תשואה. כמו כן למבטחים בעלות מלאה על מבטחים קופות גמל והשתלמות בע"מ, חברה המנהלת קופות גמל.

ב. הרכב ההשקעה:

החברה 31 בדצמבר 2004 אלפי ש"ח מדווחים	עלות (*) חלק החברה ברווחים בלתי מחולקים שנצברו דיבידנד שנתקבל הפחתת עודף עלות ההשקעה
301,899	
9,196	
(80,000)	
(2,450)	
228,645	

(*) לגבי חלק העלות המתייחס לרכישת רכוש אחר, ראה באור 13 להלן.

באור 7: - בנייני משרד ומקרקעין להשכרה

א. להלן ההרכב:

מאוחד וחברה	
בנייני משרד (**)	מקרקעין להשכרה (*)
אלפי ש"ח מדווחים	

עלות

86,602	36,039
16,556	71
103,158	36,110

יתרה ליום 1 בינואר, 2004
רכישות

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2004

פחת שנצבר

19,976	14,759
2,522	978
22,498	15,737

יתרה ליום 1 בינואר, 2004
פחת לשנה

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2004

הערכה מחדש (הפחתת ערך)

(920)	5,205
34	(161)
(886)	5,044
79,774	25,417

יתרה ליום 1 בינואר, 2004
הפחתה לשנה

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2004

יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2004

אלפי ש"ח מותאמים	
65,706	26,485
4%	4%

יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2003

שיעורי הפחת השנתיים (למעט ערך הקרקע)

(*) מוחזקים על חשבון עסקי ביטוח חיים.

(**) בעיקר בנין משרדים של החברה, ברחוב אלנבי 115, תל-אביב.

ב. כל הזכויות במקרקעין הן זכויות בעלות.

באור 8: -

רכוש קבוע אחר

מאוחד

סך-הכל	שיפורים במושכר	כלי רכב	ריהוט וציוד משרדי	מחשבים ותוכנה
אלפי ש"ח מדווחים				

עלות

186,162	9,103	5,342	23,442	148,275	יתרה ליום 1 בינואר, 2004
42,190	725	4,936	385	36,144	רכישות
10,687	832	178	4,743	4,934	כניסה לאיחוד
(8,869)	(1,880)	(2,088)	(931)	(3,970)	גריעות

230,170	8,780	8,368	27,639	185,383	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2004
---------	-------	-------	--------	---------	---------------------------

פחת שנצבר

136,646	5,766	2,642	17,950	110,288	יתרה ליום 1 בינואר, 2004
20,813	226	946	1,099	18,542	פחת לשנה
2,474	96	42	623	1,713	כניסה לאיחוד
(8,024)	(1,880)	(1,243)	(931)	(3,970)	גריעות

151,909	4,208	2,387	18,741	126,573	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2004
---------	-------	-------	--------	---------	---------------------------

יתרה מופחתת

78,261	4,572	5,981	8,898	58,810	ליום 31 בדצמבר, 2004
--------	-------	-------	-------	--------	----------------------

20%-10%	15%	25%-6%	33%-25%	שיעורי הפחת השנתיים
---------	-----	--------	---------	---------------------

באור 8: - רכוש קבוע אחר (המשך)

החברה					
סך-הכל	שיפורים במושכר	כלי רכב	ריהוט וציוד משרדי	מחשבים ותוכנה	
אלפי ש"ח מדווחים					
					עלות
186,162	9,103	5,342	23,442	148,275	יתרה ליום 1 בינואר, 2004
41,109	725	4,936	351	35,097	רכישות
(8,869)	(1,880)	(2,088)	(931)	(3,970)	גריעות
218,402	7,948	8,190	22,862	179,402	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2004
					פחת שנצבר
136,646	5,766	2,642	17,950	110,288	יתרה ליום 1 בינואר, 2004
20,253	201	940	980	18,132	פחת לשנה
(8,024)	(1,880)	(1,243)	(931)	(3,970)	גריעות
148,875	4,087	2,339	17,999	124,450	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2004
					יתרה מופחתת
69,527	3,861	5,851	4,863	54,952	ליום 31 בדצמבר, 2004
אלפי ש"ח מותאמים					
					יתרה מופחתת
49,516	3,337	2,700	5,492	37,987	ליום 31 בדצמבר, 2003
	20%-10%	15%	25%-6%	33%-25%	שיעורי הפחת השנתיים

באור 9 - חברות ביטוח ותוכני ביטוח

א. להלן ההרכב:

מאוחד וחברה	החברה
31 בדצמבר	
2004	2003
אלפי ש"ח	
מדווחים	מותאמים
58,399	73,547
131,632	141,586
190,031	215,133
26,393	15,084
501,796	588,425
528,189	603,509
386	956
29,362	48,300
29,748	49,256
747,968	867,898

חלקם של מבטחי משנה בעתודות ביטוח:

בביטוח חיים
בביטוח כללי

חלקם של מבטחי משנה בתביעות תלויות:

בביטוח חיים
בביטוח כללי

חשבונות אחרים:

בביטוח חיים
בביטוח כללי (ראה ב' ו-ג' להלן)

סך-הכל

ב. חשבונות אחרים כוללים יתרות חובה שחלפה למעלה משנה מתאריך הפרעון שלהן.

בביטוח כללי

ג. הסכומים מוצגים בניכוי הפרשה לחובות מסופקים:

בביטוח כללי

באור 10: - פרמיות לגביה

מאוחד וחברה	החברה
31 בדצמבר	31 בדצמבר
2004	2003
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
מדווחים	מותאמים
268,661	234,230
27,355	20,996
296,016	255,226
3,150	4,150
292,866	251,076
81,043	100,414
343	160
81,386	100,574
374,252	351,650
250,394	206,577

להלן ההרכב:

ביטוח כללי:
צמודות למדד
נקובות בדולר או בהצמדה לו

בניכוי - הפרשה לחובות מסופקים

סך-הכל ביטוח כללי (*)

ביטוח חיים:
צמודות למדד
נקובות בדולר או בהצמדה לו

סך-הכל ביטוח חיים

סך-הכל

(*) כולל ממסרים לגביה והוראות קבע למשיכה
מחשבונות הבנקים של לקוחות

באור 11: - חייבים ויתרות חובה

מאוחד 31 בדצמבר	החברה 31 בדצמבר	החברה 31 בדצמבר
2004	2004	2003
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
מדווחים	מדווחים	מותאמים
34,207	34,207	17,220
13,502	-	-
10,626	10,626	-
4,646	3,037	19,380
17,395	14,842	13,204
7,760	8,139	3,759
88,136	70,851	53,563

להלן ההרכב:

מקדמות לסוכני ביטוח בגין עמלות בביטוח חיים
דמי ניהול לקבל מקרנות פנסיה
מס הכנסה חברה
מסים נדחים לקבל [ראה באור 14(א)]
הוצאות מראש
אחרים

באור 12: - הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים

מאוחד והחברה			הוצאות רכישה נדחות D.A.C	א. להלן התנועה
סך-הכל	ניכוי צילמר אלפי ש"ח			
623,540	135,978	487,562	יתרה ליום 1 בינואר, 2003	
			התנועה בשנת 2003:	
252,110	-	252,110	תוספות	
(128,607)	-	(128,607)	הפחתה בגין ביטולים	
(59,443)	(32,439) *	(27,004)	הפחתה לשנה	
687,600	103,539	584,061	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2003	
			התנועה בשנת 2004:	
147,123	-	147,123	תוספות	
(132,804)	-	(132,804)	הפחתה בגין ביטולים	
(53,317)	(20,080) *	(33,237)	הפחתה לשנה	
648,602	83,459	565,143	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2004	

(* כולל הפחתה בגין ביטולים.)

נתקבלה הצהרה מאקטואר החברה [ראה באור 2(ז)4] לפיה בהתאם לחישובים האקטואריים, סך כל הרווחים העתידיים הצפויים מפוליסות ביטוח החיים שבגין שולמו הוצאות הרכישה הנדחות, אינו נופל מיתרת הוצאות הרכישה הנדחות ליום 31 בדצמבר, 2004.

ב. להלן הרכב יתרת הוצאות רכישה נדחות D.A.C לפי שנות חיתום:

מאוחד והחברה		שנת חיתום
31 בדצמבר		
2003	2004	
אלפי ש"ח		
מאותאמים	מדווחים	
62,832	46,654	שנת חיתום 1999
91,363	70,948	שנת חיתום 2000
131,079	106,420	שנת חיתום 2001
137,763	120,322	שנת חיתום 2002
161,024	145,904	שנת חיתום 2003
-	74,895	שנת חיתום 2004
584,061	565,143	

ג. שיעור ההפחתה

- לגבי ניכוי צילמר - מחושב כאמור בבאור 2(ז)4 ומופחת כדלקמן:
בפוליסות מסוג "עדיף" כ- 10% לשנה ובפוליסות מסוג "מסורת" על פני תקופת הפוליסה.
- לגבי ה-D.A.C - על פני תקופת הפוליסה אך לא יותר מ- 15 שנה.

באור 13: - רכוש אחר

31 בדצמבר 2004 אלפי ש"ח	במאזן החברה:
410,300	עלות מוניטין הכולל תיקי ביטוח חיים פוטנציאלים (ראה באור 2(י)(8))
5,129	בניכוי - הפחתה שנצברה
405,171	סך-הכל במאזן החברה
	ב. עודף עלות ההשקעה ברכישת מניות מבטחים: (ראה באור 2(ה))
195,981	עלות
2,450	בניכוי - הפחתה שנצברה
193,531	
598,702	סך-הכל במאזן המאוחד
5%	שיעור הפחתה שנתי

באור 14: - מסים נדחים

החברה 31 בדצמבר 2003 אלפי ש"ח	מאוחד 31 בדצמבר 2004 אלפי ש"ח	מסכים נדחים לקבל נכלל בסעיף חייבים ויתרות חובה: בגין הפרשי עיתוי לזמן קצר
19,380	3,037	4,646
-	284	908
145,865	144,986	144,986
1,796	1,451	1,451
147,661	146,437	146,437
התחייבויות לזמן ארוך למסים נדחים	מסכים נדחים לקבל חייבים ויתרות חובה	מסכים נדחים לקבל נכלל בסעיף מסים נדחים: בגין הפרשי עיתוי לזמן ארוך
147,661	-	19,380
-	300	2,593
(1,224)	608	(17,327)
146,437	908	4,646
147,661	-	19,380
(1,224)	284	(16,343)
146,437	284	3,037

ג. להלן התנועה:

1. במאזן המאוחד:
יתרה ליום 1 בינואר, 2004
תוספת בגין כניסה לאיחוד
זקיפה לדוח רווח והפסד
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2004
2. במאזן החברה:
יתרה ליום 1 בינואר, 2004
זקיפה לדוח רווח והפסד
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2004

באור 15: - הון עצמי

א. הון נדרש מהחברה:

הודעה על-פי תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998
על תיקונה משנת 2001 (להלן: תקנות ההון)

החברה	
31 בדצמבר	
2003	2004
אלפי ש"ח	
מודוחים	מותאמים
547,130	1,239,646
652,023	1,283,237
104,893	43,591

1. הון עצמי מינימלי:

(1)	הסכום הנדרש על פי התקנות
(2)	הסכום המחושב על פי התקנות
(3)	עודף

2. הון ראשוני:

72,292	72,904	הסכום המינימלי הנדרש על פי התקנות
529,374	880,334	הסכום המחושב על פי התקנות
457,082	807,430	עודף

(1) הסכום הנדרש כולל, בין היתר, דרישות הון בגין:

-	200,919	חברה מאוחדת - מבטחים
176,133	839,776	הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר
20,557	28,473	נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון
196,690	1,069,168	

(2) הסכום המחושב על-פי התקנות כולל הון משני בסך 402,903 אלפי ש"ח (אשתקד - 122,649 אלפי ש"ח) - ראה באור 16 להלן.

(3) חלוקת דיבידנד מעודפי הון כפופה לדרישות נזילות ועמידה בכללי תקנות ההשקעה.

ב. שטר הון צמית:

בחודש באוקטובר, 2004 קיבלה החברה סך של 150 מליון ש"ח מהחברה האם כתקבולים ע"ח מניות. בחודש פברואר 2005 החליט דירקטוריון החברה על שינוי ואופן ההשקעה הנ"ל כך שבמקום מניות תנפיק החברה האם שטר הון צמית תמורת הסך של 150 מליון ש"ח שנתקבל כאמור. שטר ההון הצמית עומד לפרעון רק בעת פרוק החברה. זכות החברה האם נדחית מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של החברה וקודמת לזכות בעלי המניות של החברה לקבלת כספים ו/או נכסים בעת פרוק החברה הנובעת מהשקעתם בהון המניות של החברה. שטר ההון הצמית אינו נושא הפרשי הצמדה וריבית.

ג. החברה האם התחייבה להשלים בכל עת את ההון העצמי של מבטחים לסכום הקבוע בתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964.

התחייבות זו תהיה תקפה כל עוד החברה האם שולטת, במישרין או בעקיפין, במבטחים.

באור 16: - כתבי התחייבות נדחים

החברה	מאוחד והחברה	שיעור הריבית השנתית %		א. להלן ההרכב:
31 בדצמבר				
2003	2004			
אלפי ש"ח				
מותאמים	מדווחים			
74,321	67,494	6.60	(1)	צמודים למדד, לא סחירים -
63,192	63,763	5.84	(2)	כתב התחייבות מינואר, 2000
-	293,021	5.45	(3)	כתב התחייבות מיולי, 2001
				כתבי התחייבות ממאי וספטמבר, 2004
137,513	424,278			
7,432	7,499			ב. מועדי הפרעון:
7,432	13,875			בשנה הראשונה
13,751	13,875			בשנה השנייה
13,751	13,875			בשנה השלישית
13,751	13,875			בשנה הרביעית
13,751	13,875			בשנה החמישית
81,396	361,279			בשנה השישית ואילך (עד שנת 2015)
137,513	424,278			
122,649	402,903			מזה כתבי התחייבות נדחים המהווים הון משני לענין תקנות ההון (ראה ג' להלן)

(*) כתבי ההתחייבות דורגו על-ידי חברת מידרוג בע"מ בדירוג Aa2.

(1) מהווה כתב התחייבות נדחה שהנפיקה החברה לבנק ביום 20 בינואר, 2000. כתב ההתחייבות יפרע בעשרה תשלומים שנתיים שווים החל מיום 20 בינואר, 2004. זכויות הבנק לקבלת סכומים כלשהם נדחית מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של החברה. סך של 52,495 אלפי ש"ח מכתב ההתחייבות הנדחה מהווה הון משני לענין תקנות ההון.

(2) מהווה כתבי התחייבויות נדחים שהנפיקה החברה למשקיעים מוסדיים ביום 8 ביולי, 2001 ושאינם סחירים בבורסה. כתבי ההתחייבות יפרעו בעשרה תשלומים שנתיים שווים, החל מיום 8 ביולי, 2006. זכויות המשקיעים לקבלת סכומים כלשהם נדחית מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של החברה. סך של 57,387 אלפי ש"ח מכתבי ההתחייבות הנדחים מהווה הון משני לענין תקנות ההון.

(3) מהווה כתבי התחייבות נדחים שהנפיקה החברה למשקיעים מוסדיים בחודש מאי, 2004 ושאינם סחירים בבורסה בסך כולל של 250 מליון ש"ח, ובחודש ספטמבר, 2004 הונפקו כתבי התחייבות נדחים נוספים בסך 40 מליון ש"ח. כתבי התחייבות דורגו על-ידי חברת מידרוג בע"מ בדירוג Aa2. כתבי ההתחייבות יפרעו בששה תשלומים שנתיים שווים החל מיום 6 במאי, 2010. זכויות המשקיעים לקבלת סכומים כלשהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של החברה.

ג. על-פי תקנות ההון, החלק של כתבי ההתחייבות הנדחים שזמן פרעונם לאחר שנתיים מתאריך הדוח הכספי, נחשב כהון משני לצורך העמידה בדרישות ההון ממבטח והן נכללו בחישוב ההון המשני (ראה באור 15 לעיל).

באור 17: - עתודות ביטוח חיים

מאוחד והחברה	החברה
2004	2003
אלפי ש"ח	
מדווחים	מותאמים
3,410,393	3,439,512
5,351,608	4,661,621
26,974	28,201
<u>8,788,975</u>	<u>8,129,334</u>
<u>44,480</u>	<u>-</u>

להלן ההרכב:

צמודה למדד
בגין פוליסות משתתפות ברווחי השקעה (*)
לא צמודות או נקובות במטבע חוץ

(*) כולל עתודות בגין פוליסות במסלולי השקעה אישיים

באור 18: - זכאים ויתרות זכות

א. להלן ההרכב:

מאוחד	החברה	מאוחד
31 בדצמבר	31 בדצמבר	31 בדצמבר
2004	2003	2004
אלפי ש"ח		
מדווחים	מדווחים	מותאמים
67,129	45,647	67,129
7,430	17,860	7,430
80,353	93,998	80,353
30,092	24,859	30,092
8,088	5,200	8,088
16,141	37,044	16,141
31,608	30,279	31,608
38,896	26,303	38,896
15,590	6,439	15,590
32,849	-	32,849
23,985	18,752	23,985
<u>352,161</u>	<u>306,381</u>	<u>286,327</u>

תביעות לתשלום
פרמיות מראש
סוכני ביטוח בגין עמלות
ספקים ונותני שירותים
התחייבות בשל סיום יחסי עובד-מעביד
[ראה (ב) להלן]
מס הכנסה חברה
התחייבות לעובדים והתחייבויות אחרות בשל
שכר ומשכורת
התחייבויות בגין מכירת ניירות ערך בחסר
ריבית לשלם בגין התחייבויות לזמן ארוך
הפרשה להשתתפות בהוצאות ורכישת כיסויים
ביטוחיים בקרן פנסיה
אחרים

ב. התחייבויות החברה לעובדיה בשל סיום יחסי עובד-מעביד מכוסות על-ידי הפקדות שוטפות בפוליסות ביטוח מנהלים, שהוצאו ברובן על-ידי החברה ועל-ידי הפרשה משלימה הכלולה בסעיף זכאים ויתרות זכות לעיל. הסכומים שהופקדו, כאמור, אינם כלולים במאזן, מאחר ואינם בשליטת החברה.

באור 19: - הכנסות, נטו מניהול קרנות פנסיה

להלן ההרכב:

מאוחד
לשנה
שהסתיימה
ביום
31 בדצמבר
2004
אלפי ש"ח
מדווחים

הכנסות:

43,440
904

מדמי ניהול קרנות פנסיה
אחרות

44,344

24,361

בניכוי - הוצאות הנהלה וכלליות

19,983 (*)

הכנסות, נטו

(*) תוצאות פעולותיה של מבטחים אוחדו בדוחות החברה החל מיום 1 באוקטובר, 2004.

באור 20: - הפרשה למסי הכנסה ורווח

א. חוקי המס החלים:

1. החברה והחברה המאוחדת לניהול קרנות פנסיה, הינן "מוסד כספי" כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975. המס החל על מוסדות כספיים מורכב ממס חברות וממס רווח.
 2. על החברה והחברה המאוחדת חלות הוראות חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985. על-פי החוק, נמדדות התוצאות לצורכי מס כשהן מותאמות לשינויים במדד.
 3. בין חברות הביטוח לבין שלטונות המס קיים הסכם (להלן - הסכם המס) המתחדש מדי שנה, המסדיר סוגיות מס ייחודיות לענף כמפורט להלן:
- תקופת הפחתת הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים (D.A.C.) לצורכי מס.
 - שיעור ייחוס הוצאות להכנסות החייבות בשיעורי מס מועדפים (הכנסות ריבית ודיבידנד מניירות ערך החייבות על-פי חוק בשיעור מס נמוך משיעור מס חברות).
 - מיסוי הכנסות מנכסים המוחזקים כהשקעות חופפות להתחייבויות בגין פוליסות משתתפות ברווחי השקעה.
 - סכום הפרשה לעתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים המותר לניכוי לצורכי מס.

פרטי ההסכם לשנת 2004 סוכמו סופית והוא אמור להיחתם בקרוב.

באור 20: - הפרשה למסי הכנסה ורווח (המשך)

ב. שיעורי המס החלים:

1. ביום 29 ביוני, 2004 התקבל בכנסת תיקון פקודת מס הכנסה (מס' 140 והוראת שעה), התשס"ד-2004 (להלן - התיקון).

התיקון קובע הפחתה הדרגתית של שיעור מס החברות משיעור של 36% לשיעור של 30% באופן הבא: בשנת המס 2004 יחול שיעור מס של 35%, בשנת 2005 יחול שיעור מס של 34%, בשנת 2006 יחול שיעור מס של 32% ומשנת 2007 ואילך, יחול שיעור מס של 30%.

כתוצאה מכך הופחתו שיעורי המס המשוקללים (כולל מס רווח, לפי חוק מס ערך מוסף), כאמור בסעיף א(1) לעיל, החלים על מוסדות כספיים משיעור של 45.76% לשיעור של 40.17% באופן הבא: בשנת 2004 יחול שיעור מס של 44.52%, בשנת 2005 יחול שיעור מס של 43.59%, בשנת 2006 יחול שיעור מס של 41.88% ומשנת 2007 ואילך, יחול שיעור מס של 40.17%.

המסים השוטפים ויתרות המסים הנדחים מחושבים בהתאם לשיעורי המס החדשים, כפי שנקבע בתיקון.

השפעת התיקון כאמור, הינה הקטנה בהוצאות מסים על ההכנסה בשנת הדוח בסך 13,400 אלפי ש"ח.

2. בהוראת שעה שחלה מיום 15 ביוני, 2002 ועד לביטולה החל מיום 1 במרס, 2004 הועלה שיעור מס ערך מוסף מ- 17% ל- 18%. בעקבות כך, עלה גם שיעור מס הרווח החל על מוסדות כספיים באותה תקופה.

ג. הרכב המסים על ההכנסה:

מאוחד	החברה		
לשנה	לשנה		
שהסתיימה	שהסתיימה		
ביום	ביום		
31 בדצמבר	31 בדצמבר		
2004	2003	2002	2004
אלפי ש"ח			
מדווחים	מדווחים	מותרים	מותרים
147,863	137,737	175,505	64,487
מסים שוטפים			
15,495	14,835	26,236	23,123
מסים נדחים			
163,358	152,572	201,741	87,610
סך-הכל הפרשה למסי הכנסה ורווח			

באור 20: - הפרשה למסי הכנסה ורווח (המשך)

ד. התאמה בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח מפעולות שוטפות היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל על חברת ביטוח לבין הפרשה למסים על הרווח מפעולות שוטפות, כפי שנזקפה בדוחות רווח והפסד:

מאוחד		החברה	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		2004	
2004	2003	2004	2002
אלפי ש"ח			
מדווחים	מדווחים	מותרים	מותרים
391,534	374,002	439,796	183,604
רווח לשנה לפני מסים על ההכנסה			
44.52%	44.52%	45.76%	45.55%
שיעור המס הסטטוטורי החל על חברות ביטוח בישראל			
174,311	166,506	201,251	83,631
סכום המס לפי שיעור המס הסטטוטורי			
מס (חסכון במס) בגין:			
(13,400)	(13,400)	-	-
הקטנה במסים נדחים עקב הפחתת שיעורי המס (ראה ב' לעיל)			
2,103	1,783	1,224	1,218
הוצאות לא מוכרות			
(730)	(730)	(668)	(921)
הכנסות פטורות ממס ומועדפות			
(834)	(3,374)	(1,529)	573
הפרשים במדידת נכסים והתחייבויות			
(31)	(31)	382	434
לצרכי מס ולצרכי הדוחות הכספיים			
1,936	1,815	1,866	1,702
הפרשי תיאום פחת והפחתות			
3	3	(156)	483
מס רווח על מס שכר			
-	-	(629)	490
מסים בגין שנים קודמות שחיקת מקדמות מס			
163,358	152,572	201,741	87,610
סך-הכל הפרשה למסי הכנסה ורווח			

ה. לחברה הוצאו שומות מס סופיות עד ליום 31 בדצמבר, 2002 ולמבטחים עד ליום 31 בדצמבר, 2001.

באור 21:- צדדים קשורים ובעלי ענין

א. יתרות של צדדים קשורים נכללו במאזנים בסעיפים הבאים:

מאוחד	החברה
31 בדצמבר	
2004	2003
אלפי ש"ח	
מדווחים	מותאמים

השקעות:

505 - -

הלוואות (*)

סכומים לקבל:

886 1,460 911

חייבים ויתרות חובה

התחייבויות אחרות:

5,159 5,481 5,481

זכאים ויתרות זכות

(*) ההלוואות צמודות למדד ונושאות ריבית שנתית בשיעור של 4%-5.2%.

ב. הכנסות והוצאות

מאוחד	החברה
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2004	2003
אלפי ש"ח	
מדווחים	מותאמים

שולמו לצדדים קשורים:

3,530 518 512 512

עמלות בביטוח חיים

1,372 1,335 1,370 1,370

משכורות והוצאות נלוות ליו"ר הדירקטוריון

משכורות והוצאות נלוות למנכ"ל החברה

(ראה גם ג' 2 להלן בענין תוכנית להקצאת

2,261 2,599 2,381 2,381

מניות)

70 115 151 151

שכר חברי דירקטוריון (מס' המקבלים - 3)

השתתפות בהוצאות ודמי ניהול מחלקת

1,344 1,321 1,421 1,421

הלוואות בחברה אם

ריבית והפרשי הצמדה (בערכים נומינליים):

3,094 23 - -

לחברה אם בגין שטרי הון

274 122 243 243

לחברות קשורות

שנתקבלו מצדדים קשורים:

152 68 1,101 555

השתתפות בהוצאות אחרות

219 44 12 12

ריבית והפרשי הצמדה (בערכים נומינליים):

מחברות קשורות

באור 21:- צדדים קשורים ובעלי ענין (המשך)

ג. הסכם העסקה ותוכנית להקצאת מניות למנכ"ל החברה

ביום 27 באוגוסט, 2003 אישרו דירקטוריון החברה והאסיפה הכללית שלה וכן ועדת הביקורת והדירקטוריון של החברה האם, הסכם העסקה עם מר ארי קלמן, מנכ"ל החברה (להלן - המנכ"ל), ותוכנית להקצאת מניות כמפורט להלן:

1. הסכם העסקה

בהתאם להסכם יכהן מר ארי קלמן כמנכ"ל החברה למשך תקופה של שלוש עשרה שנים שמוארכת אוטומטית. החברה רשאית להביא את ההסכם לידי סיום בהודעה מוקדמת של 12 חודשים מראש. על פי ההסכם עלות שכרו השנתי של המנכ"ל תהיה כ-2,300 אלפי ש"ח צמוד למדד חודש יוני, 2003 והוא יועלה מדי שנה באחוז אחד מעבר לעליית המדד.

במקרה של הפסקת עבודתו יהיה זכאי המנכ"ל למרכיב הפיצויים שיועבר לו מפוליסת ביטוח המנהלים ולפיצוי נוסף בשיעור של 50% מפיצויי הפיטורין המגיעים לו על-פי דין.

2. תכנית להקצאת מניות

במסגרת התכנית הקצתה החברה לנאמן עבור המנכ"ל מניות המהוות 4% מהונה המונפק של החברה לאחר ההקצאה. המניות הוקצו ללא תמורה והינן זכאיות לכל דיבידנד או הטבה אחרת, שתחלק החברה ממועד אישור התכנית. מניות אלה אינן ניתנות להעברה, מכירה או שעבוד. ערכן המאזני של המניות שהוקצו כאמור במועד הקצאתן הינו 19,239 אלפי ש"ח.

הנאמן יעביר את המניות למנכ"ל בעשר מנות שנתיות שוות, החל מתום שנה ממועד חתימת התוכנית. כמו כן, ממועד הזכאות, תהיה למנכ"ל הזכות להמיר את מניות החברה למניות של החברה האם, המהוות 4% מהונה של החברה האם לאחר ההמרה, כפוף להתאמות. לחברה האם הזכות לחייב את המנכ"ל להמיר את המניות כאמור לעיל.

החברות קיבלו משלטונות המס אישור לתכנית בהתאם להוראות סעיף 102 לפקודת מס הכנסה, במסלול הכנסת עבודה.

תוכנית הקצאת המניות כוללת תנאים אשר בקרות אחד מהם יהיה המנכ"ל זכאי לכל המניות והפירות מהן באופן מיידי וכן ניתנה ליו"ר הדירקטוריון הסמכות להקדים את זכאות העובד בגין המניות בכמות שלא תעלה על 20% מהמניות.

התכנית להקצאת המניות אושרה באסיפה הכללית של החברה האם ביום 19 בנובמבר, 2003 וקיבלה את כל האישורים הנדרשים לפי החוק.

בחודש ינואר, 2005 המיר המנכ"ל את המנה הראשונה של מניות החברה שהוענקו לו למניות החברה האם.

באור 21: - צדדים קשורים ובעלי ענין (המשך)

ד. שיפוי וביטוח דירקטורים ונושאי משרה
תקנות החברה מאפשרות שיפוי וביטוח של דירקטורים ונושאי משרה על-פי דין. בהתאם לכך, קבעה החברה מדיניות שיפוי והחליטה לבטח את אחריותם של דירקטורים ונושאי משרה והכל בכפוף להוראות הדין ולהגבלות נוספות.
מדיניות שיפוי, כאמור לעיל, קיימת גם לנושאי משרה על-פי דין בחברות מאוחדות.
להלן הוצאות עבור שיפוי וביטוח דירקטורים ונושאי המשרה:

מאוחד		החברה	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2004	2004	2003	2002
אלפי ש"ח			
מדווחים	מדווחים	מותרים	מותרים
431	175	173	109

סכום ההוצאות עבור שיפוי וביטוח דירקטורים ונושאי משרה

באור 22: - פרטים נוספים

א. עסקי ביטוח חיים

מאוחד והחברה		החברה	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2004	2003 (*)	2002 (*)	2002 (*)
אלפי ש"ח			
מדווחים	מדווחים	מותרים	מותרים
59,978	69,126	81,406	
542,413	516,502	477,264	
21,451	-	-	
172,208	200,823	238,951	
195,212	241,826	256,627	
10,218	-	-	
99,666	76,429	58,644	
18,416	15,591	19,502	
137,644	128,047	116,914	
26,069	14,939	9,151	
50,289	44,638	36,229	
1,333,564	1,307,921	1,294,688	

1. הרכב הפרמיות לפי סוגי ביטוח:

ביטוח מנהלים:

מסורתי

עדיף

סטטוס - פוליסות במסלולי השקעה אישיים שהונפקו החל מיום 1 בינואר, 2004

ביטוח פרט:

מסורתי

עדיף

סטטוס - פוליסות במסלולי השקעה אישיים שהונפקו החל מיום 1 בינואר, 2004

ביטוח ריסק טהור:

פרט

קבוצתי

אובדן כושר עבודה

ביטוח סיעודי

ביטוח מחלות קשות

(*) סווג מחדש.

באור 22:- פרטים נוספים (המשך)

א. עסקי ביטוח חיים (המשך)

2. להלן שיעור התשואה הריאלית הממוצעת בפוליסות משתתפות ברווחי השקעה של החברה שהוצאו בשנת 1992 ואילך (קרן י'):

שיעור התשואה בשנת		
2002	2003	2004
%	%	%
(5.5)	22.8	10.2
(6.1)	19.5	8.1

תשואה ריאלית ממוצעת:
לפני דמי ניהול

לאחר דמי ניהול

3. התשואה הממוצעת לחמש השנים האחרונות המסתיימות בתאריך המאזן:

7.6
5.9

לפני דמי ניהול

לאחר דמי ניהול

4. דמי ניהול
א. דמי הניהול מחושבים בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח על בסיס התשואה והיתרות הרבעוניות של עתודות הביטוח.

ב. 1. דמי ניהול כוללים את המרכיבים דלקמן:

בגין פוליסות שנמכרו עד ליום 31 בדצמבר, 2003 - דמי ניהול קבועים ומשתנים.

בגין פוליסות שנמכרות החל מיום 1 בינואר, 2004 - דמי ניהול קבועים בלבד.

2. דמי ניהול משתנים נגבו בשנת 2003 רק לאחר שהושגה תשואה חיובית שכיסתה את ההפסד שנזקף בשנת 2002, וזאת בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאים בחוזה ביטוח), התשמ"ב-1981. בשל כך, פחתה ההכנסה מדמי ניהול שנרשמה בשנת 2003 בכ- 26.6 מליון ש"ח.

5. תוצאות ביטוח משנה מסוג "מודיפייד רי":

מאוחד והחברה	חברה	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2004	2003	2004
אלפי ש"ח		
מדווחים	מותאמים	
(9,667)	(12,424)	(10,405)

בגין שנות חיתום לפני שנת 1997

באור 22: - פרטים נוספים (המשך)

ב. עסקי ביטוח כללי:

1. להלן תוצאות עסקי ביטוח כללי מאוחדים ושל החברה לפי ענפי הביטוח העיקריים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2004

ס"כ	אחרים	בריאות		חבויות				רכוש					
		מחלות ואשפוז	תאונות אישיות	אחרים	רכב חובה	צד ג'	אחריות מקצועית	אחריות מעבידים	אחרים	מקיף דירות	רכב רכוש	אובדן רכוש	
אלפי ש"ח מדווחים													
1,222,556	3,692	163,575	6,870	10,231	326,333	30,695	72,763	19,673	108,765	105,049	331,247	43,663	פרמיות דמים
338,497	1,938	10,168	2,403	1,687	50,947	10,796	25,173	6,063	25,888	48,083	150,018	5,333	
1,561,053	5,630	173,743	9,273	11,918	377,280	41,491	97,936	25,736	134,653	153,132	481,265	48,996	סה"כ דמי ביטוח
373,275	2,471	47,593	2,888	5,376	9,274	3,476	39,294	1,383	76,088	43,279	102,088	40,065	בניכוי ביטוח משנה
1,187,778	3,159	126,150	6,385	6,542	368,006	38,015	58,642	24,353	58,565	109,853	379,177	8,931	סה"כ דמי ביטוח בשייר
(80,051)	(31)	(1,274)	(302)	(101)	(25,972)	(744)	(9,435)	(628)	(674)	(2,315)	(39,103)	528	קיטון (גידול) בעתודה לסיכוני שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)
1,107,727	3,128	124,876	6,083	6,441	342,034	37,271	49,207	23,725	57,891	107,538	340,074	9,459	דמי ביטוח שהורווחו הכנסות מהשקעות
111,697	114	7,906	573	1,011	50,981	8,496	7,611	8,386	3,349	5,466	17,241	563	
1,219,424	3,242	132,782	6,656	7,452	393,015	45,767	56,818	32,111	61,240	113,004	357,315	10,022	סה"כ הכנסות לשנה
959,935	1,688	88,613	6,977	6,789	299,813	29,361	32,149	20,076	66,185	66,478	323,370	18,436	תביעות ששולמו ותלויות בניכוי ביטוח משנה
163,252	934	23,840	2,378	2,520	(24,032)	(2,539)	125	(279)	34,277	21,275	91,427	13,326	
796,683	754	64,773	4,599	4,269	323,845	31,900	32,024	20,355	31,908	45,203	231,943	5,110	סה"כ תביעות לשנה
422,741	2,488	68,009	2,057	3,183	69,170	13,867	24,794	11,756	29,332	67,801	125,372	4,912	עודף הכנסות על התביעות לשנה
264,743	1,796	50,481	2,871	1,005	14,232	7,407	14,924	4,423	26,229	42,976	93,424	4,975	דמי עמלה ששולמו בניכוי דמי עמלה מביטוח משנה
65,541	114	11,274	424	495	(7)	384	497	-	19,565	4,889	24,192	3,714	
199,202	1,682	39,207	2,447	510	14,239	7,023	14,427	4,423	6,664	38,087	69,232	1,261	הוצאות הנהלה וכלליות
134,990	422	21,558	756	933	32,871	3,148	7,276	2,108	12,082	11,731	38,439	3,666	
334,192	2,104	60,765	3,203	1,443	47,110	10,171	21,703	6,531	18,746	49,818	107,671	4,927	קיטון (גידול) בהוצאות רכישה נדחות
(14,187)	(4)	(548)	(106)	132	(2,339)	109	(2,049)	47	204	(694)	(9,018)	79	
320,005	2,100	60,217	3,097	1,575	44,771	10,280	19,654	6,578	18,950	49,124	98,653	5,006	סה"כ הוצאות לשנה, נטו
102,736	388	7,792	(1,040)	1,608	24,399	3,587	5,140	5,178	10,382	18,677	26,719	(94)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח כללי לשנה

באור 22: - פרטים נוספים (המשך)

ב. עסקי ביטוח כללי: (המשך)

1. להלן תוצאות עסקי ביטוח כללי של החברה לפי ענפי הביטוח העיקריים: (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2003

סה"כ	אחרים	בריאות		חבויות					רכוש				
		מחלות ואשפוז	תאונות אישיות	אחרים	רכב		אחריות מקצועית	אחריות מעבידים	מקיף דירות	רכב רכוש	אובדן רכוש		
					חובה	צד ג'						אלפי ש"ח מותאמים	
1,064,776	3,593	151,687	6,773	5,428	239,678	30,274	70,367	17,892	93,864	100,706	288,619	55,895	פרמיות
295,085	1,374	10,774	2,618	1,270	34,971	10,554	21,364	6,014	23,836	45,036	130,885	6,389	דמים
1,359,861	4,967	162,461	9,391	6,698	274,649	40,828	91,731	23,906	117,700	145,742	419,504	62,284	סה"כ דמי ביטוח
388,459	2,827	48,345	3,387	1,543	7,586	4,234	42,281	1,640	66,563	43,861	114,698	51,494	בניכוי ביטוח משנה
971,402	2,140	114,116	6,004	5,155	267,063	36,594	49,450	22,266	51,137	101,881	304,806	10,790	סה"כ דמי ביטוח בשייר
(95,513)	21	(1,849)	89	(1,118)	(53,337)	(2,428)	(7,875)	(1,321)	(1,048)	(1,724)	(26,009)	1,086	קיטון (גידול) בעתודה לסיכוני שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)
875,889	2,161	112,267	6,093	4,037	213,726	34,166	41,575	20,945	50,089	100,157	278,797	11,876	דמי ביטוח שהורווחו
130,076	153	10,537	923	1,020	50,979	11,395	9,130	12,424	4,588	7,835	20,171	921	הכנסות מהשקעות
1,005,965	2,314	122,804	7,016	5,057	264,705	45,561	50,705	33,369	54,677	107,992	298,968	12,797	סה"כ הכנסות לשנה
886,175	3,255	90,132	5,220	3,901	207,328	28,583	43,159	11,046	78,939	57,919	307,490	49,203	תביעות ששולמו ותלויות
311,772	2,270	36,528	2,871	1,007	9,806	7,590	26,194	(6,399)	52,880	17,807	117,734	43,484	בניכוי ביטוח משנה
574,403	985	53,604	2,349	2,894	197,522	20,993	16,965	17,445	26,059	40,112	189,756	5,719	סה"כ תביעות לשנה
431,562	1,329	69,200	4,667	2,163	67,183	24,568	33,740	15,924	28,618	67,880	109,212	7,078	עודף הכנסות על התביעות לשנה
254,241	1,373	61,335	2,985	983	9,479	7,721	12,837	4,557	25,943	37,652	83,720	5,656	דמי עמלה ששולמו
57,655	276	14,019	301	42	(23)	331	477	16	14,415	5,726	17,626	4,449	בניכוי דמי עמלה מביטוח משנה
196,586	1,097	47,316	2,684	941	9,502	7,390	12,360	4,541	11,528	31,926	66,094	1,207	הוצאות הנהלה וכלליות
131,398	447	19,963	866	551	26,515	3,535	7,570	2,055	12,410	11,821	40,147	5,518	
327,984	1,544	67,279	3,550	1,492	36,017	10,925	19,930	6,596	23,938	43,747	106,241	6,725	
(12,898)	(12)	35	31	(132)	(5,333)	42	(339)	30	(400)	(553)	(6,502)	235	קיטון (גידול) בהוצאות רכישה נדחות
315,086	1,532	67,314	3,581	1,360	30,684	10,967	19,591	6,626	23,538	43,194	99,739	6,960	סה"כ הוצאות לשנה, נטו
116,476	(203)	1,886	1,086	803	36,499	13,601	14,149	9,298	5,080	24,686	9,473	118	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח כללי לשנה

באור 22: - פרטים נוספים (המשך)

ב. עסקי ביטוח כללי: (המשך)

1. להלן תוצאות עסקי ביטוח כללי של החברה לפי ענפי הביטוח העיקריים: (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2002

סה"כ	אחרים	בריאות		חבויות					רכוש			אוברדן רכוש	פרמיות דמים
		מחלות ואישפוז	תאונות אישיות	אחרים	רכב חובה (*)	צד ג'	אחריות מקצועית	אחריות מעבידים	אחרים	מקיף דירות	רכב רכוש		
אלפי ש"ח מותאמים													
903,277	4,011	129,198	6,799	3,370	168,008	27,928	53,633	16,556	47,285	89,728	278,533	78,228	פרמיות דמים
271,779	1,449	5,416	2,614	907	33,834	10,085	16,780	5,550	10,458	40,731	124,206	19,749	
1,175,056	5,460	134,614	9,413	4,277	201,842	38,013	70,413	22,106	57,743	130,459	402,739	97,977	סה"כ דמי ביטוח
390,985	2,967	43,877	3,317	1,500	16,007	10,883	36,257	4,992	39,501	39,846	145,137	46,701	בניכוי ביטוח משנה
784,071	2,493	90,737	6,096	2,777	185,835	27,130	34,156	17,114	18,242	90,613	257,602	51,276	סה"כ דמי ביטוח בשייר
(105,613)	(24)	(11,595)	(814)	(158)	(57,218)	(1,697)	(2,274)	(1,830)	(799)	(6,768)	(10,852)	(11,584)	גידול בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)
678,458	2,469	79,142	5,282	2,619	128,617	25,433	31,882	15,284	17,443	83,845	246,750	39,692	דמי ביטוח שהורווחו
5,839	9	390	45	53	1,993	723	387	694	83	363	910	189	הכנסות מהשקעות
684,297	2,478	79,532	5,327	2,672	130,610	26,156	32,269	15,978	17,526	84,208	247,660	39,881	סה"כ הכנסות לשנה
668,637	4,932	74,645	5,586	1,915	140,515	(12,576)	61,447	8,454	22,899	49,228	280,773	30,819	תביעות ששולמו ותלויות
336,230	3,836	33,957	2,693	2,061	66,426	1,435	46,213	1,471	18,775	15,912	133,164	10,287	בניכוי ביטוח משנה
332,407	1,096	40,688	2,893	(146)	74,089	(14,011)	15,234	6,983	4,124	33,316	147,609	20,532	תביעות לשנה
351,890	1,382	38,844	2,434	2,818	56,521	40,167	17,035	8,995	13,402	50,892	100,051	19,349	עודף הכנסות על התביעות לשנה
231,593	1,231	49,160	3,066	898	8,235	6,975	9,656	4,090	13,890	34,632	83,586	16,174	דמי עמלה ששולמו
56,344	389	12,157	383	83	296	678	201	8	10,698	4,958	20,194	6,299	בניכוי דמי עמלה מביטוח משנה
175,249	842	37,003	2,683	815	7,939	6,297	9,455	4,082	3,192	29,674	63,392	9,875	הוצאות הנהלה וכלליות
107,597	39	11,290	848	579	19,805	4,919	6,653	2,892	3,902	9,641	37,054	9,975	
282,846	881	48,293	3,531	1,394	27,744	11,216	16,108	6,974	7,094	39,315	100,446	19,850	קיסון (גידול) בהוצאות רכישה נדחות
(19,255)	5	(3,848)	(284)	(48)	(5,722)	(509)	(682)	(548)	(134)	(1,994)	(2,713)	(2,778)	
263,591	886	44,445	3,247	1,346	22,022	10,707	15,426	6,426	6,960	37,321	97,733	17,072	הוצאות לשנה, נטו
88,299	496	(5,601)	(813)	1,472	34,499	29,460	1,609	2,569	6,442	13,571	2,318	2,277	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח כללי לשנה

(*) ראה ב(2) להלן.

באור 22: - פרטים נוספים (המשך)

ב. עסקי ביטוח כללי (המשך)

2. פרמיות ביטוח רכב חובה:

הכנסות מפרמיות בשנת 2002 הינן לאחר העברת ביטוח משותף לאבנר איגוד לביטוח נפגעי רכב בע"מ (להלן - אבנר) בסך 36,797 אלפי ש"ח שהשתתף בפוליסות ביטוח רכב חובה בשיעור 20%. עד ליום 31 בדצמבר, 2002 פוליסות הביטוח בענף זה הונפקו על-ידי חברות הביטוח והביטוח היה ביטוח משותף עם אבנר, כאשר כל מבטח אחראי לחלקו בלבד בביטוח.

בעקבות חקיקת חוק ביטוח רכב מנועי (ביטוח בתנאי תחרות מבוקרת והסדרים לתקופת המעבר) (תיקון מס' 2), תשס"א-2000 הפסיקה אבנר להשתתף בביטוח זה החל משנת 2003.

3. לתאריך המאזן לחברה הפרשה בסך של 5,722 אלפי ש"ח (אשתקד בסך 5,623 אלפי ש"ח). במסגרת עתודות לביטוח בריאות קבוצתי לכיסוי הפסדים עתידיים בגין פוליסות אלה.

4. החברה משתמשת בסידורי ביטוח משנה כדי להקטין את החשיפה שלה לתביעות בכל ענפי הביטוח הכללי.

ביטוח המשנה מאפשר קבלת חלק מהתביעות ממבטחי המשנה, אך לא משחרר את החברה מחבותה כלפי מבוטחיה כמבטח ישיר על-פי פוליסות הביטוח.

מבטח משנה אשר לא יעמוד בהתחייבותו על-פי חוזי ביטוח המשנה איתו, יכול לגרום לחברה הפסדים בעתיד. לתאריך 31 בדצמבר, 2004 לא קיימים חובות מסופקים או אבודים בגין מבטחי משנה אשר לא קיימת הפרשה מספיקה לגביהם.

באור 23: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות

א. בקשה לאישור תובענות ייצוגיות

1. ביום 21 בספטמבר 2004 הוגשה כנגד החברה וסוכנות ביטוח תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, בהתאם לחוק הפיקוח על עסקי הביטוח התשמ"א-1981. לטענת התובע הטענה החברה את מבוטחיה בביטוח כלי שיט, בכך שהנפיקה פוליסות לביטוח כלי שיט בלא שהיה בידיה רשיון מבטח בענף זה. במסגרת התביעה, מבקש התובע להשיב את הפרמיות ששולמו לחברה על ידו ועל-ידי מבוטחים אחרים כאמור, במהלך שבע השנים שקדמו להגשת כתב התביעה. סכום התובענה הייצוגית לא כומת על-ידי התובע, והוא מבקש לכמתו לאחר קבלת פרטים מהחברה.

ביום 5 בינואר, 2005 החברה הגישה את תגובתה לבקשה לאישור התובענה כייצוגית וביום 3 במרס, 2005 הגיש התובע תגובה לתשובת החברה. ביום 22 במרס, 2005 הגיש התובע עתירה לבית המשפט הגבוה לצדק כנגד המפקח על הביטוח, הועדה המיעצת למפקח וכן כנגד החברה וסוכנות הביטוח. העתירה הוגשה על רקע העובדה כי ביום 27 בספטמבר, 2004 העניק המפקח על הביטוח רשיון לחברה לפעול, בין היתר בענף הביטוח כלי שיט וכן השית עליה קנס מנהלי. בעתירה לא נתבקשו סעדים כלשהם כנגד החברה. לדעת הנהלת החברה בהסתמך על הערכת יועציה המשפטיים, בשל השלב המקדמי בו מצויה התביעה, לא ניתן להעריך את סיכוייה ואת הסיכויים לאישורה כתובענה ייצוגית.

2. ביום 18 באוקטובר, 2004 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב, תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד שתי חברות ביטוח נוספות (להלן - הנתבעות). התביעה והבקשה לאישורה כתובענה ייצוגית הוגשו מכוח חוק הפיקוח על עסקי הביטוח התשמ"א-1981 וחוק הגנת הצרכן התשנ"ה-1995. לטענת התובעים הטעו הנתבעות את התובעים ומבוטחים נוספים בביטוח בריאות אשר הינם חיילים בשירות צבאי, בכך שלא הביאו לידיעתם כי החל ממועד גיוסם היקף הכיסוי הביטוחי הינו זניח, מכיוון שהשימוש בכיסוי הביטוחי על-ידי חייל, מותנה בהסכמה מוקדמת של הצבא, וכן בשל העובדה שקבלת טיפול מגורם אזרחי תשלול את אחריות הצבא לפציעת החייל. במסגרת התביעה, מבקשים התובעים להשיב את הפרמיות ששולמו לנתבעות על ידם ועל-ידי מבוטחים נוספים כאמור, במהלך שבע השנים שקדמו להגשת כתב התביעה. סכום התביעה הייצוגית הוערך על-ידי התובעים בסך של כ-70 מליון ש"ח.

לדעת הנהלת החברה בהסתמך על הערכת יועציה המשפטיים, בשל השלב המקדמי בו מצויה התביעה, לא ניתן להעריך את סיכוייה ואת הסיכויים לאישורה כתובענה ייצוגית.

באור 23: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

א. בקשה לאישור תובענות ייצוגיות (המשך)

3. ביום 22 בדצמבר, 2004 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה כנגד החברה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. ענינה של התביעה הינה טענה של הטעיה צרכנית במכירת הרחבות לפוליסת דירה ללא בקשת המבוטח ו/או הסכמתו.

הסעד העיקרי המבוקש בתובענה הינו להשיב לתובעים את דמי הביטוח שנגבו בגין ההרחבות כאמור במהלך שבע השנים שקדמו למועד הגשת התובענה.

לדעת הנהלת החברה בהסתמך על הערכת יועציה המשפטית, בשל השלב המקדמי בו מצויה התביעה לא ניתן להעריך את סיכוייה ואת הסיכויים לאישורה כתובענה ייצוגית.

4. ביום 12 בינואר, 2005 הוגשה כנגד החברה תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. לטענת התובעים הטענה החברה את מבוטחיה העיסקיים בביטוח רכב מקיף שמשקלו עד 4 טון בכך שלא הביאו לידיעתם כי בעוד שהפרמיה שהם נדרשים לשלם מחושבת לפי מלוא שווי הרכב בהתאם למחירון (הכולל את מרכיב המע"מ), הרי שבעת קרות מקרה הביטוח מפחיתה החברה את מרכיב המע"מ מערך הרכב לצורך תשלום תגמולי הביטוח.

סכום התביעה הייצוגית מוערך בכ-108 מליון ש"ח.

לדעת הנהלת החברה בהסתמך על הערכת יועציה המשפטית, בשל השלב המקדמי בו מצויה התביעה לא ניתן להעריך את סיכוייה ואת הסיכויים לאישורה כתובענה ייצוגית.

ב. תביעות

1. ביום 4 בספטמבר, 2002 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תביעה (להלן - התביעה) כנגד החברה וכנגד המנהל הכללי שלה על-ידי עורך דין שייצג את החברה בתובענות ביטוחיות שהוגשו כנגדה (להלן - התובע). במסגרת התביעה נכללה, בין היתר, עילת תביעה בגין אובדן שכר טרחה עתידי של התובע, עקב אי העברת תובענות לטיפולו. התביעה הינה על סך 15 מליוני ש"ח.

בתיק זה נוהל הליך גישור שלא צלח וטרם נקבע מועד לדיון נוסף.

להערכת הנהלת החברה, בהסתמך על הערכת יועציה המשפטית, סיכויי עילת התביעה האמורה, נכון למועד הדוחות הכספיים הינם נמוכים.

לאור האמור לעיל ומאחר והתביעה מצויה בשלב מקדמי, לא נרשמה הפרשה בדוחות הכספיים.

2. בחודש דצמבר 2003, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה (להלן - התביעה) בסך 6.5 מליוני ש"ח כנגד החברה, ממלא מקום המנהל הכללי שלה לשעבר ואחרים על-ידי סוכני ביטוח ואחרים (להלן - התובעים). ענינה של התביעה הוא חדירה שבוצעה לפני מספר שנים, למאגר המידע של החברה על-ידי מתחרים עסקיים של התובעים וטענה, כי בעקבות חדירה זאת, הושג מידע אשר שימש את המתחרים לפגוע בעסקי התובעים.

החברה הגישה תביעה שכנגד, בגין חוב של עמלות עודפות ששולמו לתובעים בסך של 4.7 מליוני ש"ח. הסיכוי לגבות מהתובעים סכום זה נראה קלוש. לדעת החברה, בהסתמך על חוות דעת יועציה המשפטית, היקף הנזקים הנתבע על-ידי התובעים נראה בשלב זה כמוזגם, ובכל מקרה, תעמוד לחברה זכות קיזוז של חוב העמלות העודפות שלא נרשמו בספרים.

לאור האמור לעיל, לא נרשמה הפרשה בדוחות הכספיים.

באור 23: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ג. התקשרויות

1. בחודש ספטמבר, 2003 נחתם הסכם בין החברה ובין סאפיינס ישראל מערכות תוכנה בע"מ (להלן - סאפיינס) לפיתוח מערכת כוללת לניהול מערך ביטוח חיים ובריאות. מחיר הפרויקט אשר כולל עבודות יישום, הטמעה ורשיון שימוש יסתכם בסך כ- 30 מליון ש"ח. עד ליום 31 בדצמבר, 2004 שילמה החברה סך של כ-21 מליון ש"ח.
- לחברה תהיה זכות שימוש מלאה ובלתי מוגבלת בתוכנת המקור. שלב א' לפרויקט בוצע ושלב ב' לפרויקט אמור להסתיים ביום 30 בנובמבר, 2005.
- על-פי בקשת החברה הוסכם שבמקרה שסאפיינס לא תוכל לעמוד בהתחייבויותיה כלפי החברה, תיכנס י.ב.מ. ישראל לנעליה ותשלים את הפיתוח יחד עם החברה.
2. לחברה הסכם מסגרת בקשר להתקשרות לשכירות התפעולית של צי הרכב שלה אשר הגיע לסיומו במהלך שנת 2004. היקף ההתקשרות החודשי נכון ליום 31 בדצמבר, 2004 עומד על כ-194 אלפי ש"ח, ליתרת תקופה ממוצעת של כשנתיים. במקום הסדר השכירות התפעולית עברה החברה לרכישה עצמית של צי הרכב החל משנת 2004.

באור 24 - תמצית דוחות כספיים בערכים נומינליים היסטוריים לצורכי מס

א. החברה כוללת נתונים נומינליים היסטוריים לצורכי מס הכנסה בלבד.

ב. עיקרי המדיניות החשבונאית

הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, על בסיס המוסכמה של העלות ההיסטורית, ללא התחשבות בשינויים בכוח הקנייה הכללי של המטבע הישראלי.

ג. מאזני החברה

ליום 31 בדצמבר	
2003	2004
אלפי ש"ח	
386,983	353,684
6,945,220	7,923,693
2,006,246	2,080,632
-	228,873
25,872	24,945
9,364,321	10,611,827
54,078	66,698
47,822	68,321
101,900	135,019
867,898	747,968
351,650	374,252
53,563	70,851
1,273,111	1,193,071
687,600	648,602
72,437	86,624
-	405,171
-	284
760,037	1,140,681
11,499,369	13,080,598
515,439	865,808
137,513	424,278
147,661	146,437
285,174	570,715
8,280,154	8,958,491
1,886,264	2,201,610
10,166,418	11,160,101
225,957	197,647
306,381	286,327
532,338	483,974
11,499,369	13,080,598

השקעות

מזומנים ושווי מזומנים

ניירות ערך

הלוואות ופקדונות בבנקים

השקעה בחברה מאוחדת

מקרקעין להשכרה

רכוש קבוע

בניני משרד

רכוש קבוע אחר

סכומים לקבל

חברות ביטוח ותווכני ביטוח

פרמיות לגביה

חייבים ויתרות חובה

הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר

בביטוח חיים

בביטוח כללי

רכוש אחר

מסים נדחים

הון עצמי

התחייבות לזמן ארוך

כתבי התחייבות נדחים

מסים נדחים

עתודות ביטוח ותביעות תלויות

ביטוח חיים

ביטוח כללי

התחייבויות אחרות

חברות ביטוח ותווכני ביטוח

זכאים ויתרות זכות

באור 24: - תמצית דוחות כספיים בערכים נומינליים היסטוריים לצורכי מס (המשך)

דוחות רווח והפסד של החברה			ד.
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2002	2003	2004	
	אלפי ש"ח		
144,498	249,366	249,383	הועבר מדוחות עסקי ביטוח:
90,469	116,534	102,387	רווח מעסקי ביטוח חיים
			רווח מעסקי ביטוח כללי
234,967	365,900	351,770	סך-הכל רווח מעסקי ביטוח
			הכנסות (הוצאות) שלא נכללו בדוחות עסקי ביטוח:
(7,162)	77,391	46,091	הכנסות (הפסדים) מהשקעות
(20,738)	(5,891)	(21,962)	הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בגין התחייבויות לזמן ארוך
(27,900)	71,500	24,129	
207,067	437,400	375,899	הוצאות הנהלה וכלליות
3,409	2,400	2,449	שלא נכללו בדוחות עסקי ביטוח
203,658	435,000	373,457	רווח לפני מסים על ההכנסה
93,318	201,034	152,917	הפרשה למסי הכנסה ורווח
110,340	233,966	220,540	רווח לאחר מסים על ההכנסה
-	-	6,975	חלק החברה בתוצאות של חברה מאוחדת
110,340	233,966	227,515	רווח נקי לשנה

באור 24: - תמצית דוחות כספיים בערכים נומינליים היסטוריים לצורכי מס (המשך)

ה. דוחות על השינויים בהון העצמי						
הון מניות	קרן לחלוקת מניות הטבה	קרנות הון	שטר הון צמית אלפי ש"ח	עודפים	דיבידנד שהוכרז	סך - הכל
96,583	-	14,188	-	202,925	-	313,696
יתרה ליום 1 בינואר, 2002						
-	30,000	-	-	(30,000)	-	-
העברה לקרן לחלוקת מניות הטבה						
-	-	600	-	-	-	600
-	-	-	-	110,340	-	110,340
-	-	-	-	(60,365)	-	(60,365)
96,583	30,000	14,788	-	222,900	-	364,271
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2002						
-	50,110	-	-	(50,110)	-	-
-	(80,110)	-	-	-	-	-
80,110	-	-	-	(7,362)	-	-
העברה לקרן לחלוקת מניות הטבה						
7,362	-	-	-	-	-	-
הנפקת מניות הטבה						
-	-	(582)	-	-	-	(582)
-	-	-	-	233,966	-	233,966
-	-	-	-	(109,432)	27,216	(82,216)
184,055	-	14,206	-	289,962	27,216	515,439
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2003						
-	-	-	-	-	(27,216)	(27,216)
-	-	-	-	(5,500)	-	-
5,500	-	-	-	-	-	-
תשלום דיבידנד שהוכרז						
-	-	-	150,000	-	-	150,000
-	-	70	-	-	-	70
-	-	-	-	227,515	-	227,515
189,555	-	14,276	150,000	511,977	-	865,808
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2004						

ו. הרכב הון המניות

מונפק ונפרע		רשום	
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר	
2003	2004	2003	2004
מספר המניות (באלפים)			
184,055	189,555	190,000	205,000

מניות רגילות בנות 1 ש"ח

באור 24: - תמצית דוחות כספיים בערכים נומינליים היסטוריים לצורכי מס (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			2. דוחות עסקי ביטוח חיים
2002	2003	2004	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,292,917	1,324,637	1,333,564	פרמיות
93,990	102,932	86,815	בניכוי - ביטוח משנה
1,198,927	1,221,705	1,246,749	פרמיות בשייר
452,130	852,455	720,473	הכנסות מהשקעות
1,651,057	2,074,160	1,967,222	סך-הכל הכנסות לשנה
143,355	193,683	190,732	תביעות ששולמו ותלויות
41,049	58,252	50,461	מקרי מוות ונכות
			בניכוי - ביטוח משנה
102,306	135,431	140,271	
73,266	69,546	65,889	פוליסות שמועדן נגמר
456,821	527,580	511,598	פוליסות שניפדו
783	1,279	1,953	גימלאות
1,317	1,100	3,132	השתתפות ברווחים בביטוח חיים קבוצתי ששולמה
634,493	734,936	722,843	סך-הכל תביעות לשנה
1,016,564	1,339,224	1,244,379	עודף הכנסות על תביעות לשנה
(603,702)	(882,043)	(773,371)	גידול בעתודות הביטוח בניכוי ביטוח משנה
21,340	133,328	98,582	בניכוי - דמי ניהול בגין פוליסות משתתפות ברווחים
(582,362)	(748,715)	(674,789)	גידול בעתודת ביטוח, נטו
(5,836)	(5,083)	(6,358)	גידול בעתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל
(588,198)	(753,798)	(681,147)	סך-הכל גידול בעתודות
428,366	585,426	563,232	
234,182	275,574	167,675	דמי עמלה
131,282	124,610	121,084	הוצאות הנהלה וכלליות
365,464	400,184	288,759	
(69,237)	(51,983)	38,998	קיטון (גידול) בהוצאות רכישה נדחות
296,227	348,201	327,757	
22,966	24,565	28,704	בניכוי - דמי עמלה מביטוח משנה
273,261	323,636	299,053	הוצאות לשנה, נטו
155,105	261,790	264,179	רווח לשנה- לפני תוצאות ביטוח משנה מסוג "מודיפייד רי"
(10,607)	(12,424)	(9,667)	תוצאות ביטוח משנה מסוג "מודיפייד רי"
144,498	249,366	254,512	רווח לשנה לפני הפחתת רכוש אחר
-	-	(5,129)	הפחתת רכוש אחר
144,498	249,366	249,383	רווח מעסקי ביטוח חיים לשנה - עובר לדוחות רווח והפסד

באור 24: - תמצית דוחות כספיים בערכים נומינליים היסטוריים לצורכי מס (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			ח. דוחות עסקי ביטוח כללי
2002	2003	2004	
	אלפי ש"ח		
897,152	1,078,541	1,222,556	פרמיות
269,952	298,898	338,497	דמים
1,167,104	1,377,439	1,561,053	סך-הכל דמי ביטוח
389,528	393,586	373,275	בניכוי - ביטוח משנה
777,576	983,853	1,187,778	
(117,949)	(90,152)	(80,051)	גידול בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)
659,627	893,701	1,107,727	דמי ביטוח שהורווחו
60,673	110,149	111,697	הכנסות מהשקעות
720,300	1,003,850	1,219,424	סך-הכל הכנסות לשנה
791,692	871,328	959,935	תביעות ששולמו ותלויות
421,312	304,290	163,252	בניכוי - ביטוח משנה
370,380	567,038	796,683	סך-הכל תביעות לשנה
349,920	436,812	422,741	עודף הכנסות על תביעות לשנה
229,537	257,526	264,743	דמי עמלה
55,833	58,422	65,541	בניכוי - דמי עמלה מביטוח משנה
173,704	199,104	199,202	
107,948	132,876	135,339	הוצאות הנהלה וכלליות
281,652	331,980	334,541	
(22,201)	(11,702)	(14,187)	גידול בהוצאות רכישה נדחות
259,451	320,278	320,354	הוצאות לשנה, נטו
90,469	116,534	102,387	רווח מעסקי ביטוח כללי לשנה - עובר לדוחות רווח והפסד

מנורה חברה לביטוח בע"מ

פרק ד: פרטים נוספים על התאגיד

דוח פרטים נוספים על התאגיד לשנת 2004

מנורה חברה לביטוח בע"מ

שם החברה:

כתובת: תל-אביב, אלנבי 115

מס' החברה ברשם החברות: 52-004254-0

פקסימיליה: 03-7107402

טלפון: 03 - 7107802

תאריך הדוח: 31.3.2005

תאריך המאזן: 31.12.2004

1: דוחות כספיים

הדוחות הכספיים של החברה בצירוף חוות דעת רואי החשבון ליום 31 בדצמבר 2004, מהווים חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי.

2: דוח הדירקטוריון על מצב ענייני החברה

דוח הדירקטוריון מצורף לדוח התקופתי.

3: תמצית דוחות רווח והפסד רבעוניים

דוחות רווח והפסד רבעוניים מאוחדים לשנת 2004
באלפי ש"ח מדווחים

<u>דוח רווח והפסד</u>					
ינואר-מרס	אפריל-יוני	יולי-ספטמבר	אוקטובר-דצמבר	שנת 2004	
71,004	58,072	54,476	66,079	249,631	הועבר מדוחות עסקי ביטוח:
21,070	30,358	30,121	21,187	102,736	רווח מעסקי ביטוח חיים
92,074	88,430	84,597	87,266	352,367	רווח מעסקי ביטוח כללי
					סך-הכל רווח מעסקי ביטוח
15,409	12,333	9,792	8,523	46,057	הכנסות/הוצאות) שלא נכללו בדוחות
(1,748)	(9,760)	(5,562)	(4,892)	(21,962)	עסקי ביטוח:
-	-	-	19,983	19,983	הכנסות מהשקעות
13,661	2,573	4,230	23,614	44,078	ריבית בגין התחייבות לזמן ארוך
(594)	(594)	(629)	(3,094)	(4,911)	הכנסות נטו מניהול קרן פנסיה
13,067	1,979	3,601	20,520	39,167	הוצאות הנהלה וכלליות
105,141	90,409	88,198	107,786	391,534	רווח לפני מסים על ההכנסה
48,107	40,234	38,090	50,327	176,758	מסים על ההכנסה:
-	(13,400)	-	-	(13,400)	מסים שוטפים
48,107	26,834	38,090	50,327	163,358	קישון במסים נדחים עקב הפחתת שיעורי מס
57,034	63,575	50,108	57,459	228,176	סה"כ מסים על ההכנסה
					רווח נקי לתקופה

דוחות עסקי ביטוח חיים
באלפי ש"ח מדווחים

ינואר-מרס	אפריל-יוני	יולי-ספטמבר	אוקטובר-דצמבר	שנת 2004	
329,513	322,515	332,454	349,082	1,333,564	פרמיות
27,308	29,862	19,574	10,071	86,815	בניכוי ביטוח משנה
302,205	292,653	312,880	339,011	1,246,749	פרמיות בשייר
196,420	221,233	85,292	217,528	720,473	הכנסות מהשקעות
498,625	513,886	398,172	556,539	1,967,222	סך הכל הכנסות לתקופה
55,376	41,368	49,918	44,070	190,732	תביעות ששולמו ותלויות:
14,315	6,544	20,536	9,066	50,461	מקרי מוות ונכות
41,061	34,824	29,382	35,004	140,271	בניכוי ביטוח משנה
17,194	16,486	12,305	19,904	65,889	פוליסות שמועדן תם
145,664	122,423	122,607	120,904	511,598	פוליסות שנפדו
379	402	444	728	1,953	גמלאות
1,491	453	1,152	36	3,132	השתתפות ברווחים בביטוח חיים
205,789	174,588	165,890	176,576	722,843	קבוצתי
292,836	339,298	232,282	379,963	1,244,379	סך הכל תביעות לתקופה
(176,071)	(228,528)	(110,682)	(258,090)	(773,371)	עודף הכנסות על תביעות לתקופה
32,624	13,794	11,455	40,709	98,582	גידול בעתודת ביטוח בניכוי ביטוח משנה
(143,447)	(214,734)	(99,227)	(217,381)	(674,789)	בניכוי דמי ניהול בגין פוליסות
(1,769)	(2,975)	(2,016)	402	(6,358)	משתתפות ברווחים
(145,216)	(217,709)	(101,243)	(216,979)	(681,147)	גידול בעתודות ביטוח, נטו
147,620	121,589	131,039	162,984	563,232	קיטון (גידול) בעתודה לסיכונים יוצאים
32,088	33,146	42,152	60,289	167,675	מן הכלל
28,254	30,009	26,367	36,206	120,836	סך הכל גידול בעתודות
60,342	63,155	68,519	96,495	288,511	עודף הכנסות לתקופה
23,075	14,286	12,141	(10,504)	38,998	דמי עמלה
83,417	77,441	80,660	85,991	327,509	הוצאות הנהלה וכלליות
10,271	16,952	5,169	(3,688)	28,704	קיטון(גידול) בהוצאות רכישה נדחות
73,146	60,489	75,491	89,679	298,805	בניכוי דמי עמלה מביטוח משנה
74,474	61,100	55,548	73,305	264,427	הוצאות לתקופה, נטו
(3,470)	(3,028)	(1,072)	(2,097)	(9,667)	רווח לתקופה לפני תוצאות ביטוח משנה
71,004	58,072	54,476	71,208	254,760	מסוג "מודיפייד-רי"
-	-	-	5,129	5,129	תוצאות ביטוח משנה מסוג "מודיפייד-רי"
71,004	58,072	54,476	66,079	249,631	הפחתת רכוש אחר
					רווח מעסקי ביטוח חיים לתקופה -
					עובר לדוחות רווח והפסד

דוחות עסקי ביטוח כללי
באלפי ש"ח מדווחים

<u>שנת 2004</u>	<u>אוקטובר-דצמבר</u>	<u>יולי-ספטמבר</u>	<u>אפריל-יוני</u>	<u>ינואר-מרס</u>	
1,222,556	271,350	287,502	284,695	379,009	פרמיות
338,497	74,393	78,823	77,960	107,321	דמים
1,561,053	345,743	366,325	362,655	486,330	סך הכל דמי ביטוח
373,275	91,643	87,579	82,977	111,076	בניכוי ביטוח משנה
1,187,778	254,100	278,746	279,678	375,254	
(80,051)	29,294	9,225	(4,502)	(114,068)	קיטון (גידול) בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)
1,107,727	283,394	287,971	275,176	261,186	דמי ביטוח שהורווחו
111,697	38,965	21,869	25,695	25,168	הכנסות מהשקעות
1,219,424	322,359	309,840	300,871	286,354	סך הכל הכנסות לתקופה
959,935	250,633	244,283	236,967	228,052	תביעות ששולמו ותלויות
163,252	33,127	48,121	42,828	39,176	בניכוי ביטוח משנה
796,683	217,506	196,162	194,139	188,876	סך הכל תביעות לתקופה
422,741	104,853	113,678	106,732	97,478	עודף הכנסות על תביעות לתקופה
264,743	58,971	61,121	61,062	83,589	דמי עמלה
65,541	12,481	15,517	17,731	19,812	בניכוי ביטוח משנה
199,202	46,490	45,604	43,331	63,777	
134,990	32,245	37,139	33,612	31,994	הוצאות הנהלה וכלליות
334,192	78,735	82,743	76,943	95,771	
(14,187)	4,931	814	(569)	(19,363)	קיטון (גידול) בהוצאות רכישה נדחות
320,005	83,666	83,557	76,374	76,408	הוצאות לתקופה, נטו
102,736	21,187	30,121	30,358	21,070	רווח מעסקי ביטוח כללי לתקופה - עובר לדוחות רווח והפסד

4: שימוש בתמורת ניירות ערך תוך התייחסות ליעדי התמורה עפ"י התשקיף
אין

5: רשימת השקעות בחברות-בת ובחברות קשורות לתאריך המאזן

שם החברה	מבטחים קרנות פנסיה בע"מ - חברה מנהלת	מנורה נכסים והשקעות בע"מ
מס' מניה בבורסה	אין	אין
סוג מניה	רגילות	רגילות
מספר מניות	328,000	14,001
ערך נקוב בש"ח	328,000	14,001
עלות באלפי ש"ח מדווחים	712,199	3,280
הלוואה באלפי ש"ח מדווחים (*)	548	76,950
ערך מאזני באלפי ש"ח מדווחים	35,115	17,118
שיעור ההחזקה נייר הערך	מניות	מניות
בהון	100%	100%
בהצבעה	100%	100%
בסמכות למנות דירקטורים	100%	100%

(*) הלוואה למבטחים קרנות פנסיה בע"מ - חברה מנהלת נושאת ריבית שנתית נומינלית בשיעור 5%.
הלוואה למנורה נכסים והשקעות בע"מ צמודה למדד המחירים לצרכן ואינה נושאת ריבית.

6: שינויים בהשקעות בחברות-בת ובחברות קשורות בתקופת הדוח
שם החברה : מבטחים קרנות פנסיה בע"מ - חברה מנהלת בע"מ (להלן: "מבטחים")
מהות השינוי : רכישת 100% ממניות מבטחים.
תאריך השינוי: אוקטובר 2004

7: הכנסות של חברות בנות וקשורות והכנסות התאגיד מהן לתאריך המאזן
באלפי ש"ח מדווחים

חברות בנות מבטחים	רווח (הפסד) לשנת הדוח			דמי ניהול שנתקבלו	רביית שנתקבלה
	לפני מס	אחרי מס	דיבידנד		
	56,398	29,079	80,000	546	2
מנורה נכסים והשקעות בע"מ	218	(31)	-	180	756

8: רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של התאגיד

מספר הלווים	סכום בש"ח	מ
321	50,000	עד 0
132	100,000	עד 50,001
305	250,000	עד 100,001
248	500,000	עד 250,001
108	1,000,000	עד 500,001
28	2,000,000	עד 1,000,001
5	9,999,999	עד 2,000,001
1	40,000,000	עד 10,000,000

9: מסחר בבורסה - ני"ע שנרשמו למסחר - מועדי וסיבות הפסקת מסחר
מניות החברה אינן רשומות למסחר בבורסה.

10: שכר וטובות הנאה
החברה שילמה בשנת 2004 למנהל הכללי ולדירקטורים 2,532 אלפי ש"ח.

11: מניות וני"ע המירים המוחזקים ע"י בעל ענין בתאגיד, בחברה-בת או בחברה קשורה סמוך ככל האפשר לתאריך הדוח

בתאגיד: מנורה חברה לביטוח בע"מ	
שם בעל העניין:	מנורה החזקות בע"מ
מס' חברה ברשם	520007469
שם הנייר	מניות
מס' הנייר בבורסה	אין
ע"נ מוחזק לתאריך:	
31.12.2004 :	181,973,000
22.03.2005 :	182,731,221
מס' הנייר בבורסה	אין
שעור החזקה:	
בהון ובהצבעה - 31.12.2004	96.0%
22.03.2005	96.4%

12: הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים של התאגיד
הונה הרשום של החברה נכון ליום 31/12/2004 וליום 22/3/2005 הינו 205,000,000 ש"ח המורכבים מ- 205,000,000 מניות בנות 1 ש"ח כל אחת.
הונה המונפק של החברה נכון ליום 31/12/2004 וליום 22/3/2005 הינו 189,555,208 ש"ח המורכבים מ- 189,555,208 מניות בנות 1 ש"ח כל אחת.

13: הדירקטורים של התאגיד

1. שם	מנחם גורביץ ת.ז. 7969504
2. שנת לידה	1942
3. מען	פנקס 62, תל אביב
4. נתינות	ישראלי
5. חברות בועדת הדירקטוריון	יו"ר הדירקטוריון
6. דח"צ	לא
7. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל ענין	כן
8. השנה שבה החלה כהונתו כדירקטור	1983
9. השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:	השכלה תיכונית, מנהל חברות, יו"ר מועצת מנהלים פעיל, לשעבר – מנכ"ל החברה.
10. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחד בתאגיד:	לא.

1. שם	גדליה דורון ת.ז. 7751100
2. שנת לידה	1928
3. מען	אורי 4, תל אביב
4. נתינות	ישראלי
5. חברות בועדת הדירקטוריון	ועדת בקורת
6. דח"צ	לא
7. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל ענין	לא

1989	8. השנה שבה החלה כהונתו כדירקטור
השכלה אקדמאית, לשעבר יו"ר מועצת המנהלים מנולייף -	9. השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות,
מנורה חברה ישראלית לביטוח חיים בע"מ.	ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:
לא	10. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחד בתאגיד:
ישראל הירשפלד ת.ז. 1522795	1. שם
1960	2. שנת לידה
גורדון 32 א, רעננה	3. מען
ישראלי	4. נתינות
לא	5. חברות בועדת הדירקטוריון
לא	6. דח"צ
לא	7. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל ענין
1990	8. השנה שבה החלה כהונתו כדירקטור
השכלה תיכונית, מנהל חברה. לשעבר – דירקטור במנולייף-	9. השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות,
מנורה חברה ישראלית לביטוח חיים בע"מ	ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:
לא.	10. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחד בתאגיד:
שלמה מילוא ת.ז. 0755966	1. שם
1942	2. שנת לידה
למרחב 8, רמת השרון	3. מען
ישראלי	4. נתינות
לא	5. חברות בועדת הדירקטוריון
לא	6. דח"צ
לא	7. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל ענין
1995	8. השנה שבה החלה כהונתו כדירקטור
השכלה אקדמאית.	9. השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות,
מנכ"ל התעשייה הצבאית וחברת דלק תשתיות בע"מ.	ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:
לא	10. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחד בתאגיד:
ארי קלמן ת.ז. 50898501	1. שם
1951	2. שנת לידה
בזל 35, תל אביב	3. מען
ישראלי	4. נתינות
לא	5. חברות בועדת הדירקטוריון
לא	6. דח"צ
כן, מנכ"ל החברה	7. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל ענין
2001	8. השנה שבה החלה כהונתו כדירקטור
השכלה על תיכונית, מנכ"ל החברה, לשעבר-משנה למנכ"ל	9. השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות,
ומנהל אגף ביטוח חיים בחברה ודירקטור במנולייף-מנורה	ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:
חברה ישראלית לביטוח חיים בע"מ.	10. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחד בתאגיד:
לא	
אורן אל-און ת.ז. 53455325	1. שם
1955	2. שנת לידה
בר לב 1 רעננה	3. מען
ישראלי	4. נתינות
ועדת השקעות משתתפת	5. חברות בועדת הדירקטוריון
לא	6. דח"צ
כן, מנכ"ל חברת הבת מבטחים.	7. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל ענין
2001	8. השנה שבה החלה כהונתו כדירקטור
השכלה אקדמאית, מנכ"ל חברת הבת-מבטחים קרנות פנסיה	9. השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות,

ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:

בע"מ-חברה מנהלת החל מחודש 10/2004. לשעבר - ממלא מקום מנכ"ל החברה ומנהל אגף ביטוח חיים ובריאות ומנכ"ל מנולייף-מנורה חברה ישראלית לביטוח חיים בע"מ לא

10. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחד בתאגיד:

1. שם	ערן גריפל ת.ז. 058447137
2. שנת לידה	1963
3. מען	יהודה הנשיא 43, תל אביב
4. נתינות	ישראל
5. חברות בועדת הדירקטוריון	לא
6. דח"צ	לא
7. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל ענין	לא
8. השנה שבה החלה כהונתו כדירקטור	2002
9. השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:	השכלה אקדמאית, מנכ"ל חברת אתרים, חבר דירקטוריון חברת תשתיות נפט ואנרגיה וחברת פי גלילות כן, חתנו של יו"ר הדירקטוריון.
10. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחד בתאגיד:	

1. שם	ניבה גורביץ ת.ז. 29075553
2. שנת לידה	1972
3. מען	דנין 13, תל אביב
4. נתינות	ישראל
5. חברות בועדת הדירקטוריון	לא
6. דח"צ	לא
7. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל ענין	לא
8. השנה שבה החלה כהונתו כדירקטור	2002
9. השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:	השכלה אקדמאית, עורכת דין כן, בתו של יו"ר הדירקטוריון.
10. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחד בתאגיד:	

14. נושאי משרה בכירה של התאגיד

1. שם	ארי קלמן
2. מס' ת.ז.	50898501
3. שנת לידה	1951
4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד	מנהל כללי
5. השכלתו	על תיכונות
6. נסיון עסקי בחמש שנים אחרונות	לשעבר – משנה למנכ"ל ומנהל אגף ביטוח חיים בחברה ודירקטור במנולייף-מנורה חברה ישראלית לביטוח חיים.
7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

1. שם	ירון דוויק
2. מס' ת.ז.	57733255
3. שנת לידה	1962
4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד	משנה למנכ"ל ומנהל אגף ביטוח חיים ובריאות החל מיום 1/9/2004.
5. השכלתו	אקדמאית.
6. נסיון עסקי בחמש שנים אחרונות	מנהל אגף ביטוח חיים בהפניקס חברה לביטוח ומנכ"ל מבטח סימון סוכנות לביטוח.
7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.

1. שם	מנחם הרפז
2. מס' ת.ז.	008396673
3. שנת לידה	1948
4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד	משנה למנהל כללי ומנהל אגף ביטוח כללי

5. השכלתו
6. נסיון עסקי בחמש שנים אחרונות
7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
- אקדמאית
יועץ לדירקטוריון "אישי ישיר" חברה לביטוח, מנכ"ל
"הכי ישיר" סוכנות לביטוח.
לא

שמואל שורץ	1. שם
30767032	2. מס' ת.ז.
1950	3. שנת לידה
משנה למנכ"ל ומנהל אגף חשבות וכספים	4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד
אקדמאית, רואה חשבון	5. השכלתו
חשב בנק אמריקאי ישראלי מקבוצת בנק הפועלים.	6. נסיון עסקי בחמש שנים אחרונות
לא	7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
יוני טל	1. שם
53343331	2. מס' ת.ז.
1955	3. שנת לידה
משנה למנכ"ל ומנהל אגף השקעות	4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד
אקדמאית	5. השכלתו
עובד החברה	6. נסיון עסקי בחמש שנים אחרונות
לא	7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
גרשון גורביץ	1. שם
51669893	2. מס' ת.ז.
1952	3. שנת לידה
סמנכ"ל לוגיסטיקה ונכסים	4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד
תיכונית	5. השכלתו
מנהל רכש ונכסים	6. נסיון עסקי בחמש שנים אחרונות
כן, אח של יו"ר דירקטוריון החברה.	7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
גדי בן חמו	1. שם
051791598	2. מס' ת.ז.
1953	3. שנת לידה
סמנכ"ל ומנהל סניף חיפה	4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד
אקדמאית	5. השכלתו
מנהל מחוז צפון וסמנכ"ל בסהר חברה לביטוח	6. נסיון עסקי בחמש שנים אחרונות
לא	7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
דר' אברהם לוונגליק	1. שם
15323165	2. מס' ת.ז.
1948	3. שנת לידה
סמנכ"ל ואקטואר ראשי	4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד
דוקטורט	5. השכלתו
אקטואר ראשי ביטוח כללי ובריאות ב"הפניקס".	6. נסיון עסקי בחמש שנים אחרונות
לא	7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
קוונשטוק דוד	1. שם
06356869	2. מס' ת.ז.
1947	3. שנת לידה
סמנכ"ל, מנהל מחוז סוכנויות	4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד
אקדמאית	5. השכלתו
חתם ראשי ומנהל מחלקת סוכנויות בחברה.	6. נסיון עסקי בחמש שנים אחרונות
לא	7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
בתיא לונדון	1. שם
50713080	2. מס' ת.ז.
1951	3. שנת לידה

4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד
 5. השכלתו
 6. נסיון עסקי בחמש שנים אחרונות
 7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
- סמנכ"ל ומנהלת מחלקת תביעות בחברה
 אקדמאית, עו"ד
 סמנכ"ל ומנהלת מחלקת תביעות באליהו חברה לביטוח בע"מ
 לא

1. שם	יהודה אופנהיימר
2. מס' ת.ז.	062042619
3. שנת לידה	1939
4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד	מנהל אגף מערכות מידע. סיים כהונתו ביום 31/12/2004.
5. השכלתו	על תיכונית
6. נסיון עסקי בחמש שנים אחרונות	עובד החברה.
7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא
1. שם	יהודה גרוסמן
2. מס' ת.ז.	52015864
3. שנת לידה	1953
4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד	מנהל אגף מערכות מידע החל מיום 1/1/2005. עד לתאריך זה שימש בתפקיד יהודה אופנהיימר.
5. השכלתו	אקדמאית
6. נסיון עסקי בחמש שנים אחרונות	עובד החברה.
7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא
1. שם	רונית בירן
2. מס' ת.ז.	59132795
3. שנת לידה	1964
4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד	מבקרת פנים ונציבת קבילות הציבור (החל מ- 1/1/2004)
5. השכלתו	אקדמאית, רואת חשבון
6. נסיון עסקי בחמש שנים אחרונות	מבקרת פנים בכלל ביטוח
7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

15. רואה החשבון של התאגיד

קוסט פורר גבאי את קסירר רואי חשבון, עמינדב 3 תל-אביב.

16. תשלומים לנושאי משרה בכירה

להלן פרוט התשלומים ששילמה החברה והתחייבויותיה לכל אחד מחמשת בעלי השכר הגבוה ביותר בין נושאי המשרה בחברה בשנת 2004-(באלפי ש"ח)

תפקיד	משכורת	נלוות לשכר	סך הכל
1. יו"ר הדירקטוריון	1,217	153	1,370
2. מנהל כללי	1,897	484	2,381
3. מנהל	1,967	197	2,164
4. מנהל	1,607	298	1,905
5. מנהל	1,678	158	1,836

תאריך: 31.3.2005 מנורה חברה לביטוח בע"מ

שמות החותמים:	תפקידם:	חתימות:
1. מנחם גורביץ	יו"ר הדירקטוריון	_____
2. ארי קלמן	מנהל כללי וחבר הדירקטוריון	_____

מנורה חברה לביטוח בע"מ

פרק ה: נספח

מנורה חברה לביטוח בע"מ

הצהרת האקטואר בענפי ביטוח כללי

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מנורה חברה לביטוח להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי ביטוח כללי עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) מנורה חברה לביטוח ליום 31 דצמבר 2004 כפי שמפורט להלן. הריני שכיר של חברת מנורה ומשמש כאקטואר הראשי (משנת 2001) והאקטואר לביטוח חובה (מיוני 2002) והאקטואר לביטוח כללי (למאזן שנת 2002). למיטב ידיעתי אין לי קשרים עסקיים אחרים עם המבטח ולא עם בן משפחה של בעל עניין במבטח, ולא עם חברה הקשורה למבטח או גורם אחר המספק שירותים למבטח.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. נוסח פסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות בענפים המפורטים להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:

- 1) ההפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיורי ("הפול").
- 2) ההפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל בוצעה על ידי, לפי ניסיון של חלקנו בעסקים אלה.
- 3) אין הפחתה בגין העדר מתאם בין הענפים השונים בהפרשה.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

א.1. להלן סכומי הפרשה לתביעות תלויות וההוצאות הישירות הנובעות מהן לגבי כל אחד מענפי הביטוח הכלולים בהערכה (כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח) (Reserve for Unpaid Losses and Unpaid Allocated Loss Adjustment Expenses) באלפי ₪:

<u>שייר</u>	<u>ברוטו</u>	<u>ענפים סטטיסטיים</u>
3,694	13,821	אובדן רכוש למעט יהלומים
25,789	47,580	מקיף דירות ומשכנתאות ובתי עסק
60,383	91,293	רכב רכוש
2,708	12,032	ביטוח הנדסי
597,188	770,750	רכב חובה
102,047	108,382	אחריות מעבידים
112,319	149,078	צד שלישי כולל אחריות מקצועית
5,943	8,578	אחריות המוצר
910,071	1,201,514	סך ענפים סטטיסטיים
<u>שייר</u>	<u>ברוטו</u>	<u>ענפים לא סטטיסטיים</u>
-	9,399	אובדן רכוש יהלומים
910,071	1,210,913	סה"כ

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בענפים הבאים:

- א. 11(א)(7) - ביטוח מפני אחריות מעבידים;
 - ב. 1(א)(8) - ביטוח לפי דרישות פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970;
 - ג. 1(א)(9) - ביטוח רכב מנועי - רכוש (עצמי וצד שלישי);
 - ד. 1(א)(12) - ביטוח מקיף לדירות ולבתי עסק;
 - ה. 1(א)(14) - ביטוח מפני אחריות כלפי צד שלישי;
 - ו. 1(א)(15) - ביטוח מפני אבדן רכוש (למעט ענף ההלומים);
 - ז. 1(א)(18) - ביטוח הנדסי;
 - ח. 1(א)(22) - ביטוח מפני אחריות למוצרים פגומים.
1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א – 1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - ג. כללים אקטואריים מקובלים.
 2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
 3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
 4. ההפרשות המפורטות בפרק ב', בגין הענפים הסטטיסטיים (ביטוח מפני אחריות מעבידים, רכב חובה, רכב רכוש, מקיף דירות ובתי עסק, אחריות צד שלישי, אובדן רכוש למעט יהלומים, הנדסי, אחריות המוצר) מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין תביעות התלויות, המוגדרות לעיל, בכל ענף סטטיסטי שפורט בנפרד, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
 5. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין תביעות התלויות המוגדרות לעיל, בענפים הסטטיסטיים והלא סטטיסטיים שפורטו בפרק ב', בסה"כ, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

1. בנובמבר 2004 הפיצה אגודת האקטוארים טיוטת עקרונות וכללי מקצוע בכל הנוגע להערכת התחייבויות של המבטח, כפי שנדרש על ידי המפקח על הביטוח בישראל בחוזרים שונים. ההערכות האקטואריות מבוססות על העקרונות וכללי המקצוע האלה ושל אגודת האקטוארים בארה"ב (האקדמיה האמריקאית לאקטוארים).
2. ב-15 למרץ 2004 קבע בית המשפט העליון ש יש לפצות את הנפגע גם בגין אובדן יכולת ההשתכרות שלו ב"שנים האבודות". כתוצאה מפסק דין זה מחלקת התביעות העריכה מחדש תיקי תביעות שזוהו והושפעו מפסק הדין; שינויים אלה נלקחו בחשבון ברזרבה.
3. לא הערכתי את ענף ההלומים בתוך ענף אובדן רכוש מאחר שאין מספיק ניסיון עליו לבסס הערכה. אין השפעה על שייר החברה בענף זה.

26 פברואר 2005	אקטואר ראשי	אברהם לוונגליק	חתימה
תאריך	תפקיד	שם האקטואר	